

BEGROTING 2024 EN MEERJARENRAMING 2025-2027

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Inleiding en samenvatting	4
Programma's	7
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	8
Participatie	13
Visie dienstverlening "Persoonlijk en dichtbij"	13
Opstellen van het Jaarplan Integrale Veiligheid	14
High Impact Crimes	14
Aanpak georganiseerde criminaliteit (Ondermijning)	14
Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet	14
Veiligheidsregio IJsselland	15
Leefomgeving	17
Inleiding	17
Inhoud	17
Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026	17
Bestuursakkoord 2022-2026	18
Structuurvisie/Omgevingsvisie	28
Vorbereiding op de invoering van de Omgevingswet	29
Hoogwaterbeschermingsprogramma en integrale aanpak IJselfront	30
Wabo	33
Duurzaamheid/Energietransitie	37
Afvalbeleid	38
Asbestdaken	39
Omgevingsdienst IJsselland	40
ROVA	40
Samenleving	44
Inleiding	44
Inhoud	44
Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026	44
Bestuursakkoord 2022-2026	44
Project scholen voor morgen	52
Sportstimulering	53
Doorontwikkeling opgaven transformatie jeugdhulp, zowel lokaal als regionaal	58
Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ)	60
GGD IJsselland	60
Konnected (voorheen Sallcon)	60
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	67
Inleiding	67
Inhoud	67
Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026	67
Bestuursakkoord 2022-2026	67

Treasury	68
Algemene uitkering	69
Lokale heffingen	69
Paragrafen	72
Lokale heffingen	73
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	81
Begrip risico	81
Risico's gemeente Olst-Wijhe	81
Toelichting kengetallen	86
Onderhoud kapitaalgoederen	88
Financiering	93
Bedrijfsvoering	97
Verbonden partijen	100
Grondbeleid	104
WOO	109
Financiële begroting	113
Geprognosticeerde balans	114
Uitgangspunten begroting en financiële positie.....	116
Overzicht beschikbare reserves en voorzieningen.....	121
Incidentele baten en lasten per programma.....	123
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	125
Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan reserve	127
EMU-saldo	129
Overzicht van baten en lasten per taakveld	130
Bijlagen	133
Kerngegevens.....	134
Matrix programma's en taakvelden	135
Verplichte beleidsindicatoren.....	139

INLEIDING EN SAMENVATTING

INLEIDING

Voor u ligt de ontwerpbegroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027. De begroting 2024 is opgesteld op basis van de uitgangspunten in de vastgestelde begrotingsrichtlijnen en Kadernota 2024-2027, conform uw raadsbesluit van 10 juli 2023. Dit betekent dat de uitgangspunten uit de begrotingsrichtlijnen, de uitkomsten van de meicirculaire 2023 en de autonome ontwikkelingen zijn verwerkt in de ontwerpbegroting 2024-2027.

Uitgangspunt van het financiële beleid is het aanreiken van kaders voor een structureel en reëel evenwicht van de meerjarenbegroting 2024-2027, ofwel een sluitende meerjarenbegroting (zie ook het bestuursakkoord). Dit uitgangspunt is in de kadernota en deze begroting in het perspectief geplaatst van de ambities die zijn geformuleerd in de strategische raadsagenda en het daarop gebaseerde bestuursakkoord. Dit in de context van de financiële onzekerheid vanaf 2026 zoals reeds geschetst bij de aanbieding van de begroting 2023. Daarbij is aangegeven dat na 2026, het zogenoemde ravijnjaar, de financiële onzekerheid toeneemt, onder andere door de bevrozing van de opschalingskorting los te laten en door een nieuwe financieringssysteem.

Helaas moet worden vastgesteld dat deze financiële onzekerheid voortduurt en als gevolg van autonome ontwikkelingen en het financieel meerjarenperspectief ten opzichte van de begroting 2023 is verslechterd.

Om het bestuursakkoord binnen deze onzekere financiële context toch in uitvoering te kunnen nemen is ervoor gekozen om uitgaven met een incidenteel karakter van een incidentele dekking (reserve nader te bestemmen middelen) te voorzien zodat de jaarschijven 2024 en 2025 van dekking zijn voorzien.

De begroting bevat als gebruikelijk de volgende indeling in programma's. Er worden drie programma's onderscheiden, te weten: programma 1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid, programma 2. Leefomgeving (fysiek/ruimtelijk domein), programma 3. Samenleving (sociaal domein) en Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien. In de programma's wordt, naast de beleidscontext, beschreven wat we willen bereiken, wat we daarvoor in 2024 gaan doen en wat het mag kosten.

BELEIDSVOORNEMENS 2024

Na de verkiezingen heeft de gemeenteraad een Strategische Raadsagenda (SRA) opgesteld en hebben de onderhandelaren van de drie grootste partijen het bestuursakkoord "Focus en Verbinding 2022-2026" opgeleverd.

Inmiddels hebben wij een zogenoemde uitvoeringsagenda voor het bestuursakkoord opgesteld inclusief een financiële vertaling. Deze uitvoeringsagenda is onderdeel van de gemaakte afwegingen in de kadernota 2024-2027 en deze begroting. Dit alles in een periode waarin de gevolgen van de oorlog in de Oekraïne zich in economisch opzicht doen voelen in de vorm van een stijgende rente en een stijgende inflatie onder meer als gevolg van stijgende energieprijzen. Gevolgen die niet alleen consequenties hebben voor de financiële huishouding van onze gemeente maar zeker ook voor de financiële huishouding van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Daarbij zien wij dat wij als meest nabije overheid steeds meer en vaker worden aangesproken op taken die formeel dan wel informeel vanuit de rijksoverheid bij de gemeente worden neergelegd.

Het nieuwe financiële meerjarenbeleidskader moet worden vastgesteld in een context van een nog stijgende inflatie en rente veroorzaakt door onder meer de voortdurende oorlog in de Oekraïne. Dit leidt tot autonome kostenstijgingen voor ons als gemeente maar zeker ook voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Daarnaast is sprake van een voortdurende formele en informele decentralisatie van taken vanuit de rijksoverheid naar gemeenten. Bij de grote maatschappelijke vraagstukken op het terrein van ontwikkelingen op het platteland, wonen, klimaat en in het sociale domein worden gemeenten meer en meer betrokken. Voor een deel kunnen taken worden gekoppeld aan de ambities zoals verwoord in het bestuursakkoord maar voor een deel vraagt dit ook om aanvullende investeringen in de zogenoemde realisatiekracht van de organisatie. Daarbij is het van belang op de te merken dat de huidige realisatiekracht (in financiële en personele zin) is gebaseerd op de gemaakte inhoudelijke keuzes door de gemeenteraad bij de heroverweging in 2021 en de op basis daarvan vastgestelde begroting 2022. In de kadernota 2024-2027 en deze begroting is

dit verder opgepakt door een beleidsmatige inkleuring van het bestuursakkoord inclusief de daarbij behorende beleidskeuzes.

FINANCIEEL BEELD VAN DE JAARSCHIJF 2024 EN PERSPECTIEF VAN DE MEERJARENRAMING 2025-2027

Het op 10 juli 2023 door uw raad vastgestelde kader ziet als volgt uit:

Financieel beeld Kadernota 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023-2026 tot en met heden	1.662.886	2.298.980	419.561	419.561
Saldo Algemene uitkering Meicirculaire 2023	1.830.851	1.862.269	1.599.135	1.413.972
Saldo verwachte autonome ontwikkelingen	-2.804.134	-3.149.205	-3.164.205	-3.093.893
Saldo uitvoeringsagenda Bestuursakkoord	-417.500	-497.500	-497.500	-497.500
Saldo nieuw beleid	-26.643	-33.819	-45.587	-52.873
Beeld vastgestelde Kadernota 2024-2027	245.460	480.725	-1.688.596	-1.810.733

In de Kadernota 2024-2027 is op onderdelen een inschatting gemaakt van de budgetontwikkeling. Bij het opstellen van de gedetailleerde ramingen van baten en lasten in de ontwerpbegroting wordt duidelijk hoe bepaalde aannames uit de Kadernota in de gedetailleerde ontwerpbegroting doorwerken. Het financiële beeld uit de ontwerpbegroting wijkt daardoor op onderdelen af van het vastgestelde financiële beeld uit de op 10 juli 2023 vastgestelde Kadernota 2024-2027:

Financieel kader Ontwerpbegroting 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Beeld vastgestelde Kadernota 2024-2027	245.460	480.725	-1.688.596	-1.810.733
Afwijking ten opzichte van de Kadernota 2024-2027	80.475	54.380	-3.697	11.311
Beeld ontwerpbegroting 2024-2027	325.935	535.105	-1.692.293	-1.799.422

De verschillen zijn financieel samengevat als volgt opgebouwd:

Afwijkingen ten opzichte van de Kadernota 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Loonmaatregelen: ontwikkeling CAO, werkgeverslasten	96.009	127.505	127.548	127.548
Indexering en autonome groei en ontwikkeling	-32.084	-21.524	-38.809	-36.627
Actualisatie stelpost hogere energiekosten	175.000	200.000	200.000	200.000
Kapitaallasten	7.402	7.363	7.325	1.411
Financiering, onder andere effect rentestijging	-138.490	-234.479	-262.062	-247.074
Privacy	-29.462	-29.462	-29.462	-29.462
Overige kleine afwijkingen (vooral meicirculaire)	2.100	4.977	-8.237	-4.485
Totaal verschil	80.475	54.380	-3.697	11.311

In het hoofdstuk Financiële begroting/ Uitgangspunten Begroting en Financiële positie worden de verschillen nader toegelicht.

Samenvatting resultaat ontwerpbegroting 2024-2027

De ontwerpbegroting 2024-2027 is op basis van de Kadernota 2024-2027 opgesteld en heeft de volgende uitkomst:

Financieel kader Ontwerpbegroting 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Beeld ontwerpbegroting 2024-2027	325.935	535.105	-1.692.293	-1.799.422

Voor de jaarschijven 2024 en 2025 presenteert gemeente Olst-Wijhe een sluitende begroting. In deze jaren is dus sprake van een structureel evenwicht. De jaren 2026 en 2027 laten een tekort op de begroting zien, dit worden de ravijnjaren genoemd. Door het presenteren van een sluitende begroting in 2024 en 2025 aangevuld met een realistische begroting in de jaren daarna, volgen wij het begrotingsadvies 2024-2027 van de VNG. Daarom verwachten we een positief oordeel van de toezichthouders en een repressief toezicht door de Provincie Overijssel.

Onder hoofdstuk Financiële begroting, Incidentele baten en lasten, is een voorlopig beeld van het structureel saldo weergegeven. In het raadsvoorstel bij deze begroting wordt dit op basis van de gewijzigde uitkomsten geactualiseerd.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN ONTWERPBEGROTING

De ontwerpbegroting 2024-2027 laat in onderstaande tabel de totale baten en lasten en de totale onttrekkingen en toevoegingen reserves zien.

Hierboven is in het financiële beeld het feitelijke resultaat per jaar weergegeven. In onderstaande tabel is het saldo van baten en lasten boekhoudkundig op nul gezet door in de begroting boekhoudkundig een stelpost ter hoogte van het resultaat te verwerken.

Bedragen x € 1.000

Begroting 2024 - 2027	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	393	270	274	274	271	269
Leefomgeving	9.819	12.140	10.924	11.133	11.068	7.154
Samenleving	6.832	4.354	4.671	4.733	4.656	4.636
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	40.087	39.964	42.819	43.133	40.529	40.378
Totale Baten	57.131	56.728	58.688	59.273	56.525	52.436
Lasten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	-3.786	-3.980	-4.069	-4.060	-4.056	-4.051
Leefomgeving	-14.722	-17.774	-16.812	-16.775	-16.691	-12.777
Samenleving	-27.330	-26.647	-27.823	-27.805	-27.286	-27.259
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	-9.598	-10.910	-10.831	-10.975	-8.649	-8.202
Totale Lasten	-55.436	-59.312	-59.535	-59.615	-56.681	-52.288
Saldo voor reservemutaties	1.695	-2.585	-848	-343	-157	149
Onttrekking reserves	6.342	4.273	1.218	713	528	224
Toevoeging reserves	-5.001	-1.689	-370	-371	-371	-372
Saldo reserves	1.342	2.585	848	343	157	-149
Saldo baten en lasten	-3.037	0	0	0	0	0

SEPTEMBERCIJRCULAIRE 2023

In de begroting zijn, zoals aangegeven de consequenties van de Septembercirculaire 2023 nog niet verwerkt. Deze komen aan de orde in het raadsvoorstel behorende bij deze begroting.

PROGRAMMA'S

BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID

Inhoud

Dit programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur, (overheids/burger)participatie, communicatie, dienstverlening en integrale veiligheid. Het programma omvat de taakvelden: Bestuur, burgerzaken, crisisbeheersing en brandweer en openbare orde en veiligheid.

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. Deze paragraaf heeft een sterke relatie met de taakvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op dit terrein. Bij dienstverlening gaat het om dienstverlening (online, telefonisch, fysiek, schriftelijk), Klantcontactcentrum en Burgerzaken.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

De gemeenteraad heeft een Strategische Raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026 vastgesteld als startdocument en wil deze de komende jaren verder vorm en inhoud geven.

Vanuit de gemeenteraad van Olst-Wijhe werken we de komende jaren als fracties samen verder aan de versterking en doorontwikkeling van onze mooie gemeente, voor en samen met de samenleving. Wij hebben voor de komende periode in deze strategische raadsagenda de majeure opgaven benoemd, waar wij als raad nadrukkelijk bij betrokken willen zijn. Daarin maken we steeds aan de voorkant bewuste keuzes van de rol die we hebben en willen hebben, zoeken we de interactie met het college (en vice versa) en vanzelfsprekend met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

Deze agenda is een agenda op hoofdlijnen. Over een deel van de onderwerpen zullen met het college (aanvullende) procesafspraken gemaakt worden. Deze worden in deze raadsagenda benoemd.

De raadsagenda is dynamisch en wordt jaarlijks in de aanloop naar de kadernota in het voorjaar geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd en concreter gemaakt. Op deze manier kunnen eventuele aanvullende ambities een plek krijgen als daarvoor financiële middelen nodig en beschikbaar zijn. Zowel op inhoud als de manier waarop we deze actualisatie vormgeven, kijken we of we deze agenda de komende jaren nog meer voor en van de samenleving kunnen laten worden, want de samenleving dat is waar we het uiteindelijk voor doen!

Participatie

Overheidsparticipatie

Als raad willen we vroegtijdig aangehaakt worden bij initiatieven vanuit de samenleving, waarbij sprake is van overheidsparticipatie. Betrokkenheid kan leiden tot een spanningsveld met waar de raad (nog) over gaat in een dergelijk traject en wat de raad kan waarmaken in verband met tijd en prioritering. Daarom wil de raad in de komende jaren daarover met het college samen lerend optrekken en experimenteren. We vragen het college of de ambtelijke organisatie hiervoor een voorstel te doen, waarbij we denken aan het lerend evalueren als bij Noordmanshoek of het ervaring opdoen met de Participatie Start Up.

Participatie Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. Daarmee kan de gemeente op tijd belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. De regels voor participatie gelden voor de diverse wettelijke instrumenten die in de Omgevingswet zijn opgenomen, bijvoorbeeld de omgevingsvisie, het omgevingsplan en het projectbesluit. De gemeente moet aangeven hoe ze het participatiebeleid gaan invullen. Wij vinden het van belang om samen met het college met het oog op de rol van de raad de effecten van deze participatieverplichtingen als gevolg van deze nieuwe wet te verkennen.

Vormgeving participatie in format raadsvoorstellen

Aan de format van raadsvoorstellen en bij startnotities wordt een kopje over participatie toegevoegd. Daarin wordt beschreven hoe participatie is of wordt vormgegeven, welke mijlpalen worden voorzien, het tijdspad, de rol van de raad, de rol van de inwoners en maatschappelijke partners etc.

Experimenteren met nieuwe instrumenten

Wij vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en partners betrokken worden bij beleidsprocessen of projecten binnen onze gemeente. We willen daarom graag experimenteren met nieuwe instrumenten, zoals een burgerforum of – beraad, om daarmee mogelijk groepen te bereiken die we nu wat moeilijker bereiken. We gaan daarom een experiment uitvoeren in zowel het sociaal domein als het fysiek domein en vragen het college samen met ons hiervoor tot een uitvoerbaar plan te komen.

Overlegvormen raad dicht bij de inwoners

Aan het einde van de vorige raadsperiode is het BOB-vergadermodel geëvalueerd. Dit heeft geresulteerd in een aantal aanbevelingen die door de nieuwe raad (via het presidium) nader worden uitgewerkt in samenwerking met de griffie. Eén van de aanbevelingen is een andere invulling van de eerste B (Beeldvorming): werken met verschillende vormen, laagdrempelig en informeel en daarmee overlegvormen dichtbij de inwoners te hebben. Vaker op locatie en/of kiezen voor een andere plek dan de raadszaal. Het presidium heeft nadere uitwerking van deze aanbeveling als eerste prioriteit bestempeld. Het presidium heeft inmiddels een voorstel van de griffie voor uitvoering vastgesteld.

Wij als raad vinden het belangrijk om dit voorstel in de komende periode in praktijk te brengen.

Bestuursakkoord 2022-2026

Dit is ons Olst-Wijhe

Olst-Wijhe is een groene, eigenzinnige woongemeente aan de IJssel tussen de Hanzesteden Zwolle en Deventer en twee Nationale Parken Veluwe en Sallandse Heuvelrug.

Olst-Wijhe wordt gekenmerkt door groen, ruimte, rust en sociale cohesie (naoberschap). Een prachtige gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. Met ruimte voor innovatieve en duurzame initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van wonen, vitaal platteland, sociaal domein, economie, cultuur, recreatie en voorzieningen. Een gemeente waar de basisvoorzieningen voor de eigen inwoners aanwezig zijn en die in directe verbinding staat met de stedelijke voorzieningen van Zwolle en Deventer. Dat willen wij niet alleen voor onszelf in het hier en nu zo houden, maar ook voor onze kinderen en de generaties na ons. Daar ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Autonomie en eigenzinnigheid typeren Olst-Wijhe en leiden tot een hechte gemeenschap waar zelfstandigheid, zelf- en samenredzaamheid en actief aanpakken wat wél mogelijk is, in plaats van stil blijven staan bij wat niet kan of mag, tot het DNA behoort. In Olst-Wijhe pakken we dingen die moeten gebeuren vaak nét iets anders aan. Met verrassende resultaten en veel draagvlak tot gevolg.

Eigen-zinnig dus.

De drie coalitiepartijen verbinden zich door duidelijke, welbewuste keuzes te maken in waar de gemeente, door er tijd en geld in te steken, het meeste rendement kan behalen in het realiseren van de focus. Daarbij bouwen we verder op wat we al hebben en ontwikkelingen die al gaande zijn.

Dit is onze bestuursstijl

Met de focus op wonen heeft de raad van Olst-Wijhe in 2021 een koers ingezet richting een toekomstbestendige, eigenzinnige, regionale woongemeente aan de IJssel die de komende tien jaar groeit met 1.000-1.200 woningen. Olst-Wijhe wordt gekenmerkt door groen, rust en sociale cohesie. Deze inhoudelijke focus heeft ook gevolgen voor de taak- en rolopvatting van de gemeente, omdat ze dwingt tot keuzes over financiën, (ambtelijke) capaciteit en bestuurlijke slagkracht, omdat ze een integrale werkwijze inhoudt die de klassieke domeinen overstijgt en prioriteit vereist, en omdat actief gezocht wordt naar de balans in opgaven enerzijds en hulpbronnen anderzijds (bestuurlijke slagkracht, politieke betrokkenheid, burgerparticipatie, financiën, organisatiekracht, verantwoordings- en samenwerkingskracht). De focus op wonen kent voor Olst-Wijhe ook een contramale; samen met de raad zullen we de komende jaren scherpere keuzes moeten maken waarbij we ook onderwerpen niet meer of gedeeltelijk oppakken. We willen een stabiel en daadkrachtig gemeentebestuur zijn dat duidelijke, welbewuste keuzes maakt op de inhoud (het hoofd koel) en zacht is op de relatie (het hart warm). Een sterke gemeente vraagt om een sterk bestuur met visie en ambitie, dat besluiten durft te nemen. We werken vanuit vertrouwen: onderling als collegiaal bestuur, met de raad, de ambtelijke organisatie en met onze inwoners, bedrijven en organisaties. En we zijn gericht op samenwerking en verbinding.

We kiezen, meer dan in het verleden, bewust voor een faciliterende rol. Zakelijkheid aan de voorkant in de afweging welke initiatieven en projecten bijdragen aan de focus, hoeveel tijd en geld daarmee gemoeid is en wat de maatschappelijke effecten daarvan zijn zodat goed afgewogen kan worden waar wel en niet mee gestart kan worden.

Deze netwerkrol vraagt van de drie partijen, van de raad, van college en organisatie dat ze nóg meer in de samenleving dienen te staan. Dat vraagt om een ondernemende, kansgerichte en tegelijkertijd zakelijke houding en rolvastheid. Het vraagt bovenal om onderling vertrouwen.

In verbinding met onze inwoners

De gemeenschap en de inwoner van Olst-Wijhe staan centraal en vanuit dat vertrekpunt worden belangen afgewogen. Niet het gemeentehuis met zijn mores is dominant, maar de samenleving, in al haar diversiteit in onze dorpen en kernen, met eigen gewoonten en tradities is onze oriëntatie. Vervolgens worden belangen afgewogen en besluiten genomen voor de samenleving, binnen de context van wetten en regels. Dat betekent dat wij onze inwoners serieus nemen. Zij praten mee en hun inbreng wordt meegewogen bij de besluitvorming. Betrokkenheid en wederzijds vertrouwen zijn daarvoor de basis.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We kiezen voor een open bestuursstijl. Dat zullen vooral onze inwoners merken in positieve zin. We nemen de komende periode meer tijd en ruimte om naar hen te luisteren, met hen te spreken en uit te leggen waarom beslissingen zijn genomen. We staan als gemeentebestuurders midden in de samenleving met oog voor de menselijke maat en de couleur locale. Inwoners zullen (nog) meer worden betrokken bij toekomstig beleid.
- Bij grote maatschappelijke vraagstukken richten we hiervoor een opiniërende vorm van inwonersparticipatie in, zoals een burgerforum, digipanel en/of een burgerberaad. In zo'n collectief nodigen we een aantal willekeurig gekozen inwoners uit om mee te denken over beleid of uitvoeringszaken. Door inwoners te laten meedenken en hun inbreng te laten leveren, verwachten we dat meer betrokkenheid en draagvlak voor maatregelen ontstaat en dat inhoudelijk betere oplossingen worden gevonden.

In verbinding met de raad

Het uitgangspunt voor de wethouders die samen met de burgemeester het college van B&W vormen, is dat zij zich individueel en collectief goed verhouden tot de raad, kennisnemen van de opvattingen van de raad, ook gebruik maken van 'de wijsheid van de minderheid' in de raad en op basis daarvan komen met voorstellen die passen bij de geest en inhoud van het bestuursakkoord en de SRA. De SRA is de grondslag voor het voorliggende bestuursakkoord en biedt goede uitgangspunten en handvatten voor raadsagendering, -monitoring en -reflectie. Instrumenten als een verbeterd vergadersysteem, 'Benen-op-Tafel'(BoT)-sessies tussen de voltallige raad en het college en periodiek politiek overleg. Monitoring en evaluatie en een goede financiële inbedding zijn van cruciaal belang om als fracties onderling en als raad en college goed te kunnen samenwerken, hiervoor hanteren we de reguliere P&C cyclus.

Een sterk gemeentebestuur zorgt ten slotte voor solide financiën en een eerlijk en overzichtelijk lokaal belastingstelsel. Wij willen duurzaam omgaan met onze financiële middelen. We staan voor transparantie, dus vinden het belangrijk dat inwoners inzicht hebben in inkomsten en uitgaven van het voorgaande en komende jaar. De onroerendzaakbelasting (OZB) en andere gemeentelasten stijgen bij voorkeur niet harder dan de inflatie. Wij willen de rekening niet naar toekomstige generaties doorschuiven.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We houden periodiek 'Benen op Tafel'-sessies, politiek overleg, monitoren dit en stellen zo nodig aard en frequentie van deze overleggen bij.
- De SRA is dynamisch en wordt jaarlijks in de aanloop naar de kadernota in het voorjaar door de raad geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd en concreter gemaakt.

In verbinding met onze omgeving

Met grote opgaven in het verschiets, realiseren we ons meer dan ooit hoe we in verhouding staan met de wereld om ons heen. We kunnen en willen die grote opgaven niet klaren zonder onze partners in de gemeenschap van Olst-Wijhe, niet zonder onze partners in de buurgemeenten, binnen Regio Zwolle, provincie Overijssel, 'Den Haag' en ja, ook 'Brussel'. Die opgaven gaan we op

een eerlijke, betrouwbare, open en transparante wijze aan. We opereren respectvol, betrokken en oplossingsgericht en hebben integriteit hoog in het vaandel. We luisteren, denken mee en leggen uit waarom we bepaalde keuzes maken. Op die manier vertrouwen we erop dat we meer vertrouwen krijgen van onze inwoners, bedrijven en organisaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het gemeentebestuur en de gemeenteraad bieden inwoners de gelegenheid om actief mee te denken en mee te doen door een actief participatiebeleid. Hierbij past het uitgangspunt 'minder vinden, meer vragen' en 'ja-mits' in plaats van 'nee-tenzij'.
- Bij elk college- en raadsvoorstel wordt onder het kopje 'draagvlak' opgenomen of en met wie wordt geparticipeerd en waar we op dit moment staan in het beleidvormingsproces.
- Het participatietraject 'Voorzieningenhart Wesepe' wordt vanaf 2025 opnieuw opgestart. Voor dit overheidsparticipatietraject wordt ook vanaf 2025 budget vrijgemaakt.
- Olst-Wijhe is geen eiland. We zullen meer en vaker intergemeentelijke samenwerking opzoeken, gebruikmaken van de kennis en expertise van onze inwoners, DOWR, provincie, alsmede andere gemeenten en organisaties. Dat geldt ook voor subsidies en lobby. Daarnaast versterken we onze inzet op de samenwerkingsverbanden zoals VNG, K80, Regio Zwolle en onderzoeken we, waar nodig en mogelijk, naar nieuwe kansrijke samenwerkingsverbanden om onze lobby te versterken.
- Gelet op de afspraken over het versterken van de bestuurskracht, de ambitie om daaraan in deze raadsperiode een stevige invulling te geven, de noodzaak tot betere regionale samenwerking en zichtbare verbinding met onze inwoners, achten we extra tijd en inzet van het college noodzakelijk. Daarom zijn drie fulltime wethouders in het college benoemd. Wanneer wethouders tussentijds worden vervangen, draagt de collegepartij wiens wethouder het betreft aan de raad een kandidaat voor benoeming voor.

Wat willen wij bereiken?

BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Bestuur, participatie en communicatie

1. Een democratisch bestuur dat effectief, efficiënt en transparant is.
2. Plannen en beleid worden zoveel mogelijk in samenspraak met inwoners, instellingen en bedrijven opgesteld en uitgevoerd. Hierdoor wordt betrokkenheid vergroot, komen de opvattingen van de samenleving boven en worden inhoudelijk betere oplossingen (beleid/plannen) gerealiseerd.
3. Communicatie wordt ingezet om kennis, houding en/of gedrag van doelgroepen te beïnvloeden, met als beoogd resultaat een betere wisselwerking tussen samenleving, politiek, bestuur en ambtelijke organisatie.

Indicatoren voor Bestuur, participatie en communicatie

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
Transparante en toegankelijke overheid	Waardering inwoners van alle inspanningen van de gemeente voor haar burgers	2021: 6,6 2018: 6,7 2016: 6,6 2014: 6,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,8
Relatie burger - gemeente	Vertrouwen in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd (% (heel) veel)	2021: 26% 2018: 37% 2016: 36% 2014: 29%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 34%
	Waardering wijze waarop gemeente burgers en organisaties betreft bij het beleid en de samenwerking zoekt	2021: 6,1 2018: 6,2 2016: 6,2 2014: 6,1	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,2
Communicatie	Waardering communicatie en voorlichting vanuit de gemeente	2021: 6,6 2018: 6,8 2016: 6,7 2014: 6,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,7

[1] Deels ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl; volgende peiling in najaar 2025.

[2] Het landelijke cijfer is vermeld (voor zover bekend) als vergelijking met het gemeentelijk cijfer.

DIENTSTVERLENING

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Dienstverlening

1. De gemeente draagt zorg voor een efficiënte dienstverlening van haar producten en diensten waarbij de vraag (van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners) centraal staat.
2. Goede dienstverlening is dienstverlening die aansluit bij de vraag van de inwoner ca. Wij kennen onze gemeente en wij zijn persoonlijk en dichtbij in onze dienstverlening.
3. De gemeente beschikt over kwaliteitshandvesten en servicenormen met betrekking tot haar dienstverlening.

Indicatoren voor Dienstverlening

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
De organisatie van onze dienstverlening sluit aan op de wensen van onze klanten Het niveau van dienstverlening in onze gemeente blijft op peil	Waardering inwoner van dienstverlening van de gemeente (streefcijfer dat hiervoor bepaald is in visie dienstverlening luidt: 7)	2021: 6,7 2018: 6,8 2016: 6,7 2014: 6,7	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,9
	Waarderingcijfer van de inwoners m.b.t. de dienstverlening via de digitale faciliteiten van de gemeente (streefcijfer dat hiervoor bepaald is in visie dienstverlening luidt: 7)	2021: 6,8 2018: 6,8 2016: 6,7 2014: 6,6	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 7,0

[1] Ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl

[2] Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Openbare orde & veiligheid

Olst-Wijhe heeft een sterke sociale cohesie, problemen in de woon- leefomgeving worden in principe zelf opgelost. Gemeente en ketenpartners nemen verantwoordelijkheid en faciliteren waar nodig. Dat betekent dat wij ons inspannen om datgene aan te pakken wat inwoners zelf niet op kunnen lossen. Hierbij is het belangrijk dat we zicht hebben op wat er speelt en leeft in de wijk. Dit doen we door in gesprek te zijn met onze inwoners, maar ook door nauw contact te hebben met de professionals op straat en we stimuleren de inzet van buurtbemiddeling.

De strijd tegen ondermijnende criminaliteit wordt ingegeven door landelijke en regionale trends. Daarnaast proberen we op het snijvlak van Zorg en Veiligheid criminaliteit en overlast te voorkomen en waar dit niet lukt weg te nemen. Dit is steeds belangrijker geworden omdat er de afgelopen jaren een groei is van de groep inwoners met een opeenstapeling van complexe persoonlijke problematiek.

Indicatoren voor Openbare orde & veiligheid

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
Subjectieve veiligheid	Voelt zich veilig in de buurt	2021: 92% voelt zich altijd/meestal veilig 2018: 92% voelt zich altijd/meestal veilig	Landelijk 2021 Niet stedelijk: 90%

[1] Deels ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl 2021.

[2] Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in landelijke programma's wordt vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Nota overheidsparticipatie "In verbinding met onze kernen en inwoners" (2016)
- ✓ Visie dienstverlening gemeente Olst-Wijhe 2017-2020
- ✓ Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019 (vastgesteld in 2016)
- ✓ Nota "Wat wij van keten weten" (vastgesteld in 2010 en geëvalueerd in 2019)
- ✓ Nota "Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet" (vastgesteld in 2019)

Wat doen wij daarvoor?

BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Participatie

In 2024 wordt participatie verder doorontwikkeld op basis van het uitvoeringsprogramma dat medio 2023 is vastgesteld en het participatiehandvest 'Zo doen we dat in Olst-Wijhe'. Kern van het uitvoeringsprogramma is dat aan de voorkant van projecten/processen de participatieambitie wordt vastgesteld en vastgelegd. Opleiden en ontwikkelen blijft een belangrijk onderdeel van het doorontwikkelen van onze participatievaardigheden.

Communicatie

Eind 2023 / begin 2024 zal een nieuw communicatiebeleidskader worden vastgesteld. Dit geeft dan de handvaten voor de uitvoering van de communicatie. Een belangrijk onderdeel van dit beleidskader zal de focus op wonen zijn en wat dit betekent voor de positionering van de gemeente Olst-Wijhe. De werkzaamheden van cluster communicatie richten zich in het algemeen op:

- corporate communicatie
- interne communicatie
- arbeidsmarktcommunicatie
- online communicatie (website(s) en sociale media
- projectcommunicatie
- crisiscommunicatie.

DIENTSTVERLENING

Visie dienstverlening "Persoonlijk en dichtbij"

Als gemeente willen we met onze dienstverlening het verschil maken voor onze inwoners. Daarvoor richten we onze energie op de thema's 1) verbeteren van de relatie tussen inwoner en gemeente, 2) nog meer communiceren en voorlichting geven wat we doen als gemeente en 3) continue verbeteren van de (basis) dienstverlening.

Door middel van een geactualiseerd uitvoeringsprogramma worden deze thema's kracht bijgezet. Er is een programmaleider aangesteld om de gemeente hierin te begeleiden.

OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Opstellen van het Jaarplan Integrale Veiligheid

In 2019 eindigde de looptijd van de Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019. In 2019 zou deze nota geëvalueerd worden en zou een nieuw integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 opgesteld worden. In het kader van de vermindering van de beleidsdruk op de ambtelijke organisatie en de coronacrisis is de herziening voorlopig uitgesteld en wordt er voorrang gegeven aan de uitvoering van de prioriteiten, zoals de aanpak van ondermijning en de herziening van het Bibob-beleid (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur). Het huidige beleidskader biedt nog steeds voldoende ruimte voor het inpassen van actuele thema's en het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 wordt voorbereid, zodat deze, onder verantwoordelijkheid van de nieuwe portefeuillehouder/burgemeester, in 2024 afgerond en vastgesteld kan worden.

High Impact Crimes

In het afgelopen jaar zien we een toename van het aantal inbraken en diefstallen in onze gemeente. Hoewel we in verhouding goede cijfers hebben, is dit een ontwikkeling waar vroegtijdig op ingespeeld zal worden. Speerpunt is de aanpak van digitale criminaliteit. De gemeente richt zich hierbij voornamelijk op informatievoorziening en bewustwording bij inwoners.

Aanpak georganiseerde criminaliteit (Ondermijning)

Om zicht te krijgen op ondermijnende criminaliteit is in het voorjaar van 2018 een lokaal ondermijningsbeeld opgesteld, onder leiding van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC). In 2019 is een plan van aanpak Ondermijning opgesteld en in het kader van de regionale afspraak 'Basis op orde' werken we de komende jaren aan beleid, bewustwording en een goedgevulde gereedschapskist met daarin onder meer een goed Bibob-beleidsplan en op dit onderwerp afgestemde Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Fundamenteel is het verbeteren van onze informatiepositie, zodat de juiste signalen aan de lokale casustafel ondermijning besproken kunnen worden. Het project Veilig Buitengebied draagt hieraan bij, omdat de partijen die actief zijn in het buitengebied hierin samenkomen.

Bibob-beleidsplan

In 2023 wordt het Bibob-beleidsplan afgerond en geïmplementeerd. Regionaal wordt in 2024 gewerkt aan een nieuw Bibob-beleidsplan, dat naar verwachting in het vierde kwartaal 2024 opgeleverd wordt. Op basis van deze ontwikkeling wordt vervolgens ons Bibob-beleid geactualiseerd.

Sluitende aanpak van personen met verward of onbegrepen gedrag en het verbinden van Zorg en Veiligheid

In 2022 is de Evaluatie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg in IJsselland uitgevoerd. Daarin komt naar voren dat in de zorg voor mensen met verward of onbegrepen gedrag de lokale aanpak een nauwe aansluiting vereist op de regionale samenwerking.

De aanpak van personen met verward gedrag heeft vanaf 2022 vorm gekregen in de zogenoemde Levensloopaanpak. Het doel is een geïntegreerd en domeinoverstijgend zorg- en ondersteuningsaanbod te organiseren voor personen van 18 jaar en ouder die agressief en/of gevaarlijk gedrag vertonen. Ook bij deze aanpak ligt de focus op de continue samenwerking en samenhang tussen ondersteuning, zorg en veiligheid.

In 2022 en 2023 is daarop onder andere ingezet door het vormgeven van een geïntensiverde samenwerking tussen Deventer, Raalte en Olst-Wijhe op het gebied van zorg en veiligheid. Ook is veel inzet gepleegd op de versterking van de verbinding tussen lokale professionals, de herziening van de methode Aanpak Voorkomen Escalatie, preventie en vroegsignalering. Al deze onderdelen zullen in 2024 en de jaren erna verder vorm en inhoud krijgen.

Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet

Met de nota lokaal Gezondheidsbeleid Olst-Wijhe 2019-2022 en de nota Preventie en Handhaving Drank- en Horecawet is een verbinding gemaakt tussen de beleidsterreinen Volksgezondheid (voorlichting en bewustwording) en Openbare Orde en Veiligheid (beleid, toezicht en handhaving). De focus ligt op bewustwording van de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik door jongeren. Ter ondersteuning hieraan ligt het Alcohol- en horecasanctiebeleid Olst-Wijhe. De Alcoholwet vervangt de

Drank- en Horecawet. Eind 2023 is het uitvoeringsplan drank- en horecawet geactualiseerd en in 2024 volgt de uitvoering. Sinds 1 juli 2021 is de nieuwe Alcoholwet in werking getreden, wijzigingen worden in 2024 in het lokale beleid verwerkt.

VERBONDEN PARTIJEN

Veiligheidsregio IJsselland

Wij zijn één van de elf gemeenten die deel uitmaken van Veiligheidsregio IJsselland. Samen met de hulpdiensten en crisispartners bundelen we onze krachten op het gebied van brandweezorg, crisisbeheersing, rampenbestrijding en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). De in 2010 in werking gestelde Wet Veiligheidsregio's is de wettelijke basis van deze gemeenschappelijke regeling.

De komende jaren is renovatie en nieuwbouw van kazernes een aandachtspunt van de Veiligheidsregio. Daarvoor is een lijst met kazernes opgesteld, die de meeste aandacht nodig hebben. De kazerne van Olst staat in de top 5 van deze lijst, waardoor deze in aanmerking komt voor nieuwbouw of voor renovatie. De keuze daarvoor wordt onderzocht en zal de komende jaren beslag krijgen in de begroting van gemeente Olst-Wijhe.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	393	270	274	274	271	269
Lasten	-3.786	-3.980	-4.069	-4.060	-4.056	-4.051
Saldo van baten en lasten	-3.393	-3.710	-3.795	-3.786	-3.786	-3.782
Onttrekking reserves	7	33	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-11	-75	-75	-75	-75	-75
Resultaat	-3.397	-3.753	-3.870	-3.861	-3.861	-3.857

Begroting 2024

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 3,795 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 4,069 miljoen en de totale baten op € 0,274 miljoen. Voor de onttrekking reserves is geen mutatie geraamd en voor de toevoeging aan de reserves 75 duizend. Het resultaat is € 3,870 miljoen nadelig.

Toelichting meerjarenbegroting

Schoollocaties die geen onderwijsbestemming meer hebben vallen onder verantwoordelijkheid van de gemeente en worden verantwoord onder Beheer overige gebouwen en gronden. De budgetten voor kapitaallasten, heffingen en verzekeringen zijn voor het grootste gedeelte overgeheveld uit het taakveld Onderwijs. De kapitaallasten nemen af in de tijd door lagere rentelasten door afschrijving. De bijdrage voor de Veiligheidsregio IJsselland is structureel verhoogd door indexering en de impact van de nieuwe CAO van de Veiligheidsregio. Het effect van de hoge inflatie is ook te zien in de stijging van accountantskosten ten opzichte van 2023.

Het verschil tussen de begroting 2024 en 2023 wordt hieronder verklaard per taakveld

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2023	Begroting 2024	Vershil
Bestuur, participatie en communicatie			
Bestuur	-1.357	-1.423	-67
Beheer overige gebouwen en gronden	-52	-30	22
Dienstverlening			
Burgerzaken	-375	-354	21
Openbare orde & veiligheid			
Crisisbeheersing en Brandweer	-1.597	-1.632	-36
Openbare orde en Veiligheid	-330	-355	-25
Reserves	-42	-75	-33
Resultaat	-3.753	-3.870	-117

BESTUUR, PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Bestuur

Op dit taakveld is een stijging van de lasten te zien ten opzichte van 2023. Dit komt vooral door indexering van de accountantskosten. Indexatie is er daarnaast voor de salarissen en vergoedingen voor de griffie, het college en de raad. Ook de contributies voor onder andere de VNG zijn geïndexeerd. Daartegenover staat dat er incidentele kosten in 2023 zijn geweest voor de werving van een nieuwe burgemeester en loopbaanbegeleiding voor voormalig bestuurders, waardoor de toename in kosten van 2023 op 2024 gedempt wordt.

Beheer overige gebouwen en gronden

De voormalige schoolgebouwen worden, voor zover het de exploitatiekosten van de gebouwen betreft, nu verantwoord onder beheer gebouwen en gronden. De budgetten voor kapitaallasten, heffingen en verzekeringen zijn voor het grootste gedeelte overgeheveld van het taakveld Onderwijs uit programma 3. Ten opzichte van 2023 worden er vooral minder kosten verwacht vanwege de verkoop van een voormalig schoolgebouw.

DIENSTVERLENING

Burgerzaken

Op dit taakveld is een daling te zien van de verwachte lasten in 2024 ten opzichte van 2023. De daling wordt voornamelijk veroorzaakt door het budget wat eenmalig in 2023 is beschikbaar gesteld voor inhuur verkiezingen.

OPENBARE ORDE & VEILIGHEID

Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage voor de uitvoering van brandweertaken is geïndexeerd voor 2024 conform de begroting van de Veiligheidsregio IJsselland. Daarnaast is de impact van de nieuwe CAO van de Veiligheidsregio structureel verwerkt.

Openbare Orde en Veiligheid

Onder dit taakveld vallen de toezichthouders op de openbare ruimte (BOA's), buurtbemiddeling en de uitvoering en handhaving van de algemene plaatselijke verordening (APV).

De stijging van de lasten wordt met name veroorzaakt door de herijking van de doorbelasting van de loonkosten aan dit taakveld.

RESERVE MUTATIES

Het verschil in reservemutaties heeft betrekking op het budget voor inhuur verkiezingen in 2023. Hiervoor geldt dat de middelen via resultaatbestemming bij de jaarstukken 2022 via reserves zijn doorgeschoven naar 2023. Doordat de bijdrage alleen in 2023 geldt, is er een afwijking in 2024 ten opzichte van 2023.

LEEFOMGEVING

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat het gemeentelijke beleid op het gebied van de openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkeling en omgeving, wonen en grondexploitaties en de gemeentelijke activiteiten op het gebied van economische zaken, recreatie en toerisme en duurzaamheid.

Het programma omvat de volgende taakvelden: Verkeer en vervoer, openbaar groen en (openlucht)recreatie, riolering, begraafplaatsen, ruimtelijke ordening, grondexploitatie, wonen en bouwen, economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfs- en infrastructuur, economische promotie, afval en milieubeheer.

De paragraaf Grondbeleid heeft een sterke relatie met dit programma en geeft inzicht in het gevoerde beleid en de uitvoering.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

Woningbouw

In de Woonvisie wordt ingehaakt op de nieuw gekozen bestuurlijke focus, waarbij wordt ingezet op een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente met een groei van 1000-1200 woningen in 10 jaar. Het Uitvoeringsprogramma en het Masterplan woningbouw worden ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Raad en college gaan in gesprek hoe we elkaar informeren en afstemming plegen over de uitvoering van het woningbouwprogramma. Doel is om als raad aan de voorkant goed geïnformeerd te zijn en duidelijkheid te krijgen over de voortgang en uitvoering van de woningbouwplannen. Dit geldt ook voor de voorbereiding van het Uitvoeringsprogramma en het Masterplan.

Als raad willen we vroegtijdig betrokken worden in grotere gebiedsontwikkelingen en bouwprojecten (wonen en bedrijventerreinen). Zoals verderop ook aangegeven bij het raadsbreed samenwerken, zien we hier niet alleen een rol van kaderstellen, besluiten en ons laten informeren, maar denken we ook graag vroegtijdig mee met college en de ambtelijke organisatie in dilemma's die spelen rondom opgaven.

Voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente wordt belang gehecht aan een integraal kader op structuurniveau waar voor onze gemeente voor de langere termijn een doorkijk wordt gegeven in welke gebieden ruimtelijk welke ontwikkelingen, herontwikkelingen en herstructureringen worden voorzien. We vragen het college een voorstel te doen aan de raad hoe te komen tot een dergelijk ruimtelijk strategisch kader.

De raad vindt het belangrijk dat de komende jaren voortvarend gewerkt wordt aan de uitvoering van het woningbouwprogramma om daarmee uitvoering te geven aan de ambitie om ons te ontwikkelen als een aantrekkelijke toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente.

Vanuit de raad hebben en houden wij aandacht voor de woningbehoefte in de kleine kernen.

Vanwege de leefbaarheid en het behoud van jongeren is het van belang dat ook daar waar mogelijk woningen gerealiseerd worden.

Klimaat en energie

Er worden afspraken gemaakt tussen raad en college over hoe de voortgang van de vastgestelde RES 1.0 en de vastgestelde Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon wordt gedeeld en op welke momenten de raad een rol heeft in dit proces.

De fracties vragen het college de mogelijkheden te verkennen naar verduurzaming van de bestaande particuliere woningbouw en hiervoor met een voorstel te komen. De raad trekt hierin graag samen met het college op.

De fracties vinden het belangrijk een proactieve houding aan te houden over de ontwikkelingen in de energietransitie. Van belang daarbij is ook nieuwe ontwikkelingen te volgen en waar mogelijk deze te stimuleren.

Vitaal platteland

De gemeente Olst-Wijhe is een plattelandsgemeente. Daarbij hoort ook de plattelandscultuur. Dit DNA van onze gemeente vinden wij belangrijk. Bij doorgroei van onze gemeente is het belangrijk dat de ontwikkelingen in balans blijven met het behoud van onze dorpse identiteit. Vitaal platteland beperkt zich dus niet tot de gebieden buiten de bebouwde kom.

Wij vinden een vitaal platteland belangrijk. Op het platteland spelen diverse ontwikkelingen, vooral in de agrarische sector, nu en in de toekomst. Daarom is het van belang een toekomstvisie te ontwikkelen op het veranderende ruimtegebruik op het platteland. Daarbij dient ook aandacht te zijn voor het samen met de agrarische sector ontwikkelen van alternatieve verdienmodellen.

Afstemming met en waar mogelijk het samen optrekken met de naburige gemeenten zien wij daarbij als een kans.

Wij willen met het college een procesafpraak maken over hoe de gemeente een proactieve houding kan aannemen ten aanzien van het rijksbeleid, dat betrekking heeft op het platteland onder andere met betrekking tot de stikstofproblematiek en de gevolgen ervan voor de landbouw en het platteland in onze gemeente.

Onze gemeente is een groene gemeente. We moeten een balans zoeken tussen beheer van de natuur, de biodiversiteit en het gebruik c.q. benutten van de groene waarden voor recreatie ten behoeve van de inwoners van de gemeente, passerende bezoekers en dagrecreanten. Daar acteren we proactief op.

Veiligheid en ondermijning op het platteland is en blijft een belangrijk aandachtspunt.

Bestuursakkoord 2022-2026

Woningbouw

Er is sprake van een groot tekort aan woningen in onze gemeente. Jongeren kunnen geen woning vinden of kunnen na hun studie niet terugkeren naar Olst-Wijhe door gebrek aan (betaalbare) woonruimte. Senioren willen wel, maar kunnen vaak niet verhuizen naar een kleinere woning of appartement. Gezinnen blijven daardoor noodgedwongen zitten waar ze zitten bij gebrek aan een passende, betaalbare woningoplossing. Daarbij zien we een toenemende vraag naar passende zorgwoningen.

In het kader van de bestuurlijke heroverweging is de focus op wonen gelegd. We willen een toekomstbestendige eigennuttige woongemeente worden en blijven. Als gemeente halen we daarvoor alles uit de kast om woningen te bouwen. Woningbouw is in onze gemeente om verschillende redenen belangrijk: we willen graag alle doelgroepen een passend (t)huis bieden, kernen en dorpen leefbaar houden en voorzieningen overeind houden. Hiervoor is het belangrijk dat we een juiste mix van type woningen per wijk, kern of dorp ontwikkelen.

De gebieden rondom de stations in Olst en Wijhe worden als kansrijke gebieden gezien om een mix van wonen, zorg en werken mogelijk te maken. We gaan de komende periode gesprekken aan om dit verder te verkennen. Dit past uitstekend in de Verstedelijkingsstrategie van Regio Zwolle, waarin leidende principes worden afgesproken voor deze ontwikkelingen. Hierin worden tevens samenwerkingsafspraken gemaakt om deze locaties op termijn te ontwikkelen. Wij zien hierin een prachtige kans om de gebieden rondom de stations om te turnen tot woonwerklocaties voor diverse doelgroepen.

Zoals opgetekend in de rapportage van de informateurs en vastgesteld in de Strategische RaadsAgenda (SRA), is ons doel de gekozen bestuurlijke focus, waarbij wordt ingezet op een toekomstbestendige eigennuttige woongemeente met een groei van 1.000-1.200 woningen in 10 jaar. We gaan ons hiervoor de komende vier jaar hard maken. Onze kaders hiervoor zijn de vastgestelde Woonvisie 2022-2026 en het nog vast te stellen Masterplan Wonen en Uitvoeringsprogramma Wonen.

Wat en voor wie bouwen we?

- We zetten in op een goede mix van woningen, waarbij we scherp letten op de lokale vraag, zoals vastgesteld in de Woonvisie 2022-2026.
- Eigennuttig wonen betekent voor ons dat we open staan voor innovatieve woonconcepten, zoals bijvoorbeeld wonen op water, kasteelwonen, tiny houses en zogenaamde 'Lego

woningen' in vrijkomende (agrarische) gebouwen.

Hoe bouwen we?

- Duurzaam, energieneutraal en bij voorkeur circulair. Dat betekent klimaatadaptief, waarbij we het dorps- en groene karakter van dorp en kern behouden en versterken.
- In de aanloop naar nieuwe ontwikkelingen gaan we zoveel mogelijk participatief en gebiedsgericht te werk met toekomstige bewoners en omwonenden. Dit bevordert al tijdens het bouwproces zowel de sociale cohesie in de wijk, als de snelheid waarmee ontwikkeld kan worden.

Klimaat en energie

Olst-Wijhe maakt zich hard om de klimaatdoelen te halen. Hiervoor zetten we in op een actieve, integrale aanpak. We blijven sturen op prestatieafspraken met woningbouwcorporaties om hun woningbestand energieneutraal te maken. Tevens stimuleren we de verduurzaming van woningen en bedrijfspanden. De voortvarendheid waarmee binnen Olst-Wijhe de energievisie en RES 1.0 zijn vastgesteld, vertalen wij in daadwerkelijke uitvoering.

Vanuit de gemeente worden inwoners en ondernemers actief benaderd om zonne-energie te gebruiken. We willen actief meedenken met agrariërs om hun bedrijf energieneutraal te maken. De ambitie voor 2030 zoals vastgesteld in de RES 1.0 wordt nagestreefd met vooral zonne-energie. Er wordt nader onderzoek uitgevoerd naar alternatieve warmte- en energiebronnen, bijvoorbeeld uit de IJssel. Gedurende deze raadsperiode vindt er geen ontwikkeling van het plaatsen van windturbines binnen de gemeentegrenzen plaats.

Olst-Wijhe is over vier jaar groener dan nu. Dat betekent dat we inzetten op het (verder) ontstensen van de leefomgeving. Daarnaast maken we ons sterk voor de aanleg van een herdenkingsbos in onze gemeente. In dat bos kunnen inwoners bomen planten om op die manier een dierbare te herdenken. Om hittestress tegen te gaan en om kinderen de ruimte te geven om te kunnen spelen in de natuur komen er meer natuurspeelbosjes. We stimuleren boeren en landeigenaren om meer bomen, struiken en struiken in het buitengebied te planten. Zij krijgen hiervoor een passende vergoeding.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Gemaakte afspraken en huidig beleid worden voortgezet, de hierin gestelde doelen worden nagestreefd.
- De gemeente heeft een actieve, stimulerende en adviserende rol in de energietransitie en verduurzaming van onze leefomgeving.
- We ondersteunen inwoners en ondernemers actief met de verduurzaming van woningen en bedrijfsgebouwen en het toekomstbestendig maken van hun omgeving.
- Er vindt gedurende deze raadsperiode in Olst-Wijhe geen ontwikkeling van windturbines plaats. De pm-post wind die nu in de RES 1.0 is opgenomen, wordt voor de RES 2.0 op nul gezet.
- We onderzoeken de komende jaren mogelijkheden om op alternatieve manieren te voorzien in onze energiebehoeften, hierbij gaan we verder met de resultaten uit onderzoek om energie uit de IJssel te winnen.
- Energiearmoede is een belangrijk aandachtspunt. Door in te zetten op energiebesparing reduceren we niet alleen het energieverbruik (minder CO₂-uitstoot), het is ook goed voor de portemonnee van huishoudens.
- Nieuwe zonnenvelden moeten zorgvuldig worden gesitueerd. Daarom zetten we bij nieuwe aanvragen daarvoor, in op kavelruil om te zorgen dat minder geschikte landbouwgrond gebruikt wordt en zo waardevolle grond behouden blijft voor de landbouw.
- We zetten in op het vergroenen van de leefomgeving door ontstensen (tegel eruit, plant erin).
- We leggen natuurspeelbosjes en een herdenkingsbos aan.
- We stimuleren boeren en overige landeigenaren om meer groen in het buitengebied te planten.
- We willen de komende vier jaar koploper gemeente worden met 'zon op dak'. Hiervoor onderzoeken we de mogelijkheden om 'elke dag een dak met zonnepanelen' te voorzien.

Vitale gemeente, vitale kernen en een vitaal buitengebied

Ons landelijk gebied is van groot belang voor de leefbaarheid en bedrijvigheid van onze gemeente, het is ons 'land van waarde'. De druk op het buitengebied is groot; de 'strijd om de ruimte' is begonnen. Het platteland is in transitie. Die veranderingen brengen spanningen met zich mee. We zullen daarom keuzes moeten maken; niet alles kan binnen de beperkte ruimte. De transitieopgaven van klimaat, energie, wonen, water, toekomst van de landbouw en stikstof hebben gevolgen voor het landschap van Olst-Wijhe én directe sociale en economische effecten op inwoners en bedrijven. Het raakt kortom de vitaliteit van de gemeente en is van invloed op de brede welvaart in de gemeente. We willen de kansen die zich voordoen om méér opgaven in samenhang op te pakken, aangrijpen. Dát er van rijks- en provinciewege door wet- en regelgeving wat gaat veranderen is zeker, maar hóe er wat gaat veranderen: daar zijn we zelf bij en nemen we onze verantwoordelijkheid. Daarom vinden we het belangrijk gebiedsgericht te werk te gaan, samen met de inwoners, (agrarische) ondernemers, de provincie Overijssel, de toeristische sector, landeigenaren, natuurorganisaties en anderen. Alleen door onze netwerken slim te verbinden en door samen te werken, werken we aan perspectief voor toekomstbestendige en vitale kernen en buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Op basis van de gebiedsagenda Salland en in aanloop naar de start van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), bieden we ons aan als pilotgemeente aan de provincie Overijssel om vanuit onze lokale invalshoek proactief mee te denken over het vormgeven van perspectief voor de landbouw en een toekomstbestendig leefbaar platteland.
- We gaan actief aan de slag met dorpsontwikkelingsplannen 2.0. De dorpen, kernen, buurtschappen en wijken stellen dit plan bij voorkeur zelf op, hiervoor stellen we indien nodig aanvullend budget beschikbaar. Op de Boskamp loopt nu een gebiedsgerichte pilot, waarbij er een integrale aanpak gehanteerd wordt tussen uitdagingen in het fysieke en sociale domein. Wat ons betreft is dit in aanloop naar de omgevingsvisie richtinggevend.

Economie

De economie van Olst-Wijhe kenmerkt zich door de bedrijvigheid in de sectoren landbouw, MKB-maakindustrie, retail, toerisme en zorg. Een goed economisch stabiel beleid betekent niet alleen dat ondernemers durven te investeren, maar ook dat leefbaarheid en reuring in de gemeente toenemen. Het is daarom belangrijk dat we een aantrekkelijk ondernemersklimaat realiseren, onder andere door het aanbieden van de vestigingsmogelijkheden. Economisch beleid heeft de afgelopen periode extra aandacht gekregen door de bestuursopdracht 'Ontwikkelprogramma: Naar een toekomstbestendig en vitaal economisch profiel voor Olst-Wijhe'. Wij willen dit beleid de komende vier jaar continueren. Dat betekent dat we samen met de ondernemers en partners binnen het programma Nieuwe Energie Overijssel (NEO) met een geactualiseerde visie omtrent bedrijventerreinen, passend bij de schaalgrootte en DNA van Olst-Wijhe, komen. Daarmee zorgen we dat het lokale MKB ook in de toekomst ruimte krijgt om te ondernemen. Onze ambitie is om de komende vier jaar te stijgen op de lijst met MKB-vriendelijke gemeenten. We blijven inzetten op het versterken van Regio Zwolle als vierde economische regio van Nederland. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor vrijetijdseconomie, passend bij het DNA van onze gemeente. Dit doen we door bijvoorbeeld recreatie en toerisme langs de IJssel mogelijk te maken.

Wat willen we bereiken?

- Er is de komende jaren voldoende aanbod van grond op bedrijventerreinen. We werken aan actualisatie van de bedrijventerreinvisie, waarbij het creëren en uitdragen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat een speerpunt is.
- Het Ondernemersloket voorziet duidelijk in een behoefte. We continueren deze dienstverlening en breiden deze indien nodig uit.
- Ten aanzien van het mogelijk maken van recreatie en toerisme langs de IJssel, streven we naar een balans tussen economische ontwikkelingen en maatschappelijke impact, met kwaliteit als uitgangspunt. Daarbij is er evenwicht tussen inwoners (leefbaarheid), bezoekers (aantrekkelijke bestemming), ondernemers (economische ontwikkeling) en omgeving (natuur, water en landschap).

- Wij zien het bieden van een aantrekkelijk, veilig, groen woonklimaat én goede voorzieningen (kindcentra, sport, cultuur, winkels, etc.) als randvoorwaarde voor het aantrekken van personeel.
- Om lokaal ondernemerschap te stimuleren, komt er een inkoopregister bij de gemeente, waarbij het uitgangspunt is dat de gemeente zoveel mogelijk lokaal inkoopt.

Wat willen wij bereiken?

OPENBARE RUIMTE

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Openbare ruimte

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen¹.
2. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit.
3. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.
4. Verbeteren van de bereikbaarheid en de leefbaarheid voor de inwoners.
5. Inrichten van een vraaggericht fijnmazig openbaar vervoersysteem in samenwerking met de provincie.
6. De kwaliteit van de openbare ruimte is gebaseerd op het scenario 'voldoende'. Dit betekent dat volgens het IBOR-plan wordt gewerkt met het onderhoudsniveau basis of laag. Meer informatie hierover is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.
7. In verband met de inzameling en het transport van afvalwater is er sprake van een duurzame bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede leefomgeving en duurzame bescherming van natuur en milieu.

Indicatoren voor Openbare ruimte

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Goede bereikbaarheid	Straten, paden en trottoirs in de buurt zijn goed begaanbaar	2021: 51% 2018: 50% vindt deze goed begaanbaar 2016: 61%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 64%
Verkeersveiligheid	Onveilige verkeerssituaties in de buurt (% zelden/nooit)	2021: 56% 2018: 57% vindt deze zelden of nooit verkeersonveilig 2016: 38%	Landelijk 2021 Niet stedelijk: 54%
Onderhouden perken, plantsoenen en parken in de buurt	Oordeel burger of deze goed onderhouden zijn	2021: 51% 2018: 50% vindt deze in de buurt goed onderhouden 2016: 45%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 64%
Schoonhouden buurt	Oordeel inwoner over de buurt is schoon	2021: 68% 2018: 71% vindt de buurt schoon 2016: 66%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 70%
Tevredenheid openbaar vervoer	Oordeel burger over tevredenheid openbaar vervoer	2021: 76% 2018: 72% is tevreden over openbaar vervoer 2016: 73 %	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 58%

¹ De eerste 7 doelstellingen zijn ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Ruimtelijke ontwikkeling en omgeving

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen².
2. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit.
3. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling.
4. Een vitaal platteland met aandacht voor een goede balans tussen de verschillende functies en ruimteclaims, waarbinnen specifiek aandacht is voor een toekomstbestendige landbouw, landgoederen en natuur- en landschapskwaliteiten.
5. Inzetten op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op duurzame energie en energiebesparing in het kader van de energietransitie.
6. Verbeteren van de bereikbaarheid en de leefbaarheid voor de inwoners van Olst.

(Ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025).

Indicatoren voor Ruimtelijke ontwikkeling en omgeving

Verwezen wordt naar indicatoren bij andere thema's in het programma Leefomgeving.

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Woon- en leefomgeving	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving.	2021: 91% voelt zich thuis in de buurt ^[1] 2018: 93% 2016: 90%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 90%
	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving	2021: 8,1 2018: 7,99 2016: 7,88	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 8,2
	Waardering door inwoners van de zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving	2021: 6,6 2018: 6,6 2016: 6,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,9

WONEN, GRONDEXPLOITATIE & HANDHAVING

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Wonen, grondexploitatie & handhaving

1. Ontwikkelen van een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente, waar we onze inwoners in staat stellen om goed te kunnen wonen.
2. Inzetten op extra woningbouw de komende jaren (1000-1200 woningen in 10 jaar tijd), met name in en rond de kernen Olst en Wijhe; ook extra woningbouw in Wesepe voorzien en daarnaast passen we in de andere kernen maatwerk toe in afstemming met de betreffende kernen.
3. Goede mix van doelgroepen en woningtypen om de leefbaarheid, diversiteit en sociale samenhang in buurten en wijken te vergroten;
4. Ontwikkelen van een duurzame, klimaatadaptieve en natuurinclusieve woonomgeving met toekomstbestendige, duurzame woningen;
5. Bevorderen van een sociale, inclusieve samenleving vanuit de gedachte van een samenredzame gemeenschap en met aanvullende ondersteuning voor iedereen die dat nodig heeft.

² De eerste 7 doelstellingen zijn ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025.

Indicatoren voor Wonen, grondexploitatie & handhaving

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe [1]	Landelijk vergelijkend cijfer
Woon- en leefomgeving	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving	2021: 91% voelt zich thuis in de buurt [1] 2018: 93% 2016: 90%	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 90%
	Waardering door inwoners van buurt als leef- en woonomgeving	2021: 8,1 2018: 7,99 2016: 7,88	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 8,2
	Waardering door inwoners van de zorg van de gemeente voor de woon- en leefomgeving	2021: 6,6 2018: 6,6 2016: 6,5	Landelijk 2021 <25.000 inw.: 6,9
Wonen	Ambitie om gemiddeld ruim 100 woningen per jaar te bouwen (o.b.v. doelstelling 1000-1200 woningen in 10 jaar tijd).	2022: 77 2021: 72 2020: 104 2019: 61	
	70 % van nieuwbouw gaat naar eigen inwoners	Onderzoek loopt	
Duurzaamheid	Sociale huurwoningen gemiddeld energielabel A in 2027	Nu gemiddeld label B; circa 45 % van de woningen is nu minimaal Label A	--

[\[1\]](#) Ontleend aan de burgerpeiling

ECONOMISCHE ZAKEN EN GRONDEXPLOITATIE

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Economische zaken en grondexploitatie

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen.
2. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling.
3. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.
4. Samenwerken aan circulaire economie, aan vestigingsmogelijkheden voor lokale ondernemers en daar waar mogelijk innovatie bevorderen.

(Ontleend aan de Structuurvisie Olst-Wijhe Ruime voor initiatief en innovatie 2018-2025).

Indicatoren voor Economische zaken en grondexploitatie

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe [1]	Landelijk vergelijkend cijfer
Nabijheid winkels voor dagelijkse boodschappen	Oordeel inwoners over voldoende nabij zijn van winkels voor dagelijkse boodschappen	2021: 78% van de inwoners vinden winkels voldoende nabij 2018: 77% 2016: 77%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 82%

VRIJETIJDSECONOMIE

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Vrijtijdseconomie

1. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit.
2. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'IJselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling
3. Een gezond, duurzaam en vitaal ondernemersklimaat in Olst-Wijhe. Vrijtijdseconomie is een onderdeel van het taakveld economie.

4. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen en aandacht voor natuur- en landschapskwaliteiten.

Indicatoren voor Vrijtijdseconomie

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Tevredenheid speelvoorziening	Tevredenheid speelvoorzieningen in de nabije omgeving	2021: 65% van de burgers is tevreden hierover 2018: 65% 2016: 61%	Landelijk <25.000 inw: 2018: 69%

DUURZAAMHEID

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Duurzaamheid

1. Inzetten op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op duurzame energie en energiebesparing in het kader van de energietransitie.
2. Een schone, hygiënische, veilige en duurzame leefomgeving voor de burgers en het verminderen van de belasting van het milieu.
3. In 2050 volledig energieneutraal, wat neerkomt op 210 GWh duurzame energieopwek. Voor 2030 gaat het om een opgave van 54 GWh zon-op-veld of windenergie en 13 GWh zon-op-dak. In de RES 1.0 heeft Olst-Wijhe de ambitie ingebracht om voor 2030 74 GWh duurzaam op te wekken: 54 GWh met zon-op-veld of windenergie, 10 GWh met grootschalige zon op dak en 10 GWh al vergunde projecten ('pijplijn').
4. Het faciliteren van al onze inwoners bij het verduurzamen van hun woning door de specifieke website en het organiseren van collectieve acties
5. Uiterlijk in 2050 alle gebouwen in Nederland van het aardgas af. Om Olst-Wijhe een duurzame, toekomstbestendige gemeente te laten zijn is het duurzaam verwarmen van ongeveer 7.800 woningen en 750 gebouwen een belangrijke stap. We willen zoveel mogelijk van het aardgas af zijn en energieneutraal wonen, met een realistische en haalbare aanpak.
6. In verband met de inzameling en het transport van afvalwater is er sprake van een duurzame bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede leefomgeving en duurzame bescherming van natuur en milieu.
7. Aansluiten bij de landelijk afspraak dat klimaatbestendigheid vanaf 2020 standaard onderdeel is van overheidsbeleid én uitvoering en dat Nederland in 2050 klimaatbestendig is ingericht. In Olst-Wijhe richten we ons op het zo veel mogelijk verminderen van wateroverlast door piekbuien, beperken van de toename in beheer- en onderhoudskosten, verminderen landbouw- en natuurschade door grote en teveel water, verkleinen van risico's door extreem weer bij evenementen, verminderen kans op uitval vitale en kwetsbare functie door extreem weer, verminderen gezondheidsrisico's door hitte en voorkomen van te lage waterstanden in de IJssel.

Indicatoren voor Duurzaamheid

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe[1]	Landelijk vergelijkend cijfer[2]
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Reductie CO2 (55% vermindering in 2030 t.o.v. 1990)	2021: 19% 2020: 20% 2019: 14,5% 2018: 7,5% 2017: 6,8%	13%
Voldoen aan het klimaatakkoord VNG-Rijk voor duurzaamheid	Duurzame energieopwekking in 2030 (70%)	2021: 9,8 % 2020: 8,8 % 2019: 7,3 % 2018: 6,7 %	7,86%
	Vermogen zonnestroom grote (>15 kW) en kleine (<=15 kW)systemen	2022: 21 MW, 15 MW 2021: 8 MW, 12 MW 2020: 4MW, 19 MW 2019: 3 MW, 8 MW	niet bekend
Afvalinzameling	Afvalinzameling voldoet aan de VANG[3] doelstellingen (>75% hergebruik)	2022: 86% 2021: 91% 2020: 92% 2019: 90% 2018: 87%	Landelijk 2020: 75% Landelijk 2025: 90%
Energiearmoede	Ondersteunen huishoudens die te maken hebben met energiearmoede	650 huishoudens 5,89% (schatting)	Landelijk 7%
Nationaal Isolatie Programma (NIP)	Ondersteunen huishoudens die een woning hebben met Label D, E, F of G of een slecht geïsoleerde woning. En waarvan de WOZ waarde niet hoger is dan gemeentelijk gemiddelde (371.000)	Schatting 890 woningen	750.000
Aansluiten bij de landelijke afspraak dat Nederland in 2050 klimaatbestendig is ingericht	Afgekoppelde m2 op particulier terrein (d.m.v. afkoppelsubsidie en gemeentelijke projecten)	2023: 4.830 m2	niet bekend

[1] Voor een deel ontleend aan ons eigen Burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl en RES Monitor Overijssel.

[2] Het landelijke cijfer vermeld (voor zover bekend) als vergelijking.

[3] VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) van het Rijk.

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving en in bestemmingsplannen is vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Structuurvisie Olst-Wijhe Ruimte voor initiatief en innovatie 2018-2025
- ✓ Woonvisie 2022-2025 (en nog op te stellen Uitvoeringsprogramma)
- ✓ Nota Grondbeleid 2018-2021
- ✓ Landschapsonwikkelingsplan 2008-2023 (in 2016 geëvalueerd)
- ✓ Beleidsnota archeologie 2010
- ✓ Nota Ruimtelijke Kwaliteit, 'de kunst van het verleiden' 2014
- ✓ IBOR-plan 2016 en actualisatie uitvoering IBOR-plannen in 2021/2022
- ✓ Beleidsplan civieltechnische kunstwerken 2018
- ✓ Nota Beheer wegen (2021)
- ✓ Beleid gladheidsbestrijding
- ✓ Gemeentelijk rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028
- ✓ Beleidsplan groen 2007-2017; geëvalueerd in 2014 (bomenbeleidsplan)
- ✓ Plan aanpak onkruid op verharding 2018
- ✓ Beheerplan onderhoud bermen en sloten (vanaf oktober 2017)
- ✓ Verkeersvisie 2017-2020
- ✓ Beleid bewegwijzering 2017-2020 (bijstelling 2022)
- ✓ Beleidsplan openbare verlichting
- ✓ Beleids- en beheerplan Begraafplaatsen 2014-2019

- ✓ Detailhandelsvisie Olst-Wijhe 2017 – 2020
- ✓ Bedrijventerreinvisie 2010-2020
- ✓ Beleidsvisie Recreatie, toerisme en cultuur 2015-2020
- ✓ Programma Samen Duurzaam 2016-2020 (jaarlijks uitvoeringsprogramma)
- ✓ Afvalbeleidsplan Olst-Wijhe 2010-2015 (evaluatie 2021)
- ✓ Ruimtelijke visie duurzame energie (2020)
- ✓ RES 1.0 West Overijssel (2021)
- ✓ Rapport en Routekaart Klimaatadaptatie (2020)
- ✓ Nota Bodembeheer en Bodemkwaliteitskaart
- ✓ Routekaart energieneutrale kernen 2018

Wat doen wij daarvoor?

OPENBARE RUIMTE

OPENBARE-RUIMTE

Meerjareninvesteringsprogramma (MJIP)

Begin 2023 is het meerjarig Investeringsplan (MJIP) geactualiseerd. In 2024 vindt de uitvoering/ het vervolg van de uitvoering plaats van de volgende projecten waarvan de voorbereiding in 2023 is opgepakt:

- Vervolg uitvoering reconstructie Kerkplein te Olst;
- Start uitvoering reconstructie Broekslag fase 1.

Voor 2024 staan de volgende projecten gepland:

- Uitvoering fase 3 wortelopdruk en groeiplaatsverbetering verhardingen;
- Vervanging laanbomen Wethouder M. van Doorninckweg;
- Aanleg fietsverbinding Hooiberglaan - Boskamp over sportcomplex Overwetering zoals opgenomen in het Fietsplan Olst;
- Aanleg fietsverbinding en fietsbrug SPOC-cluster – Zandhuisweg te Wijhe;
- Aanleg extra parkeerplaatsen bij sportaccommodatie Zandhuisweg te Wijhe;
- Treffen maatregelen voortvloeiend uit Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030;
- Vervanging beschoeiingen deel 1;
- Plaatsen laadpalen fase 2.

Daarnaast wordt in 2024 een vervolg gegeven aan de in 2023 gestarte voorbereiding voor de reconstructie Broekslag fase 2 te Wijhe.

Beheer wegen en verhardingen.

Het noodzakelijke onderhoud voor 2024 wordt bepaald met behulp van de nota “Beheer wegen 2023-2027”. Deze nota wordt mede aan de hand van de nieuwe, eind 2022 uitgevoerde, weginspectie opgesteld.

Wegen welke aan het einde van hun levensduur zijn of om andere redenen aan vervanging toe zijn, worden opgenomen in het MJIP. Aan deze wegen wordt vanaf het moment dat zij opgenomen worden in het MJIP tot aan het moment van vervanging alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud gepleegd.

Het onderhoud aan de asfaltwegen wordt uitgevoerd binnen het nieuw opgestelde vierjaren onderhoudscontract 2024-2027.

Beheer openbare verlichting

Het onderhoud aan de verlichting wordt uitgevoerd binnen het nieuw opgestelde vierjaren onderhoudscontract 2024-2027. Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het herstellen van schade masten.

In 2023 is er een versneld vervangingsplan opgesteld naar aanleiding van noodzaak om energie te besparen.

Tussen 2023 en 2027 vervangen we alle oude lampen door led-lampen en verouderde masten worden vervangen.

Beheer civieltechnische kunstwerken

Het onderhoud aan de kunstwerken wordt uitgevoerd binnen het nieuw opgestelde vierjaren onderhoudscontract 2024-2027.

Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het herstel van betonschade, schade aan brugleuningen, schilderen van brugleuningen en onderhoud aan houten bruggen.

Daarnaast worden de eerste vervangen van beschoeiingen uitgevoerd in samenhang met MJIP-projecten.

Beheer riolering

Activiteiten i.v.m. uitvoering Gemeentelijk Riolerings Plan

- In 2024 wordt een start gemaakt met het vervangen van de riolering en de aanleg van een hemelwaterriool als onderdeel van het reconstructieproject Broekslag fase 1;
- In 2024 wordt tevens een vervolg gegeven aan de voorbereidingen voor het vervangen van de riolering en aanleg van een hemelwaterriool in fase 2 van de reconstructie Broekslag.

Beheersactiviteiten riolering

- In 2024 worden weer diverse rioolleidingen gereinigd en onderworpen aan een inspectie met behulp van een rijdende videocamera. Welke riolen gereinigd en/of nader geïnspecteerd worden bepalen we aan de hand van een vooronderzoek via putfoto-inspectie;
- Aan de hand van de bevindingen van de video-inspectie die is/wordt uitgevoerd in 2023 bepalen we begin 2024 of en welke (kleinschalige) reparaties we in dat jaar gaan uitvoeren.

Rivus

Binnen het samenwerkingsverband in de afvalwaterketen wordt in 2024 een vervolg gegeven aan de onderzoeken naar de mogelijkheden voor een gezamenlijk meetnet en mogelijk databeheer. Ook wordt gezamenlijk gekeken naar nieuwe beleidskaders voor de omgang met afvalwater buitengebied (dit project heeft prioriteit omdat er samenhang is met het borgen van regels voor lozen van huishoudelijk afvalwater in het omgevingsplan) en wordt gewerkt aan bouwstenen voor water en riolering in het omgevingsplan en gezamenlijke communicatie naar de gebruikers. Het e.e.a. in afstemming met klimaat adaptieve maatregelen.

Verkeer(sveiligheid)

In 2024 gaat het reguliere beheer voor het veilig houden van ons verkeer door. Dit betekent dat we in gesprek zijn en blijven met onze inwoners, bedrijven en kernen om verkeersonveilige situaties te verbeteren. Binnen het programma Strategisch Plan verkeersveiligheid zijn de jaarplannen in het meerjaren investeringsprogramma opgenomen. In 2024 wordt de eerste fase uitgevoerd. Daar waar we aan infrastructuur werken, kijken we nadrukkelijk naar koppelkansen in het kader van de risico gestuurde aanpak en richten wij ons op de CROW- aanbevelingen om de wegen conform de essentiële herkenbaarheids-kenmerken in te blijven richten. We blijven in gesprek met de verkeersadviseurs van de politie Oost-Nederland (via de ambtelijke- en bestuurlijke vervoersberaden) om aandacht te blijven vragen voor handhaving en het verbeteren van de ongevallenregistratie.

Om ervoor te zorgen dat onze inwoners zich veilig in het verkeer kunnen bewegen ontvangen wij van de Provincie subsidie om projecten en activiteiten te organiseren die het gedrag van verkeersdeelnemers beïnvloeden. De Provincie subsidieert 75% van deze projecten, de gemeente 25%. De subsidie zetten wij voor een groot deel in voor verkeersprojecten op het basis- en voortgezet onderwijs. Maar onze focus gaat ook uit naar de oudere verkeersdeelnemer. Voorbeelden van projecten zijn “het nieuwe fietsen” en “rijbewijs op herhaling”.

Beheer bomen

In 2024 gaan we een start maken met het onderhoud van onze bomen op basis van nieuwe bomenbeleid- en beheerplan 2024-2028.

Rondom de problematiek van de eikenprocessierups is, zowel landelijk als in Olst-Wijhe, een dalende trend van de plaagdruk waarneembaar. We blijven jaarlijks onze werkwijze hierin evalueren en volgen nauwlettend innovaties in de markt en de resultaten van pilots elders in het land.

Op enkele locaties buiten de bebouwde kom zijn proeven gedaan met natuurlijke bestrijding, de eerste indrukken geven aan dat dit goed kan werken. Wij willen deze natuurlijke bestrijding vergroten en de preventieve aanpak beperken. Ook is een samenwerking aangegaan met de Provincie en gemeenten in de regio om kennis en krachten te bundelen. Dit zetten wij voort in 2024.

Beheer openbaar groen

Het huidige groenbeleidsplan is in 2007 vastgesteld en geëvalueerd met het bomenbeleidsplan in 2014. Er is bepaald dat de komende raadsperiode beleidsarm zal zijn, maar inmiddels is duidelijk geworden dat dit groenbeleidsplan nu toch geactualiseerd dient te worden.

Er spelen diverse actuele onderwerpen die niet zijn opgenomen in het huidige groenbeleid. Onderwerpen zoals het vergroten van de biodiversiteit en klimaatopgaven zoals het voorkomen van hittestress, ruimte voor water, de opname van CO₂ etc. Ook in het nieuwe bestuursakkoord worden diverse opgaven genoemd, zoals het vergroenen van de leefomgeving, de aanleg van natuurspeelbosjes, de aanplant van een herdenkingsbos, maar ook het wonen in een prettige en dus groene woonomgeving terwijl de druk op de fysieke ruimte steeds groter wordt.

In 2024 wordt een plan van aanpak opgesteld om te komen tot dit nieuwe groenbeleid in samenhang met ontwikkeling van omgevingsplannen i.k.v. de nieuwe omgevingswet.

Als gevolg van de heroverweging in 2021 is het groenbudget met €60.000,- gekort. In de kadernota 2024-2027 zijn deze middelen weer beschikbaar gesteld. Naast het terugdraaien van bezuinigingsmaatregelen zullen de uitkomsten van het onderzoek naar de Ergernissen top 5 ook een belangrijk rol spelen in de inzet van deze middelen.

De samenwerking met ROVA en KonnecteD op het gebied van machinaal vegen en het bestrijden van onkruid op verhardingen wordt in 2024 voortgezet op basis van het geactualiseerde IBOR-plan.

Beheer speelvoorzieningen

Het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen wordt in 2024 uitgevoerd op basis van het nieuwe beleid- en beheerplan. Vervangingen van speelvoorzieningen worden zoveel mogelijk gekoppeld aan MJIP-projecten en gebiedsontwikkelingsprojecten in het kader van een integrale uitvoering.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

Structuurvisie/Omgevingsvisie

Eén van de kerninstrumenten van de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 ingaat, is de omgevingsvisie. Het is verplicht om binnen drie jaar nadat de Omgevingswet ingaat, een omgevingsvisie te hebben die door de gemeenteraad vastgesteld is. De omgevingsvisie vervangt de huidige Structuurvisie 'ruimte voor initiatief en innovatie' die in 2017 vastgesteld is. Gaandeweg de uitvoering van de Structuurvisie is er, mede door alle ontwikkelingen die op ons afkomen of al volop spelen, meer behoefte aan focus, integraliteit en afgewogen keuzes. De omgevingsvisie is de kans om deze behoeften verder uit te werken.

Het plan van aanpak voor de Omgevingsvisie is vastgesteld en beschrijft hoe we de Olst-Wijhese omgevingsvisie opstellen en welke uitgangspunten we hanteren. Het geeft daarnaast inzicht in hoe we inwoners betrekken, de fasering, de projectorganisatie en de benodigde middelen. Het plan van aanpak vormt de leidraad om de omgevingsvisie op te stellen, zowel voor uw raad, het college als de ambtelijke organisatie. In de omgevingsvisie willen we gebiedsgerichte ambities en keuzes formuleren. Een visie op buurtschappen en kernen kan vervolgens, na vaststelling van de omgevingsvisie, verder worden uitgewerkt in de dorpsontwikkelingsplannen, zoals dat recent al gebeurd is op de Boskamp en Den Nul. Voor de externe begeleiding van de Omgevingsvisie is een aanbesteding uitgevoerd en de gunning heeft inmiddels plaatsgevonden. Dit betekent dat we in 2024 volop aan de slag kunnen om vorm te geven aan de Omgevingsvisie. Hierbij wordt daar waar mogelijk

samen opgetrokken met de totstandkoming van de sociale toekomstvisie. De planning is om de Omgevingsvisie in het derde kwartaal van 2024 vastgesteld te hebben.

Vorbereiding op de invoering van de Omgevingswet

In 2017 is gestart met de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Dit aan de hand van het programmaplan transformatie ruimtelijk domein, waarin de concrete uitvoeringsprojecten zijn benoemd. In de afgelopen jaren is de invoering van de Omgevingswet meerdere malen uitgesteld. De voorbereidende werkzaamheden zijn daar in planning op aangepast. Invoering van de Omgevingswet is nu voorzien op 1 januari 2024. Op dat moment zijn de werkprocessen aangepast aan de nieuwe regelgeving, zodat de vergunningverlening soepel blijft doorlopen. In de periode na inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt verder gewerkt aan de instrumenten van de Omgevingswet, met name de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Vaststelling van de Omgevingsvisie is voorzien in 2024. Uiterlijk eind 2031 moet de definitieve versie van het Omgevingsplan gereed zijn.

Actualisatie van bestemmingsplannen en anticiperen op de Omgevingswet

De verplichting om iedere tien jaar bestemmingsplannen te actualiseren is komen te vervallen. In plaats daarvan wordt de komende jaren toegewerkt naar een Omgevingsplan, dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Hiervoor geldt een transitieperiode van 10 jaar (tot en met 2031). In de afgelopen periode is gewerkt aan het neerzetten van een goede basis voor het omgevingsplan (o.a. een standaardopbouw, sets met standaardregels, handboek). Dit mede met het doel om gebiedsontwikkelingen ook direct na inwerkingtreding van de Omgevingswet te kunnen faciliteren. Gelijktijdig wordt gewerkt aan een stapsgewijze aanpassing van het omgevingsplan. De focus ligt daarbij in eerste instantie op de dorpen en de buurtschappen. De werkzaamheden worden in 2024 voortgezet.

Vitaal platteland

De Kracht van Salland

De Kracht van Salland is een hecht en succesvol netwerk van inwoners, organisaties en overheden. In het netwerk worden kennis, informatie en ideeën ingebracht en gedeeld. Het is een broedplaats waar ideeën worden omgezet in goede projecten. Lokale kracht, integrale aanpak, kennisoverdracht en het leggen van verbindingen staan centraal. De Kracht van Salland omvat de gemeenten Deventer, Raalte en Olst-Wijhe. De overheden faciliteren en stimuleren waar nodig. Belangrijke programma's zijn LEADER, Salland Deal en de Salland Cafés. De Salland Cafés gaan altijd over actuele thema's. Inwoners en organisaties realiseren vooral op eigen kracht projecten. De projecten uit de Kracht van Salland dragen onder ander bij aan de leefbaarheid, landbouw, lokale economie, toerisme, duurzaamheid en onderwijs. In 2022 is gestart met een nieuwe visie Voor Salland periode 2023-2030. Alle Sallanders zijn uitgenodigd om samen invulling te geven aan de visie. Totaal 400 inwoners hebben bijgedragen aan de samenstelling ervan. Ook in 2024 zullen weer een aantal Salland Cafés (fysiek en/of digitaal) georganiseerd worden, waarbij het bevorderen van niet alledaagse cross-overs tussen mensen, sectoren en gebieden zeker de aandacht zal krijgen om het functioneren van de netwerken en innovaties aan te jagen.

Leader

Leader is één van de deelprogramma's van De Kracht van Salland. De Lokale Actie Groep (LAG) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Leaderprogramma. In de LAG zitten Sallandse bewoners, zelfstandigen en afgevaardigden van organisaties als LTO, het Salland Marketing, Plaatselijk Belangen, het Waterschap en de drie gemeenten. Projecten in uitvoering binnen onze gemeente zijn: Van Hier en Van Daar, Dorpshuis Herxen 2.0, Salland Boert en Eet Bewust, Stichting Doorpakken Salland, StageregioSalland.nl, OZO Verbindzorg Jeugd, Platform Techniek Salland Next Level, De Slinger van Salland, Dorpshuis De Bongerd (Welsum), Pump Track baan Wijhe, Verduurzaming Pinokkio Boerhaar, Zintuigenpad Overkempe, Zuivel in Salland.

Het Leader programma is in 2021 met 2 jaar verlengd en wordt POP3+ genoemd. Er zijn extra middelen van EU en Provincie beschikbaar gesteld voor Leader Salland voor de jaren 2021 en 2022 en er zijn 2 uitloopjaren om alle projecten af te ronden tot eind 2024. In de loop van 2023 is de nieuwe Leaderperiode 2023-2027 gestart en zullen er naar verwachting nieuwe projecten worden toegevoegd.

Transitieopgave buitengebied

De landelijke en provinciale transitieopgaven van klimaat, energie, wonen, water, toekomst van de landbouw en stikstof hebben gevolgen voor het landschap van Olst-Wijhe én directe sociale en economische effecten op inwoners en bedrijven. We vinden het belangrijk om gebiedsgericht hieraan te werken met onze inwoners, (agrarische) ondernemers en (maatschappelijke) partners. De al bestaande Gebiedsgerichte aanpak Stikstof voor het deelgebied Salland wordt door deze opgaven verbreed en op niveau van Salland verder uitgewerkt. Onze gemeente heeft hierin ook een rol en wil graag proactief meedenken over het vormgeven van perspectief voor de landbouw en een toekomstbestendig leefbaar platteland.

Vanuit De Kracht van Salland is de Salland Deal ontstaan. Dit is een netwerkorganisatie waar meerdere (maatschappelijke) partners in Salland werken aan een vitale landbouwstructuur, een natuurlijk cultuurlandschap en een gezond watersysteem. Vanuit de gezamenlijke partners is er de behoefte om te komen tot een concretere invulling van één loket waar vraag en aanbod van maatschappelijke diensten samenkomen. Daaruit is het project Salland Loont ontstaan. Het is van belang de verbinding met de opgaven vanuit het PPLG en het gebiedsplan Salland te zoeken. In 2023- 2024 zal daarom ook nadrukkelijk en kritisch naar de rol en verantwoordelijkheden van de Sallandse gemeenten gekeken worden in deze maatschappelijke opgaven.

Ook faciliteren we vanuit de gemeente, via o.a. een financiële bijdrage, de inzet van de erfcoaches. Zij voeren keukentafelgesprekken met (agrarische) ondernemers in ons buitengebied en denken mee over een nieuw toekomstperspectief.

Beleidskader Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO)

Op basis van een provinciale verkenning uit 2019 is de verwachting dat tot 2030 in Olst-Wijhe ongeveer 83 boeren zullen stoppen met hun bedrijf. Het huidige Rijksbeleid gericht op met name een forse stikstofreductie zal ertoe leiden dat naar verwachting nog meer agrarische ondernemers gaan kiezen voor ofwel stoppen of omschakelen. Dit betekent dus mogelijk nog een verdere versnelling en daarmee een toename van het aantal vierkante meters vrijkomende agrarische bebouwing. Bij verzoeken om herbestemming van een agrarisch bedrijf hanteert de gemeente Olst-Wijhe de algemene beleidslijn van de provincie Overijssel. We merken dat dit onvoldoende is voor de nieuwe ontwikkelingen die gevraagd worden en dit maakt de noodzaak en wenselijkheid voor een eigen KGO-beleid groter. Zo kan er via passende kaders gestuurd worden op een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit met oog voor een goede balans tussen alle ruimteclaims in het buitengebied. Daarbij is het van belang dat er oog en ruimte is voor perspectief voor een duurzame landbouwsector. In 2023 is gestart met het opstellen van een eigen KGO-beleid en de ambitie is om dit in 2024 te kunnen vaststellen en ook als bouwsteen mee te kunnen nemen in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Mogelijk kan dit nog leiden tot een gemeentelijk programma landelijk gebied (GPLG). Het is gewenst om daarbij, waar mogelijk, afstemming te zoeken met de andere Sallandse gemeenten en de Provincie Overijssel.

Hoogwaterbeschermingsprogramma en integrale aanpak IJsselfront

In 2024 zal besluitvorming plaatsvinden over de definitieve ontwerpen voor de dijkversterking. Daarbij komen ook de kosten van de gehele versterking in beeld. Dat geldt ook voor de kosten van de meekoppelkansen in Olst-Wijhe. Hiervoor is in de meerjarenbegroting al een reservering opgenomen. De uitvoering van de werken zal in 2025 starten en duurt 3 tot 4 jaar.

In 2024 wordt ook de dijkversterking aan de Veluwe kant van de IJssel gestart. Daarbij worden de bewoners van Welsum en Marle nauw betrokken.

Naast de dijkversterking loopt er een gebiedsproces Fortmond – Duursche Waarden, waarbij onder andere sprake is van een verdere uitwerking van de Natura 2000 doelen. NMO Overijssel is de trekker van dit proces. Met de bewoners van Fortmond worden deze ontwikkelingen nadrukkelijk besproken. Zij worden meegenomen in dit proces. PB-Den Nul zit in de Klankbordgroep die dit proces begeleidt. Bij Olst, Wijhe en Welsum wordt gewerkt aan zogeheten KRW plannen (Kader Richtlijn Water). Rijkswaterstaat is daarvan de opdrachtgever. Als gemeente brengen wij onze recreatieve wensen in, omdat hier vooral kansen liggen voor de recreatieve versterking van deze dorpen en voor verbetering van de ontsluiting en verbinding naar de IJssel. In 2024 wordt, op basis van de kansenkaart, een plan opgesteld voor de recreatieve en toeristische invulling. Dit is ook een belangrijke schakel voor de

Regio Zwolle en Salland in de verbinding tussen Salland en de Veluwe. Dit vormt een onderdeel van de aanpak van het IJsselfront Olst-Wijhe.

Cultuurhistorische Waardenkaart

Als gemeente streven we naar behoud van onze cultuurhistorische waarden. Via onze bestemmingsplannen en gemeentelijke monumentenlijst geven we daaraan invulling. In het licht van de nieuwe Omgevingswet willen we scherper benoemen welke cultuurhistorische waarden we willen behouden en op welke manier we dat willen bevorderen. Een Cultuurhistorische Waardenkaart is daarvoor een belangrijk middel. De visie op cultuurhistorische waarden en de daarvoor te stellen kaders worden opgenomen in de Omgevingsvisie die in 2024 zal worden opgeleverd. Bij toekomstige ontwikkelingen zal ingezet worden op herkenbaarheid van ons DNA. Na oplevering van de Omgevingsvisie kan concreet uitvoering gegeven worden aan een Cultuurhistorische Waardenkaart.

Gebiedsgericht werken met Boskamp als pilot

In het bestuursakkoord “focus en verbinding” is in het kader van leefbaarheid de ambitie uitgesproken om zaken gebiedsgericht en integraal aan te pakken. Het programma gebiedsgericht werken bestaat uit een leerprogramma (inmiddels afgerond), pilot Boskamp wat leidde tot een gebiedsagenda en een evaluatie en advies. De gebiedsagenda Boskamp geeft een toekomstbeeld van de dorpskern en gaat in op fysieke en sociale vraagstukken, zoals waar woningen gebouwd moeten worden, waar ruimte is voor ontmoetingsplekken en of een woonvorm voor jong en oud haalbaar is. De agenda gaat in op de rollen van de verschillende partners en geeft een tijdpad voor toekomstige ontwikkelingen. De gebiedsagenda Boskamp is een voorbeeld van het maken van gebiedsgerichte keuzes en ambities die we met de omgevingsvisie voor ogen hebben. De ervaringen met de pilot zijn in het laatste kwartaal van 2023 geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie wordt in 2024 bepaald op welke wijze verder vorm en inhoud zal worden gegeven aan de gebiedsgerichte integrale aanpak zoals verwoord in het bestuursakkoord.

WONEN, GRONDEXPLOITATIE & HANDHAVING

Woonvisie 2022-2025 en Uitvoeringsprogramma

Medio juni 2022 is de nieuwe Woonvisie vastgesteld. De vertaalslag daarvan vindt plaats in een Uitvoeringsprogramma en een Masterplan Woningbouw. Het Uitvoeringsprogramma is inmiddels vastgesteld. In de nieuwe Woonvisie is ingehaakt op de nieuwe bestuurlijke focus die in het kader van de bestuurlijke Heroverweging is vastgesteld. Daarbij gaan we voor het profiel van een innovatieve toekomstbestendige woongemeente en zetten we in op een groei van 1000 tot 1200 woningen in de komende 10 jaar.

Duidelijk is dat de woningmarkt lokaal en in West Overijssel onder grote druk staat en dat woningbouw een belangrijke pijler is voor het lokale en regionale beleid. Belangrijke aandachtspunten voor ons woonbeleid in 2024 zijn:

- Doelgroepenbeleid: onder andere adequaat inspelen op de groeiende groep senioren en op de vraag vanuit jongeren;
- Voldoende betaalbare woningen voor de huishoudens met een lager inkomen; hierbij houden we rekening met de in 2022 afgesloten regionale woondeal;
- Stimulering duurzame en levensloopbestendige woningbouw;
- Woningbouwprogrammering: we zetten in op ontwikkeling van nieuwe locaties (inbreiding en uitbreiding) en op diversiteit in het aanbod van woningen. Met name op centrumlocaties hebben we extra aandacht voor de groeiende groep senioren.

Deze thema's komen voor een deel terug in ons Masterplan woningbouw. Dat geldt met name voor de woningbouwprogrammering en her realiseren van voldoende betaalbare woningen. We streven ernaar om het definitieve Masterplan in het eerste kwartaal van 2024 aan de raad voor te leggen. Afgezien van het Masterplan werken we al aan diverse woningbouwprojecten om continuïteit te houden in de woningbouw voor de komende jaren. Op dit moment is het plan Aberson Olst in uitvoering en werken we hard aan het plan Wengelerhoek in Wijhe. Verder zijn we o.a. bezig met planvorming voor diverse vrijkomende schoollocaties in onze gemeente.

Woningbouw

In 2022 zijn er in totaal 76 woningen opgeleverd. Er is sprake van een grote spreiding over de gemeente. Een aantal woningen heeft betrekking op Olstergaard in Olst. Daarnaast de laatste woningen in Olst (Zonnekamp), Wesepe (Veldwachter en Hiethaarshoek) en Noorder Koeslag (Wijhe).

Verder gaat het ook om kleinere gespreide woningbouw, o.a. in het buitengebied. Tegelijkertijd blijft de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen in de breedte wat achter en vormt dat een risico voor de toekomstige woningbouw in de eerstkomende jaren. Vooral in Wijhe is de huidige harde plancapaciteit minimaal, maar wordt er stevig gewerkt aan nieuwe plannen, o.a. Noordmanshoek, Wengelerhoek en de locatie Tellegen. In Olst loopt nu met de name de woningbouw Olstergaard en de transformatie van het Abersonterrein en wordt gewerkt aan plannen voor de huidige schoollocaties. Verder wordt door SallandWonen ingezet op sloop en nieuwbouw aan de Olsterkampweg. Dat plan is nu in uitvoering.

Bij nieuwbouw wordt de nadruk gelegd op levensloopbestendig en duurzaam bouwen. Daarnaast is het van belang dat er meer wordt ingezet op woningbouw voor kleinere huishoudens, zowel in de koop- als huursector. Ook betaalbaarheid is een belangrijk issue. Door de stijgende prijzen in de bouwsector wordt betaalbaar bouwen een steeds grotere uitdaging. In de regionale woondeal zijn de kaders vastgesteld voor de kwalitatieve woningbouwopgave.

Prestatieafspraken met SallandWonen

Eind 2021 zijn de nieuwe prestatieafspraken met SallandWonen vastgesteld. Deze prestatieafspraken gelden voor een periode van 2 jaar (wel met de mogelijkheid om tussentijds bij te stellen). Belangrijke zaken in het kader van deze afspraken zijn:

- Betaalbaar wonen voor alle inkomensgroepen uit de primaire doelgroep, waarbij we de totale woonlasten als uitgangspunt nemen;
- Het nader invullen van het woningbouwprogramma voor de komende jaren, zowel wat betreft de locaties als de te bedienen doelgroepen; gezien de hoge woningdruk op dit moment is er een grote behoefte aan nieuwbouw;
- Gezamenlijke aanpak van wijken, daar waar er door SallandWonen groot onderhoud is gepland. Daarbij kan ook op zaken als klimaatadaptatie worden ingegaan;
- Bevorderen van samenwerking met verschillende partners op het gebied van wonen met zorg, zodat we de lokale behoefte goed in beeld krijgen en daar ook goede vervolgafspraken over kunnen maken.

Omdat wij sinds 2022 werken met een meerjarige overeenkomst met SallandWonen is het niet noodzakelijk om jaarlijks nieuwe prestatieafspraken te maken. Maar de actualiteit vraagt om eerdere aanvullingen en aanpassingen. Concreet gaat het om de afschaffing van de verhuurdersheffing en de komst van nationale prestatieafspraken (NPA).

De aanvullende prestatieafspraken zorgen voor meer investeringen in woningen voor huurders van SallandWonen. Zo zetten we in op flexwoningen om de grootste druk op de woningmarkt aan te pakken. Daarnaast pakt SallandWonen woningen aan met een slecht energielabel. Ook zetten we ons in 2023-2024 opnieuw gezamenlijk in voor leefbare buurten en dorpen en het betaalbaar houden van de huurwoningen. De huurverhoging wordt losgekoppeld van de inflatie en we geven samen voorlichting (energiecoaches) en bieden maatregelen voor energiebesparing aan.

Nieuwe wetgeving

Met ingang van 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap in werking getreden. Deze Wet is er om ongewenste verhuurpraktijken tegen te gaan. De Wet brengt een aantal nieuwe, verplichte (handhavings)taken voor de gemeente met zich mee. Vanaf 1 januari 2024 moeten gemeenten beschikken over een meldpunt waar verzoeken tot handhaving gedaan kunnen worden op de in de Wet vastgelegde regels. Het meldpunt en de handhavingstaken worden op dit moment voorbereid. Via het gemeentefonds ontvangt de gemeente structureel € 9.000,00 per jaar voor de extra taken.

Op dit moment zijn ook de wijziging van de Huisvestingswet en de Wet versterking regie volkshuisvesting in voorbereiding. Het is nog onzeker wanneer deze in werking treden, zeker gezien de val van het kabinet. De wijziging van de Huisvestingswet brengt extra mogelijkheden met zich mee om te sturen op de woonruimteverdeling. De Wet versterking regie volkshuisvesting betekent op termijn een aantal verplichtingen voor de gemeente, zoals het opstellen van een urgentieverordening en een Volkshuisvestingsprogramma. Verwachting is dat deze verplichtingen niet voor 2024 zullen gelden. We volgen de ontwikkelingen en brengen tijdig in beeld wat deze voor ons betekenen.

Wabo

Privatisering Bouw- en woningtoezicht

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is in mei 2019 aangenomen. De bedoeling was dat de wet op 1 januari 2022, tegelijk met de Omgevingswet in werking zou treden. Met de Omgevingswet is ook de invoering van de Wkb uitgesteld tot 1 januari 2024. De wet voorziet in nieuwe regelgeving zodat voor bouwplannen, de bouwtechnische voorschriften op een verantwoorde wijze via private toetsing en toezicht worden gerealiseerd. De gemeentelijke bemoeienis om te komen tot een vergunning heeft, na volledige invoering, uitsluitend betrekking op het bestemmingsplan, de bouwverordening, eventueel welstand en veiligheid van de omgeving. Er wordt gestart met de meer eenvoudige bouwwerken (Bouwbesluittoetsvrije bouwwerken en gevolgklasse 1). Binnen de gemeente Olst-Wijhe vallen in deze 1ste fase 90% van de jaarlijkse aanvragen voor bouwvergunningen en het daaruit voortvloeiende toezicht onder de werking van de Wkb. Op dit moment is de discussie gaande of de markt klaar is om de bouwtechnische toetsing en -toezicht uit te kunnen voeren. Met andere woorden de vraag leeft of er op 1 januari 2024 voldoende private kwaliteitsborgers zijn opgeleid om deze rol op te pakken. Het gevolg van deze discussie kan zijn dat de invoering van de Wkb wordt uitgesteld.

Pas als na evaluatie blijkt dat het stelsel de bouw kwaliteit verbetert tegen aanvaardbare kosten kunnen de meer complexe bouwwerken (gevolgklasse 2 en 3) ook onder het stelsel komen.

De invoering van de Wkb voor bouwen betekent een verandering in proces, werkvoorraad en inkomsten (leges). Op dit moment worden de processen ingericht om te voldoen aan de nieuwe regelgeving. Afhankelijk van de te maken keuzes zal dit gevolgen hebben voor de uitvoeringsprocessen en de voor de uitvoering noodzakelijke formatie. De nieuwe werkprocessen zullen in 2024 gemonitord, beheerd en geborgd worden om de processen tijdig te kunnen bijstellen indien nodig.

De invoering van de Wkb heeft voorts gevolgen voor de legesverordening en tarieventabel, deze worden aangepast aan de nieuwe regelgeving.

Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)

Jaarlijks, dus ook voor 2024 wordt een Wabobreed Uitvoeringsprogramma opgesteld, ook wel Uitvoeringsprogramma VTH genoemd, waarin zoals de naam al aangeeft ook het onderdeel toezicht en handhaving wordt opgenomen. De inhoud van het Uitvoeringsprogramma wordt, waar het gaat om taken die zijn opgedragen aan de Omgevingsdienst IJsselland (OD), met de OD afgestemd. In het kader van het Interbestuurlijk Toezicht van de provincie, zal het Uitvoeringsprogramma moeten voldoen aan de aandachtspuntenlijst voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma en het jaarverslag VTH dat gezamenlijk met gemeenten en provincie is opgesteld. Een belangrijk speerpunt voor 2024 is de nieuwe risicoanalyse die uitgevoerd moet worden en die uiteindelijk een belangrijke basis gaat vormen voor het Uitvoeringsprogramma VTH voor de komende jaren.

In het laatste kwartaal van 2023 wordt u het Wabobrede-jaarverslag 2023 aangeboden. Het verslag geeft inzicht in de behaalde resultaten ten aanzien van de planning en doelstellingen die in het Uitvoeringsprogramma 2023 zijn opgenomen.

ECONOMISCHE ZAKEN EN GRONDEXPLOITATIE

Beleidsveld economie

Binnen het beleidsveld economie is een 'gezond, duurzaam en vitaal ondernemersklimaat in Olst-Wijhe' het belangrijkste doel voor de komende jaren. Dit doet de gemeente niet alleen, we werken hierin samen met ondernemend Olst-Wijhe. In 2023 is de ondernemerskring Olst-Wijhe (ONK) opgericht, waarin ruim honderd ondernemers uit diverse sectoren zich hebben verenigd.

Van sturen naar faciliteren

Als gevolg van de focus op wonen van de gemeente, neemt de gemeentelijke organisatie op veel terreinen een meer faciliterende rol aan, in plaats van een sturende en regisserende rol. Dat geldt ook voor het beleidsveld economie. Onze economische focus is gericht op het benutten en versterken van wat er al is. Centraal uitgangspunt is om samen met partners, organisaties en stakeholders uit te

dragen wat de gemeente op economisch vlak aan kansen en mogelijkheden biedt. We onderscheiden vier doelgroepen die passen bij het DNA van Olst-Wijhe:

- Agribusiness breed;
- MKB (industrie en groothandel);
- Detailhandel & horeca;
- ZZP.

De concrete acties die we voor deze doelgroepen voor ogen hebben en al (deels) zijn uitgevoerd, zijn:

Strategische ontwikkeling ruimte taakveld economie

Start ondernemersloket

Begin 2021 is gestart met het ondernemersloket als onderdeel van de intaketafel. In het ondernemersloket komt een vraag van een ondernemer via één ingang binnen en wordt daarna integraal en multidisciplinair besproken. Zowel 'van buiten' (ondernemers) als 'van binnen' (verschillende gemeentelijke afdelingen) bevat deze werkmethode. Dat is ook de reden waarom we er in 2024 mee doorgaan.

(Techniek)ontmoetingen

In samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijs faciliteert de gemeente (techniek)bedrijvendagen. Hiermee worden jongeren uit de gemeente enthousiast gemaakt voor bepaalde beroepssectoren in de regio. Ook krijgen ze op deze manier een beeld van de bedrijven, stagemogelijkheden en loopbaankansen in de regio.

Actualisatie visie bedrijventerreinen

Samen met de Ondernemerskring Olst-Wijhe is in 2023 gewerkt aan de actualisatie van de visie op de bedrijventerreinen in Olst-Wijhe. Het doel van deze visie is richting geven aan de gemeente, het bedrijfsleven en andere belanghebbenden over toekomstbestendige bedrijventerreinen in Olst-Wijhe. Het gaat daarbij om bestaande en (mogelijke) nieuwe bedrijventerreinen. Bij de provincie is een claim van tien hectare voor nieuwe terreinen tot 2040 ingediend en gehonoreerd. Dit zorgt ervoor dat het ondernemers- en vestigingsklimaat op peil blijft en dat de werkgelegenheid in de gemeente en de regio behouden blijft. Ook schetst de visie een toekomstperspectief per terrein met een voorstel voor verbetermaatregelen. De periode 2024-2026 staat in het teken van vervolgacties uit de visie, zoals het inrichten van Meente-Noord en het aanbrengen van verbeteringen op bestaande terreinen op het gebied van groen, water en klimaat en energie.

Duidelijke(re) spin-off Regio Zwolle

Voor ondernemers in Olst-Wijhe is het belangrijk dat de arbeidsmarktpositie versterkt en verbeterd wordt. Onder andere via programma's van de Human Capital Agenda van Regio Zwolle wordt gewerkt aan scholings- en opleidingsmogelijkheden voor het midden- en kleinbedrijf in de gemeente. Via de Kennispoort van Regio Zwolle zetten we in op innovatie en zoeken we afstemming met de economische agenda van de Regio Zwolle en de arbeidsmarktprogrammering.

Vrijtijdseconomie (VTE)

Met de ligging van Olst en Wijhe aan de IJssel zien wij mooie kansen op het gebied van VTE. Samen met Marketing Oost en de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten worden de kansen die de IJsselzone biedt in kaart gebracht. De gebiedsmanager, mogelijk gemaakt bij de behandeling van de Kadernota 2024-2028, biedt hiervoor voor twee jaar budgettaire mogelijkheden. Na het in kaart brengen van de (on)mogelijkheden, zoeken we samenwerking met marktpartijen om de kansen te verzilveren. Daarnaast bieden het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de maatregelen van de Kaderrichtlijn Water meeliftmogelijkheden voor recreatieve voorzieningen.

Regionale Samenwerking

Het belangrijkste regionale samenwerkingsverband op gebied van economie en brede welvaart is Regio Zwolle waar 22 gemeenten, vier provincies, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties samenwerken aan een gezond economisch klimaat zodat het goed wonen, werken en recreëren is in Olst-Wijhe. In 2023 heeft uw raad ingestemd met de inhoudelijke meerjarenagenda van Regio Zwolle en daarvoor ook de financiële middelen vrijgemaakt. Deze Strategische Meerjarige Agenda Regio Zwolle 2024-2028 richt zich op vier actuele opgavegerichte actielijnen:

- Duurzame en wendbare economie;
- Toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt;
- Klimaatbestendige groeiregio met ruimtelijke kwaliteit;
- Goede bereikbaarheid.

De focus ligt daarbij op twee programmaonderdelen: 1) economie en arbeidsmarkt, en 2) ruimtelijke ontwikkeling. Door deelname aan de Regio Zwolle maken we onderdeel uit van een vitale regio. Dat betekent niet alleen halen, maar ook brengen. Via de Regio Deal in 2023 kan Olst-Wijhe projecten indienen waarvoor via het Rijk of Europa middelen worden verkregen. Ambtelijk wordt hier proactief op ingezet.

Detailhandelsvisie

Corona bracht voor inwoners en detailhandel veel ellende. Om die negatieve gevolgen enigszins te dempen voor detailhouders, stelde de provincie geld beschikbaar voor vier crisisarrangementen. Dat geld is ingezet om de centra te verfraaien, om onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de koopcentra uit te voeren en om de kennis en kunde bij detailhouders te versterken en borgen. In 2024 wordt samen met de ondernemersverenigingen Natuurlijk Olst en Gastvrij Wijhe de herijking van detailhandelsvisie opgepakt.

Bedrijventerreinen

In 2023 hebben gemeente en provincie ingestemd met herziene programmeringsafspraken over bedrijventerreinen in West-Overijssel. Zoals hierboven beschreven, heeft Olst-Wijhe een claim ingediend voor tien hectare aan nieuwe bedrijventerreinen tot 2040. Deze claim is gehonoreerd door de provincie. De nieuwe bedrijventerreinenvisie uit 2023 geeft richting aan het beleid op de lange termijn en is leidend voor het versterken van het vestigings- en ondernemersklimaat. Dit is een visie over het behouden en creëren van kwalitatief hoogwaardige en duurzame vestigingsplaatsen voor ondernemers uit Olst-Wijhe. Dit doen wij door middel van herstructurering en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen, en het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen en gezamenlijk gedragen parkmanagement. Deze nieuwe bedrijventerreinenvisie maakt onderdeel uit van de omgevingsvisie Olst-Wijhe. Hierin staat het beleid voor de 'fysieke leefomgeving' omschreven.

VRIJETIJDSECONOMIE

Vrijetijdseconomie en Cultuur (VTE)

De beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015-2020 was een visie op hoofdlijnen. Er was geen sprake van dichtgetimmerde kaders of een concreet uitvoeringsprogramma. Met de bestuursopdracht 'Ontwikkelprogramma: naar een toekomstbestendig en vitaal economisch profiel voor Olst-Wijhe' zorgden we ervoor dat we goed voorbereid zijn op morgen. Vrijetijdseconomie is een onderdeel van het taakveld economie. In 2023 is er voor gekozen om de beleidsvisie recreatie, toerisme en cultuur 2015-2020 niet te updaten, omdat deze nog voldoende relevant is. Wel is in 2023 een Kansenskaart VTE toegevoegd, waar in 2024 uitvoering aan wordt gegeven.

Ook in het bestuursakkoord 2022-2026 wordt het belang van de vrijetijdseconomie aangehaald. Olst-Wijhe is niet voor niets die groene, eigenzinnige woongemeente aan de IJssel, tussen de Hanzesteden Zwolle en Deventer en twee Nationale Parken (de Hoge Veluwe en de Sallandse Heuvelrug). Kenmerkend voor Olst-Wijhe zijn: groen, ruimte, rust en sociale cohesie (naoberschap). De IJssel is een icoon die onze gemeente veel kansen biedt en op dit moment nauwelijks benut worden. In het bestuursakkoord is expliciet opgenomen dat recreatie en toerisme langs de IJssel meer mogelijk gemaakt moet worden, waarbij gestreefd wordt naar een balans tussen economische ontwikkelingen en maatschappelijke impact, met kwaliteit als uitgangspunt. Daarbij dient er evenwicht te zijn tussen inwoners (leefbaarheid), bezoekers (aantrekkelijke bestemming), ondernemers (economische ontwikkeling) en de omgeving (natuur, water en landschap).

VTE-kansenskaart

De unieke ligging aan de IJssel, gecombineerd met de ontwikkelingen in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en de Kaderrichtlijn Water (KDW) tussen 2023-2027 maken dat wij actief gaan inzetten op recreatie en toerisme rond de IJssel. In de Kansenskaart VTE, die in 2023 gepresenteerd en bestuurlijke geaccordeerd is, staan een reeks meekoppelkansen vermeld. Hiervoor wordt in 2024 en 2025 een gebiedsmanager aangesteld. De gebiedsmanager krijgt

een specifieke opdracht in het kader van VTE om de bevordering van samenhang en draagvlak binnen de gebiedsontwikkeling IJssel te stimuleren, te sturen en een schakel te vormen tussen de interne- en externe belanghebbenden in het gebied en concrete inhoudelijke en financiële plannen uit te werken. Zo kunnen we zoveel mogelijk kansen verzilveren om het IJsselgebied te laten floreren.

Salland Marketing - Salland Kompas

In februari 2019 is het Salland Kompas gelanceerd: een strategische agenda voor 2019-2022. Deze was opgesteld met toeristische ondernemers, stakeholders, gemeenten en Salland Marketing. Vanuit het Kompas is aansluiting gezocht bij de programmalijnen van het Uitvoeringsprogramma 2016 – 2020 en 2020-2024 van Gastvrij Overijssel. Daarnaast is er de versterking gezocht in profilering van Salland binnen VisitOost, Hanzesteden, Deventer en de Sallandse Heuvelrug.

Het kompas liep in 2022 af. De afgelopen jaren zijn vanwege Covid geen normale jaren geweest, waardoor er 2 tot 2,5 jaar aan VTE-ontwikkelingen is gemist. Daarom is besloten het kompas te herijken en daar waar echt noodzakelijk aan te passen. Het positioneringstraject hebben we zorgvuldig doorlopen met de stakeholders. Het afgelopen jaar is daar een uitgewerkte profilering Verslinderd Aan Salland aan toegevoegd. Er is tijd nodig om hier herkenbaarheid mee te creëren. Het nieuwe kompas heet Salland Kompas: strategische agenda VTE 2024 – 2027. De visie wordt elk jaar uitgewerkt in jaarplannen.

Hier Stroomt & Centrumarrangementen Olst-Wijhe

Olst-Wijhe heeft de afgelopen jaren gebruik gemaakt van drie centrumarrangementen, die voor een belangrijk deel bekostigd zijn door de provincie. De arrangementen zijn bedoeld om de winkelgebieden van Olst en Wijhe te versterken. Ondernemersverenigingen Natuurlijk Olst en Gastvrij Wijhe, de provincie Overijssel en de gemeente hechten grote waarde aan gezamenlijk optrekken om de kernwinkelgebieden van Olst en Wijhe te vitaliseren. Voor beide dorpen is het van groot belang om met een integraal plan de attractiviteit van de kernen te verhogen om de toeloop naar de kernwinkelgebieden vergroten. Het motto daarbij luidt: van place to buy naar place to be. Uit de centrumarrangementen is het beeldmerk 'Hier stroomt de liefde' voortgekomen. Het doel is meer aandacht voor onze lokale ondernemers en voor producten van dichtbij. Het beeldmerk wordt in steeds meer uitingen van lokale acties en activiteiten gebruikt. In Olst, Wijhe en Wesepe worden bezoekers met een 'Hier stroomt'-portal verwelkomd. Ook is er op de website van de gemeente ruimte gecreëerd voor 'Hier stroomt' waarbij informatie over winkels, bedrijven, sport, cultuur, recreatie en toerisme en geschiedenis is samengebundeld. Dit versterkt verbondenheid. Het beeldmerk is van en voor iedereen.

Routenetwerken Salland

Onder de naam Routenetwerken Salland geven de gemeenten Deventer, Olst-Wijhe en Raalte uitvoering aan het beheer, onderhoud en doorontwikkelingen van het fiets- en wandelnetwerk, met bijbehorende informatievoorziening, in Salland. De gemeenten zijn hiervoor in 2019 een overeenkomst aangegaan, waarbij Raalte als dienstverlenende gemeente is aangemerkt. In 2023 is bestuurlijk ingestemd met een nieuw toekomstscenario voor Routenetwerken Salland. Dit gaan we gezamenlijk doen vanaf 2024:

- Wij blijven voldoen aan kwaliteitwensen van de consument over routebeleving: dit gaat onder andere over het markeringssysteem en de informatievoorziening.
- Wij zetten in op het verder ontwikkelen van routenetwerken met extra informatie en beleving. Bijvoorbeeld het benutten van de witte achterkant van infopanelen voor lokale informatie en verhalen.
- Wij realiseren nieuwe gewenste ontwikkelingen, met name nieuwe routetrajecten.
- Wij zetten in op het verder van de digitalisering van routeinformatie en databeheer. Door uitgebreider databeheer kunnen routes 'op maat' voor verschillende doelgroepen worden gerealiseerd.

Speel- en ontmoetingsplekken

Eind 2022 is gestart met het opstellen van een beheerplan speelvoorzieningen, waarbij meer samenhang gezocht wordt met het MJIP. Ook is in beeld gebracht wat voor investeringen er de komende jaren te verwachten zijn. De relatie met het opstellen van het groenbeleidsplan is losgelaten. Het beleid spelen voldoet nog als het gaat om een dekkend geheel van speelvoorzieningen. Maar we willen wel toe naar een meer integrale inrichting van onze openbare ruimte, waarbij we het zwaartepunt verleggen van spelen naar ontmoeten en bewegen. Op het moment van schrijven loopt er een pilot in de wijk 't Kortrick, speel- en ontmoetingsplek De Pas.

DUURZAAMHEID

Duurzaamheid/Energietransitie

Vanaf 2020 hebben we gewerkt met een jaarlijks programma voor Duurzaamheid. De ontwikkelingen volgden elkaar zo snel op dat het vaststellen van een meerjarenprogramma minder zinvol was. Bovendien worden veel doelstellingen ingevuld door het Klimaatakkoord, wat de leidraad is van het jaarprogramma.

Gelet op het Bestuursakkoord en de daaraan gekoppelde Uitvoeringsagenda is het goed om weer te werken met een meerjarenprogramma. Voor de komende drie jaar (2024, 2025 en 2026) wordt een meerjarenprogramma opgesteld met daaronder jaarlijkse Uitvoeringsprogramma's. Voor het meerjarenprogramma wordt het Klimaatakkoord, de Ruimtelijke visie Duurzame Energie en de Uitvoeringsagenda als leidraad genomen, ze vormen de basis voor het programma. In de jaarlijkse Uitvoeringsprogramma's worden concreet de acties benoemd waaraan gewerkt wordt en de bijbehorende formatie en financiën die benodigd zijn.

Voor 2024 zullen we werken aan de volgende thema's:

- *RES (regionale energiestrategie)*
- *Energiebesparing gebouwde omgeving*
- *Energiearmoede*
- *Verduurzaming woningen*
- *Duurzame energie opwek*
- *Duurzame warmte transitie*

De thema's worden hieronder kort toegelicht.

RES

In de RES worden regionale afspraken gemaakt om af te stemmen hoeveel energie, op welke manier en met welke snelheid als doelstelling voor 2030 wordt behaald. In 2024 worden de RES afspraken opnieuw vastgesteld in de RES 2.0. Daarmee is er dus een voortzetting van de regionale samenwerking, waarbij we met partners samenwerken aan het regionale bod van 1,8 Twh duurzame energie in 2030. Hieraan draagt Olst-Wijhe 74 GWh bij (dus 0,074 TWh). Deze 74 GWh ligt in lijn met onze Ruimtelijke visie duurzame energie.

Energiebesparing gebouwde omgeving:

- Opstellen en uitvoering geven aan het Energiebesparingsplan gemeentelijke gebouwen
- Invulling geven aan het Energieloket 3.0. Samen met bedrijven het Energieloket verder uitwerken en activeren, waarmee we bedrijven en woningeigenaren stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen.
- Verduurzaming van de sociale huurvoorraad blijft onderdeel van de prestatieafspraken met SallandWonen.
- Energiecontroles bij bedrijven.
- Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Energiearmoede

Eind 2021 was in Nederland sprake van een plotselinge en significante stijging van de energieprijzen en konden veel huishoudens hun energierekening niet meer betalen. Uit onderzoek van TNO blijkt dat in Olst-Wijhe 5,89 % van de huishoudens in energiearmoede leeft: ze hebben hoge energiekosten, wonen meestal in een huis dat niet goed is geïsoleerd en hebben een laag inkomen.

In 2023 is het project 'Warm voor elkaar Olst-Wijhe' gestart met budget van het Rijk. In dit project kunnen inwoners uit de doelgroep een aanvraag indienen voor een ondersteuning bij zowel grote als kleine energiebesparende maatregelen. Vanuit het Rijk ontvingen we in 2023 opnieuw budget voor dit

project. Hiermee kunnen we zowel de inwoners van koop- als huurwoningen extra ondersteuning bieden. Dit project loopt door in 2024.

Verduurzaming woningen

Vanuit het Nationaal Isolatie Programma bieden wij ondersteuning aan woningeigenaren bij het toepassen van isolerende maatregelen bij woningen met energielabel D, E, F of G of een slecht geïsoleerde woning met een maximale WOZ waarde van 371.000 euro. Hierbij houden we rekening met de wet Natuurbescherming. Onderdeel van het project is het opstellen van een Soorten Management Plan (pre-SMP of SMP). De aanvraag is opgestart, uitvoering ligt in 2024 en verder.

Duurzame energie opwek

Duurzame energieopwek levert een bijdrage aan de klimaatdoelstellingen voor 2030 en verder. In 2024 zetten we ons in op het volgende:

- Het verder ontwikkelen en realiseren van duurzame energiebronnen, waarmee we vooralsnog inzetten op grootschalige energieproductie met zon. Ook de ontwikkeling van andere bronnen van duurzame opwek zullen we blijven volgen en waar mogelijk faciliteren om in te zetten;
- Herijking van de 'Routekaart energieneutrale kernen';
- Een faciliterende rol blijven vervullen voor de kernen die in de uitvoeringsfase zitten van hun plan van aanpak energieneutraal;
- Uitvoering geven aan het motto: "iedere dag een zonnedak";
- Uitwerken van beleid energie-erven en/of kleinschalige zon-op-veld initiatieven.

Warmtetransitie

In het kader van de warmtetransitie is een warmteverkenning vastgesteld. Op basis van deze verkenning wordt het volgende opgepakt:

- Verdere verkenning van de mogelijkheden voor een warmtevoorziening/warmtenet vanuit de IJssel voor de gebouwde omgeving in Olst;
- Verdere verkenning van de mogelijkheden voor een warmtevoorziening/warmtenet in combinatie met de Rioolwaterzuivering Olst voor het nieuwe bedrijventerrein Meente-noord.

Het eerste project wordt samen met Rijkswaterstaat opgepakt. Alliander en VNR onderzoeken wat de mogelijkheden van de IJssel zijn als warmtebron voor het dorp Olst-noord en eventueel een groter gebied. In 2023 is de verkenning verder uitgewerkt en zijn subsidies aangevraagd. In afwachting van toekenning subsidie worden de mogelijkheden voor warmte uit de IJssel in 2024 uitgewerkt. Het tweede project wordt samen met de provincie opgepakt.

Afvalbeleid

De transformatie van een afvalinzameling naar een grondstoffeninzameling is voltooid. In 2022 is gestart met optimalisering van de inzameling van grondstoffen. In 2023 is vervolg gegeven aan de optimalisatie van de deelstromen om een zo duurzaam mogelijk grondstoffenbeleid te creëren tegen zo laag mogelijke kosten. Dit loopt door in 2024. Daarnaast wordt een start gemaakt met een grondstoffenplan 2025-2030.

Mooi Schoon

Van het budget uit het Verpakkingenconvenant werd door ROVA het programma Mooi Schoon uitgevoerd. Dit liep tot eind 2022. In 2023 is dit wat betreft het faciliteren van initiatieven voortgezet. Het doel is om zwerfafval samen met de samenleving aan te pakken. Het faciliteren van vrijwilligers met materiaal om op te ruimen past bij het huidige budget. Voor 2024 wordt voor een deel opnieuw een vergoeding vanuit het Afvalfonds verwacht, vanuit de afspraken met het bedrijfsleven. Zodra de hoogte van de vergoeding bekend is, kan er opnieuw een programma rondom zwerfafval worden gemaakt.

Zodra het mogelijk is wordt een activiteit met en voor de vrijwilligers georganiseerd, zodat vrijwilligers elkaar spreken en ervaringen uitwisselen. Het ondersteunen met materiaal doen we ook voor het programma Schone Rivieren. Monitoring en opruimen van rivieren zorgt ervoor dat er minder plastic in zee terecht komt. Het programma Schone Rivieren is erop gericht de bron van vervuiling te achterhalen en verdere vervuiling te voorkomen.

Voor de scholen blijft het project 'Schoon Belonen' in stand, ook voor 2024. Het is een mooie combinatie van afval scheiden (faciliteren van mini containers), zwerfvuil ruimen (tegenprestatie) en educatie (informatiepakket in de klas). 'Schoon Belonen' is structureel gedurende het gehele jaar.

Natuurlijk Schoon is de jaarlijkse opruim actie voor de scholen wat gefaciliteerd wordt door ROVA. Ook in 2024 worden scholen uitgenodigd om mee te doen aan Natuurlijk Schoon.

Asbestdaken

Sinds het besluit in juni 2019 om het wetsvoorstel voor het saneren van asbestdaken, tot nader order, niet aan te nemen is onze gemeentelijke rol niet actief. Wel zien we dat er nog steeds wordt gesaneerd. Hadden we in onze gemeente in 2018 nog 411.000 m² oppervlakte aan asbest op daken, in 2021 is dit aantal gedaald naar 274.000 m². Dus het aantal m² is gedaald met 33%. In 2023 zijn we niet actief geweest met saneren van daken met asbest. Wel blijven we inwoners met vragen informeren en houden we de actualiteit in de gaten.

In 2023 kwam de provincie met een SVn maatwerk- en verzilver-lening voor het saneren van asbestdaken of asbesthoudende gevels. Ook in onze gemeente bieden we deze vanaf het najaar 2023 aan.

Klimaatadaptatie

In 2020 stelden we ons uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie vast, inclusief routekaart. Sindsdien zijn een groot aantal acties uitgevoerd, zoals het aanstellen van een functionaris klimaatadaptatie en de tegelwipactie 2023. Regionaal, provinciaal en landelijk spelen er inmiddels een aantal belangrijke ontwikkelingen die nog niet in dit uitvoeringsprogramma zijn meegenomen (vanwege timing). Er wordt daarom gewerkt aan een evaluatie en bijstelling van het huidige uitvoeringsprogramma. De meest relevante ontwikkelingen zijn:

- Regionale sponsstrategie (vanuit verstedelijkingsstrategie/ NOVEX);
- Maatlat klimaatadaptatie bouwen; landelijke richtlijn klimaatadaptatie;
- Water en bodem sturend;
- Uitvoeringsprogramma RIVUS (vastgesteld in 2021).

De doelen van deze evaluatie en het bijgestelde uitvoeringsprogramma zijn:

- Landelijke ontwikkelingen duiden en betekenis Olst-Wijhe inzichtelijk maken (en eigen strategische keuzes maken);
- Strategische keuzes Olst-Wijhe beter verankeren in ons beleid;
- Klimaatadaptatie verankeren in manier van werken Olst-Wijhe.

Regionaal werken we samen in RIVUS-verband. In die samenwerking worden gemeentee overstijgende thema's opgepakt en thema's waar samenwerken efficiënter is. Er wordt momenteel gewerkt aan:

- De verkenning van een gezamenlijke stimuleringsregeling voor klimaatadaptatieve maatregelen voor inwoners, bij een positieve uitkomst wordt gestreefd naar uitvoering in 2024;
- Een gezamenlijke aanpak voor monitoring;
- Een gezamenlijk onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering voor de behoefte aan zwembad en de gevolgen daarvan voor de waterkwaliteit van niet-officiële zwembaden.

Parallel aan deze evaluatie en bijstelling wordt gewerkt aan concrete acties om onze gemeente klimaatbestendiger te maken:

- Om onze inwoners bewuster te maken van klimaatadaptatie en het belang van minder verstening, organiseren we sinds voorjaar 2023 een tegelwipactie voor onze inwoners. Afgelopen voorjaar deden circa 30 huishoudens mee. We herhalen de actie in het voorjaar van 2024.
- De klimaatadaptatiefunctionaris adviseert in (nieuwbouw) projecten met als doel klimaatadaptatie zo goed mogelijk te borgen;
- Er loopt een subsidieregeling voor inwoners voor het afkoppelen van regenwater, om inwoners te stimuleren, waar mogelijk, regenwater af te koppelen van de gemengde riolering om zo regenwater lokaal te bergen of infiltreren. Waar mogelijk koppelt Olst-Wijhe ook in eigen (reconstructie)projecten het regenwater af.

VERBONDEN PARTIJEN

Omgevingsdienst IJsselland

De Omgevingsdienst IJsselland wordt gevormd door de elf gemeenten in de regio en de provincie Overijssel. Zij zijn deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJsselland. De Omgevingsdienst is daarmee een verbonden partij.

Het werkgebied van de Omgevingsdienst IJsselland valt samen met dat van de Veiligheidsregio en de GGD IJsselland. Op grond van het basistakenpakket Milieu heeft iedere individuele partner haar werkvoorraad (vergunningverlening en toezicht en handhaving) overgedragen aan de Omgevingsdienst.

Met ingang van 2023 is de gewijzigde financiering van kracht. Uitgangspunt voor de financiering is de mate waarin de partners in de OD operationele uren afnemen op het gebied van VTH taken en op het gebied van advisering op milieu gerelateerde expertise. Met ingang van 2023 is het aantal uren toezicht zoals de partners deze in brengen bepaald op basis van uniforme objectieve maatstaven.

Voor de begroting 2023 heeft dit tot gevolg gehad dat de bijdrage aan de OD begroting over 2023 voor een aantal gemeenten aanzienlijk stijgt, voor sommigen ongeveer gelijk blijft en voor een enkele gemeente, waaronder Olst-Wijhe, wordt verlaagd. Dit zonder dat dit gevolgen heeft voor het niveau van de dienstverlening door de OD aan de gemeente Olst-Wijhe. De bijdrage van Olst-Wijhe aan de OD gaat van € 533.544 in 2022 naar € 520.826 in 2023.

De begroting 2024 laat zien dat er een opwaartse druk is in de kostenontwikkeling. In belangrijke mate wordt deze veroorzaakt door de hoge inflatie en als gevolg daarvan een hogere loon- en prijsindex. Daarnaast leiden ook de toenemende werkvoorraad, nieuwe wetgeving zoals de Omgevingswet en hogere eisen aan de uitvoering op het gebied van onder meer ICT, gegevensbeveiliging en openbaarheid van bestuur tot toenemende kosten. De bijdrage van Olst-Wijhe aan de OD is over 2024 begroot op € 583.815.

ROVA

ROVA zet zich in voor een schone samenleving; voor nu en in de toekomst. Zij vervullen daarmee een taak van publiek belang en voeren deze uit in opdracht van de aandeelhoudende gemeenten, waaronder Olst-Wijhe.

De missie van ROVA is om zorg te dragen voor een schone en duurzame leefomgeving. In die leefomgeving is het vanzelfsprekend dat waardevolle grondstoffen niet worden verspild, dat er gewerkt wordt aan circulariteit en hoogwaardig hergebruik van grondstoffen.

Als uitvoeringsorganisatie van en voor onze gemeenten sluiten zij aan bij onze kernwaarden door een maximale focus op de dienstverlening aan de inwoners van onze gemeente. Het gaat niet meer alleen om de uitvoering van de inzameling, maar er is ook geïnvesteerd in voorlichting en educatie om inwoners bewust te maken van het effect van hun handelen op het milieu.

Het gezamenlijk afvalbeleid wordt voorbereid door ROVA. Hierbij ligt de focus op kwalitatief hoogwaardige grondstoffen inzameling in plaats van op afval. Gezamenlijk is het Omgekeerd Inzamelen geïntroduceerd en is gewerkt aan bewustzijn bij inwoners over hun aankoop- en afdankgedrag. Het doel om minimaal de landelijke afvaldoelstellingen voor 2020 te bereiken is gehaald (een teruggang van 250 kilo naar gemiddeld 100 kilo restafval per inwoner per jaar). Wij sluiten ons aan bij het doel in het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP) voor 2025 en daarom ligt de focus bij verdere optimalisaties in de inzameling, waardoor de kwaliteit van apart ingezamelde grondstofstromen, zoals plastic en oud papier, worden verbeterd. Daar hoort ook bij het vinden van oplossingen voor hoogbouw en het vinden van recycling oplossingen voor overblijvende reststromen waaronder luiers. Optimalisatie van de inzameling van deelstromen is een continu proces, in een plan van aanpak "Optimalisatie deelstromen" zullen we hier meer structuur aan geven.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Leefomgeving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	9.819	12.140	10.924	11.133	11.068	7.154
Lasten	-14.722	-17.774	-16.812	-16.775	-16.691	-12.777
Saldo van baten en lasten	-4.903	-5.635	-5.888	-5.642	-5.622	-5.623
Ottrekking reserves	1.282	1.113	397	74	14	14
Toevoeging reserves	-488	-13	-13	-13	-13	-13
Resultaat	-4.109	-4.534	-5.504	-5.581	-5.621	-5.622

Begroting 2024

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 5,9 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 16,8 miljoen en de totale baten op € 10,9 miljoen. De storting in reserves is geraamd op € 13.000, de onttrekking aan reserves op € 0,397 miljoen. Het resultaat is 5,5 miljoen nadelig

Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden met name verband met de meerjarige fluctuaties van baten en lasten van de grondexploitaties. Daarnaast zijn het nieuwe beleid en de autonome ontwikkelingen uit de vastgestelde Kadernota 2024-2027 van invloed op het verloop.

Het verschil tussen de begroting 2024 en 2023 wordt hieronder verklaard per taakveld

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2023	Begroting 2024	Vershil
Openbare ruimte			
Verkeer en vervoer	-2.132	-2.230	-98
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.085	-1.206	-120
Riolering	531	531	0
Begraafplaatsen en crematoria	-33	-39	-7
Ruimtelijke ontw. en omgeving			
Ruimtelijke ordening	-1.423	-1.154	269
Wonen, grondexploitatie & handhaving			
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-17	-17	0
Wonen en bouwen	-249	-501	-252
Economische zaken en grondexploitatie			
Economische ontwikkeling	-257	-288	-31
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-22	-22	0
Economische promotie	-32	-32	0
Recreatie en toerisme			
Recreatieve Havens	4	6	2
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-169	-270	-101
Duurzaamheid			
Afval	386	386	0
Milieubeheer	-1.127	-1.042	85
Mediabeleid			
Mediabeleid	-9	-10	-1
Reserves	1.101	385	-716
Resultaat	-4.534	-5.504	-970

OPENBARE RUIMTE

Verkeer en vervoer

Het nadelig verschil in het saldo 2024 ten opzichte van 2023 kan vooral worden verklaard door de kapitaallasten (rente en afschrijving) voor de gerealiseerde tunnel in Olst die vanaf 2024 lopen en de al verwachte stijging in kapitaallasten door reconstructies van wegen. Het nadeel wordt gedempt doordat in 2023 hogere lasten zijn geraamd dan in 2024 door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2022 voor de afsluitingskosten van spoorwegovergangen.

Openbaar groen & (openlucht)recreatie

Het nadelig verschil in saldo 2024 ten opzichte van 2023 kent verschillende oorzaken. De beoogde bezuiniging op het groenonderhoud is teruggedraaid per 2024. Daarnaast komt de invloed van de gemeentelijke cao per 2023 (de cao voor 2023 is onder overhead opgenomen) tot uiting.

Riolering

De ramingen 2024-2027 zijn gebaseerd op het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP 2022-2028). Budgettaire worden lasten en baten verrekend via de rioolheffing en de ingestelde Voorziening Vervanging Riolerings.

Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale rioleringszorg. Er is een nadeel ontstaan vanwege de hoge inflatie, waardoor er meer uit de voorziening is onttrokken om kostendekkendheid te behalen. Voor het totaaloverzicht verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Begraafplaatsen

De meerjarenonderhoudsplanung voor de gebouwen op de begraafplaats brengt schommelingen in kosten met zich mee. De verwachte onderhoudslasten in 2024 zijn hoger dan in 2023.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN OMGEVING

Ruimtelijke ordening

Het voordelige verschil in saldo 2024-2023 komt ook deze keer doordat in 2023 incidenteel hogere lasten zijn geraamd door overgehevelde bedragen vanuit de jaarrekening 2022 naar 2023 (invoering omgevingswet en leaderprojecten). Verder is in 2023 incidentele budget beschikbaar gesteld voor de Gebiedsgerichte aanpak Boskamp. In 2024 zijn er wel meer salarislasteren aan dit taakveld toegerekend in aansluiting met het SPP (strategische personeelsplan) en zijn er vanaf 2024 structureel middelen beschikbaar voor de uitvoering van de gebiedsagenda Salland.

WONEN, GRONDEXPLOITATIE & HANDHAVING

Wonen en bouwen

Het nadeel ten opzichte van 2023 wordt met name veroorzaakt door hogere interne urendoorbelasting.

Daarnaast zijn er hogere rentelasteren vanwege de in 2023 plaatsgevonden grondaankoop (Vink) te Olst.

ECONOMISCHE ZAKEN EN GRONDEXPLOITATIE

Economische ontwikkelingen

Het nadelig verschil van 2024 ten opzichte van 2023 wordt veroorzaakt door de extra bijdrage vanaf 2024 aan de Regio Zwolle.

Grondexploitatie (woningbouw)

Door de hogere verliesvoorziening grondexploitatie, getroffen bij de jaarrekening 2021 zijn meer rentelasteren toegerekend (Wesepe woningbouw). Voor verdere informatie verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Economische promotie

Onder dit taakveld wordt de subsidiebijdrage aan de Historische vereniging 't Olster Erfgoed in het Infocentrum Den Nul geraamd.

VRIJETIJDSECONOMIE

Recreatieve Havens

Er is een klein voordeel te zien in 2024 ten opzichte van 2023 door indexatie van de tarieven.

Openbaar groen & (openlucht)recreatie

Het nadelige verschil van 2024 in verhouding met 2023 wordt mede veroorzaakt door de aanstelling van een gebiedsmanager langs de IJssel voor een periode van twee jaar vanaf 2024. Daarnaast ontvangt Salland Marketing een grotere jaarlijkse bijdrage per 2024 en is de doorbelasting van loonkosten hoger dan geraamd.

Media

De kosten voor de subsidie Airplay voor de lokale omroep blijven gelijk.

DUURZAAMHEID

Afval

In de ramingen met betrekking tot afvalstoffen is rekening gehouden met omgekeerd inzamelen.

Er is een nadeel ontstaan doordat de kosten van de ROVA door de hoge landelijke inflatie ook stijgen, maar daar staat een stijging in de heffing tegenover. Budgettair worden lasten en baten verrekend via de afvaltarieven. Voor het totaaloverzicht verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

RESERVE MUTATIES

Het verschil in onttrekking tussen 2024 en 2023 houdt verband met de incidentele bijdrages uit reserves in 2023. Het gaat dan vooral om bijdrages voor het klimaatakkoord, de transitievisie warmte, de invoering van de omgevingswet, herontwikkeling van de diverse locaties en een bijdrage in de kosten voor de afsluiting van spoorwegovergangen. Daartegenover staat in 2024 een bijdrage uit een reserve voor de gebiedsmanager.

SAMENLEVING

INLEIDING

Inhoud

Dit programma omvat het sociale domein. Wat wetgeving betreft wordt onder meer bedoeld op de uitvoering van de Participatiewet (werk- en inkomensondersteuning), de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (maatschappelijke ondersteuning) en de Jeugdwet (jeugdzorg). Daarnaast vallen ook onderwijs, sport, kunst en cultuur, en welzijn binnen dit programma.

Het programma Samenleving omvat de volgende taakvelden: openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid en leerlingzaken, sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurprestaties, -productie en –participatie, media, samenkracht en burgerparticipatie, inkomensregelingen, begeleide participatie en arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen Wmo, wijkteams, maatwerkdienstverlening 18+ en 18-, geëscaleerde zorg 18- en volksgezondheid.

Sociale toekomstvisie

In 2023 zijn we gestart met het opstellen van een nieuwe Sociale Toekomstvisie, een langetermijnvisie op onze sociale infrastructuur waarin preventie, eenzaamheids- en armoedebestrijding een belangrijke plek krijgen. Uitgangspunt is een gemeenschapsvisie. Dit stelt eisen aan het te kiezen proces. Na vaststelling van de sociale toekomstvisie (gepland begin 2024) ontstaat er een actueel kader voor het sociaal domein, op basis waarvan nieuwe (maatschappelijk)e resultaatafspraken met de organisaties kunnen worden gemaakt. In de eerste helft van 2024 wordt deze visie voor besluitvorming aan uw raad voorgelegd.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

Sociaal domein

Het is van belang dat inwoners mee kunnen doen in de samenleving. Kwetsbare mensen moeten we binnen de mogelijkheden die we hebben, niet laten vallen. Het is van belang om het sociaal beleid toekomstbestendig te maken (in verband met de toenemende vergrijzing). Daarom is het van belang te (blijven) zoeken naar nieuwe wegen in de hulp en ondersteuning. Blijvende aandacht voor sneller, beter en efficiënter.

Het is van belang om de positieve gezondheid van inwoners te bevorderen. Doel is het stimuleren van de fitheid van de samenleving: mentaal, fysiek, digitaal en economisch. Kwetsbare mensen moeten we niet laten vallen.

Jeugd heeft de toekomst. De raad vindt het bij het opstellen en uitvoeren van sociaal beleid van belang te kiezen voor een gezinsgerichte en sociale aanpak. Ook is belangrijk aandacht te geven aan schade/ achterstand in de sociale ontwikkeling van kinderen ten gevolge van corona.

Bestuursakkoord 2022-2026

Sociaal domein

In Olst-Wijhe streven we naar een inclusieve samenleving: alle inwoners, jong en oud, met of zonder beperking, voelen zich hier thuis, doen mee op maat en werken naar vermogen. Onze kinderen kunnen hier veilig en gezond opgroeien. Inwoners hebben regie over hun eigen leven en er is sprake van zelf- en samenredzaamheid en omzien naar elkaar, met aanvullend hierop waar nodig een faciliterende en betrouwbare vangnetrol vanuit de gemeente. Denkrichting voor het handelen van zowel gemeente als professionals in het sociale domein is niet van buiten naar binnen, maar vanuit de bedoeling, kijkend vanuit de leefwereld van de mensen. We hebben een integrale blik en er is ruimte voor maatwerk. Ons uitgangspunt is dat we streven naar een inclusieve samenleving en een inclusieve arbeidsmarkt in Olst-Wijhe. Inwoners die naar elkaar omzien, werknemer en werkgever die samen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid dragen.

Ons vertrekpunt is vertrouwen. We gaan in ons lokale gezondheidsbeleid uit van het concept positieve gezondheid: een betekenisvol leven staat centraal en niet de beperking of ziekte, het gaat over veerkracht en aanpassingsvermogen op een manier die bij iemand past.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan deze bestuursperiode het sociaal domein co-creatief en domeinoverstijgend doorontwikkelen op basis van bestaand beleid. We werken aan een nieuwe, geactualiseerde toekomstvisie voor het sociaal domein, waarin onder meer preventie, eenzaamheids- en armoedebestrijding een belangrijke plek krijgen, naast trends en ontwikkelingen als het toenemend aantal inwoners met dementie. Periodiek onderzoeken we samen met de gemeenschap van Olst-Wijhe of bijstelling nodig is. De samenleving in Olst-Wijhe is immers een vindplaats van verantwoordelijkheid, zorgzaamheid en creativiteit.
- Daarom willen we het sociaal domein anders benaderen door gebruik te maken van kruisbestuiving tussen de verschillende aandachtsgebieden. Bijvoorbeeld door mogelijkheden om de verbinding tussen oud en jong te versterken en hiermee eenzaamheid tegen te gaan. We blijven de samenwerking zoeken met de andere DOWR-gemeenten en met andere gemeenten in IJsselland en de arbeidsmarktregio.
- We willen het lokale sportakkoord verbinden aan preventie. Op die manier spelen sportverenigingen een belangrijke rol in het voorliggend veld, waardoor de samenwerking tussen de organisaties in het voorliggend veld versterkt wordt en gemeentelijke doelen eerder behaald worden.
- Het college komt met een voorstel voor een effectieve(re) aanpak van de Participatiewet.
- Met betrekking tot de bijzondere bijstand zijn de uitgangspunten geborgd tot en met 2023. Echter wanneer de ontwikkelingen (zoals hogere inflatie en stijgende energiekosten) daartoe aanleiding geven, bespreekt het gemeentebestuur of er wordt ingegrepen op het beleid.

Leefbaarheid

Leefbaarheid staat centraal in dit bestuursakkoord en de SRA, waarin wij twee prominente aandachtsgebieden onderscheiden: de fysieke ruimte en de sociale component.

Wat dat eerste betreft is leefbaarheid niet alleen dat wat we dagelijks ervaren, maar ook wat onze woonomgeving kenmerkt. Periodiek onderzoeken we hoe onze inwoners de fysieke ruimte ervaren. Daaruit halen we belangrijke signalen van onze inwoners. We zetten extra in op verbetering van de fysieke ruimte, door het gezamenlijk aanpakken van de ergernissen top 5, zoals zwerfafval, ongewenst onkruid en hondenpoep. Daarnaast gaan we voor de sociale component extra investeren in de sociale cohesie van dorpen en kernen door het gezamenlijk uitwerken van een dorpsontwikkelingsplan 2.0 en het benoemen van kernenwethouders. Op deze manier pakken we zaken gebiedsgericht en integraal aan.

Wat gaan we doen?

- Projectmatige aanpak van de ergernissen top-5. De gemeente faciliteert, inwoners worden actief bewust gemaakt van hun rol, taak en eigen verantwoordelijkheid.
- De sociale betrokkenheid benadrukken, door lokale gebruiken en activiteiten te blijven ondersteunen en signaleren waar behoefte aan is.
- We stellen de portefeuille 'dorpscultuur' in en er komt een evenementenloket dat met organisatoren van lokale (tent)feesten en cultuurevenementen meedenkt en hen ook faciliteert.
- We zorgen ervoor dat onze gemeente bij de veiligste gemeenten van Nederland blijft horen.

Hoe gaan we dat doen?

- Elke wethouder is bestuurlijk verantwoordelijk voor vier dorpen/kernen/buurtschappen binnen onze gemeente. De kernenwethouder is voor die inwoners het eerste (bestuurlijke) aanspreekpunt.
- We dagen inwoners (buurtverenigingen, plaatselijke belangen, buurt- en dorpshuizen, ondernemersverenigingen, etc.) uit om met ideeën en plannen te komen voor verbeteringen in hun buurt en maken daarvoor budget vrij.
- We gaan verder op de ingeslagen weg met betrekking tot het eenvoudiger verkrijgen van vergunningen voor evenementen.
- We zetten in op preventie en waar nodig gaan we strenger handhaven. Niet alleen bij diefstallen, maar ook bij bijvoorbeeld drugsgebruik en overlast.

Wat willen wij bereiken?

ONDERWIJS

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Onderwijs

1. De gemeente beschikt over een pluriform onderwijsaanbod dat aansluit op de behoeften van onze inwoners waarbij gestreefd wordt naar een zo breed mogelijk aanbod van voortgezet onderwijs en de verdere groei van de aanwezige school voor voortgezet onderwijs wordt gefaciliteerd;
2. Leerlingen uit onze gemeente volgen een compleet onderwijsprogramma zonder verzuim met als uiteindelijke resultaat een startkwalificatie;
3. De gemeente stimuleert inwoners op het gebied van taal en lezen om te voorkomen dat laaggeletterdheid een reden is om niet volwaardig deel te nemen aan onze maatschappij.

Indicatoren voor Onderwijs

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Basisonderwijs voldoende nabij	Basisonderwijs voldoende nabij	2021: 77% vindt dit voldoende nabij 2018: 86% 2016: 90%	Landelijk <25.000 inw: 2021: 90%

SPORT

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Sport

Bewegen draagt bij aan gezonde, vitale, actieve en sociale inwoners. We willen graag dat al onze inwoners zo lang mogelijk gezond en actief zijn en zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. We zetten daarom in op een leven lang bewegen. Bewegen draagt bij aan de gezondheid van onze inwoners en daarom streven we naar meer verbinding tussen sport en preventie.

In 2023 heeft een herijking plaatsgevonden van het Lokaal Sportakkoord. De speerpunten van het nieuwe lokale Sport- en beweegakkoord zijn:

1. Inclusie en diversiteit
2. Sociaal veilige sport
3. Vitale sportaanbieders
4. Vaardig in bewegen
5. Ruimte voor Sport en Bewegen

Indicatoren voor Sport en bewegen

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Vergelijkend cijfer
Bewegen	Beweegnorm	2020: 51% 2022: 47%	Regio: 49% (2022)
	Lidmaatschap sportvereniging	2020: 26% 2022: 30%	Regio: 28% (2022)
	Wekelijkse sporters	2020: 44% 2022: 51%	Regio 52% (2022)
Gezonde leefstijl	Overgewicht	2022: 55% gemiddeld 16% jongeren voorgezet onderwijs 53% volwassenen 60% ouderen	Regio: 50% gemiddeld (2022)

KUNST EN CULTUUR

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Kunst en Cultuur

1. Ontdekken van de cultuurparels
Kunst en Cultuur(historie) zijn belangrijke dragers van de vrijetijdssector in Olst-Wijhe. Met dit thema wordt zowel het materiële culturele erfgoed (cultuurlandschappen, landgoederen, musea, IJssellinie, kerkenpaden, het stenen kruis op de Eikelhof, streekproducten, verzamelingen, kunstwerken etc), als het immateriële culturele erfgoed (streektaal, tradities, streekverhalen, oude ambachten, streekgerechten etc) bedoeld.
2. Het behouden en versterken van de fysieke kwaliteit
Bij dit thema wordt een onderscheid gemaakt tussen de fysieke kwaliteit van de (openbare) ruimte, die worden beheerd door de gemeente en de fysieke kwaliteit van de (openbare) ruimte die worden beheerd door andere maatschappelijke partners of particuliere eigenaren.
3. Kunstwerken in de openbare ruimte
Openbare kunstwerken hebben een autonome, maatschappelijke en ruimtelijke waarde. Ze hebben onder andere als doel om de leefomgeving te verfraaien en de identiteit van een gebied uit te dragen. Om beeldende kunst toegankelijk te maken hebben wij een percentageregeling beeldende kunst in het leven geroepen. Doelstelling is dat 1% van de exploitatieopzet van een fysiek herinrichtingsplan wordt gereserveerd voor een openbaar kunstwerk. Per herinrichtingsproject wordt bekeken of deze regeling wordt toegepast. De Kunstwacht in Delft onderhoudt (in opdracht van de gemeente) de kunstwerken. Wij stellen hiervoor jaarlijks een onderhoudsbudget beschikbaar.
4. Behoud en versterking cultureel erfgoed
Er wordt een onderscheid gemaakt tussen materieel cultureel erfgoed en immaterieel erfgoed. Beiden vormen de bouwstenen van de vrijetijdssector. De gemeente heeft een (rand)voorwaardenscheppende en faciliterende rol voor wat betreft het behoud en de versterking ervan. Belangrijke archeologische en cultuurhistorische waarden worden in de bestemmingsplannen beschermd. Ook is er een vastgestelde monumentenlijst.

Er zijn in de begroting 2024 geen indicatoren opgenomen. Ten tijde van dit schrijven wordt er gewerkt aan een nieuwe cultuurvisie. Dit kan mogelijk nog wijzigingen teweeg brengen.

Indicatoren voor Kunst en Cultuur

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer

WELZIJN

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Welzijn

1. Ontwikkelen van een toekomstbestendige eigenzinnige woongemeente, waar we onze inwoners in staat stellen om goed te kunnen wonen.
2. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen, die in de dorpen en buurtschappen samen met de bewoners en ondernemers op peil worden gehouden.
3. We gaan er vanuit dat onze inwoners in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en vitaliteit van hun eigen leef- en woonomgeving.
4. Bevorderen van een sociale, inclusieve samenleving vanuit de gedachte van een samenredzame gemeenschap en met aanvullende ondersteuning voor iedereen die dat nodig heeft.

Indicatoren voor Welzijn

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Prettig en veilig wonen	Waardering buurt als leef- en woonomgeving	2021: 8,1 2018: 7,99 93% voelt zich thuis in de buurt 2016: 7,88	Landelijk 2018: < 25.000 inw.: 8,2
Tevredenheid welzijnsvoorzieningen	Tevredenheid welzijnsvoorzieningen in de nabije omgeving	2021: 53% van de burgers is tevreden hierover 2018: 57% 2016: 55%	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 59%

WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Werk en Inkomensondersteuning

De uitvoering van de Participatiewet moet een bijdrage leveren aan de ambitie om tot een inclusieve samenleving te komen.

Indicatoren voor Werk en Inkomensondersteuning

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Werk- en inkomensondersteuning	Alle klanten die een periodieke uitkering van de gemeente ontvangen, moeten een voor hen passende traject volgen	dit is geval	

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Maatschappelijke ondersteuning

1. Wij streven naar een samenleving waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken.
2. Wij willen uitgaan van eigen kracht en "samenredzaamheid" in onze lokale samenleving, zorgen voor een zoveel mogelijk "inclusieve samenleving" met goede algemene voorzieningen en tenslotte maatwerk bieden aan degenen die aanvullend hierop maatschappelijke ondersteuning nodig hebben om mee te kunnen doen in onze samenleving.

Indicatoren voor Maatschappelijke ondersteuning

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Het bestaan van onafhankelijke cliënt-ondersteuning is bekend bij onze inwoners ^[1]	De Wmo-cliënten wist waar ze moesten zijn voor de hulpvraag	* 2023: 86% (24/28) 2021: 83% 2020: 78% 2019: 81%	Geen data
Maatschappelijke participatie	Waarderingscijfer van de inwoners m.b.t. de inspanningen van de gemeente om burgers volledig te laten deelnemen aan de maatschappij (streefwaarde 6,7) ^[2]	2021: 6,6 2018: 6,8 2016: 6,6	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 6,8
Onze Wmo cliënten ervaren het contact met de gemeente als positief	De medewerker nam de gemeente serieus (cliëntervaringsonderzoek)	* 2023: 96% (23/24) 2021: 91% 2020: 90% 2019: 91%	Geen data
De toegang tot ondersteuning en zorg is gericht op de eigen regie van de cliënt en op het leveren van een maatwerkoplossing	De mate waarin Wmo cliënten van mening zijn dat tijdens het gesprek door de consulent en cliënt samen naar oplossingen is gezocht (cliëntervaringsonderzoek).	* 2023: 86% (18/21) 2021: Eens: 84% 2020: Eens: 83% 2019: Eens: 82%	Geen data

* in 2023 is een nieuwe onderzoeksmethode uitgevoerd en hierbij is een relatief klein percentage inwoners bevraagd. De percentages zijn daarom statistisch gezien niet geheel betrouwbaar.

[1] Ontleend aan Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen=samendoen.

[2] Ontleend aan het Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen

JEUGD

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Jeugd

We willen streven met elkaar dat: 1) ieder kind gezond opgroeit; 2) ieder kind veilig opgroeit; 3) ieder kind kansrijk opgroeit. Wij willen daarvoor samenwerken met alle partijen die daaraan een bijdrage willen leveren, zodat kinderen zich optimaal ontwikkelen en kunnen (blijven) meedoen in hun eigen omgeving. Leidende principes: in eigen omgeving; zo gewoon mogelijk en goede basis.

1. De rechten van de kinderen en jongeren in Olst-Wijhe zijn geborgd.
2. De Jeugd in Olst-Wijhe benut kansen en ontwikkelt talenten.
3. Ouders en opvoeders in Olst-Wijhe zijn veerkrachtig en doen mee.
4. Een Veilig en Gezond opvoedklimaat.
5. Een gezin, een plan, een regisseur.
6. De (specialistische) jeugdhulp transformeert.

Indicatoren voor Jeugd

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Jeugd kan veilig, gezond en kansrijk opgroeien	De mate waarin cliënten zonder hulp verder kunnen.	Er is een afname te zien van het absolute aantal kinderen dat gebruik maakt van specialistische jeugdhulp. Ook het percentage van het aantal kinderen in de gemeente dat gebruik maakt van specialistische jeugdzorg daalt. 2021 422 kinderen, 10,8% 2022 402 kinderen, 10,1%	Het percentage kinderen dat in Olst-Wijhe een beroep doet op jeugdhulp is lager dan het landelijke gemiddelde. Ook is in Olst-Wijhe een sterkere daling te zien van het absolute aantal kinderen dat gebruik maakt van jeugdhulp, waarbij het landelijke beeld gelijkmatiger blijft. 2021 13,2% 2022 13,2%
Jeugd kan veilig, gezond en kansrijk opgroeien	De mate waarin er na beëindiging geen nieuwe start van jeugdhulp plaatsvindt.	Er is sprake van een lichte toename en dat is een positieve ontwikkeling. 2021 42 van de toewijzingen in Olst-Wijhe is na 1 traject afgesloten. 2022 48 van de toewijzingen is na 1 traject afgesloten.	Landelijke data zijn niet beschikbaar.
Jeugd kan veilig, gezond en kansrijk opgroeien	Inzet van jeugdhulp: Zo licht mogelijk (2), Zo vroeg mogelijk (3) Zo dichtbij mogelijk (4).	In de verwijzingen naar lichte specialistische zorg is te zien dat er een verminderd gebruik is van deze vorm van jeugdhulp. De gemeente Olst-Wijhe heeft ervoor gekozen een	Zowel in Olst-Wijhe als landelijk is er een daling te zien van het percentage kinderen dat gebruik maakt van jeugdhulp zonder verblijf. De daling in Olst-Wijhe is hoger dan het

		Praktijk Ondersteuner Huisarts (POH-er) en een ambulant hulpverlener in dienst te nemen van de gemeente. De inzet van hen heeft bijgedragen aan een meer vroegtijdige inzet van hulp en tevens een vermindering in kosten van specialistisch jeugdhulp van € 141.147,- Declaraties staffel €1 - €10.000 2021 €442.266,- 2022 €301.119,-	landelijk gemiddelde en in ieder geval deels verklaard worden door de inzet van de POH-er en de ambulant hulpverlener.
		Verwijzingen naar POH 2021 89 kinderen 2022 107 kinderen In beide jaren werden van het totale aantal kinderen 18 kinderen doorverwezen naar de Specialistische GGZ. Overige kinderen werden door de POH-er behandeld of verwezen naar het CJG of het Jeugdteam. Percentage kinderen met jeugdhulp zonder verblijf: 2021 10,4% 2022 9,7%	Percentage kinderen met jeugdhulp zonder verblijf: 2021 13,1% 2022 13.1%

* Bij de verantwoording van bovenstaande data is gebruik gemaakt van de website www.waarstaatjegemeente.nl en de monitor Sociaal Domein (PowerBi).

* Ondanks dat er een daling te zien is in het aantal kinderen dat gebruikt maakt van jeugdhulp, betekent dit niet altijd een kostenbesparing. De nieuwe inkoop van de specialistische jeugdzorg en een beperkt aantal kinderen dat gebruik maakt van hoog specialistische jeugdhulp zoals jeugdzorg+ en opname in een ggz instelling, kunnen een grote impact hebben op de kosten voor jeugdhulp in de gemeente.

VOLKSGEZONDHEID

Hoofddoelstelling/beoogd maatschappelijk effect voor Volksgezondheid

In 2023 hebben we het plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) opgesteld. Dit plan vervangt de Nota lokaal gezondheidsbeleid en heeft een looptijd tot en met 2026. In dit plan van aanpak zijn de doelen en ambities geformuleerd ten aanzien van sport en bewegen, gezondheid, preventie en de sociale basis. De hoofddoelstelling is een gezonde generatie in 2040 en we hanteren hierbij de lijnen 'Gezond opgroeien', 'Gezond leven' en 'Gezond ouder worden'.

De speerpunten zijn:

1. Terugdringen gezondheidsachterstanden
2. Gezonde fysieke leefomgeving
3. Versterken van de sociale basis

4. Gezonde leefstijl en gezond gewicht
5. Versterken van de mentale gezondheid
6. Vitaal ouder worden

Indicatoren voor Volksgezondheid

Doel	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Vergelijkend cijfer Regio
Tevredenheid gezondheid	Ervaren gezondheid	2020: 81% 2022: 71%	2020: 82% 2022: 73%
	Chronisch ziek	2020: 30% 2022: 32%	2020: 31% 2022: 30%
Gezonde leefstijl	Overgewicht	2022: 55% gemiddeld 16% jongeren voorgezet onderwijs 53% volwassenen 60% ouderen	2022: 50% gemiddeld
Meedoen	Eenzaamheid	2020: 39% 2022: 44%	2020: 42% 2022: 44%
Gezondheidsverschillen	Moeite met rondkomen	2020: 8% 2022: 14%	2020: 10% 2022: 16%

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgesteld, gebaseerd op de volgende documenten:

- ✓ Sociale Toekomstvisie 2012 – 2020
- ✓ Nota Integraal Jeugdbeleid “Opvoeden en opgroeien in Olst-Wijhe” (evaluatie in november 2018)
- ✓ Nota: ‘Plan van aanpak lokale transformatie jeugdhulp Olst-Wijhe 2017-2020
- ✓ Integraal jeugdplan Olst-Wijhe (vastgesteld in 2020)
- ✓ Regionale visie Jeugdhulp 2021-2025)
- ✓ Beleidsnota Zo Spelen wij in Olst-Wijhe (geëvalueerd in 2015)
- ✓ Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet (vastgesteld in 2019)
- ✓ Nota, “Peuterwerk, notitie over kwaliteit, educatie en samenwerking 2011 – 2014” (geëvalueerd in oktober 2015)
- ✓ Beleidsplan VVE in Salland (vastgesteld januari 2021)
- ✓ Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Olst-Wijhe
- ✓ Beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015 – 2020
- ✓ Notitie Cultuureducatie Primair Onderwijs gemeente Olst-Wijhe 2016-2020
- ✓ Evaluatienotitie Kulturhusconcept Olst-Wijhe (vastgesteld in 2008; geëvalueerd in 2015)
- ✓ Notitie maatschappelijk vastgoed (vastgesteld in 2015)
- ✓ Evaluatie Bibliotheekwerk Olst-Wijhe 2014-2018 (vastgesteld in 2018)
- ✓ Nota Sport- en Cultuurstimulering 2014-2018 (tussenevaluatie 2015)
- ✓ Projectplan Cultuureducatie aan de basis Olst-Wijhe 2017 – 2020
- ✓ Projectplan Cultuurmakelaar gemeente Olst-Wijhe en Raalte 2017-2018
- ✓ Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen (geëvalueerd 2021)
- ✓ Nota lokaal Gezondheidsbeleid Olst-Wijhe 2019-2022 (tussenevaluatie 2020)
- ✓ Beleidskader Participatiewet 2015-2018 (vastgesteld in 2014, geëvalueerd in 2016)
- ✓ Rapportage Bestuursopdracht Uitvoering Werk en Inkomen (vastgesteld 2016, geëvalueerd 2018)
- ✓ Beleidskader Minimabeleid 2014-2017 (vastgesteld in 2014, geëvalueerd 2017)
- ✓ Lokaal actieplan Beschermd wonen en maatschappelijke opvang in beweging (vastgesteld in 2018)
- ✓ Regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024 (vastgesteld in 2019)
- ✓ Lokaal Sportakkoord Olst-Wijhe (vastgesteld in 2019)
- ✓ Verordening sociaal domein (wordt jaarlijks in december geactualiseerd, voor laatste mei 2022)
- ✓ Beleidskader inburgering van statushouders (2021)

Wat doen wij daarvoor?

ONDERWIJS

(Taal)onderwijs nieuwkomers Salland

De afgelopen jaren is het aantal nieuwkomers binnen onze gemeente sterk gestegen en de verwachting is dat dit de komende tijd verder toeneemt. Dit komt met name door de komst van vluchtelingen uit Oekraïne en de verhoging van de taakstelling voor statushouders. Dit heeft ook effect op onderwijsinstellingen. Zij zijn namelijk verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs aan deze nieuwkomers.

Op dit moment is het onderwijs aan nieuwkomers in Salland verspreid over verschillende locaties. Onderwijsinstellingen merken dat de manier waarop ze het onderwijs aan nieuwkomers nu vormgeven onvoldoende houdbaar is voor de middellange termijn. Het knelt onder andere op het gebied van huisvesting, financiën en personele capaciteit, waardoor het bieden van voldoende en kwalitatief goed onderwijs voor deze kwetsbare doelgroep onder druk komt te staan.

Dit is de reden waarom de onderwijsbesturen van het primair en voortgezet onderwijs binnen de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe (De Mare, mijnplein, Carmel College Salland en de Capellenborg) eind 2022 gestart zijn met een verkenning om een gezamenlijke taalschool in Salland te realiseren voor de duur van in ieder geval 5 jaar. Eén school op een centrale locatie waar alle nieuwkomers leerlingen het eerste jaar dat ze in Nederland wonen les krijgen. De afgelopen periode zijn de plannen verder uitgewerkt en is er een passende locatie gevonden, namelijk in de panden van de Helpende Handen en Stichting het Westdorp aan Westdorplan 132a/b in Raalte. De Taalschool Salland opende haar deuren per september 2023.

Nationaal Programma Onderwijs

Tijdens de Coronacrisis zijn kinderen aangewezen geweest op thuisonderwijs. Dit heeft effect gehad op de ontwikkeling van kinderen. Het Rijk heeft voor de periode tot 2025 extra middelen beschikbaar gesteld aan school- en gemeentebesturen om extra te investeren in de ontwikkeling van kinderen. Voor onze gemeente gaat het om een totaalbedrag van ruim € 191.000, -. Samen met de gemeente Raalte, de schoolbesturen en andere samenwerkingspartners (o.a. kinderopvang, Centrum voor Jeugd en Gezin, jongerenwerk) is een plan opgesteld waarbij we in de periode 2022 t/m 2024 investeren in tijdige signalering, sociaal emotioneel welbevinden en het stimuleren van sociale vaardigheden.

Volwasseneducatie

Het percentage laaggeletterden in onze gemeente wordt door onderzoekers hoger ingeschat dan het landelijke percentage laaggeletterden. Dat vraagt om een actieve aanpak. In het 'Regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024' staat de visie op de aanpak van laaggeletterdheid in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord-Veluwe beschreven. Lokaal hebben we dit beleid uitgewerkt in het 'Actieplan basisvaardigheden 2023/2024'. Daarin zetten we vooral in het verbeteren van de signalering en doorverwijzing van mensen die moeite hebben met lezen en schrijven, het vergroten van het trainingsaanbod digitale vaardigheden, het opzetten van een informatiepunt digitale overheid en het opzetten op een goede monitor.

Onderwijshuisvesting

Project scholen voor morgen

De aanwezigheid van goed en modern onderwijs is van groot belang voor onze gemeente. We willen onze inwoners een aantrekkelijke woonomgeving bieden, waarin onze kinderen goed kunnen opgroeien. Daar horen kwalitatief sterke en gezonde onderwijsvoorzieningen bij. Door een dalend leerlingenaantal en verouderde schoolgebouwen met soms aanzienlijke leegstand staan de huidige onderwijsvoorzieningen onder druk. Om die reden hebben de beide schoolbesturen voor primair onderwijs in onze gemeente gezamenlijk scenario's beschreven die er voor moeten zorgen dat er voor de lange termijn kwalitatief goede, kansrijke, toekomstbestendige en betaalbare voorzieningen voor onderwijs en kinderopvang in onze gemeente voorhanden zijn. En wat uw raad betreft dient de nieuwe onderwijshuisvesting energieneutraal en veilig bereikbaar te zijn.

Uw raad heeft in 2020 besloten middelen beschikbaar te stellen voor het onderwijscluster Olst-Boskamp-den Nul, alsmede gekozen voor de locatie Averbergen Olst.

In 2021 is een start gemaakt met de benodigde ruimtelijke procedures (addendum structuurvisie, bestemmingsplan), opstellen van stedenbouwkundige kaders, ontwerpen van de herinrichting openbare ruimte en in afstemming met de schoolbesturen vastleggen van juridische en financiële afspraken over de bouw- en beheerfase. Net zoals in het voortraject wordt er over en weer intensief samengewerkt en afgestemd met de schoolbesturen. Het addendum op de Structuurvisie is in 2021 vastgesteld.

Kindcentrum Wijhe

In 2021 heeft uw raad ook een besluit genomen tot realisatie van het kindcentrum Wijhe op de SPOC locatie. De toekenning van de benodigde middelen via de Kadernota 2022-2025 voor de investering in het kindcentrum Wijhe is hiermee ook beklonken. In 2022 is de concept overeenkomst (concept huren als eigenaar) tussen de partijen getekend. In april 2023 is de definitieve overeenkomst (SOK) tussen de partijen getekend. Het ontwerpbestemmingsplan wordt in het laatste kwartaal van 2023 ter inzage gelegd. De nieuwe stikstofberekening moet eerst verwerkt worden. In 2023 stellen gemeente en schoolbesturen gezamenlijk de ruimtelijke uitgangspunten, programma van eisen en voorlopig ontwerp op voor de ontwikkeling van de locatie op het SPOC. In 2024 wordt de aanbestedingsfase en de ontwikkelingsfase doorlopen.

Kindcentrum Olst

Op basis van het voorlopig ontwerp dat in samenspraak met gebruikers is opgesteld wordt in 2023 een Europese aanbesteding georganiseerd om een marktpartij te selecteren die het definitief ontwerp gaat maken en het kindcentrum gaat bouwen. Deze aanbestedingsprocedure is in december 2023 afgerond. In 2024 wordt vervolgens het ontwerp definitief gemaakt. Het doel is dat na de zomer van 2024 de uitvoering kan beginnen. Ondertussen gaat de gemeente het perceel van het kindcentrum bouwrijp maken; daarbij wordt ook meteen het nieuwe stukje fietspad tussen de fietstunnel en de nieuwe woonwijk Aberson gerealiseerd. Dit gebeurt in het eerste half jaar van 2024. Hiermee ontstaat een veilige, snelle verbinding voor fietsers tussen Boskamp en Olst (die dus ook van pas komt voor het kindcentrum).

Financiën

Uw raad heeft in maart besloten om de financiële kaders van de kindcentra bij te stellen. Na de aanbesteding van de bouw van de kindcentra wordt duidelijk wat de realisatie van de kindcentra gaan kosten. Daarna zal de lening moeten worden aangetrokken voor de bouw van de kindcentra. Het college zal de raad informeren over de uitkomsten van de aanbestedingen. Er zijn nog risico's omtrent de prognose van de kosten en met name de renteontwikkeling (de ECB blijft de rente verhogen). Mochten de feitelijke jaarlasten meer dan 5% afwijken van de geraamde jaarlasten in dit onderhavige voorstel, dan zal opnieuw een besluit over het financiële kader aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

SPORT

Sportstimulering

Bewegen draagt bij aan een gezonde en actieve leefstijl en helpt bij het leggen van sociale contacten. Stimulering van sport en cultuur is daarom van groot belang. Niet alleen voor onze jeugd om gezond op te groeien, maar ook voor ouderen om mee te kunnen doen, vitaal te blijven en gezond ouder te worden. Sport en bewegen heeft daarmee ook een belangrijke plek in het kader van preventie en als het gaat om het bevorderen van gezondheid. Daarbij gaat het om thema's als mentale gezondheid, het terugdringen van gezondheidsachterstanden, eenzaamheid en valpreventie.

In 2023 zijn het Sport- en beweegakkoord 2023-2026 en het plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2024-2026 vastgesteld. Hierin staan de ambities benoemd voor sport en bewegen, preventie en gezondheid voor de komende jaren. In 2024 staat de uitvoering van deze akkoorden centraal. De combinatiefunctionarissen en buurtsportcoach hebben een belangrijke rol in de uitvoering van het Sport- en beweegakkoord. Ut Huus coördineert de inzet van deze combinatiefunctionarissen.

KUNST EN CULTUUR

Binnenschoolse cultuureducatie primair onderwijs

Om de samenwerking op het gebied van cultuureducatie binnen Scholen voor Morgen verder te ontwikkelen en een plek te geven hebben wij in 2021 wederom een subsidie aanvraag gedaan in het kader van 'Cultuur aan de basis 2021-2024', samen met het basisonderwijs en de voorschoolse voorzieningen binnen Scholen voor Morgen. Cultuureducatie wordt gezien als een verbindende factor om een brede ontwikkeling van kinderen in de kindcentra vorm te geven. Het ontwikkelen van een gezamenlijke visie, samenwerking en doorgaande lijn tussen verschillende scholen, kinderopvangorganisaties en andere partijen op cultuureducatiegebied is de belangrijkste doelstelling voor de komende periode. Hierdoor kunnen kinderen in Olst-Wijhe hun eigen talenten leren kennen, samen met anderen die talenten ontwikkelen en kennis maken met cultuur. In Olst-Wijhe voelen inwoners zich met elkaar en met hun culturele leefomgeving verbonden. Kindcentra spelen hierbij een belangrijke rol. Zij brengen vele leeftijden bij elkaar en staan zowel fysiek als qua rol midden in de gemeenschap. Hierdoor is cultuur een fundamenteel onderdeel van die gemeenschap. Het laten ervaren en beleven van de rijkdom van cultuur zien wij als belangrijke taak. Cultuur leert het kind om buiten het kader te zien, denken en handelen. Door cultuur te verweven in opvang en onderwijs wordt het curriculum sterker en betekenisvoller. De kinderen ontdekken hun passies en talenten en zetten dit voort in hun vrije tijd. De kindcentra zijn hiermee samen met de culturele wereld van Olst-Wijhe en omgeving, een verleider, ontwikkelaar en aanjager.

In 2022 is gekomen tot een visie op cultuureducatie, die in 2023 vertaald werd naar een plan van aanpak voor de scholen en de voorschoolse opvang. In 2024 en 2025 wordt hier uitvoer aan gegeven samen met de basisscholen en kinderopvang. Zij zorgen voor de invulling van het curriculum. Wij hebben hierbij een faciliterende rol.

Cultuurmakelaar

De wereld van nu vraagt om actieve samenwerking en dat vraagt op haar beurt om organiserend vermogen, een proactieve houding en betrokkenheid. Een cultuurmakelaar is daarbij een grote steun omdat deze ons helpt bij het ontwikkelen van cultuurparticipatieprogramma's zodat inwoners kennis kunnen maken met cultuur en die kunnen beleven. Onze gemeente kent al enkele jaren de functie van cultuurmakelaar. Deze wordt uitgevoerd door 2 personen, die onder andere met provinciale subsidie worden ingezet. De provinciale subsidieregeling cultuurmakelaar wordt vervolgd voor de jaren 2023 en 2024.

Combinatiefunctionaris Cultuur

Ook in 2024 is de combinatiefunctionaris Cultuur actief. Deze combinatiefunctionaris richt zich met name op jongeren tot en met 18 jaar, zowel binnenschools als buitenschools en de relatie tussen beiden. De nieuwe Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC) van het Rijk stelt begin 2024 waarschijnlijk weer middelen beschikbaar. De combinatiefunctionaris Cultuur wordt deels ingezet ten behoeve van het cultuureducatieplan en deels voor cultuur in het algemeen.

Cultuur: culturele visie

In de afgelopen jaren is in samenwerking met het culturele veld gewerkt aan een 'culturele foto' om de uitdagingen in het veld in kaart te brengen. Daar is in 2023 vervolg aan gegeven door een nieuwe cultuurvisie op te stellen en speerpunten uit te werken, zoals de inzet op lokale cultuur en meer aandacht voor jongeren en maatschappelijke opgaven. In samenspraak met de culturele organisaties in Olst-Wijhe en de gemeenschap wordt elk jaar een jaarprogramma opgesteld, die gestoeld is op de visie. De culturele visie wordt gekoppeld aan harmonisering van ons subsidiebeleid en is hiervoor met name kaderstellend. In 2024 geven wij verdere uitvoering aan de vernieuwde culturele visie.

Kunst en Cultuur Olst-Wijhe (KCOW)

KCOW ondersteunt enerzijds projectideeën met een subsidie voor de uitvoering, anderzijds wil KCOW, personen en/of organisaties helpen die een projectidee hebben om tot een projectplan te komen. Daarnaast speelt KCOW een rol in het zorg dragen voor de brede podiumprogrammering als onderdeel van een breed cultureel programma in Olst-Wijhe. Dit moet ingepast worden in het vernieuwde subsidiebeleid en aansluiting vinden bij de nieuwe culturele visie en de daarbij horende speerpunten zoals aandacht voor jongeren en lokale heemkunde.

WELZIJN

Sociale Toekomstvisie

In 2023 zijn we gestart met het opstellen van een nieuwe Sociale Toekomstvisie, waarmee een actueel kader voor het sociaal domein ontstaat. De Eindrapportage bestuursopdracht voorliggend veld heeft in 2022 al enkele bouwstenen voor een nieuwe sociale toekomstvisie aangeleverd, in de vorm van kompaslijnen voor de toekomst. Ook zijn er in het plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord in 2023 al doelstellingen geformuleerd. De Sociale Toekomstvisie vervangt het beleidsplan Wmo 2017-2020, dat tot die tijd doorloopt. Verder wordt in de Sociale Toekomstvisie beschreven hoe we in de komende jaren aandacht besteden aan het thema inclusie.

Maatschappelijk vastgoed

Ut Huus

In 2024 worden nieuwe prestatieafspraken met ut Huus / Breed Welzijns Verband (BWV) gemaakt. De nieuwe Sociale Toekomstvisie zal hiervoor het kader zijn.

Bestuursopdracht maatschappelijk vastgoed

In augustus 2020 is besloten om een bestuursopdracht op te stellen voor het formuleren/actualiseren van het beleid ten aanzien van het beheer en exploitatie van het maatschappelijk vastgoed op lange termijn. Verschillende ontwikkelingen vragen om nader onderzoek naar oplossingen om het beheer en exploitatie van ons maatschappelijk vastgoed toekomstbestendig te houden. De vraag van de samenleving verandert, de verwachtingen over de kwaliteit van het vastgoed nemen toe en dat heeft gevolgen voor de manier waarop we beheer en exploitatie van ons maatschappelijk vastgoed organiseren. Ook zien we dat de financiële druk op de grotere multifunctionele accommodaties groot is en deze door de Coronacrisis alleen maar groter is geworden. Bureau HEMM heeft in het eerste kwartaal van 2021 de notitie Maatschappelijk Vastgoed opgeleverd. Deze notitie doet een aantal aanbevelingen. Dit wordt verder uitgewerkt in samenhang met de bestuursopdracht Heroriëntatie voorliggend veld, omdat keuzes daar gevolgen kunnen hebben voor de exploitatie van het maatschappelijk vastgoed. Een van de aanbevelingen uit het Hemm rapport is om vastgoed meer op afstand te organiseren en beheren. Naar aanleiding van deze aanbeveling is Ut Huus in juli 2022 eigenaar geworden van het Holstohuis en sporthal de Lange Slag. In 2023 is nader onderzocht of het mogelijk is om een eigendomsoverdracht van het infocentrum van Salland Wonen aan Staatsbosbeheer te realiseren. Het eigendom van het infocentrum blijft voorlopig in handen van Salland Wonen. In 2023 wordt uitvoering gegeven aan de aanbeveling uit het Hemm rapport om onderzoek te doen naar huidige beheer, exploitatie van vastgoed door scenario's uit te werken voor toekomstig beheer en exploitatie van sporthal de Hooiberg te Olst. Uw raad wordt in december 2023 over de uitkomsten van het onderzoek geïnformeerd. In het verlengde hiervan worden er in 2024 scenario's uitgewerkt voor beheer en exploitatie van het overig gemeentelijk vastgoed. Ook vindt er een nadere uitwerking plaats van het accommodatiebeleid sportvoorzieningen en wordt een onderhouds- en vervangingsplan van de buitensportvelden opgesteld.

Versterking voorliggend veld

In 2022 is de bestuursopdracht heroriëntatie voorliggend veld uitgevoerd. Onderzocht is welke bezuinigingen (vanaf 2024) in het 'voorliggend veld' de relatief kleinste maatschappelijke gevolgen hebben. Er is geconstateerd dat bezuinigen op investeringen in het voorliggend veld niet alleen vaak een maatschappelijke impact heeft, maar ook het risico op meer duurdere geïndiceerde zorg tot gevolg heeft. De raad heeft daarom besloten om in de kadernota slechts enkele bezuinigingen door te voeren en om de hieruit te behalen financiële voordelen in te zetten op het versterken van de preventie-activiteiten binnen het sociaal domein. Daarmee is een mooie basis gelegd voor de toekomst. In 2023 zijn we begonnen met het organiseren van het 'werken als één organisatie'. In 2024 werken we verder aan de doelstelling om een integraal werkende sociale basis te realiseren. Samen met de organisaties geven we verder vorm aan het uitgangspunt om te werken 'als 1 organisatie'. We benutten kansrijke pilots om te onderzoeken op welke manier we het voorveld kunnen versterken en we de geïndiceerde maatwerkvoorzieningen kunnen verminderen.

Actualisatie & harmonisatie subsidiebeleid

Op 26 juni 2023 heeft uw raad ingestemd met het plan van aanpak voor actualisatie en harmonisatie van het subsidiebeleid en een aantal algemene uitgangspunten voor het nieuwe subsidiebeleid voorlopig vastgesteld. Als vervolg hierop geven we het nieuwe subsidiebeleid in de komende periode verder vorm, waarbij het de bedoeling is dat het nieuwe subsidiebeleid op 1 januari 2025 inwerking

treedt. In het eerste halfjaar 2024 ontvangt u van ons een concreet voorstel over de invulling van het nieuwe subsidiebeleid.

WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

Participatiewet

Naar verwachting komen er eind 2023 meerdere wetsvoorstellen op het terrein van de Participatiewet, Algemene wet bestuursrecht (Awb) en Handhaving. Het centrale thema van al deze aanpassingen en maatregelen is: invulling geven aan een andere vorm van dienstverlening en een andere verhouding tussen inwoner en overheid.

Het gaat hierbij om de volgende voorstellen:

1. Het wetsvoorstel Participatiewet in balans
2. Wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid en
3. Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb.

ad 1) Met het wetsvoorstel 'Participatiewet in balans' zet de regering de eerste stappen om te komen tot een (uitvoering van de) Participatiewet waarbij de menselijke maat en vertrouwen meer centraal staan, door: de regels en ondersteuning van de Participatiewet te laten aansluiten op de mogelijkheden en omstandigheden van de mensen voor wie ze bedoeld zijn; het vergroten van de rechtszekerheid, zowel qua rechten als plichten; en het creëren van meer handelingsruimte voor de uitvoerend professional. Het gaat hierbij om ruim twintig maatregelen.

ad 2) Bij de handhaving van de regels in de sociale zekerheid moet er meer worden uitgegaan van vertrouwen in mensen. Dat is het doel van het wetsvoorstel handhaving sociale zekerheid. Met het voorstel krijgen uitvoerders verschillende mogelijkheden om passend te reageren op een overtreding: een waarschuwing, een al dan niet voorwaardelijke boete of door af te zien van een straf.

ad 3) Het gaat in het wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb om de zogeheten waarborgfunctie van de Awb. In het wetsvoorstel is beoogd een nieuwe balans te vinden waarbij aan de burger rechten en aanspraken worden toegekend die bijdragen aan de menselijke maat in het bestuurs(proces)recht en die tegelijkertijd voor het bestuur uitvoerbaar blijven. Het wetsvoorstel gaat uit van een realistischer mensbeeld, met zicht op de mensen die op dit moment tussen wal en schip raken en voor wie het bestuur een stapje extra moet doen.

Als de genoemde wetten zijn vastgesteld volgt de vertaling naar en de aanpassing van het huidige beleid en de Verordening Sociaal Domein.

Overstap van arbeidsmarktregio Stedendriehoek Noordwest Veluwe (Factor Werk) naar arbeidsmarktregio Zwolle

Voor de gemeente Olst-Wijhe is de regio Zwolle de meest logische arbeidsmarktregio om ons in de toekomst aan te verbinden. De arbeidsmarktregio Zwolle sluit het sterkst aan op de oriëntatie van onze inwoners en ondernemers en daarnaast zijn we al aangesloten bij de economische regio Zwolle. De economische groei in de arbeidsmarktregio maakt dat regio Zwolle de potentie heeft om door te groeien naar de economische hoofdstructuur. Als gemeente Olst-Wijhe sluiten wij graag aan bij deze ontwikkeling. Inmiddels is het besluitvormingsproces afgerond en de overstap naar de arbeidsmarktregio Zwolle gaat per 1 januari 2024 in.

Minimabeleid

In de tweede helft van 2024 wordt een onderzoek ingesteld om de vraag te beantwoorden naar wat een aanvaardbaar bestaansminimum is voor de inwoners van Olst-Wijhe. Hierbij zal onder andere gebruik worden gemaakt van het rapport *Een zeker bestaan. Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum*. van de landelijke Commissie sociaal minimum.

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Gezond en Actief Leven Akkoord

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bouwen we aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Hiervoor maken

we afspraken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid als Rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars. We doorbreken de schotten en werken domeinoverstijgend vanuit samenhang om zo bij te dragen aan de beweging naar 'de voorkant' waarin een gezonde samenleving centraal staat. In 2023 is het Plan van Aanpak geformuleerd waarin de grove lijnen zijn geschetst hoe we uitvoering gaan geven aan het GALA. Binnen het proces van de Sociale Toekomstvisie wordt hier verder vorm aan gegeven. Daarnaast vindt in 2024 een verdere doorontwikkeling plaats van de acties die zijn voortgekomen uit het GALA.

Inkoop Wmo-maatwerkvoorzieningen

In 2022 is er een aanbestedingsprocedure gestart voor de huishoudelijke ondersteuning en het nieuwe contract is ingegaan per 1 januari 2023. De inkoop van die maatwerkondersteuning in de vorm van begeleiding, dagbesteding en respijtzorg is tot stand gekomen in 2021, in samenwerking met de gemeente Raalte. Beide contracten zijn ongewijzigd voor 2024.

Mantelzorgondersteuning

De komende jaren zullen er verhoudingsgewijs meer mensen met dementie, niet aangeboren hersenletsel of andere vormen van verwardheid deel uit maken van onze samenleving.

De meeste hulp aan mensen met bijvoorbeeld dementie wordt gegeven vanuit informele zorg, vooral door mantelzorgers. Het komende jaar is het mantelzorgcompliment gehalveerd naar €50,-, maar naast de financiële vergoeding zal ook ondersteuning worden geboden aan mantelzorgers in de vorm van bijeenkomsten, trainingen en een luisterend oor. Vanuit GALA-middelen zal er extra aandacht zijn voor de jonge mantelzorgers en worden respijtzorgmogelijkheden verder uitgewerkt. De bestaande vorm van mantelzorgondersteuning lijkt nog altijd aan te sluiten bij de behoefte. Naast deze vorm van ondersteuning aan volwassen mantelzorgers hebben ook jonge mantelzorgers behoefte aan ondersteuning. Die ondersteuning is nodig omdat het voor jonge mantelzorgers vaak topsport is om het vol te houden, zeker in combinatie met studeren of de situatie thuis.

Vrijwilligerswerving en ondersteuning

Vrijwilligers zijn hard nodig om de informele ondersteuning in onze samenleving vorm te kunnen blijven geven. Werving is één ding, maar vervolgens is het van belang dat iemand een passende bijdrage kan leveren. Niet alleen professionals hebben te maken met een verzwaring van de problemen. Dat geldt ook voor vrijwilligers, waardoor het nodig is dat zij daarin ondersteund en begeleid worden.

Eén tegen Eenzaamheid

Eenzaamheid komt voor in alle lagen van de bevolking en is niet leeftijdsgebonden. In Olst-Wijhe willen we sinds 2021 aanpak eenzaamheid verder verstevigen, en we hebben ons destijds aangesloten bij het landelijke project Een tegen Eenzaamheid. Vanuit deze gedachte is na het stoppen van de experimentsubsidie Dag!en!Doen! extra subsidie beschikbaar gesteld aan Ut Huus voor het organiseren en ondersteunen van activiteiten voor inwoners om elkaar te ontmoeten. We werken hierin samen met onze partners en ondersteunen lokale initiatieven. Daarnaast willen we jaarlijks in de Week van de Ontmoeting grootschalig aandacht besteden aan dit thema, door met verschillende organisaties activiteiten neer te zetten en te promoten.

Onderzoeken sociaal domein

In 2023 heeft er een ervaringsonderzoek Wmo (eerder het cliëntervaringsonderzoek Wmo) plaatsgevonden. Er was deze keer gekozen voor een kleinere en specifiekere doelgroep om op die manier mogelijk meer specifieke informatie te achterhalen. Deze aanpak heeft niet tot afwijkende ervaringscijfers geleid en heeft als nadeel dat de uitkomsten statistisch gezien minder te veralgemeniseren zijn. In 2024 zetten we eventuele ervaringsonderzoeken weer onder een grotere respondentengroep uit.

Welzorgsum

We zijn betrokken bij een burgerinitiatief van Plaatselijk belang Welsum en de werkgroep Welzorgsum. Er ligt een 'Businessplan Welzorgsum 2019', waarin één zorg- en welzijnsconcept voor Welsum, een Welsumse zorgcoöperatie en één zorgbudget voor Welsum worden uitgewerkt. De afgelopen jaren is er hard gewerkt aan het concretiseren van een plan om op de vrijgekomen schoollocatie een woonzorgproject in Welsum te realiseren, zodat oudere inwoners langer in hun dorp kunnen blijven wonen. Inmiddels is er groen licht over de bouw die in 2024 vorm krijgt.

De twee andere onderdelen (een Welsumse zorgcoöperatie en één zorgbudget voor Welsum) worden vanaf 2024 verder uitgewerkt. Daarbij wordt ook een beroep op ons gedaan vanuit onze rol en verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van onze inwoners (Wmo, welzijn en Participatiewet). Het zal vanwege de schaalgrootte van Welsum naar verwachting gaan om een beperkt aantal inwoners met een relevante zorg- of ondersteuningsvraag.

Samenwerking Salland Zorgverzekeraar en Salland Zorgkantoor

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft als doel de zorg in Nederland voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Om dit te bereiken zijn in het akkoord afspraken gemaakt tussen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, een groot aantal partijen in de zorg en de gemeenten. Voor gemeenten gaat het met name om afspraken over de gemeentelijke inzet en verantwoordelijkheden zoals preventie, het opzetten van een regionale preventie-infrastructuur en het verbeteren van de samenwerking tussen de eerstelijnszorg en het sociaal domein. In de zorgregio Midden-IJssel werken we samen met Salland Zorgverzekeraar, Salland Zorgkantoor en de gemeenten Deventer, Raalte en Voorst vanuit gezamenlijke uitgangspunten en agenda.

In 2023 vond de regionale analyse het Regiobeeld plaats. Op basis daarvan worden in 2024 plannen uitgevoerd voor de meest urgente uitdagingen (regio- en transformatieplannen, ketensamenwerkingen en een regionale preventieve infrastructuur).

JEUGD

Een aanbod voor alle peuters

Om alle peuters de mogelijkheid te geven om naar een voorschoolse voorziening te gaan hebben het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) bestuurlijke afspraken gemaakt. Dit vanuit de overtuiging dat goede kinderopvang bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen en aan een goede start op de basisschool. Samen met betrokken kindercentra en de GGD (jeugdgezondheidszorg) werken we via een actief (communicatie)plan aan een groter bereik. De decentralisatie-uitkering die wij ontvangen zetten wij vooral in om ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag tegemoet te komen. Daarnaast zetten wij in op het aanbod van cursussen positief opvoeden voor peuters, waarbij het belang van peuterwerk benadrukt wordt.

Doorontwikkeling opgaven transformatie jeugdhulp, zowel lokaal als regionaal

Lokaal: integraal beleidsplan jeugd

In 2024 voeren we het integraal jeugdplan verder uit. Hierbij is het gedachtegoed van positieve gezondheid een van de basisprincipes.

Belangrijke thema's in het plan zijn:

- De verbinding jeugdhulp en onderwijs. De scholenclustering biedt kansen om deze verbinding te optimaliseren. Dit draagt bij aan een integrale aanpak rondom het kind en het gezin. In 2024 wordt verder ingezet op de verbinding jeugdhulp en onderwijs onder andere door een gezamenlijke scholing van Ziekte en Zorg naar Gezondheid en Gedrag.
- Het jonge kind: Kansrijke start: versterken van een alliantie met alle partners rondom kinderen en gezinnen in de eerste 1000 dagen.
Met de middelen vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) kan er verder invulling gegeven worden aan het programma Kansrijke Start. Onder andere door middel van het lanceren van zorgpaden, het aanbieden van netwerkbijeenkomsten en de inzet van het programma Nu Niet Zwanger. Dit alles om het sociaal en medisch domein beter met elkaar te verbinden, met als doel vroeger signalering in de eerste 1000 dagen van een kind.

Door corona hebben kinderen op school achterstanden opgelopen. Hiervoor is het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) in het leven geroepen. Samen met onderwijsinstellingen en de gemeente Raalte hebben we een plan opgesteld dat zich richt op zowel de leerachterstanden als de sociale ontwikkeling van kinderen. Dit plan hangt samen met de onderwerpen die ook in het integrale jeugdplan zijn omschreven en legt verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp. Ook is er specifiek aandacht voor het jonge kind. De NPO-middelen zijn tijdelijk en worden voornamelijk ingezet om professionals toe te rusten om zowel op korte termijn als op langere termijn kinderen te ondersteunen.

Ook binnen het onderwijs wordt het gedachtegoed van positieve gezondheid geïntroduceerd en worden medewerkers hierin geschoold.

Regionaal:

Per 1 januari 2023 is het nieuwe inkoopmodel van start gegaan. Tijdens de implementatie wordt het proces geregeld geëvalueerd. De effecten van het nieuwe inkoopmodel zullen in 2024 inzichtelijk worden.

Transformatie agenda

Het regionale transformatieplan is in juli 2022 geëindigd. De resterende middelen op deze onderwerpen worden in 2022 besteed. Alle thema's zijn vanaf 2023 geborgd in de werkzaamheden van het Regionaal Servicepunt Jeugd (RSJ) en/of lokaal. Het gaat om de voortzetting van de volgende thema's;

- Ambulantisering van de jeugdhulp
- Verbinding jeugdhulp Onderwijs
- Transformatie Gedwongen kader

Op 23 februari 2023 is door gemeenten en zorgaanbieders het Transformatieconvenant getekend. In het transformatieconvenant zijn afspraken gemaakt hoe er gezamenlijk gewerkt wordt aan de transformatieopgaven 'ambulantisering' en 'kleinschalig gezinsgericht wonen'. Er is een regiegroep Transformatieconvenant aangesteld, waaraan een afvaardiging van systeemaanbieders en gemeenten deelnemen.

Ook is er een regiegroep Wachttijden aangesteld, die als doel heeft de in- en doorstroom binnen de jeugdzorg te verbeteren en daarmee wachttijden te verkorten. Verder is er een werkgroep Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming IJsselland, die zich bezighoudt met de transformatie binnen het kader van de jeugdbescherming. Al deze werkgroepen worden voortgezet in 2024 om zo de transformatie agenda uit te voeren.

Landelijk

Hervormingsagenda 2023-2028

Gemeenten, Rijk, zorgaanbieders, zorgprofessionals en cliëntenorganisaties werken samen om de hulpverlening te verbeteren en het huidige jeugdstelsel beheersbaarder te maken. De Hervormingsagenda Jeugd heeft twee doelen, die nadrukkelijk aan elkaar zijn gekoppeld:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

De Hervormingsagenda is op 20 juni 2023 definitief vastgesteld, ondertekend en aangeboden aan de Eerste en Tweede Kamer. In november zal blijken of het demissionair kabinet de Hervormingsagenda controversieel verklaart. Dit kan invloed hebben op de uitvoer van de Hervormingsagenda Jeugd. Vanuit de Jeugdzorgregio is in gezamenlijkheid met de 11 betrokken gemeenten gestart met een oriëntatie op de Hervormingsagenda en een gezamenlijke inventarisatie op wat de Hervormingsagenda vraagt van de jeugdzorgregio. Ook op lokaal niveau kan de oriëntatie en inventarisatiefase gestart worden in onze gemeente.

VOLKSGEZONDHEID

In 2023 is het plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2024-2026 vastgesteld door uw raad. In dit plan van aanpak is uitgewerkt op welke manier we de komende jaren gaan inzetten op preventie en gezondheid voor onze inwoners. Het plan is ook de actualisatie van de Nota lokaal gezondheidsbeleid en zal onderdeel zijn van de nog op te stellen Sociale Toekomstvisie. In het plan van aanpak staan drie lijnen centraal:

- Gezond opgroeien
- Gezond leven
- Gezond ouder worden

Via de Brede SPUK-regeling (specifieke uitkering) vanuit het Rijk voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis zijn middelen aangevraagd om uitvoering te geven aan het plan van aanpak.

VERBONDEN PARTIJEN

Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ)

Het regionaal serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) is een samenwerkingsverband van elf gemeenten in Overijssel. Het bestuur van het RSJ bestaat uit de wethouders van de elf gemeenten. Het RSJ voert voor deze gemeenten een aantal bedrijfsvoeringstaken uit die verbonden zijn aan de inkoop en contractmanagement en monitoring van de verstrekte jeugdhulp. Daarnaast voert het RSJ beleidsvoorbereidende taken uit voor regionale thema's. Over het algemeen is dit door middel van het uitvoeren en begeleiden van projecten. Ook de regionale transformatiegelden zijn ondergebracht bij het RSJ.

In 2020 is er door de Rijksoverheid de norm voor werkgeverschap vastgesteld. Hierin wordt het bestaansrecht van de verschillende jeugdhulpregio's ook duidelijker geformaliseerd. Als gemeenten hebben we de opdracht gekregen samen te werken en dit te doen vanuit een duidelijk afgesproken rechtsvorm en visie. Ook in de Hervormingsagenda staat de opdracht omschreven om als gemeenten samen te werken. Daarin voorziet het RSJ als jeugdhulpregio.

In 2021 is de regionale visie op jeugdhulp vastgesteld door alle gemeenteraden. In 2022 is de inkoop van het RSJ afgerond. In 2023 is gestart met het nieuwe inkoopmodel en de Regioagenda. Op deze Regioagenda staan het Transformatieconvenant, waarbij gewerkt wordt aan de ambitie van nul uit(huis)plaatsingen. Ook wordt er actief gewerkt aan een verbeterde in- en doorstroom in de jeugdhulp. Deze regioagenda zal zijn voortgang hebben in 2024.

GGD IJsselland

Onze gemeente maakt deel uit van de GGD IJsselland. Volgens de Wet publieke gezondheid hebben gemeenten de taak een GGD in stand te houden voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Dit is onder andere gericht op het bevorderen van de algemene volksgezondheid en jeugdgezondheidszorg en het voorkomen van ziekten bij risicogroepen. Een belangrijke rol van de GGD is daarnaast monitoring en signalering.

In de Bestuursagenda Publieke Gezondheid 2023-2027 met de titel 'Gezond Samen Leven' worden de gezamenlijke ambities van de elf gemeenten in de regio IJsselland beschreven om de gezondheid van alle inwoners te beschermen en te bevorderen.

KonnecteD (voorheen Sallcon)

Wij zijn samen met de gemeente Deventer aandeelhouder van KonnecteD (voorheen Sallcon). KonnecteD is onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken en verplichtingen, die voortkomen uit de Wet sociale werkvoorziening. Daarnaast maken wij gebruik van de kennis en kunde van KonnecteD om de doelstellingen van de Participatiewet te kunnen realiseren.

Eind 2020 is aan de hand van een ondernemingsplan met een viertal scenario's gekozen om de infrastructuur voor werken en leren te behouden en een transitie in te zetten naar een werk- en leerbedrijf KonnecteD. De periode van de meerjarenbegroting van KonnecteD voor de periode 2020-2024, en het daarbij behorende ondernemingsplan, is bijna voorbij. Er wordt nu verkend hoe de ingeslagen weg van Deventer en Olst-Wijhe vervolgd kan worden in de periode 2025-2029 en wat de rol van KonnecteD is in die koers. De nadere uitwerking en organisatie hiervan volgen in een nieuw meerjarig ondernemingsplan. Dit kan financiële consequenties hebben voor de begrotingen van Deventer en Olst-Wijhe.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Samenleving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	6.832	4.354	4.671	4.733	4.656	4.636
Lasten	-27.330	-26.647	-27.823	-27.805	-27.286	-27.259
Saldo van baten en lasten	-20.498	-22.293	-23.153	-23.072	-22.629	-22.623
Onttrekking reserves	541	2.309	291	222	169	122
Toevoeging reserves	-181	-1.345	-183	-183	-183	-183
Resultaat	-20.138	-21.329	-23.044	-23.032	-22.643	-22.683

Begroting 2024

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 23,153 miljoen nadelig. De totale lasten zijn geraamd op € 27,823 miljoen en de totale baten op € 4,671 miljoen.

De storting in reserves is geraamd op € 0,183 miljoen, de onttrekking aan reserves op € 0,291 miljoen. Het resultaat is € 23,044 miljoen nadelig.

Toelichting meerjarenbegroting

Het meerjarig verloop in de lasten is onder andere het gevolg van de jaarlijkse mutaties in de kapitaallasten en in de onderhoudskosten van de verschillende gebouwen met dekking uit de reserves voor onderhoud gebouwen. Daarnaast zijn er in 2023 beperkt nog corona-budgetten geraamd voor nazorg en maatschappelijk herstel. De besluitvorming over de heroverwegingsmaatregel met betrekking tot het voorliggend veld sociaal domein is conform Kadernota verwerkt. De brede SPUK-uitkering van het rijk als gevolg van het Gezond en Actief Leven Akkoord is binnen verschillende thema's budgettair neutraal verwerkt.

Voor onderwijs huisvesting zijn de budgetten voor de nieuwbouw van zowel het cluster Olst als het cluster Wijhe oplopend in de begroting verwerkt en is rekening gehouden met de extra middelen voor 2026 en 2027 uit de Kadernota. Het budget voor leerlingenvervoer is fors toegenomen door hoge indexering op vervoerskosten maar ook door groei van het aantal te vervoeren leerlingen. De geoormerkte middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs zijn tot en met 2023 verwerkt in de begroting.

Voor de WSW neemt het budget jaarlijks af als gevolg van de afnemende doelgroep, terwijl het budget voor re-integratie toeneemt omdat deze doelgroep steeds groter wordt.

Voor Wmo-zorg en jeugdhulp zijn de budgetten aangepast op basis van verwachte indexering en groei. Als gevolg nog af te sluiten CAO's voor zorgaanbieders en op onderdelen verlagen van de caseload bij zorgleveranciers kunnen de tarieven verder stijgen, waardoor de budgetten moeten worden aangepast. In de risicoparagraaf wordt hier aandacht aan besteed. In de algemene uitkering is vanaf 2026 door het rijk rekening gehouden met een verlaging van de Wmo zorgkosten, vooruitlopend op de wijziging van het abonnementstarief naar een inkomensafhankelijke bijdrage. De verlaging van de algemene uitkering is, in afwachting van de wetswijziging, voorlopig gecompenseerd door het ramen van een hogere eigen bijdrage.

Onder inburgering is nog geen rekening gehouden met budgetten voor opvang ontheemden.

Uitgangspunt hiervoor is dat deze opvang budgettair neutraal is. In afwachting van nieuwe afspraken van het rijk wordt dit via bestuursrapportages verwerkt in de begroting.

In de budgetten zijn daarnaast ook indexaties doorgevoerd voor bijvoorbeeld de verhuur van sportaccommodaties, maar ook op het gebied van verstrekte structurele subsidies en het onderhoudscontract voor de sportvelden.

Ten slotte is er rekening gehouden met de verhuizing van de bibliotheek in Wijhe naar een volwaardige vestiging.

Het verschil tussen de begroting 2024 en 2023 wordt hierna verklaard per taakveld.

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2023	Begroting 2024	Vershil
Onderwijs			
Openbaar basisonderwijs	-91	-90	1
Onderwijshuisvesting	-723	-1.005	-282
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.053	-1.201	-149
Sport			
Sportbeleid en activering	-156	-152	4
Sportaccommodaties	-1.400	-1.366	34
Kunst en Cultuur			
Cultuurpresentatie, -productie, -partici	-208	-186	22
Musea	-163	-82	81
Media	-451	-586	-135
Welzijn			
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.334	-2.141	193
Werk en Inkomensondersteuning			
Inkomensregelingen	-1.828	-1.579	249
Begeleide participatie	-2.021	-2.074	-53
Arbeidsparticipatie	-571	-606	-36
Maatschappelijke ondersteuning			
Wijkteams	-1.720	-1.561	159
Maatwerkvoorziening (WMO)	-786	-817	-31
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
Hulp bij het huishouden WMO	-1.657	-1.817	-160
Begeleiding(WMO)	-1.099	-1.133	-34
Dagbesteding(WMO)	-450	-457	-7
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-154	-221	-67
Geëscaleerde zorg 18+	-50	0	50
Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
Jeugd			
Maatwerkdienstverlening 18-	-245	0	245
Jeugdhulp begeleiding	-788	-730	58
Jeugdhulp behandeling	-439	-745	-306
Jeugdhulp dagbesteding	-117	-215	-98
Jeugdhulp zonder verblijf overig	-13	-373	-360
Pleegzorg	-147	-215	-68
Gezinsgericht	-15	0	15
Jeugdhulp met verblijf overig	-833	-869	-37
Jeugdhulp behandeling GGZ zn dr verblijf	-1.452	-1.219	234
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-80	-15	65
Gesloten plaatsing	-67	-325	-258
Geëscaleerde zorg 18-	-87	-125	-39
Jeugdbescherming	-292	-350	-58
Jeugdreclassering	-21	-20	1
Volksgesondheid			
Volksgesondheid	-782	-876	-95
Reserves	964	108	-856
Resultaat	-21.329	-23.044	-1.715

ONDERWIJS

Openbaar basisonderwijs

De algemene lasten en baten voor het openbaar basisonderwijs hebben vooral betrekking op de exploitatie van de gymlokalen en het gymnastiekonderwijs. De lasten en baten zijn structureel en aangepast door indexering en de onderhoudskosten zijn geactualiseerd.

Onderwijshuisvesting

In de begroting voor onderwijshuisvesting wordt rekening gehouden met toenemende budgetten voor de nieuw te bouwen kindcentra in Olst en in Wijhe, doordat in de loop van deze projecten de kosten

toenemen. De voormalige schoollocaties vallen onder taakveld Beheer overige gebouwen en gronden in programma 1.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De lasten en baten voor leerlingenvervoer, onderwijsbegeleiding, peuterwerk, voor- en vroegtijdse educatie, uitvoering leerplicht en lokaal beleid voortgezet onderwijs worden in dit taakveld verantwoord.

Het budget voor leerlingenvervoer is aangepast voor de verwachte indexering voor vervoer en bijgesteld op basis van de realisatie voor het schooljaar 2022-2023 en de verwachte aantallen voor het schooljaar 2023-2024.

Voor voor- en vroegtijdse educatie (VVE) zijn de lasten en baten aangepast op basis van de voorlopige beschikking voor de rijksbijdrage voor onze gemeente. Het gaat hier om een geormerkte rijksbijdrage.

Gemeenten en scholen krijgen voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023, geormerkte middelen van het rijk uit het Nationaal programma onderwijs om risico's op onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan. Dit is in 2023 nog in de begroting verwerkt. Deze middelen kunnen tot het schooljaar 2024-2025 besteed worden.

SPORT

Sportbeleid en activering

Dit kleine voordeel in 2024 komt voort uit een herijking van de loonkostenverdeling van het team Maatschappelijke ontwikkeling

Sportaccommodaties

Op dit taakveld is een voordeel te zien ten opzichte van 2023. De meerjarenonderhoudsplanung van het zwembad laat een wisselend beeld zien in de kosten over de tijd, waarin de voor 2023 verwachte kosten fors hoger zijn dan voor 2024. Ook zijn er lagere kapitaallasten in 2024, omdat de aanleg van nieuwe velden minder duur was dan verwacht. Daartegenover staat een indexatie voor de onderhoudskosten van de sportparken en hogere loonkosten door de verwerking van de gemeentelijke cao uit 2023. Ook is er een subsidie aan Ut Huus gecorrigeerd vanuit het thema Welzijn naar dit taakveld.

KUNST EN CULTUUR

Cultuur

Op dit taakveld is een voordeel zichtbaar in 2024 ten opzichte van 2023 omdat er in 2023 incidentele budgetten voor subsidies zijn. Dit voordeel wordt gedempt door hogere loonkosten door de verwerking van de gemeentelijke cao.

Musea

Het voordeel op dit taakveld ten opzichte van 2023 is vooral ontstaan door de incidentele middelen van de Cultuurhistorische waardenkaart in 2023.

Media

Op dit taakveld is een fors nadeel te zien ten opzichte van 2023 vanwege de voorgenomen verhuizing van en uitbreiding tot een volledige vestiging van de Bibliotheek in Wijhe. Het saldo betreft het deel dat uit de reserve nader te bestemmen middelen wordt gedekt, zie ook het onderdeel "reserve mutaties".

WELZIJN

Samenkracht en burgerparticipatie

Onder het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn de budgetten voor inburgering, maatschappelijk werk, collectief vervoer, welzijnsaccommodaties, Kulturhusconcept, dorpsontwikkelplannen, sociaal cultureel werk, kinderopvang, mantelzorg en budgetten binnen het sociaal domein voor bijkomende activiteiten jeugd, Wmo begeleiding, Wmo huishoudelijke hulp en toegang verantwoord.

In 2023 zijn incidentele budgetten geraamd via de resultaatbestemming 2022 onder andere voor de extra taakstelling inburgering statushouders, storting in de reserve ontheemden, onderhoud maatschappelijk vastgoed en activiteiten tegen eenzaamheid, met dekking uit reserves. Naast de indexering van de verschillende budgetten in 2024 worden vanaf 2024 de effecten van de

heroverwegingsmaatregel voorliggend veld sociaal domein hier voor een deel zichtbaar conform besluitvorming bij de Kadernota 2024-2027.

Er is in 2024 een daling van de kosten voor Ut Huus ten opzichte van 2023. Dit komt vooral door een overheveling van kosten naar het thema sport. Door indexatie van de subsidie stijgen de kosten immers wel. Bij het zalencentrum in Wesepe is er in 2024 sprake van lagere kosten dan in 2023, door groot onderhoud in 2023.

WERK EN INKOMENSONDERSTEUNING

Inkomensregelingen

Per 1 januari 2023 is het wettelijk minimumloon (WML) naast de reguliere indexatie extra verhoogd. De hoogte van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies is hierdoor gestegen. In het nader voorlopige BUIG-budget 2023, de rijksbijdrage voor uitkeringen, is de WML-verhoging nog niet meegenomen. Wel heeft het ministerie van SZW een indicatie gegeven van de WML-verhoging in het definitieve budget, dat in september 2023 wordt vastgesteld.

Op basis van de realisatie tot en met juni 2023 is de verwachting dat het nader voorlopige BUIG-budget 2023 inclusief de verwachte WML-verhoging toereikend is voor het totaal aan uitkeringen 2023. Voor de raming 2024 is dit ook het uitgangspunt. Bij overschrijding van het budget heeft de gemeente een eigen risico. Dit risico wordt via de risicoparagraaf afgedekt.

Het budget voor minimabeleid is in 2023 verhoogd door de ontvangen compensatie voor de energietoeslag die in 2022 via de algemene uitkering is ontvangen met dekking uit reserves. Voor minimabeleid is de heroverwegingsmaatregel vervallen conform besluit Kadernota 2024-2027 zodat voor 2024 het bestaande budget is gehandhaafd. De ontvangen middelen voor versterking dienstverlening aan kwetsbaren als gevolg van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen (POK), zijn vanaf 2026 deels ingezet als dekking voor de bijdrage aan Financiën de baas.

Begeleide participatie

Onder begeleide participatie worden de lasten van de uitvoering van de voormalige Wsw-regeling verantwoord. Het voor dit onderdeel beschikbare budget ontvangt de gemeente via het gemeentefonds en draagt dit over aan KonnecteD voor de uitvoering van de Wsw. Het beschikbare budget is geïndexeerd maar neemt in de loop van de jaren af door het afnemen van de doelgroep. Vanaf 2020 is rekening gehouden met een korting op dit budget (Kadernota 2020-2023).

Arbeidsparticipatie

De re-integratie activiteiten nemen jaarlijks toe als gevolg van een toename van de doelgroep (voormalig Wsw, Wajong en statushouders). De toename van de rijksbijdrage via de algemene uitkering wordt daarom steeds toegevoegd aan het budget.

MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Algemeen

Het rijk heeft met ingang van 2023 de taakvelden voor het sociaal domein uitgebreid om de ontwikkelingen meer in detail te kunnen volgen. Voor Maatschappelijke ondersteuning zijn de twee bestaande taakvelden uitgebreid naar acht taakvelden. De begroting 2023 is hierop aangepast. Ook zijn andere taakvelden van naam en/of inhoud gewijzigd.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (vm wijkteams)

De kosten voor onder andere preventie, voorlichting, advisering en toegang Wmo en jeugd zijn hier onder verantwoord. De inwonersbijdrage aan het RSJ maakt hier ook onderdeel van uit. Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet voorstellen gedaan om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Het kabinet stelt onder andere voor om de uitvoeringscapaciteit bij de overheid te versterken en extra ondersteuning te bieden aan mensen in kwetsbare posities. Dit is een gezamenlijke opdracht voor het rijk, de uitvoeringsorganisaties en de medeoverheden. De extra middelen zijn vanaf 2022 in de begroting verwerkt en worden op basis van een plan van aanpak de komende jaren ingezet. De middelen voor 2021 en 2022 zijn via de resultaatbestemming 2022 overgeheveld naar 2023 en worden gedekt uit reserves. Naast inzet op capaciteit worden de middelen in 2026 tot en met 2029 ingezet voor subsidie aan Financiën de Baas (zie minimabeleid onder inkomensvoorzieningen).

Vanaf 2023 wordt naar aanleiding van het Goed en Actief Leven Akkoord een brede SPUK-regeling ontvangen. Daardoor zijn onder andere budgetten verkregen voor activiteiten op gebied van welzijn, bestrijding eenzaamheid, ondersteuning mantelzorg en versterken sociale basis.

Ook vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) kunnen gemeenten vanaf 2023 voor de inzet en activiteiten middelen aanvragen. Daarbij is het noodzakelijk dat in de zorgregio een vertegenwoordiger van één van de gemeenten door de andere gemeenten ge(vol)machtigd wordt om namens alle gemeenten deze middelen aan te vragen, te beheren en te verantwoorden. Het college heeft besloten om de gemeente Deventer hiervoor te machtigen. De middelen worden deels regionaal ingezet en komen deels, voor lokale inzet en activiteiten, via Deventer beschikbaar.

Uit de regionale middelen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang is tot en met 2025 budget beschikbaar voor de realisatie van een inloop GGZ.

Maatschappelijke voorzieningen (Wmo)

De kosten voor woon- en leefvoorzieningen hebben betrekking op de kosten van woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en andere hulpmiddelen aan inwoners op basis van de Wmo. De kosten voor woon- en leefvoorzieningen zijn voor 2024 geïndexeerd.

Maatwerkdienstverlening 18+

De kosten Wmo begeleiding en Wmo huishoudelijke verzorging zijn voor 2024 geïndexeerd en waar nodig aangepast op de verwachte groei van het gebruik. De realisatie tot en met juni 2023 geeft op dit moment geen aanleiding om de budgetten verder aan te passen. Dit geeft nog geen garantie omdat we de afgelopen jaren wel een toenemende vraag hebben gezien en mogelijke nieuwe CAO-afspraken voor zorgleveranciers kunnen leiden tot verhoging van de tarieven.

In eerste instantie had het Rijk aangekondigd om het abonnementstarief op huishoudelijke hulp aan te passen met ingang van 2025. Recent is dit besluit aangepast en wordt het abonnementstarief voor de volledige Wmo met ingang van 2026 gewijzigd naar een inkomensafhankelijke bijdrage. In de Meicirculaire 2023 is de algemene uitkering vanaf 2026 hiervoor verlaagd. In de begroting is deze verlaging, in afwachting van de wijziging in de wetgeving, neutraal verwerkt door het verhogen van de eigen bijdrage Wmo.

JEUGD

Algemeen

Het Rijk heeft met ingang van 2023 de taakvelden voor het sociaal domein uitgebreid om de ontwikkelingen meer in detail te kunnen volgen. Voor jeugdhulp geldt dit met name om de effecten van de hervormingsagenda jeugd in beeld te brengen. Voor Jeugdhulp worden de twee bestaande taakvelden uitgebreid naar twaalf taakvelden. De inrichting hiervan heeft al plaatsgevonden.

Maatwerkdienstverlening 18-

In 2022 is het inkoopproces voor de specialistische jeugdhulp afgerond. Deze nieuwe inkoop lijkt te zorgen voor duurdere trajecten. Tegelijk zijn er ook signalen dat de nieuwe inkoop een lagere instroom met zich meebrengt, waardoor mogelijk het aantal trajecten afneemt. In de loop van 2023 zal meer inzicht ontstaan wat de financiële impact van de nieuwe inkoop is voor de gemeente Olst-Wijhe.

De budgetten zijn aangepast op basis van de verwachte indexering en groei zoals in de Kadernota is opgenomen. De realisatie tot en met juni 2023 geeft geen aanleiding om de budgetten op dit moment verder aan te passen. Door incidentele en toenemende hulpvragen kan dit beeld wel wijzigen.

Mogelijke nieuwe CAO-afspraken voor zorgleveranciers kunnen leiden tot verhoging van de tarieven.

Het RSJ heeft op 8 juni 2023 het signaal afgegeven dat de kosten van de Gecertificeerde Instellingen (GI's) door autonome ontwikkelingen zullen stijgen. De GI's krijgen een nieuwe CAO, waarbij een loonsverhoging verwacht wordt van 12-15%. Ook zal de caseload voor Jeugdbeschermers verlaagd worden, wat een kostenstijging tot gevolg zal hebben. De onderhandelingen over zowel de CAO als de caseloadverlaging zijn nog gaande, waardoor nog niets concreet te zeggen is over de financiële impact. Dit risico is benoemd in de financiële paragraaf.

Geëscaleerde zorg 18-

Het betreft de kosten voor crisisopvang jeugd. Voor VeiligThuis IJsselland, de regionale samenwerking voor onder andere huiselijk geweld, is de inwonersbijdrage flink verhoogd als gevolg van indexering. Door een misverstand was de indexering vanaf 2022 niet doorgevoerd in het budget.

VOLKSGEZONDHEID

Volksgezondheid

De inwonersbijdrage aan de GGD is voor 2024 door autonome ontwikkelingen als loon- en prijsindexatie en noodzakelijke investeringen voor toekomstbestendige bedrijfsvoering aanzienlijk gestegen. Dit is verwerkt in begroting op basis van de regionale afspraken en de door het Algemeen Bestuur van de GGD vastgestelde begroting. Het betreft bijdragen voor zowel de jeugdgezondheidszorg, de volksgezondheid algemeen en de overige gezondheidszorg. Voor de uitvoering van het beleid voor gezondheid en preventie worden in de periode 2023-2026 aanzienlijk meer middelen ontvangen vanuit de Brede SPUK regeling. Deze middelen worden besteed aan de uitvoering van het plan van aanpak GALA. Besteding vindt plaats binnen deze financiële kaders.

RESERVE MUTATIES

De stortingen in reserves zijn in 2023 veel hoger dan in 2024 door de verwerking van de resultaatbestemming 2022. Uit het jaarrekeningresultaat 2022 zijn de voordelen uit de opvang ontheemden en uit de grondexploitaties gestort in reserves. De stortingen in de onderhoudsreserves maatschappelijk vastgoed zijn op basis van een meerjarenonderhoudsplanning gelijk gebleven. Ten opzichte van 2023 zijn de onttrekkingen in 2024 per saldo veel lager. In 2023 zijn de via resultaatbestemming 2022 overgehevelde budgetten verantwoord met dekking uit reserves. Het gaat vooral om de verwerking van de resultaatbestemming 2022 in 2023 ten laste van reserves. Verder leiden fluctuerende onderhoudsbudgetten voor maatschappelijk vastgoed tot jaarlijkse verschillen in de onttrekkingen aan de onderhoudsreserves.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, OVERHEAD & ONVOORZIEN

INLEIDING

Inhoud

Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien omvat de volgende taakvelden: Overhead, Treasury, OZB woningen, OZB niet-woningen, Belastingen overig, Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds, overige baten en lasten, vennootschapsbelasting en mutaties reserves. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben een sterke relatie met de taakvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Strategische raadsagenda Olst-Wijhe 2022-2026

Financieel beleid

De raad en college hebben vaker een tussentijds overleg over de financiële situatie, zodat ook buiten de jaarlijkse momenten er een beter gezamenlijk beeld ontstaat. Hierover worden concrete afspraken gemaakt (gecoördineerd en voorbereid door de wethouder financiën). We zoeken en benutten creatieve ruimte bij het opstellen van de begroting. De reservepositie moet voldoende zijn om de toekomst aan te kunnen.

Bestuursakkoord 2022-2026

Financieel kader

In 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met een bestuursopdracht heroverweging. Deze heroverweging is tot stand gekomen dankzij samenwerking met de inwoners, de gemeenteraad en het college. Het resultaat van deze heroverweging is dat focus is aangebracht (woongemeente) en de balans gezocht tussen een gezond, duurzaam financieel perspectief en de maatschappelijke draagkracht van de Olst-Wijhese samenleving.

Ondanks de heroverweging blijven er zorgen over het financieel meerjarenperspectief. Het herstel van de financiële veerkracht van onze gemeente is afhankelijk van (extra) inkomsten van het Rijk. De afgelopen jaren is gebleken dat deze afhankelijkheid weinig stabiliteit biedt en de nodige onzekerheden met zich meebrengt. De verwachting is dat deze onzekerheden de komende jaren zullen voortduren (inflatie, gemeentefonds, personeelstekort, grondstoffentekort, sociaal domein, pandemie, energie, klimaat, Oekraïne, accres, opschalingskorting). Raad en college zullen daarom moeten leren leven met deze onzekerheden. Ook de komende vier jaren zal de gemeente geconfronteerd worden met nieuwe taken en verantwoordelijkheden en vooralsnog blijft onduidelijkheid bestaan over de Rijksmiddelen die daar tegenover staan. Het adagium is: 'geen knaken, geen taken', waarbij we als gemeente de uitdaging hebben in control te blijven zonder altijd controle te kunnen hebben op de toekomstige inkomsten en uitgaven.

Dat betekent dat de gemeente ook de komende jaren keuzes zal moeten maken tussen financiële veerkracht en maatschappelijke draagkracht. De focus van aantrekkelijke, eigenzinnige woongemeente vraagt om extra investeringen op dit gebied. Daarbij hoort ook een contramale: wat gaat de gemeente de komende jaren minder of helemaal niet meer doen? Wat dat laatste aangaat zullen we de komende vier jaar vaker en eerder een beroep doen op de samenleving. Het doel voor de komende vier jaren is om een helder financieel perspectief voor Olst-Wijhe te realiseren met een sluitende meerjarenbegroting. Dat financieel perspectief heeft met name betrekking op: het opvangen van risico's, ruimte aan de nieuwe raad bieden, en herstel van de financiële veerkracht, in boekhoudtermen solvabiliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Een sluitende meerjarenbegroting is het financieel uitgangspunt. Olst-Wijhe geeft niet meer geld uit dan ze ontvangt. Dit is ook wat de toezichthouder (provincie) van gemeenten verwacht. Olst-Wijhe koerst daarmee op repressief toezicht.
- Door efficiënter werken en meer en vaker een beroep te doen op inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties creëren we financiële ruimte voor nieuw beleid.

- De gemeente blijft investeren in een goed treasurybeleid.
- Gemeentelijke subsidies worden gekoppeld aan de maatschappelijk te bereiken effecten, die we periodiek monitoren.
- Het budget van het sociaal domein willen we beter beheersbaar maken, bijvoorbeeld door het inzetten van preventie en door het versterken van het voorliggende veld (de sociale basis).
- Wij willen niet langer in de top van de duurste gemeenten in Overijssel staan als het op lokale lasten aankomt. Dit bereiken we door reëel te begroten: alleen begroten wat we kunnen uitvoeren zodat we weten wat we aan geld nodig hebben. Dit voorkomt onnodige onverwachte lastenverzwaringen.
- Een integrale analyse van de ontwikkeling van de financiële positie, waarbij alle relevante elementen in onderlinge samenhang worden betrokken is daarom van groot belang. Dit leidt tot beter inzicht in de mogelijke ontwikkeling van de eigen financiële toekomst en daarmee tot betere kwaliteit van de besluitvorming.

Wat willen wij bereiken?

HOOFDDOELSTELLING/BEOOGD MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Het voeren van een doelmatig financieel beleid dat leidt tot structureel sluitende begrotingen.

BELEIDSKADERS

Het beleid voor dit onderdeel is - naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd- gebaseerd op de volgende documenten:

- Nota reserves en voorzieningen 2021
- Nota waardering en afschrijving 2021
- Treasurystatuut 2019
- Financiële verordening
- Controleverordening 2003
- Onderzoeksverordening 2005
- Nota weerstandsvermogen 2013

TOELICHTING OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Begroting 2024
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.228
Algemene uitkeringen	35.868
Dividend	139
Saldo van de financieringsfunctie	-704
Overige algemene dekkingsmiddelen	216
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	40.746
Vennootschapsbelasting	-
Overhead	-8.708
Onvoorzien	-50
Totaal programma algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	31.988

Treasury

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte toelichting. In de Gemeentewet is een afzonderlijke financieringsparagraaf voorgeschreven. Deze paragraaf vormt een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Voor deze toelichting wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 paragraaf 4 Financiering.

Als gevolg van de wijzigingen in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) zijn alle financieringslasten en –baten met ingang van 2017 verantwoord in dit onderdeel. In de programma's komen de financiële lasten en baten nu niet meer voor. Het financieringsresultaat komt hier ook tot uitdrukking.

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel en wordt berekend naar de plaatselijke situatie. Basis voor deze begroting vormt de meicirculaire 2023 van het Rijk.

Lokale heffingen

De ontwikkelingen op het terrein van de lokale heffingen komen uitgebreid aan de orde in de paragraaf Lokale heffingen.

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte beschrijving van en toelichting op de lokale – niet gebonden – heffingen: de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting. Deze heffingen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en de afvalstoffenheffing vooraf geen specifiek bestedingsdoel. Het zijn algemene dekkingsmiddelen, die vrij kunnen worden ingezet.

Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerende zaakbelastingen

Betreft een eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft dus ook gevolgen voor de ozb-tariefberekeningen. In de ramingen 2024 wordt voor de ozb-tarieven uitgegaan van een (trendmatige) opbrengststijging van 3,9%.

2. Toeristenbelasting

Uw raad heeft in 2021 bij de heroverweging het tarief voor 2024 vastgesteld op € 1,50.

ONVOORZIEN EN ALGEMENE BATEN EN LASTEN

Voor “onvoorziene” uitgaven is in de begroting een bedrag opgenomen van € 38.000.

OVERZICHT VAN DE KOSTEN VAN OVERHEAD

Als gevolg van de wijzigingen in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) en de indeling naar taakvelden moeten de gemeentelijke organisatiekosten, niet zijnde de direct toe te rekenen salariskosten, worden toegerekend aan het taakveld 0.4 Overhead.

In hoofdstuk Financiële begroting is een specificatie met betrekking tot overhead opgenomen onder de paragraaf Overzicht van baten en lasten per taakveld.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	40.087	39.964	42.819	43.133	40.529	40.378
Lasten	-9.598	-10.910	-10.831	-10.975	-8.649	-8.202
Saldo van baten en lasten	30.489	29.053	31.988	32.158	31.881	32.176
Onttrekking reserves	4.512	818	529	417	345	88
Toevoeging reserves	-4.320	-256	-100	-100	-101	-102
Resultaat	27.644	29.616	32.418	32.474	32.125	32.162

Begroting 2024

Het totale saldo van de baten en lasten van dit programma is € 31,988 miljoen voordelig. De totale lasten zijn geraamd op € 10,831 miljoen en de totale baten op € 42,819 miljoen.

De storting in reserves is geraamd op € 100.000, de onttrekking aan reserves op € 529.000. Het resultaat is € 32,418 miljoen voordelig.

Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in het meerjarige verloop van de lasten en baten houden verband met afnemende kapitaallasten, toenemende rentelasten door de gestegen rente, verschillende incidentele- en structurele ramingen gerelateerd aan ICT (onvermijdelijke instandhouding, informatieveiligheid, financiële informatiesysteem), fluctuerende onderhoudslasten gemeentelijke gebouwen gekoppeld aan onderhoudsplanningen (gemeentehuis, werf), fluctuaties in de meerjarenramingen algemene uitkering gemeentefonds, toevoeging van en fluctuaties in de regeling vervroegde uittreding en structureel toenemende ramingen voor de Uitvoering Wet Banen. De indexaties vanwege inflatie zijn ook zichtbaar, waaronder voor de verbijzonderde interne controle, de verhuur van ruimte in het

gemeentehuis, de kosten voor de huis-aan-huis-berichten. Ook de fluctuaties in het gemeentefonds zijn zichtbaar bij de baten. In 2023 was afsluitend ook budget geraamd voor extra interne capaciteit.

Het verschil tussen de begroting 2024 en 2023 wordt hierna verklaard per taakveld.

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2023	Begroting 2024	Verschil
Overhead			
Ondersteuning organisatie	-9.379	-8.708	671
Treasury			
Treasury	340	103	-237
Lokale heffingen			
OZB woningen	3.554	3.736	183
OZB niet-woningen	1.239	1.288	49
Belastingen Overig	8	9	0
Economische promotie	135	195	60
Algemene uitkeringen			
Algemene uitkering overige uitkeringen	33.179	35.868	2.688
Overige baten en lasten en onvoorzien			
Overige baten en lasten	-23	-503	-480
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0
Reserves	562	430	-133
Resultaat	29.616	32.418	2.802

OVERHEAD

Het voordelige saldo in vergelijking met 2024 ontstaat door incidentele budgetten in 2023, voornamelijk door incidenteel aanvullende ambtelijke capaciteit in 2023.

Vanaf 2024 worden er wel meer kosten verwacht vanwege een regeling vervroegde uittreding en extra formatie op het gebied van onder andere concerncontrol, organisatieadvies en bestuursondersteuning.

Ook zijn er indexaties van bijvoorbeeld de lonen, verzekeringen en de bijdrage aan de DOWR. Dit levert een nadeel op. Bij de DOWR is er daarnaast sprake van een herijking van de bijdrage vanwege de sterke groei in het aantal gebruikersaccounts waardoor er een hogere bijdrage wordt betaald vanaf 2024.

Op het gebied van de i-uitvoeringsplannen die in DOWR-verband worden uitgevoerd is een daling van de kosten in 2024 zichtbaar ten opzichte van 2023. Dit komt mede doordat in 2022 een aantal projecten is doorgeschoven naar 2023, waardoor de kosten voor de uitvoeringsplannen in 2023 incidenteel hoog is. Er is aandacht voor de uitvoerbaarheid van de plannen. Een onderdeel van de uitvoeringsplannen is de aanbesteding financieel systeem. Er worden meerkosten verwacht, maar de begroting moet door uitstel van de livegang naar 1 januari 2025 nog worden herijkt. Nadere informatie volgt als deze beschikbaar is.

Tenslotte zijn er middelen vanaf 2024 toegekend voor de uitvoeringsprogramma's dienstverlening en participatie, wat voor een kostenstijging ten opzichte van 2023 zorgt.

TREASURY

Per saldo is er een nadeel op dit taakveld ten opzichte van 2023. Dit wordt verklaard doordat de rente voor nieuw aan te trekken kasgeldleningen is gestegen en er in 2023 nog incidenteel hogere dividendinkomsten van Enexis en de BNG waren.

LOKALE HEFFINGEN

Overeenkomstig de in de raadsvergadering van 10 juli 2023 vastgestelde begrotingsrichtlijnen 2024-2027 zijn de OZB-opbrengststramingen 2024 verhoogd met 3,9% zijnde het percentage van de prijsindexering.

Daarnaast is vanwege areaaluitbreiding een opbrengsttoename OZB woningen van € 43.000 geraamd.

De kosten Belastingssamenwerking DOWR zijn daarnaast geïndexeerd.

ALGEMENE UITKERINGEN

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2023. Hierin zijn de aanpassingen in het accres, maatstaven en uitkeringsfactor verwerkt. De totale opbrengst 2024 is bijna € 2,7 miljoen hoger dan in 2023. Dit komt vooral door het hogere accres vanwege de toegenomen inflatie.

Met ingang van 2023 is een nieuwe verdeling van het gemeentefonds ingevoerd.

Voor onze gemeente valt de herverdeling ongunstig uit (€ 77 per inwoner).

Gegeven de ontvangen reacties van de ROB, de VNG en de gemeenten is echter besloten het ingroeipad - het pad waarmee de gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien - vooralsnog te beperken tot 3 jaar. Het effect voor onze gemeente bedraagt daardoor € 5 per inwoner in 2023, € 12,50 per inwoner in 2024 en € 22,50 per inwoner vanaf 2025.

OVERIGE BATEN EN LASTEN EN ONVOORZIEN

Het verschil ten opzichte van 2023 betreft onder andere het saldo van de ontwerpbegroting, het wegvallen van de stelpost onderuitputting die in de 1e BERAP 2023 is opgenomen, de daling in de stelpost hoge energielasten en de daling van de stelpost onvoorzien.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Uit de inventarisatie van de activiteiten van de gemeente op de aanwezigheid vpb-plicht is naar voren gekomen dat de grondexploitatie-activiteiten door de "ondernemerspoort" gaan en derhalve onder de heffing van vennootschapsbelasting vallen.

Uit de fiscale doorrekeningen van de grondexploitaties voor de aangifte over 2021, blijkt dat er over de begrotingsperiode 2024-2027 mogelijk beperkt vennootschapsbelasting verschuldigd is. Aangezien in deze berekeningen nog geen rekening is gehouden met het onlangs geopende complex Wengelerhoek en de belasting normaliter gecompenseerd wordt door winstnames zijn hiervoor vooralsnog geen lasten geraamd.

RESERVE MUTATIES

Het verschil van 2024 ten opzichte van 2023 kan grotendeels worden verklaard door de resultaatbestemming bij de jaarstukken 2022. Hierbij zijn er voor bijvoorbeeld de uitvoeringsplannen op het gebied van software middelen doorgeschoven naar 2023 via de reserve nader te bestemmen middelen. Die onttrekking is er dan in 2024 niet meer, dus de vervallen bijdrage uit de reserve zorgt dan voor een nadeel ten opzichte van 2023.

Hier tegenover staat dat er in 2024 wel middelen uit de reserve nader te bestemmen middelen worden onttrokken voor de uitvoeringsprogramma's participatie en dienstverlening, waardoor een voordeel ontstaat in 2024 ten opzichte van 2023.

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

INLEIDING

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen. In deze paragraaf staat het beleid dat de gemeente in 2024 gaat voeren ten aanzien van de lokale heffingen.

In deze paragraaf is volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) informatie opgenomen over de volgende zaken:

- beleid ten aanzien van de lokale heffingen, met ingang van 2017 is aangesloten bij de nieuwe BBV regels waarbij inzichtelijk wordt gemaakt hoe de berekening van tarieven wordt bewerkstelligd.
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
- per belastingsoort de verwachte inkomsten
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn een integraal deel van het te voeren beleid. Zij dienen als instrument om tot afgewogen beslissingen rond de keuzen van (nieuwe) voorzieningen in relatie tot de belastingdruk voor de burgers te komen.

Begripsbepaling

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Algemene belastingen (bijv. de OZB);
- Bestemmingsbelastingen (bijv. afvalstoffenheffing en rioolheffing);
- Retributies, rechten en leges, (bijv. lijkbezorgingsrechten en paspoorten).

Algemene belastingen

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerendezaakbelastingen, de forensen- en toeristenbelasting.

Bestemmingsbelastingen

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De meeste inkomsten uit belastingen worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Er hoeft geen relatie te zijn tussen de opbrengsten van deze belastingen en de dienstverlening vanuit de gemeente. De belastingen worden voor het jaar 2024 geïndexeerd met 3,9%. Dit is in lijn met de prijsindexering.

Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft gevolgen voor de jaarlijkse oztariefberekeningen. De definitieve tarieven worden in de raadsvergadering van december 2023 vastgesteld. Uitgangspunt voor de opbrengst 2024 zijn de begrotingsrichtlijnen 2024-2027.

Voor 2024 wordt de opbrengst (trendmatig) verhoogd met 3,9%.

Onder de OZB valt onder meer de eigenarenbelasting woningen en de eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Olst-Wijhe heft de volgende algemene gemeentelijke belastingen:

- Onroerendezaakbelasting
- Baatbelastingen
- Toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Beleidsuitgangspunt bestemmingsbelastingen en retributies

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeentelijke overheid te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief aan de burger. Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk, gelet op sociaal maatschappelijke factoren of wettelijk vastgestelde (maximum-) tarieven.

Voor de leges zijn er verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende onderdelen van de verordening. Voor alle leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2024 een stijgingspercentage van 3,9%. Dit uitgangspunt is vastgelegd in de begrotingsrichtlijnen 2024-2027. Uitzondering zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Richtlijnen tariefvoorstellen

Bij de tariefvoorstellen is waar nodig rekening gehouden met een deelbaarheid door 12. In de verordeningen wordt de heffing naar tijdsgelang geregeld. Het vergemakkelijkt de inning van belastinggelden bij tussentijdse aanslagoplegging en de terugbetaling van ontheffingen. Hierdoor treden er marginale afwijkingen naar beneden op in de voorgestelde tariefhoogte t.o.v. de begrote 3,9% tariefstijging.

TARIEFONTWIKKELING 2024

Uitgangspunten lastendruk 2024

Voor de lokale heffingen zijn de volgende gemeentelijke uitgangspunten geformuleerd:

De Beleids- en financiële begroting 2024-2027 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2023-2026 vastgesteld door de raad d.d. 7 november 2022, inclusief de begrotingswijzigingen 2023 tot en met 10 juli 2023.

De trendmatige verhoging van de opbrengst voor de onroerendezaakbelastingen bedraagt 3,9%.

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2023 en het tarief toeristenbelasting 2024 van 7 november 2022 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2024 € 1,50 per overnachting.

De tarief gebonden retributies en leges worden trendmatig verhoogd met 3,9%. Voor tarief gebonden retributies en leges geldt in principe het uitgangspunt om (gefaseerd) te streven naar 100% kostendekking.

Lokale lastendruk 2024

Om een indruk te hebben wat de "lokale lastendruk" is, wordt gekeken wat een huishouden aan gemeentelijke belastingen moet betalen. Daarbij worden de voor huishoudens gebruikelijke heffingen OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing betrokken.

Woonlastenoverzicht 2024

Het woonlastenoverzicht 2024 kan op dit moment nog niet gegeven worden. Dit is afhankelijk van de definitieve vaststelling van de tarieven voor de OZB in de raad van december a.s. Het woonlastenoverzicht wordt opgenomen in het voorstel over vaststelling van de tarieven.

Afvalstoffentarieven

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. De definitieve tarieven afvalstoffenheffing 2024 worden opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing 2024 om de heffing mogelijk te maken.

OZB

Afhankelijk van de uitkomsten van de jaarlijkse herwaardering worden de definitieve tarieven vastgesteld. Deze gevolgen brengen we nader in beeld bij het raadsvoorstel en verordening OZB.

Commerciële WOZ-bureaus

Sinds enkele jaren bieden steeds meer bedrijven aan om op no-cure-no-pay-basis "gratis" bezwaar te maken tegen WOZ-beschikkingen. Dit is een groeiende groep commerciële bedrijven, die naast het ondersteunen van de burger bij bezwaar ook gebruik maakt van de in de AWB vastgestelde uitgangspunten voor bezwaar en beroep. Steeds meer burgers laten zich op deze wijze ondersteunen. Hierdoor zien we ook in onze gemeente een toename van bezwaren maar ook de vergoedingen van proceskosten.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de rijksregelgeving. De kwijtschelding betreft met name de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De genormeerde kosten van bestaan zijn door het Rijk bepaald op 90% van de bijstandsuitkering. Het staat de gemeente vrij dit percentage te verhogen tot 100%. Wij hanteren de norm van 100%. Een hoger percentage is niet toegestaan. Er vindt een toets plaats naar het inkomen en het vermogen.

In de begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 110.000 aan kwijtscheldingen.

Belasting/heffing	Geraamde kwijtschelding in 2024
Kwijtschelding	€ 110.000

BELASTINGEN, NADERE TOELICHTING

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Het college stelt elk jaar de WOZ-waarde van onroerende zaken vast. Op basis van deze jaarlijkse herwaardering worden de tarieven voor de onroerende zaakbelasting voor 2024 opnieuw berekend. Per september 2023 zijn de conceptwaarden van de herwaardering nog onvoldoende om nauwkeurige tarieven te berekenen voor het heffen van de belasting in 2024. De raad stelt de tarieven voor de onroerende- en roerende zaakbelasting 2024 uiterlijk in december 2023 vast. Voor 2024 wordt de opbrengst (trendmatig) verhoogd met 3,9%.

Verder wordt uitgegaan van de (geactualiseerde) toename van de woningvoorraad volgens de begrotingsrichtlijnen 2024-2027. De status van diverse objecten per september 2023 is als volgt:

Aantallen te gebruiken voor bepalen tarief 2023 Olst-Wijhe (meting 1-9-2023)		
A: Vrijstaand	1786	
AW: Wnbrdrij	515	
B: 2kap/geschakeld	2086	
C/D: Rij-, Hoek	2167	
E: Etagewoningen	1018	
F: Wnwgn	8	
G: Recreatie	46	
H: Bejaarden	74	
J: Bedrijfsw.	81	
Terrein & i/a	284	
Z: Garageboxen	227	
woningen	8292	
1) Winkels	106	
2) Horeca	27	
3) Kantoren	22	
4) Bedrijven	275	
5) Incourant	147	
6) Agrarisch	252	
Terrein & i/a	121	
CNW	950	
Totaal objecten 9242		

De tariefbepaling OZB 2024 is afhankelijk van de uitkomsten van de herwaardering met waardepeildatum 2023. Voor 2024 wordt de waarde bepaald naar het waarde niveau op 1 januari 2023. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van deze waardering wordt in relatie tot de gewenste OZB-opbrengst het OZB-tarief bepaald. De herwaardering voor 2024 is nog niet afgerond. Er is een analyse uitgevoerd op de waardeontwikkeling. Mogelijk wordt deze nog bijgesteld na afronding van de herwaardering.

De opbrengsten worden geraamd op:

Belasting	Geraamde opbrengst in 2024
OZB-eigenaar woning	€ 3.900.600
OZB-eigenaar niet-woning	€ 876.100
OZB-gebruiker niet-woning	€ 544.000
Totaal OZB	€5.320.700

Baatbelasting riolering buitengebied

De gemeente heeft wettelijk de mogelijkheid tot het heffen van een baatbelasting wanneer onroerende zaken door het aanbrengen van gemeentelijke voorzieningen zijn 'gebaat'. De belasting wordt

geheven van de eigenaar van de onroerende zaak. Onze gemeente kent baatbelastingen voor de riolering van het buitengebied.

Deze oude belastingsoorten lopen nog jaren. Echter gezien de tijdsduur, die aan de individuele contracten is verbonden vermindert de gerealiseerde opbrengst langzaam. Ook is mogelijk dat bij verkoop van een pand de baatbelasting wordt afgekocht. Dit resulteert ook in lagere opbrengsten in de jaren die volgen.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2024
Baatbelastingen*	€ 15.599

* i.v.m. oude overeengekomen contracten geldt hier geen inflatiecorrectie

Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2023 en het tarief toeristenbelasting 2024 van 7 november 2022 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2024 € 1,50 per overnachting.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2024
Toeristenbelasting	€ 200.790

Reclamebelasting

De opbrengst reclamebelasting voor Olst en Wijhe wordt (na aftrek van de perceptiekosten) overgemaakt aan de respectievelijke ondernemersfondsen. Deze beheren de reclamegelden en zorgen voor besteding volgens in overeenstemming met de in het convenant/de statuten benoemde doelstellingen. Jaarlijks vindt er een controle plaats t.a.v. de reclame-uitingen. De aanslag reclamebelasting wordt gecombineerd met de aanslag gemeentelijke belastingen in februari van het jaar. Ook wordt de mogelijkheid geboden de aanslag met automatische incasso te betalen.

Voor het jaar 2024 stijgt het tarief met 2%. Dit is afgestemd met de ondernemers.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2024
Reclamebelasting Wijhe	€ 20.622
Reclamebelasting Olst	€ 18.207

RECHTEN, NADERE TOELICHTING

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing en valt voor de lokale heffingen onder belastingen. De bestemmingsbelasting wordt geheven van een burger die geacht wordt van bepaalde overheidsuitgaven profijt te hebben en wordt alléén daarvoor gebruikt. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Bij de afvalstoffenheffing is het belastbare feit het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente een inzamelplicht heeft voor de huishoudelijke afvalstoffen die in een particuliere huishouding kunnen ontstaan.

Per jaar bestaat de heffing uit twee componenten, het basistarief van het lopende jaar en de gerealiseerde ledigingen van het voorliggende jaar.

In de gemeente Olst-Wijhe wordt omgekeerd ingezameld voor het restafval. Ook het buitengebied van onze gemeente is over op omgekeerd inzamelen. Succesvol afval scheiden levert een toename van herbruikbare grondstoffen zoals GFT en PMD op en een afname van de hoeveelheid restafval. Herbruikbare materialen worden aan huis opgehaald. Het overgebleven restafval wordt weggebracht naar een ondergrondse verzamelcontainer in de buurt.

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat tarieven 100% kostendekkend zijn. De definitieve tarieven afvalstoffenheffing 2024 worden opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing om de heffing mogelijk te maken.

Recht	Geraamde opbrengst in 2024	
Afvalstoffenheffing basis		€ 1.752.637
Afvalstoffenheffing ledigingen		€ 231.773
Omschrijving	Taakveld	Raming 2023
Kosten taakveld afval	7.3	1.768.343
Kosten taakveld afval (rente)	7.3	2.509
Inkomensregelingen (kwijtschelding)	6.3	52.175
Inkomst taakveld (Nedvang)	7.3	-170.000
Netto kosten taakvelden		1.653.027
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	0.4	92.873
BTW*)		238.510
Totale kosten		1.984.410
Opbrengst heffingen		(1.984.410)
Dekking %		100,00

*) De compensabele btw wordt als kostenpost beschouwd en loopt mee in het verhaal van kosten.

Rioolheffing

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. Het is toegestaan belasting te heffen voor de kosten van die zorgplicht. De te heffen belasting is bedoeld om de kosten en investeringen te dekken welke gemoeid zijn met het uitvoeren van de volgende taken:

- Het inzamelen en transporteren van afvalwater;
- Het inzamelen en verwerken van hemelwater;
- Het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de nadelige gevolgen van hoge grondwaterstanden.

Grondslag voor deze belasting is het direct of indirect afvoeren van afvalwater en/of hemelwater op de gemeentelijke riolering en/of via andere daartoe aangelegde gemeentelijke voorzieningen. De belastingplichtige is de gebruiker van een eigendom dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of die gebruik maakt van gemeentelijke voorzieningen voor de afvoer van afvalwater, hemel- en/of grondwater. De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het GRP. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

Voor het rioolaansluitrecht zijn de tarieven verdeeld in 3 categorieën; aansluiting gemengde riolering in bebouwd gebied, aansluiting gescheiden stelsel in bebouwd gebied en aansluiting op de drukriolering in het buitengebied.

Heffing	Geraamde opbrengst in 2024
Rioolheffing	€ 1.939.903

Omschrijving	Taakveld	Bedrag
Kosten taakveld riolering	7.2	1.410.712
Kosten taakveld riolering (rente)	7.2	54.040
Verkeer en vervoer (straatveegkosten)	2.1	19.050
Inkomensregelingen (kwijtschelding)	6.3	57.825
Inkomsten taakveld (overig)	0.64	(15.600)
Inkomsten taakveld (overig)	7.2	(1.654)
Netto kosten taakveld(en)		1.524.373
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	0.4	210.530
BTW		205.000
Totalen kosten		1.939.903
Opbrengst heffingen	7.2.	(1.939.903)
Dekking %		100

*) De overhead is toegerekend in aansluiting met het Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028. De compensabele btw wordt als kostenpost beschouwd en loopt mee in het verhaal van kosten.

Leges

Leges is het bedrag dat aan de gemeente betaald dient te worden bij gebruik van hun dienst of product. In de tarieventabel van de legesverordening wordt onderscheid gemaakt tussen drie titels:

Titel/hoofdstuk 1: Dienstverlening algemeen

Titel/hoofdstuk 2: Omgevingsvergunning en bestemmingswijziging

Titel/hoofdstuk 3: Dienstverlening obv Europese Dienstenrichtlijn

Titel 1 betreft de leges voor een reisdocument, rijbewijs, burgerlijke stand, uittreksel uit de basisregistratie personen en enkele kleinere leges.

Titel 2 betreft de leges voor een omgevingsvergunning en bestemmingswijziging.

Titel 3 betreft de leges voor een evenement, horeca en enkele kleinere leges.

De volgende bedragen zijn opgenomen in de begroting 2024:

Recht	Raming 2024
Titel 1:	
Burgerlijke stand	€ 58.060
Reisdocumenten	€ 31.500
Rijbewijzen	€ 79.000
Overige Leges	€ 42.937
Titel 2:	
Omgevingsvergunning	€ 287.500
Titel 3:	
Evenementen, horeca, kinderopvang en overig	€ 10.500

Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk, gelet op sociaal maatschappelijke factoren of wettelijk vastgestelde (maximum-) tarieven. Er zijn onderlinge verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende producten uit de legesverordening.

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen leiden tot grote wijzigingen in de legesverordening. Per 1 januari 2024 zal de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging van kracht worden.

Door BMC is een opdracht uitgevoerd om te komen tot nieuwe tarieventabel en een nieuw overzicht van de kostendekkendheid bij invoering van de Omgevingswet.

Lijkbezorgingsrechten/begraafplaatsen

Deze heffing heeft betrekking op rechten voor het gebruik van een begraafplaats, voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Bij het bepalen van de tarieven dient de gemeente er rekening mee te houden dat niet meer dan 100% van de kosten kunnen worden verhaald. De opbrengst blijft onder het maximaal toegestane verhaal percentage.

Recht	Geraamde opbrengst in 2024
Begraafrechten	€ 58.000

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

INLEIDING

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan “de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico's te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het gaat bij weerstandsvermogen om die risico's die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen. De niet verzekerde risico's hebben, als ze zich voordoen, (grote) financiële consequenties. Het is dus zaak voor een gemeente, dat ze zich bewust is van de risico's die ze loopt, en ze beheerst. Het uitsluiten van risico's is echter niet mogelijk.

Uw raad heeft in 2013 de Nota Weerstandsvermogen vastgesteld.

Begrip risico

Onder een risico wordt verstaan “het gevaar voor schade of verlies door interne en/of externe omstandigheden”. Het gaat hierbij om gevaar, schade en verlies van financiële aard.

Er wordt dus een omschrijving van alle redelijke voorzienbare risico's gegeven waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd (niet volledig kwantificeerbare risico's) of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Risico's gemeente Olst-Wijhe

Voor het verkrijgen van een getrouw beeld van de financiële positie is het nodig inzicht te krijgen in de risico's die niet in de begroting zijn verwerkt.

Er is een drietal categorieën risico's te onderscheiden:

- A. Top 10 Budgettaire risico's;
- B. Risico's grondexploitatie;
- C. Overige risico's.

Voor het continue beheersen van de risico's hanteert de gemeente de cyclus van: identificeren, kwantificeren en risicoweging naar klassen. In deze paragraaf staan de top 10 risico's, de weerstandscapaciteit en de actuele ratio van het weerstandsvermogen.

RISICO'S

Top 10 risico's

In totaal hebben wij ruim 40 risico's in beeld, die elk half jaar worden gemonitord. Afhankelijk van de kans van voordoen en de impact wordt de top 10 bepaald. Dit gebeurt aan de hand van de beleidsregels die uw raad heeft vastgelegd in Nota Weerstandsvermogen 2013. Het risico voor de algemene uitkering is komen te vervallen, omdat de effecten van de herijking van het gemeentefonds via de eerste begrotingswijziging worden geregeld.

Ondermijning

Leegstaande agrarische bebouwing zijn aantrekkelijke objecten voor drugscriminelen om illegale drugslabs te ontwikkelen. Dit doet zich in den lande voor en de overheden worden hiervoor gewaarschuwd. De kans daarbij is aanwezig dat de afvalstoffen van drugslabs worden gedumpt in mestkelders of over het land worden verspreid. Wanneer de kosten niet verhaald kunnen worden dan is de gemeente verantwoordelijk voor de kosten en deze kunnen hoog oplopen. De omvang van de kosten voor het verwijderen van drugsafval is afhankelijk van de hoeveelheden die worden aangetroffen. Op dit moment is de hiervoor beschreven situatie daadwerkelijk aan de orde binnen onze gemeente. De kosten zijn verhaald op de verantwoordelijke. Het is een risico dat de kosten niet (volledig) betaald worden. Voor de risicobepaling wordt rekening gehouden met de volgende inschatting: de kosten liggen rond de € 500.000 (op basis van ervaringscijfers) met een redelijke/matige kans (50%) van voordoen.

Sociaal domein

Ondanks de maatregelen die vanuit de Taskforce sociaal domein zijn voorgesteld, zien we de uitgaven licht stijgen. Dat heeft te maken met de inflatie (hogere indexering van de tarieven op jeugdhulp en WMO). Vooral als het gaat om de jeugdhulp zien we de uitgaven fluctueren. Dit komt

door het relatief forse aandeel van kostbare casussen die het budget positief dan wel negatief beïnvloeden. Om die reden blijven we rekening houden met een mogelijke overschrijding van het totale Jeugd en WMO budget van ongeveer € 8,6 miljoen, het mogelijke financiële effect wordt ingeschat op 5% en bedraagt dus € 430.000. Voorlopig houden we dit bedrag aan als risico met een gemiddelde kans (50%) van voordoen.

Uitval ICT-systemen bij calamiteiten/informatieveiligheid

De gemeente gebruikt voor haar bedrijfsvoering op alle werkterreinen ICT systemen. Om de ICT van de drie gemeenten toekomstvast te maken hebben de raden van de DOWR gemeenten middelen beschikbaar gesteld. In het kader van informatieveiligheid zijn er beleidskaders, protocollen, interventies in hard- en software en een bewustwordings-campagne voor de drie gemeenten. Het risico op cybercrime en datarisico's wordt meer manifest. Er worden in DOWR verband maatregelen getroffen om de gemeente digitaal weerbaarder te maken. Voor het kwantificeren van dit risico wordt ervan uitgegaan dat de gemeente kan worden getroffen door een ransomware attack.

Participatiewet

Het aantal uitkeringen (onder andere Participatiewet) blijft de laatste jaren redelijk stabiel. En we komen de laatste jaren redelijk goed uit met het BUIG-budget. Vanaf 2022 hebben we het eigen risico van 7,5% niet meer in de begroting opgenomen (was een heroverwegingsmaatregel). Dit risico van ongeveer € 200.000 (7,5% van het BUIG-budget) moet dus hier worden meegenomen. Daarnaast moet het risico dat we eventueel niet in aanmerking komen voor de vangnetregeling hier ook worden meegenomen net als voorgaande jaren. Dit bedrag is ingeschat op € 50.000. In totaal betreft het dan een risicobedrag van € 250.000. Omdat we zelf weinig invloed hebben op de hoogte van het BUIG-budget dat we uiteindelijk ontvangen, wordt voor de risicobepaling gerekend met een redelijke kans (50%) van voordoen, dat we niet uitkomen met het BUIG-budget en een eventuele vergoeding uit de vangnetregeling niet wordt toegekend.

Participatie Zonnevelden

Wanneer een initiatiefnemer geen aanvraag omgevingsvergunning voor zonnevelden doet en er geen anterieure overeenkomst wordt afgesloten, zijn de gemaakte kosten participatieproces niet te verhalen. Er zijn vijf projecten voor zonnevelden, waarbij het risico bij drie projecten zodanig is dat het rekening houden met een risicobedrag logisch is. De kans hierop is 50% (bij twee initiatieven), de kosten per project 80.000 (totaal 240.000,-).

Organisatie- en bedrijfsvoeringsrisico's

Er zijn allerlei organisatie- en bedrijfsvoeringsrisico's, waardoor doelen van de organisatie niet gehaald kunnen worden. Deze risico's zijn onder één noemer gebracht. Het gaat hierbij om:

- 1) Ziektevervanging en vervanging bij verlofsituaties (zoals zwangerschapsverlof). Daarvoor is een vervangingsbudget in de begroting beschikbaar van € 75.000 om vervangingsmaatregelen te nemen. Bij langdurige afwezigheid is het risico aanwezig dat het vervangingsbudget onvoldoende is om dit op te vangen. Ziektevervanging en vervanging bij uitval vindt per definitie plaats als het gaat om continuering van de dienstverlening. Als het gaat om beleidsmatige werkzaamheden wordt een afzonderlijke afweging gemaakt of al dan niet tot vervanging wordt overgegaan. Via het HR beleid wordt gestuurd op duurzame inzetbaarheid en beperking van het verzuim.
- 2) Werkgeverrisico's. Een kleine organisatie kent over het algemeen veel 'solo' functies, functies die door slechts één medewerker worden uitgeoefend. Uitval van een medewerker als gevolg van onvoldoende functioneren of andere individuele problematiek heeft tot gevolg dat taken onvoldoende worden uitgevoerd. De gemeente is eigen risicodragers voor dergelijke werkgeverrisico's. De kosten die voortvloeien uit onvoorziene situaties zijn beperkt begroot, omdat deze situaties een incidenteel karakter dragen, niet of nauwelijks voorspelbaar zijn en qua omvang een zeer verschillend karakter dragen. De risico's die hieruit voort kunnen vloeien worden beperkt via een goede strategische personeelsplanning, een adequaat stelsel van interne controle, het beschrijven en borgen van werkprocessen en het formuleren en bewaken van de HRM gesprekscyclus. Als zich een situatie voordoet als hierboven omschreven wordt hierover gerapporteerd in de jaarlijkse bestuursrapportages. Ervaringen uit het verleden maken het lastig een goede, objectieve berekening voor het financiële risico te maken.
- 3) Moeilijk personeel te werven. Onder andere in het licht van de moeilijke arbeidsmarkt. Dit leidt ertoe dat doelstellingen niet gehaald worden of dat hogere inhuurkosten betaald moeten worden. Insteek is om dit risico zoveel mogelijk te ondervangen via een vooruitblik op te werven personeel via strategische personeelsplanning, en via de aangescherpte aanpak werving en selectie.

Tegenover deze risico's kan staan a. vrijval van personeelsbudget door vacatures en b. incidenteel hogere realisatie te schrijven uren op projecten dan begroot. Dit geheel wordt jaarlijks in beeld gebracht bij de tweede berap bij ontwikkelingen bedrijfsvoering. We kiezen niet voor opname van een hoger vervangingsbudget in de begroting, maar we gaan voor de berekening van het totale organisatierisico uit van € 150.000, voor 1) en 2) gezamenlijk met een matige kans (50%) van voordoen.

Meldplicht datalekken

Met de invoering van de meldplicht datalekken (vanaf mei 2018: Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)) zijn we verplicht elk ernstig datalek actief te melden. Hieraan zijn enorme boetes gekoppeld. Daarnaast kunnen bestuurders persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Er is een beleidsplan privacy door ons college vastgesteld. Er is een uitvoeringsplan in uitvoering genomen. Wij hebben een aantal jaren ervaring opgedaan met datalekken en meldingen bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Dit leidt tot een bijstelling van de risicoinschatting. Er wordt gerekend met een bedrag van € 100.000 met een matige kans (50%) van voordoen.

Garantstelling leningen

Incidenteel heeft de gemeente geldleningen aan derden verstrekt of van derden gegarandeerd. Indien niet aan de verplichtingen wordt voldaan, zal de gemeente hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Het betreft met name de accommodaties sporthal De Lange Slag in Wijhe en het Holstohus in Olst alsmede de uitvaartvoorziening in Wijhe. De restantschulden per ultimo 2023 zijn:

Sporthal De Lange Slag /Holstohus (SKOW)	€ 7.104.081
Holstohus Olst (SallandWonen)	€ 2.489.348
Uitvaartvoorziening Wijhe	€ 14.000

Op dit moment wordt de kans dat niet aan de verplichtingen kan worden voldaan op bijna nihil geschat. Bovendien staat het bezit aan onroerend goed tegenover de garantstelling. We houden rekening met een risico van 5% van de omvang en een zeer kleine kans van voordoen (10%).

Leerlingenvervoer

De risico's bij deze post worden gevormd door het aantal leerlingen dat een beroep doet op deze regeling en de kosten van de vervoerder. De regeling kent een open einde karakter, leerlingen die aan de voorwaarden voldoen komen in aanmerking voor een vervoersvoorziening. Voor het daadwerkelijke vervoer is de gemeente afhankelijk van de markt voor vervoersbedrijven. Hiervan is op voorhand een redelijke inschatting te maken. Als risico is opgenomen dat in een jaar 10 leerlingen extra naar speciaal onderwijs vervoerd moeten worden. Kosten kunnen liggen in de orde van grootte van € 60.000 per jaar met een matige kans van voordoen (50%).

Stikstof

De uitspraak van de RvS over de PAS heeft geleid tot veel onduidelijkheid. In heel Nederland is sprake van onzekerheid op dit vlak. Iedere toename van stikstofdepositie op een nabijgelegen N2000-gebied is thans niet toegestaan. De gemeente Olst-Wijhe verkeert in de bijzondere situatie dat langs de gehele gemeente op korte afstand een N2000-gebied (de IJsseluiterswaarden) is gelegen. Indien nog ruimtelijke/vergunningprocedures doorlopen moeten worden moet onderbouwd kunnen worden dat er geen sprake is van een significante toename van de stikstofdepositie. Dit geldt voor diverse projecten. Het feit dat de IJsseluiterswaarden minder 'gevoelig' zijn voor stikstofdepositie biedt mogelijkheden in het ecologisch onderbouwen van een niet-significante toename. Voor alle projecten tezamen is er sprake van meerkosten voor extra onderzoek. Deze worden vooralsnog opgevangen binnen de kredieten/grex-en. Indien extra maatregelen in de uitvoering moeten worden getroffen dan kan dit leiden tot significant hogere kosten, temeer omdat hier veel vraag naar is. De financiële omvang is lastig in te schatten en wordt voor alle projecten tezamen op 100.000 euro ingeschat met vooralsnog kleine kans van voordoen (30%).

Samengevat:

Risico's	Bedrag	(vorige keer)
Top 10:		
Ondermijning	250.000	(125.000)
Sociaal Domein	215.000	(215.000)
Uitval ICT-systemen bij calamiteiten/informatieveiligheid	168.100	nieuw
Participatiewet	125.000	(125.000)
Participatie Zonnevelden	120.000	nieuw
Organisatie- en bedrijfsvoeringsrisico's	75.000	(75.000)
Meldplicht datalekken	50.000	(50.000)
Garantstelling geldleningen	48.037	nieuw
Leerlingenvervoer	30.000	nieuw
Stikstof	30.000	(30.000)
Subtotaal	1.111.137	(620.000)
Overige risico's buiten top 10	178.875	(255.910)
Uit top 10		(76.500)
Totaal	1.290.012	(952.410)

Risico's Grondexploitatie

Voor de risico's met betrekking tot grondexploitatie geldt een apart regime. De omvang van de risico's worden per exploitatie bepaald en voor voorziene verliezen wordt per exploitatie een verliesvoorziening getroffen. Het beleid is om het totaal van deze risico's als weerstandsvermogen in de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) aan te houden. Het saldo is als mutatie in de Algemene Reserve verwerkt. Voor een risicoanalyse wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Overige risico's

Hieronder vallen de risico's die niet in de top 10 staan. Onder de overige risico's vallen ook risico's die geen financiële consequenties hebben of moeilijk financieel vertaald kunnen worden, maar wel impact kunnen hebben, zoals imagorisico's. Als de gemeente op een ongunstige manier in beeld komt, kan dit aanzienlijke risico's met zich meebrengen.

De overige risico's buiten de top 10 belopen een totaalbedrag van € 178.875.

WEERSTANDSCAPACITEIT

Onder weerstandscapaciteit wordt het geheel van middelen en mogelijkheden verstaan, waarmee niet begrote en onverwachte substantiële kosten kunnen worden opgevangen. Het is als het ware een buffer om er voor te zorgen dat het bestaande beleid en voorzieningen niet in gevaar komen, wanneer risico's werkelijkheid worden.

In de door uw raad vastgestelde nota Reserves en voorzieningen 2021 is voorgesteld om het aantal componenten dat wordt ingezet ten behoeve van de weerstandscapaciteit opnieuw te bezien. Tot op dit moment gold de reserve Nader te bestemmen middelen als enige factor in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Het voorstel in de genoemde nota is om een bredere grondslag te hanteren vanaf de meerjarenbegroting 2022-2025. De wijzigingen vallen binnen de kaders van de Nota weerstandsvermogen 2013. Dit zorgt ervoor dat het ratio weerstandsvermogen verbetert.

De volgende componenten maken derhalve onderdeel uit van de weerstandscapaciteit:

1. Algemene reserve
2. Reserve nader te bestemmen middelen

Het geraamde saldo van deze reserves bedraagt per 1 januari 2024 € 9.866.528.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

Op grond van de huidige gegevens bedraagt de ratio: € 9.866.528 / € 1.290.012 = afgerond: 7,6. Volgens de door uw raad vastgestelde Nota Weerstandsvermogen 2013 dient minimaal een ratio van 1,0 als streefwaarde te worden aangemerkt.

Hieronder staat het overzicht van de ratio weerstandsvermogen voor de periode 2020 tot en met 2024. De stand van de reserves voor 1 januari 2024 is de begrote stand. Voor het ratio weerstandsvermogen op 1 januari 2023 en de jaren ervoor komen zowel de standen van de reserves als het ingeschatte risico uit de jaarstukken.

Ratio weerstandsvermogen					
Standen 1 januari	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	6.953.343	6.953.343	5.453.343	3.000.000	3.000.000
Reserve nader te bestemmen middelen	3.092.839	1.335.279	2.508.134	7.070.000	6.866.528
Totaal weerstandsvermogen	10.046.282	8.288.622	7.961.477	10.070.000	9.866.528
Ingeschat risico	950.275	1.895.875	1.108.530	1.093.163	1.290.012
Ratio weerstandsvermogen	10,57	4,37	7,18	9,21	7,64

Uit het verloop van de ratio weerstandsvermogen is op te maken dat in 2024 ten opzichte van 2023 een daling van de ratio zichtbaar is van 9,21 naar 7,64. De belangrijkste oorzaak hiervan is het op geld zetten van een risico voor uitval van de ICT-systemen bij calamiteiten te waarde van € 168.100.

FINANCIËLE KENGETALLEN

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen met een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen.

De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht over de financiële positie van de gemeente.

Het gaat om de volgende kengetallen:

- 1a. netto schuldquote
- 1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- 2. solvabiliteitsratio
- 3. grondexploitatie
- 4. structurele exploitatieruimte
- 5. belastingcapaciteit.

Voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken.

De kengetallen *netto schuldquote* en *netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*, *solvabiliteitsratio* en *grondexploitatie* hebben betrekking op de balans. De kengetallen *structurele exploitatieruimte* en *belastingcapaciteit* brengen tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De *netto schuldquote* weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De *solvabiliteitsratio* drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal *grondexploitatie* geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de programmabegroting/jaarrekening. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Voor de berekening van dit kengetal wordt de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de

totale baten uit de programmabegroting/jaarrekening (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

De relevantie van het kengetal *structurele exploitatieruimte* is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel moet conform het Bbv in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting, waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Voor de gemeenten wordt de *belastingcapaciteit* gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1, uitgedrukt in een percentage. omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Toelichting kengetallen

Er zijn door het Rijk en de provincie Overijssel geen normen gesteld, waaraan de financiële kengetallen van de gemeente moeten voldoen. Het is ook niet de bedoeling dat deze normen er komen. Het stellen van streefwaarden is een bevoegdheid van de gemeente. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in een kamerbrief in mei 2016 over het financiële toezicht op gemeenten wel een categorie-indeling gepresenteerd hoe de kengetallen gespecificeerd zouden kunnen worden. Hij heeft de gemeenten per kengetal onderverdeeld naar 3 categorieën (zie de eerste tabel hieronder). In het algemeen is categorie A minder risicovol dan categorie B en B weer minder risicovol dan C. Dit is ook het geval bij grondexploitatie, maar in geval van een hoge netto schuldquote kan een hoge grondexploitatie juist een mogelijkheid bieden om een hoge netto schuldquote te verlagen. Bij de belastingcapaciteit worden de belastingen per gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde. Kleiner dan 100% betekent dat de gemeente nog beneden het landelijk gemiddelde zit.

Financieel kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. netto schuldquote	<90%	van 90% t/m 130%	>130%
1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	van 90% t/m 130%	>130%
2. solvabiliteitsratio	>50%	van 20% t/m 50%	<20%
3. grondexploitatie	<20%	van 20% t/m 35%	>35%
4. structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	<95%	van 95% t/m 105%	>105%

Het beeld van Olst-Wijhe

Financieel kengetal	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1a. netto schuldquote	47,49%	70,50%	58,81%	56,54%	56,58%	57,42%
1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	30,99%	52,00%	42,99%	41,34%	40,87%	40,75%
2. solvabiliteitsratio	26,66%	20,90%	20,10%	20,18%	20,63%	21,60%
3. grondexploitatie	-1,50%	3,66%	-0,99%	-1,05%	-1,18%	-1,34%
4. structurele exploitatieruimte	8,64%	1,86%	0,21%	0,71%	-3,29%	-3,15%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	112,33%	105,94%	103,26%	103,75%	104,26%	104,77%

De *netto schuldquote* en de *netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*, nemen vanaf 2024 procentueel af door een afname van de schuldpositie. De afname van de schuldpositie wordt veroorzaakt door aflossingen. Het percentage blijft, ondanks een afname van de schuldpositie, bij de netto schuldquote tussen de 55 en 66 procent schommelen. Dit komt doordat de totale baten, exclusief reserves, ook afnemen. Vanaf 2026 nemen de totale baten dermate af, dat het percentage weer licht stijgt. Het percentage van beide kengetallen vallen in categorie A, de laagste risicocategorie.

De solvabiliteitsratio vertoont in de meerjarenbegroting een stabiel beeld. Het solvabiliteitspercentage blijft elk jaar net boven de 20 procent, met jaarlijks vanaf 2024 een lichte stijging. Zowel het eigen vermogen als het balanstotaal nemen jaarlijks iets af. Het percentage ligt voor de meerjarenbegroting 2024-20267voor alle jaren in risicocategorie B.

Het kengetal *grondexploitatie* vertoont voor de jaren 2024 tot en met 2027 een stabiel beeld. De afname ten opzichte van de jaarrekening 2022, wordt veroorzaakt door lagere boekwaarde van het onderhanden werk en verhoging van de totale baten. Het kengetal is negatief, aangezien de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie ook negatief zijn. Het percentage met betrekking tot de structurele exploitatieruimte zit ruimschoots in categorie A.

Het kengetal *structurele exploitatieruimte* geeft aan of de gemeente Olst-Wijhe haar structurele lasten met haar structurele baten kan dekken. Voor de meerjarenbegroting 2024-2027 geldt dat er een daling van structurele exploitatieruimte plaatsvindt vanaf 2026. In 2024 en 2025 zit is de structurele exploitatieruimte nog boven 0,00% en valt het voor deze twee jaren in categorie A. In 2026 en 2027 schiet het percentage rond de 3 procent in de min en komt het in categorie C terecht.

Het kengetal *belastingcapaciteit* geeft aan dat onze gemeente boven het landelijk gemiddelde uitkomt (=100%). Het percentage neemt de komende jaren marginaal toe. Dit komt enerzijds, doordat er meerjarig rekening wordt gehouden met de stijging van 2% op de rioolheffing. Daarnaast wordt bij deze berekening het landelijke gemiddelde voor de gemeentelijke woonlasten van een meerpersoonshuishouden van 2023 constant gehanteerd in meerjarig perspectief. Het percentage ligt in risicocategorie B.

De afname ten opzichte van het landelijk gemiddelde wordt veroorzaakt door een beperktere lastenverhoging dan het landelijk gemiddelde voor woonlasten.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

INLEIDING

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) dient de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen tenminste de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen te bevatten. Van deze kapitaalgoederen moeten in deze paragraaf zowel het beleidskader als de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting worden aangegeven. De paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer, recreatie en welzijn en welbevinden. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

De kapitaalgoederen van onze gemeente kunnen als volgt gerubriceerd worden:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, civieltechnische kunstwerken);
- voorzieningen (groen, verlichting, speel- en sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vergt.

Voor het verwezenlijken van de meeste gemeentelijke programma's spelen de kapitaalgoederen een rol. Omdat het onderhouden van de kapitaalgoederen veel geld kost en het uitstellen van onderhoud aanvankelijk niet tot problemen leidt (maar later des te meer), is het van belang er voor te waken dat onderhoud van kapitaalgoederen niet zonder nadere besluitvorming van de raad de sluitpost van de begroting wordt.

Dit wil niet zeggen, dat er geen flexibiliteit is bij het onderhoud van kapitaalgoederen. De vereiste kwaliteit is daarbij een sterk bepalende factor.

De kapitaalgoederen houden we op twee manieren in stand: door het plegen van onderhoud en door het investeren in vervangingen en reconstructies als een kapitaalgoed technisch is afgeschreven. Voor het plegen van onderhoud liggen de gewenste kwaliteitsniveaus vast in het door de raad vastgestelde IBOR plan (Integraal beheer openbare ruimte) en zijn voor de verschillende categorieën kapitaalgoederen afzonderlijke onderhoudsnota's en onderhoudsplanningen of beheerplannen opgesteld. In 2023 is dit IBOR-plan geactualiseerd met hierin opgenomen de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen die in 2022 zijn ingegaan. Dit bijgestelde plan geeft de komende jaren richting aan het onderhouden van de openbare ruimte.

In 2020 is het MJIP opgesteld en in het voorjaar van 2022 is deze herzien en door het college vastgesteld met de volgende besluiten:

1. In te stemmen met de aangepaste planning projecten MJIP 2022-2028.
2. De financiële gevolgen voor 2022 te verwerken in de 1e bestuursrapportage 2022.
3. De financiële gevolgen voor 2023 op te nemen in de kadernota 2023-2026 als autonome ontwikkeling.
4. De kredieten gekoppeld aan de projecten in uitvoering 2022 en 2023 te autoriseren via de 1e bestuursrapportage 2022, respectievelijk begroting 2023-2026.

Onderhouden en reconstrueren van de kapitaalgoederen/voorzieningen hebben een effect op elkaar. Bij slecht onderhoud schrijft ene voorziening sneller af, bij het niet op tijd reconstrueren/vervangen van voorzieningen is extra onderhoud nodig om de voorziening toch in stand te houden. Budget voor het uitvoeren van reconstructies zoals voorgesteld in het MJIP is dan ook noodzakelijk om de onderhoudskwaliteit tegen de hiervoor vastgestelde budgetten uit te kunnen blijven voeren.

De uitgangspunten voor beheer en onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen.

BELEIDSKADER, UITVOERING EN BUDGETTEN

Het onderstaande beleidskader wordt voor het onderhoud van de kapitaalgoederen gehanteerd.

Openbare ruimte					
Beleidskader De kwaliteit van de openbare ruimte is op basis van IBOR vastgesteld op de onderstaande niveaus. Daarvoor zijn de benodigde middelen in deze begroting opgenomen. Het onderhoudsniveau: Extra middelen zijn beschikbaar gesteld om daarmee het onderhoud van de infrastructuur op scenario 'voldoende' te kunnen onderhouden. In 2023 is het IBOR-plan geactualiseerd met hierin opgenomen de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen die in 2022 zijn ingegaan. Dit bijgestelde plan geeft de komende jaren richting aan het onderhouden van de openbare ruimte.					
Beheercategorie	Centrum	Hoofdinfra	Woongebied	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen	Basis	Basis	Basis	Laag	Laag
Wegen en water	Basis	Basis	Basis	Laag	Laag
Meubilair	Basis	Basis	Basis	Laag	Basis
Reiniging	Basis	Basis	Basis	Laag	Laag
Technische installatie	Basis	Basis	Basis	Laag	Basis
Kunstwerken	Basis	Basis	Basis	Laag	Basis
Wegen					
Beleidskader	Beheer en onderhoud aan wegen vindt plaats op basis van het vastgestelde Beleidsplan Wegen en het IBOR plan. Volgens het beleidsplan beheren wij onze wegen op basis van de landelijk gebruikte systematiek van rationeel wegbeheer van de CROW. Dit is de technische kwaliteit. Deze is gekoppeld aan de beeldkwaliteit vastgesteld in het IBOR plan. Elk jaar wordt de toestand van de wegverharding gemonitord. Het ene jaar op basis van beeldkwaliteit (monitor / kwaliteit schouw) en het andere jaar op basis van een uitgebreide wegininspectie. Op basis daarvan stellen wij elke twee jaar een geactualiseerd beheerplan vast. In het beheerplan wordt aangegeven in hoeverre we voldoen aan de gestelde eisen en welk budget voor onderhoud nodig is voor de komende vijf jaar. Uit ons onderhoudsplan blijkt dat onze wegen op een voldoende kwaliteitsniveau zijn, waarbij de veiligheid van en comfort voor weggebruikers gegarandeerd is. Reconstructies van wegen: In het rationeel wegbeheer worden wegen beheerd volgens het rationeel wegbeheer tot vijf jaar voor reconstructie. De laatste vijf jaar wordt alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. Reconstructies van wegen vinden plaats om uiteenlopende redenen, onder andere vanwege het einde van de levensduur van de gebruikte materialen, vervanging van riolering en verandering van de inrichting door wijziging van de functie van een weg. In programma 2 staat vermeld welke activiteiten in het kader van reconstructies worden uitgevoerd. Voor de reconstructies van wegen is in 2020 het meerjarig Investeringsplan (MJIP) opgesteld en voorlopig vastgesteld door uw raad. Bij de behandeling van de Begroting 2022-2025 heeft de raad besloten om vanaf 2023 middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het MJIP. Het MJIP kijkt telkens 5 jaar vooruit en wordt elke 2 jaar bijgesteld.				
Kerncijfers	Aantal			Aantal - eenheid	
	Aantal kilometers weg:			275 km	

	waarvan (w.v.) buiten bebouwde kom	ca. 70 %
	w.v. binnen bebouwde kom	ca. 30 %
	Oppervlakte wegennet:	1.623.502 m2
	w.v. asfalt	57 %
	w.v. klinkers	38 %
	w.v. overig	5 %
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.	
Openbare verlichting		
Beleidskader	Het beleidsplan, Licht In Openbare Ruimte, LIOR is in 2016 vastgesteld. Het is een beeldend beleidsplan, ontsloten via internet www.olst-wijhe.verlichtinginbeeld.nl/map. Het beleidsplan gaat verder dan alleen openbare verlichting. Het gaat in op alle kunstmatige verlichting in de buitenruimte van onze gemeente, inclusief de openbare verlichting. In de periode 2023-2026 worden alle niet led- armaturen en 200 verouderde led-armaturen vervangen. Hiermee wordt een energiebesparing van 162.000 kWh/uur per jaar gerealiseerd. In 2024 hebben we van dit plan voor ca 90% uitgevoerd. De laatste 10 % wordt meegenomen tijdens reconstructies van wegen vanuit het MJIP. Uitgangspunten bij het beheer en onderhoud zijn: ➤ Periodieke controle van de lampen op hun goede werking. Defecte lampen worden vervangen. Uitgangspunt is dat minimaal 97% van onze openbare verlichting brandt. ➤ Verouderde verlichting, masten en armaturen worden vervangen op volgorde van prioriteit, tijdens reconstructies en projectmatig. ➤ Duurzaamheid. In het kader van duurzaamheid passen we armaturen toe met energie zuinige verlichting en een lange levensduur.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Lichtpunten	3.400 stuks
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.	
Riolering en water		
Beleidskader	Naast de zorg voor het inzamelen van afvalwater heeft de gemeente de zorg voor hemelwater en grondwater. De daaruit voortvloeiende taken zijn geregeld in het door de raad vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028. In het plan staat aangegeven: ➤ welk beleid de gemeente voert voor de zorgplichten riolering; ➤ wat de gemeente aan rioleringsvoorzieningen heeft; ➤ hoe deze worden beheerd; ➤ welke voorzieningen aan vervanging of renovatie toe zijn; ➤ welke verbeteringen nog nodig zijn, onder meer voor het milieu; ➤ hoeveel dat alles kost; ➤ hoe deze kosten op de burgers en bedrijven worden verhaald.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Vrijvervalriolering	102 km
	(Riool)gemalen	23 stuks
	Persleidingen	2.500 m1
	Pompunits drukriolering	946 stuks
	Drukriolering	217 km
	Gemengde overstorten	16 stuks
	Regenwateruitlaten/-overstorten	34 stuks
	Randvoorzieningen (BergBezinkBassins)	4 stuks
	Inspectieputten	2.587 stuks

	Kolken	6.038 stuks
	Lijngoten	1.600 m1
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.2 Riolering.	
Kunstwerken		
Beleidskader	Onder kunstwerken worden verstaan: bruggen, duikers, loswal, steigers en beschoeiingen. Voor de uitvoering van het onderhoud op het niveau, zoals hierboven onder het kopje Onderhoud openbare ruimte is weergegeven, is een budget geraamd. Uitgangspunten bij dit niveau van beheer en onderhoud zijn: ➤ Er vindt periodiek inspectie plaats naar de kwaliteit van de kunstwerken. Schades worden gerepareerd. ➤ De brugdekken worden regelmatig gereinigd. ➤ Het dek van de houten bruggen en betonnen bruggen wordt stroef gehouden. Het totaalbeeld heeft een minimale beeldkwaliteit. Ten gevolge van de bezuinigingen in het verleden besteden we meer aandacht aan veiligheid dan aan het aanzien. (Een stroef brugdek is belangrijker dan mooi geschilderde leuningen). De nota is in 2018 geactualiseerd in verband met het IBOR plan, waarbij ook is gekeken naar de technische kwaliteit en het budget dat nodig is om veiligheid te waarborgen en tijdig voor vervanging te kunnen zorgen.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Betonnen verkeersbruggen	26
	Spoortunnel auto / fiets	2
	Fietstunnel	2
	Fietsbrug	18 stuks
	Beschoeiing	5.662 m1
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.1 Verkeer en vervoer.	
Openbaar groen/begraafplaatsen		
Beleidskader	Het Groenbeleidsplan Olst-Wijhe 2007-2017 is door uw raad in 2006 vastgesteld. Op basis van de besluitvorming over de IBOR in 2016 vindt het onderhoudsniveau plaats, zoals hierboven bij het kopje Onderhoud openbare ruimte is aangegeven. Bij de vaststelling van het Bomenbeleidsplan in 2014 is het groenbeleid geëvalueerd. De gemeentelijke bomen, groter dan 40 cm. diameter, worden eens per 3 jaar gecontroleerd op veiligheid en onderhoud. Hiermee voldoen we aan onze zorgplicht. Het onderhoudsniveau van de begraafplaatsen handhaven we op een hoog niveau. Naar verwachting wordt er einde 2023 een geactualiseerd beleids- en beheerplan ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Tevens zijn in 2023 de beheerverordeningen geactualiseerd.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Stedelijk groen binnen de bebouwde kom: beplantingen	15 ha.
	gras (gazon, ruw gras, berm)	43 ha.
	Landschappelijk groen: gras, berm beplanting	80 ha. 2 ha.
	Begraafplaatsen	3 stuks
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie en taakveld 7.5 begraafplaatsen.	

Speelterreinen		
Beleidskader	Het beleidskader (Zo spelen wij in Olst-Wijhe) wordt in 2023 herzien. In het vierde kwartaal 2023 neemt de gemeenteraad een besluit.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Aantal speelplaatsen	78
	Aantal speeltoestellen	437
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn opgenomen onder programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie speelvoorzieningen.	
Gebouwen		
Beleidskader	Voor de in gemeentelijk beheer zijnde panden zijn Meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat de technische staat van de panden conform wettelijke richtlijnen moet zijn/blijven en dat de staat van onderhoud op redelijk/goed niveau moet zijn.	
Kerncijfers	<i>Areaal</i>	<i>Aantal - eenheid</i>
	Welzijnsgebouwen	10
	Brandweerkazernes	4
	Gymnastieklokalen	3
	Kerktorens	3
	Aula's begraafplaatsen	2
	Gemeentegebouwen	2
	Onderwijsgebouwen	Het groot onderhoud van onderwijsgebouwen valt sinds 1-1-2015 niet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Uitzondering hierop zijn de scholen die vanuit het project Scholen voor Morgen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, te weten: Klimboom, Aloysius, De Holsthoek en Dijkzicht
Vertaling naar begroting	De lasten van de gebouwen zijn verwerkt binnen de verschillende programma's in de begroting. Verwezen wordt naar programma 1 (Scholen voor Morgen) en 3 (overige gebouwen).	

FINANCIERING

INLEIDING

De wet financiering decentrale overheden (fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf 'financiering' voorgeschreven, in zowel de begroting als in het jaarverslag.

In het Treasurystatuut 2019 zijn de uitgangspunten, doelstellingen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd. Deze is op 21 januari 2019 ter kennisname gebracht aan uw raad.

Voor de wijze van toerekening van rente gelden wettelijke voorschriften.

Op grond van de notitie rente 2017 van de commissie BBV moeten de rentekosten moeten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag welke binnen een marge van 0,5% mag worden afgerond.

In de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2019 is aanvullend bepaald dat de toe te rekenen rente aan de taakvelden 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur en 8.2 Grondexploitatie (die vervolgens mag worden toegevoegd aan de post voorraden, bouwgronden in exploitatie (BIE)) moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen.

.

DOELSTELLINGEN VAN DE TREASURYFUNCTIE

De treasuryfunctie dient tot:

- verzekeren van duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities;
- het tegengaan van ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de gegeven kaders en richtlijnen.

RISICOBEBEER FINANCIERING

De Wet fido beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte en lange termijn financiering.

In het kader van het renterisicobebear mag de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van een openbaar lichaam de kasgeldlimiet niet overschrijden en mag het renterisico op het begrotingstotaal van een openbaar lichaam de renterisiconorm niet overschrijden.

De kasgeldlimiet en de renterisiconorm bedragen beide een percentage (8,5% respectievelijk 20%) van het begrotingstotaal van de gemeente. Indien een openbaar lichaam voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, stelt het daarvan de toezichthouder op de hoogte, en legt het de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring voor aan de toezichthouder.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Hieronder treft u de berekende kasgeldlimiet en renterisiconorm aan.

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Berekening Kasgeldlimiet	
De kasgeldlimiet moet berekend worden naar de situatie bij de aanvang van het kalenderjaar.	
Begrotingstotaal 2024	€ 59.905.116
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50 %
Kasgeldlimiet voor 2024 (afgerond)	€ 5.092.000

De renterisiconorm heeft betrekking op schuld met een looptijd van meer dan een jaar. De norm is gericht op een evenwichtige opbouw van de vaste schuld door gemeenten. Beoogd wordt voorkomen dat er te grote renterisico's ontstaan in enig jaar door renteherziening of (her-)financiering.

Verloop stand renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)				
Basisgegevens renterisiconorm	2024	2025	2026	2027
1 Renteherzieningen op leningen o/g				
2 Betaalde aflossingen	2.062	1.867	1.873	1.705
3 Renterisico (1 + 2)	2.062	1.867	1.873	1.705
4a Begrotingstotaal	59.905	59.986	57.053	52.660
4b Het bij Min. Regeling vastgesteld %	20	20	20	20
5 Renterisiconorm (4a x 4b /100)	11.981	11.997	11.411	10.532
6a Ruimte onder de risiconorm (5-3)	9.919	10.130	9.538	8.827
6b Overschrijding risiconorm (3-5)				

Conclusie: gedurende de planperiode blijft het renterisico ruim beneden de aangegeven normering.

Liquiditeitsrisico's

Om zo optimaal mogelijk om te gaan met de beschikbare liquiditeiten is een overeenkomst gesloten met de Bank Nederlandse Gemeenten. Voor wat betreft de bij de andere banken aangehouden rekeningen geldt dat het streven er op gericht is om daar te kunnen beschikken over beperkte saldi. Overschotten die op deze rekeningen ontstaan, worden periodiek overgeheveld naar de hoofdrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

OPTIMALISEREN VAN DE RENTERESULTATEN

Om maximaal te kunnen profiteren van een gunstige rentestand is het van belang dat naast inzicht in de renteontwikkelingen, beschikt wordt over actuele en betrouwbare informatie over de liquiditeitspositie. In dit kader worden er periodiek liquiditeitsplanningen opgesteld. Op basis hiervan wordt inzicht verkregen in de liquiditeitspositie op korte termijn. Daarnaast worden er planningen opgesteld voor de langere termijn. Voor juiste werking van deze planningen is het tijdig kunnen beschikken over betrouwbare informatie van evident belang.

Hieronder wordt de liquiditeitenplanning voor de periode 2024-2027 weergegeven.

Liquiditeitenplanning (lange termijn)						
bedragen x 1.000						
Jaar	rente	aflossing	cashflow grondexploitatie	investeringen	Subsidies/aflossing	totaal
2024	604	2.074	- 2.242	1.856	- 135	2.157
2025	532	2.011	- 1.353	482	- 270	1.402
2026	466	1.873	- 1.473	433	- 128	1.171
2027	402	1.705	697	475	- 95	3.185

De begroting laat per 01-01-2024 een substantieel financieringstekort zien. Afhankelijk van met name de voortgang van de cashflow van de grondexploitatie zullen ter voldoening aan de wettelijke financieringsvoorschriften eventueel aanvullende geldleningen worden aangetrokken.

Schatkistbankieren

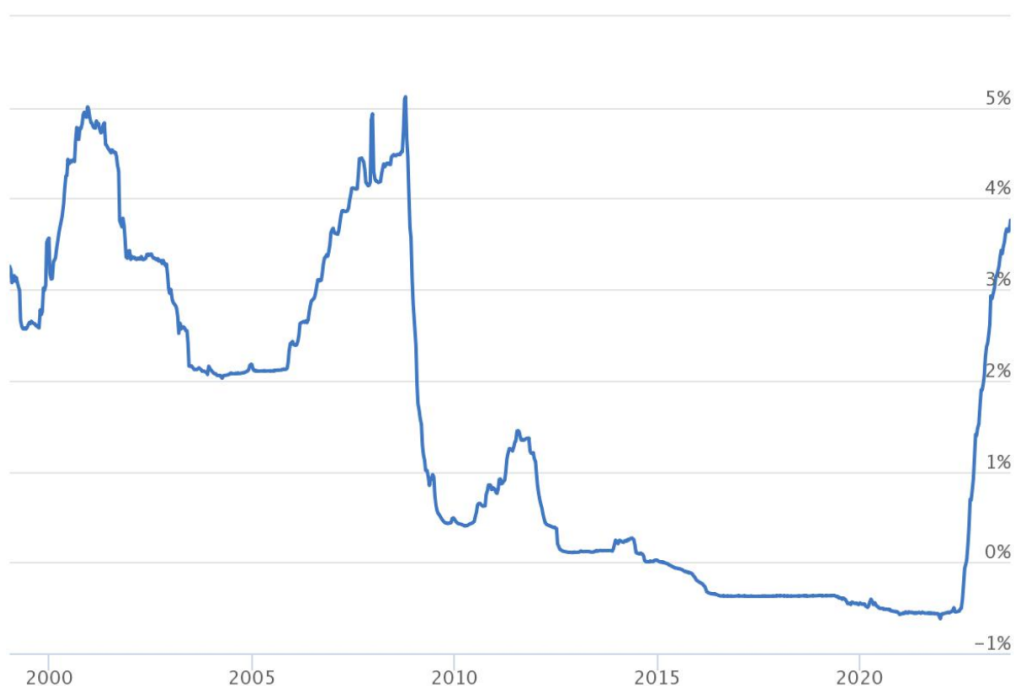
Eind 2013 heeft het parlement de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) gewijzigd in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist (verplicht schatkistbankieren). Voor decentrale overheden (waaronder gemeenten) betekent dit dat zij verplicht zijn om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Aangezien onze gemeente niet (structureel) beschikt over overtollige middelen is de impact van de wet, afgezien van extra administratieve handelingen, voor onze gemeente beperkt.

RENTEVISIE

De ECB heeft het depositotarief in meerdere stappen verhoogd teneinde de inflatie richting de doelstelling van 2% te brengen. Verwacht wordt dat het huidige depositotarief ook over een jaar op 4,0 procent zal staan. De lange rentetarieven lopen naar verwachting nog wat op.

In de navolgende grafieken wordt het historische verloop van de rente weergegeven.

1 maands Euribor grafiek

10 jarige staatslening grafiek

FINANCIERINGSBELEID

Wij hanteren in beginsel het principe van integrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het financieringsmiddel. De rentekosten voor investeringen worden toegerekend via een gemiddeld percentage, de zogenaamde omslagrente. Bij expliciete besluitvorming kan hier van worden afgeweken (projectfinanciering).

In Olst-Wijhe is dit van toepassing voor in het verleden aangetrokken woningbouwleningen ten behoeve van Salland Wonen welke onder dezelfde condities zijn doorverstrekt.

De aan de grondexploitatie toe te rekenen rente wordt bepaald op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente (2024: 2,97%) naar de verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen (0,73).

In onderstaand overzicht is de berekening van de (overige) omslagrente weergegeven.

Conform de toegestane mogelijkheid is de berekende renteomslag afgerond op 1,5%.

RENTERESULTAAT TAAKVELD TREASURY

Overeenkomstig de in de raadsvergadering van 10 juli 2023 vastgestelde begrotingsrichtlijnen wordt voor zowel de berekening van de zogenaamde bespaarde rente alsmede voor de rentebijschrijving aan de reserves een percentage van 3,9% gehanteerd. Een uitzondering hierop vormt de bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis waaruit (gedeeltelijk) de kapitaallasten van het nieuwe gemeentekantoor worden gedekt (4%).

Voor de rente van op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd (kasgeld) wordt op basis van de begrotingsrichtlijnen (meerjarig) 3,0% gehanteerd.

Onderstaand overzicht schetst het renteresultaat op het taakveld Treasury over 2024.

Boekwaarde vaste activa per 1 januari 2024		51.858.489
Financieringsmiddelen per 1 januari 2024:		
1) Leningschuld	20.544.506	
2) Reserves	12.871.687	
3) Voorzieningen	7.790.873	
		41.207.066
Tekort aan financieringsmiddelen		10.651.423
De externe rentelasten over de korte en lange financiering:		
- Rente van langlopende geldleningen		604.243
- Rente van kasgeld (3,0% van € 10.651.423)		319.513
De externe rentebaten		- 220.214
Saldo rentelasten en baten		703.542
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (2,18% van € 1.438.642)	- 31.362	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (woningbouwleningen SallandWonen)	- 1.407	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	1.407	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		672.179
Rente over eigen vermogen		19.376
Rente over voorzieningen		73.854
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1,86%)		765.409
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,50%)		- 616.858
Renteresultaat op het taakveld Treasury		- 148.551

BEDRIJFSVOERING

INLEIDING

In de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt ingegaan op de bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie. De bedrijfsvoering is ingericht volgens de principes van het zogenoemde "overheidsontwikkelmodel". Dit model gaat uit van een proces van permanent verbeteren: plan, do, check act.

In het onderdeel beleid en strategie wordt vanuit de bestuurlijke opgaven uit de Strategische Raadsagenda en het Bestuursakkoord ingegaan op de ontwikkelagenda van de organisatie (plan). De onderdelen management, medewerkers, informatie en processen geven aan hoe hier in 2023 op hoofdlijnen invulling aan wordt gegeven (do). Het onderdeel resultaatgebieden geeft aan wat we willen bereiken.

Door middel van een periodieke externe audit (gemiddeld 1 keer per drie jaar) wordt de kwaliteit van de ontwikkeling van de bedrijfsvoering getoetst (check). In dit verband moet wel worden opgemerkt dat de Corona-crisis, de heroverweging, de vluchtelingencrisis en beperkte ambtelijke bezetting hebben geleid tot een vertraging van de uitvoering hiervan. In 2024 is de ambtelijke capaciteit weer op orde en kan hier weer invulling aan worden gegeven.

BELEID EN STRATEGIE

Voor de gemeentelijke organisatie is een nieuwe Strategieplaat ontwikkeld met als titel "Focus en Verbinding". Deze borduurt voort op de uitvoeringsstrategie "De organisatie van de gemeente Olst-Wijhe in de gemeenschap van de toekomst" van de afgelopen jaren en geeft invulling aan de bestuurlijke ambities zoals opgenomen in de nieuwe Strategische raadsagenda en het Bestuursakkoord. Voor de bedrijfsvoering streven we op de lange termijn naar een toekomstbestendige gemeente Olst-Wijhe. Olst-Wijhe is een dijk van een gemeente en dat moet ook zo blijven in de toekomst. Op korte termijn geven we daarom invulling aan 6 Ontwikkelopgaven:

1. Focus

De urgentie is er om nu focus aan te brengen in onze ambities en werkzaamheden. Medewerkers, bestuurders en raadsleden hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan alle opgaven en ambities. Dat lukt gezien de omvang van onze organisatie en de hoeveelheid en diversiteit van alle opgaven niet meer op dezelfde manier. Daarom is op basis van de Focus op Wonen en het Bestuursakkoord een weging gemaakt waar de focus op komt te liggen zodat we kwalitatief kunnen blijven presteren. Deze focus is vastgelegd in de Kadernota 2024-2027.

2. Ambtelijk-bestuurlijke samenwerking

Het bereiken van doelen voortvloeiend uit ambities kan alleen wanneer bestuur en ambtelijk apparaat vol vertrouwen met elkaar samenwerken. Aan deze samenwerking wordt mede gezien de komst van de nieuwe burgemeester, de ambities van het bestuur en de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie nadrukkelijk aandacht besteed.

3. Sturing

De organisatie vraagt om een koersvaste en pro-actieve sturing. In de afgelopen jaren heeft het management en de directie te maken met veel taken op zowel strategisch, tactisch als operationeel vlak. In het nieuwe sturingsmodel wordt aangesloten op de visie op een toekomstbestendige gemeente. Uiteindelijk past de sturing bij bij de maatschappelijke en bestuurlijke opgaven voor de organisatie van de gemeente Olst-Wijhe, draagt het bij aan het benutten van de kracht van kleinschaligheid en worden de talenten, drijfveren en kwaliteiten van het management zo optimaal mogelijk benut. .

4. Strategielijnen

Voor een toekomstbestendige gemeente ligt het accent op het willen werken voor het algemeen belang en het bestaansrecht van de gemeente; nabije en goede dienstverlening leveren. Hiertoe zijn in de vorige raadsperiode 3 programma's opgestart: Participatie, Dienstverlening en Gebiedsgericht werken. Deze programma's worden gerealiseerd volgens de nieuwe uitvoeringsprogramma's.

5. Veerkracht herstellen

In het project Duurzame Inzetbaarheid is onderzocht hoe de veerkracht in de organisatie kan worden hersteld. De bevindingen uit dit onderzoek worden vertaald en uitgevoerd in een uitvoeringsprogramma.

6. Samenwerking

De hulpbron samenwerkingskracht wordt nog niet optimaal benut. Er liggen kansen om samenwerking verder te intensiveren, onder andere met de gemeente Raalte. De nieuw aangestelde kwartiermakers uit beide gemeenten geven hier invulling aan.

De reeds bestaande programma's Digitale Transformatie en de uitvoering van het Strategisch HR beleid ondersteunen de ontwikkelopgaven.

MANAGEMENT

Het management van de organisatie wordt gevormd door directie en teamleiders. In het zogenoemde directie-teamleidersoverleg (dto) wordt inhoud gegeven aan de ontwikkeling van het management en de samenwerking tussen directie en teamleiders. Vertrekpunt hierbij is om hierbij zoveel mogelijk uit te gaan van "taakvolwassen medewerkers" en "taakvolwassen teams" om daarmee de verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie te kunnen leggen. Met de ontwikkelopgave "Sturing" zoals benoemd in de vorige paragraaf zal aan de sturingsopgave van directie en teamleiders opnieuw invulling worden gegeven passend bij de actuele opgaven en ontwikkelingen.

MEDEWERKERS

De afgelopen jaren is getracht om te blijven anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en kwaliteit te blijven leveren aan de samenleving zonder de grenzen van ontoelaatbare werkdruk te overschrijden. Door een aantal autonome ontwikkelingen (bijvoorbeeld corona en de vluchtelingencrisis), nieuwe wet- en regelgeving (bijvoorbeeld implementatie van de Omgevingswet), maar ook door politiek-bestuurlijke ambities én beleidsintensivering was en blijft deze uitdaging ook voor 2024 stevig. We constateren dat de veerkracht van de organisatie onder spanning staat en moet worden hersteld. Zie hiervoor ook in paragraaf Beleid en Strategie de ontwikkelopgave "Veerkracht herstellen". Daarnaast maakt de krapte op de arbeidsmarkt het lastig om vacatures te blijven vervullen. Dat is ons tot nu toe nog steeds goed gelukt. Onze positie op de arbeidsmarkt proberen wij te verstevigen door met gebruikmaking van de kracht van de kleine gemeente ons te richten op medewerkers die zich willen ontwikkelen. Potentie is daarbij zeker zo belangrijk is als kennis en ervaring; de gemeente Olst-Wijhe als ontwikkelgemeente.

In 2021 is het strategisch HR-beleid geactualiseerd. Dit beleid bestaat naast de Strategische Personeelsplanning uit de bouwstenen opleiden en ontwikkelen, werving en selectie en duurzame inzetbaarheid en is gebaseerd op onze bedrijfsvoeringsvisie en uitvoeringsstrategie. Dit beleid is van groot belang om medewerkers ook in de toekomst te blijven binden en boeien aan onze organisatie en draagt daarmee bij aan een toekomstbestendige organisatie (duurzame inzetbaarheid). In 2024 zal hieraan verder uitvoering worden gegeven. Belangrijk aandachtspunt hierbij vormt de voorziene uitstroom van medewerkers door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de komende jaren (36%).

Tenslotte vinden wij het vanuit onze werkgeversrol belangrijk om te werken aan een inclusieve samenleving waar iedereen mee kan doen. Ook voor de komende jaren blijft dit een belangrijk speerpunt.

INFORMATIE

Naast het organisatiegebied medewerkers speelt het organisatiegebied informatie een steeds belangrijkere rol in onze bedrijfsvoering. Hiervoor heeft de gemeenteraad in samenwerking met de gemeenten Raalte en Deventer de zogenoemde I-visie geactualiseerd, waarin een meerjarenperspectief voor de Informatie- en ICTontwikkeling van de gemeenten wordt geschetst, inclusief een doorkijk van de te verwachten kosten voor realisatie van het meerjarenperspectief. In de I-visie zijn de volgende onderdelen opgenomen: regie op ICT (de I-werkorganisatie DOWR); informatieveiligheid; domein sociaal; domein ruimte; domein dienstverlening en domein bedrijfsvoering. Voor de domeinen worden jaarlijkse I-Uitvoeringsplannen opgesteld die van een financiële vertaling worden voorzien. Deze domeinplannen worden in samenwerking met de DOWR-partners opgesteld maar worden door elke gemeente afzonderlijk vastgesteld. Voor de gemeente Olst-Wijhe wordt binnen het programma Digitale transformatie ingezet op Online dienstverlening en Datagedreven Werken. Voor beide onderdelen is een visie vastgesteld en hier wordt in 2024 verder uitvoering aan gegeven.

Het belang van informatieveiligheid en privacybescherming neemt nog steeds toe. Investerings blijven nodig in de ICT-infrastructuur om informatieveiligheid op het vereiste niveau te krijgen c.q. te houden.

Op dit terrein wordt intensief samengewerkt in DOWR-verband.

PROCESSEN

De bedrijfsprocessen vormen een belangrijke succesfactor voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering en ook de dienstverlening van onze organisatie. Als gevolg van eerder genoemde oorzaken (Corona, Vluchtelingencrisis en beperkte ambtelijke capaciteit) heeft dit in 2023 minder aandacht gekregen. In 2024 zal sturing op processen waaronder de doorontwikkeling van de P&C-Cyclus, het Medewerker-tevredenheidsonderzoek en Lean en Ciep opnieuw worden opgepakt.

RESULTAATGEBIEDEN

De kwaliteit van onze bedrijfsvoering wordt uiteindelijk afgemeten aan de behaalde resultaten. Resultaten die gerealiseerd moeten worden met beperkte financiële middelen en met een relatief kleine formatie.

Het optimaliseren (lees: minimaliseren) van het kostenniveau blijft een belangrijk speerpunt voor de bedrijfsvoering. Daarbij mag de kwaliteit van de dienstverlening in de richting van onze burgers, bedrijven en instellingen niet uit het oog worden verloren. Hiervoor is het ook belangrijk aandacht te hebben voor de tevredenheid, werklast en werkdruk van medewerkers. Door ons instrumentarium van klanttevredenheidsonderzoeken, medewerkerstevredenheidsonderzoeken, Vensters voor Bedrijfsvoering en deelname aan de burgerpeiling van www.waarstaatjegemeente.nl consequent toe te passen, monitoren wij periodiek en gestructureerd onze resultaten. Door middel van periodieke deelname aan bepaalde benchmarks plaatsen we dit ook in een perspectief.

Tenslotte wordt de kwaliteit van de organisatie, zoals reeds eerder in deze paragraaf aangegeven, in een cyclus van drie jaar permanent gemonitord volgens de principes van het Overheids-Ontwikkelmodel (INK-based). Dit vormt weer de input voor de organisatieontwikkeling en de teamontwikkelingsplannen.

Van belang daarbij is dat op basis van deze onderzoeken in 2024 een doorontwikkeling plaatsvindt van streefcijfers en prestatie-indicatoren waarmee een verbetering in de toetsing van de resultaten kan worden bereikt en daarmee de cirkel plan, do, check, act nog beter rond gemaakt kan worden.

VERBONDEN PARTIJEN

INLEIDING

Onze gemeente werkt met een aantal verbonden partijen samen om de gewenste beleidseffecten uit de begroting op een efficiënte - en doelmatige wijze te realiseren. Met deze externe partijen is de samenwerking op verschillende manieren georganiseerd.

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang (deelname) heeft. We spreken van financieel belang als de gemeente aansprakelijk is bij niet nakoming van verplichtingen of als er geen verhaalmogelijkheden zijn bij een faillissement. We spreken van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft, bijvoorbeeld als een wethouder, raadslid of ambtenaar zitting heeft in het bestuur of namens de gemeente stemt bij een algemene vergadering van aandeelhouders.

In de "Kadernota Verbonden Partijen" zijn de verschillende soorten verbonden partijen toegelicht en zijn er regels vermeld voor het aangaan van diverse nieuwe samenwerkingen. Het proces van deelnemingen is een dynamisch gebeuren. Daarom treft u net als vorig jaar weer een aantal wijzigingen, c.q. aanvullingen aan die passen binnen de huidige kaders van de "Kadernota Verbonden Partijen".

Sturingsarrangement

In de laatste kadernota verbonden partijen 2023-2026 is besloten om voor gemeenschappelijke regelingen het plusarrangement te hanteren en voor overige verbonden partijen het basisarrangement. Eventueel gewenst maatwerk wordt in het jaarprogramma via het presidium afgestemd.

Binnen elk arrangement heeft ons college van B&W een actieve informatieplicht richting uw gemeenteraad ten tijde van relevante gebeurtenissen rondom een verbonden partij. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen hebben daarnaast ook een actieve informatieplicht bij relevante gebeurtenissen sinds de wijziging van de wet gemeenschappelijke regelingen.

Arrangement:	Welke taken:
BASIS	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een laag risicoprofiel. Er wordt enkel de wettelijk verplichte informatie verstrekt. Het betreft hier de NVs, BVs en overige verbonden partijen niet zijnde de Gemeenschappelijke Regelingen.
PLUS	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een gemiddeld risicoprofiel. Er wordt naast de wettelijk verplichte informatie ook extra informatie verstrekt in de programmabegroting en jaarstukken. Deze extra informatie komt terug bij de paragraaf verbonden partijen en bij de relevante beleidsonderwerpen. Het betreft hier de Gemeenschappelijke Regelingen.
MAATWERK	Voorbeelden zijn: werkbezoeken, workshops voor raad en college. Maar ook inhoudelijk, bijvoorbeeld het informeren/adviseren van ons college voor een bestuurlijk overleg, vooraf of achteraf (al naar gelang het onderwerp). Het presidium stelt de maatwerkafspraken in het jaarprogramma op.

RISICO'S

Afhankelijk van de mate van verbondenheid (bijv. geplaatst aandelenkapitaal) zijn wij in meer of mindere mate in staat om invloed op het beleid van de betreffende verbonden partij uit te oefenen. Mochten er hoge risico's ontstaan bij verbonden partijen die een financiële impact op de gemeente kunnen hebben, dan worden deze in de eigen gemeentelijke risicoparagraaf meegenomen.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Hierna treft u een beknopt overzicht aan van de kengetallen per verbonden partij:

Verbonden Partij*	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	Dividend
Gemeenschappelijke regelingen	1-1-2024	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2024	2024	in 2023**
GGD IJsselland	1.705	1.705	7.669	7.384	0	
KonnecteD (Sallcon)	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	2	
RSJ Jeugdzorg	0	0	0	0	0	
Veiligheidsregio IJsselland	4.899	4.578	33.840	35.046	0	
Omgevingsdienst IJsselland	316	316	3.248	3.144	0	
Besloten vennootschappen						
CSV Amsterdam	110	0	0	0	-100	
Publiek Belang Elektriciteitsproductie	0	0	0	0	0	
KonnecteD	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	
Naamloze vennootschappen						
Bank Nederlandse Gemeenten	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	46
Enexis	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	66
ROVA	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	55
Wadinko	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	38
Overige						
Toeziachthoudend orgaan de Mare						
Dimpact	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	

* - Begrotingen worden alleen verzonden door GR-en

bedragen x €1.000

** - het betreft ontvangen dividend door de gemeente in boekjaar 2023

GGD IJsselland (GR)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder J. Compagner
Arrangement:	Standaard
Openbaar belang (doelstelling)	
Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners	
Bestuurlijk belang	
De GGD IJsselland wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het algemeen bestuur.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2024: € 816.000	
Risico	
Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling. De Coronacrisis heeft grote impact gehad voor de GGD IJsselland. Het Rijk geeft aan dat de extra investeringen die de GGD's in dat kader hebben moeten doen, volledig door het Rijk worden vergoed. Een daadwerkelijke afrekening daarvan heeft nog niet plaatsgevonden. De GGD heeft gemeenten geïnformeerd over het eventuele risico van kosten die zij gemaakt hebben die nadien toch niet door het Rijk als compensabel worden geacht. Bij de jaarrekening 2022 van de GGD is besloten om € 299.000 te reserveren voor eventuele tegenvallers op dit vlak.	

Veiligheidsregio IJsselland (GR)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Y.P. Van Mastrigt
Arrangement:	Standaard
Openbaar belang (doelstelling)	

Zorg dragen voor de veiligheid van onze inwoners door veiligheidstaken uit te voeren op basis van de Wet veiligheidsregio's.

Bestuurlijk belang

De veiligheidsregio wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het dagelijks bestuur en in het algemeen bestuur.

Financieel belang

Bijdrage in 2024: € 1.511.717

Risico

Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen. Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is in 2017 een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Met behulp van een zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Uit de rapportage van risicomanagement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren.

Veiligheidsregio IJsselland heeft op 31-12-2024 een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Dit betekent dat de veiligheidsregio bij een dergelijke weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te behouden.

Op basis van het huidige risicoprofiel is de beschikbare weerstandscapaciteit als onvoldoende te beschouwen. Er is echter per 2014 weinig beroep gedaan op de algemene reserve. Gedurende 2023 wordt opnieuw een risicoanalyse uitgevoerd.

Regionaal serviceteam Jeugd (RSJ)

Zwolle

Bestuurlijke vertegenwoordiging

Wethouder J. Compagner

Arrangement: Standaard

Openbaar belang (doelstelling)

Het RSJ koopt jeugdhulp in en voert het contractmanagement uit voor alle contracteerde jeugdhulpaanbieders voor de 11 elf gemeenten.

Daarnaast faciliteren zijn beleidsvoorbereiding voor de regionale samenwerking en transformatieopdrachten.

Bestuurlijk belang

Het RSJ is een GR en wordt gevormd door 11 gemeente in de regio IJsselland. Alle gemeenten zijn gezamenlijk bestuurlijk verantwoordelijke voor het RSJ.

De 11 portefeuillehouders jeugd vormen samen het bestuur van de organisatie.

Financieel belang

Bijdrage in 2024: € 54.629

Risico

Het RSJ koopt Jeugdhulp in en sluit contracten af met jeugdhulpaanbieders. Zij hebben daarnaast de ruimte om tarieven vast te stellen. Het inkoopmodel, de inkoopstrategie en tarieven worden voorgelegd aan het bestuur van het RSJ.

Er is geen spraken van een financiële stroom naar het RSJ, buiten de apparaatskosten.

Er kunnen juridische fouten worden gemaakt door het RSJ en de elf gemeenten zijn hiervoor dan aansprakelijk/eindverantwoordelijk.

Omgevingsdienst IJsselland (GR)

Zwolle

Bestuurlijke vertegenwoordiging

Wethouder M. Blind

Arrangement: Extra

Openbaar belang (doelstelling)
De omgevingsdienst IJsselland (OD) voert voor onze gemeenten de VTH - taken (vergunning toezicht en handhaving) op bedrijven uit de WABO uit voor zover deze betrekking hebben op milieu. Daarnaast adviseert de OD ons bij het beleid op gebied van milieutaken op gebied van o.a. bodem, geluid, externe veiligheid en fijnstof.
Bestuurlijk belang
De Omgevingsdienst (OD) en de deelnemende overheden werken samen door middel van Dienstverleningsovereenkomsten (DVO). De OD wordt gevormd door elf gemeenten en de provincie Overijssel. Onze wethouder M. Blind heeft zitting en inspraak in het algemeen bestuur.
Financieel belang
Bijdrage in 2024: € 530.874 basis, IJVI (€ 33.851), E&D (€ 16.315) en de Omgevingstafel (€ 2.774)
Risico
De Omgevingsdienst IJsselland heeft een algemene reserve van € 316.000. De Omgevingsdienst heeft deze reserve na de start in 2018 opgebouwd. Eventuele financiële tekorten kunnen worden gedekt uit deze reserve. Uit de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting van de Omgevingsdienst blijkt een benodigd weerstandsvermogen van € 311.000 om voorziene risico's op te kunnen vangen. Hiermee komt het ratio weerstandsvermogen op 1,02 uit.

Konnected (GR) en (BV)	Deventer
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder J. Compagner en wethouder H. Olthof
Arrangement:	Extra
Openbaar belang (doelstelling)	
KonnecteD (voorheen Sallcon) is een sociaal werkvoorzieningsschap voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Konnected is één van de partijen die de participatie wet uitvoert.	
Bestuurlijk belang	
De Gemeenschappelijk Regeling (GR) het samenwerkingsverband tussen de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe, is 100% aandeelhouder van KonnecteD.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2024: € 2.074.020	
Risico	
Door de afbouw van de rijksbijdrage WSW worden in meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van eigen reserves de komende jaren kunnen worden gedragen. Voor de lange termijn is het noodzakelijk dat KonnecteD transformeert naar een modern werk- en leerbedrijf. Hiervoor is een bedrijfsplan vastgesteld en in het verlengde hiervan is in het najaar van 2021 een Transformatieplan vastgesteld.	

GRONDBELEID

INLEIDING

In de Nota Grondbeleid 2023-2026 zijn de kaders voor het grondbeleid vastgesteld. Grondbeleid is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege de relatie met de doelstelling van programma 2 Leefomgeving en in de tweede plaats vanwege het financiële belang en de risico's.

GRONDBELEID GEMEENTE OLST-WIJHE

In de Nota Grondbeleid 2023-2026 wordt uitgegaan van situationeel grondbeleid waarbij per initiatief/ontwikkeling wordt gekozen welke vorm van grondbeleid door de gemeente wordt gehanteerd: actief of faciliterend. Waar nodig wordt gekozen voor een actieve gemeentelijke rol. Hiernaast wordt er ook ruimte geboden voor initiatieven vanuit de markt.

Voor de ontwikkelingen waarbij de gemeente actief betrokken is en 100% regie heeft stelt de gemeente eigen (actieve) grondexploitaties (hierna GREXen) op. Hierbij wordt rekening gehouden met de voorgeschreven richtlijnen van de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (hierna BBV). Het BBV definieert GREXen als volgt:

"Grondexploitaties zijn gronden die zich in een transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd."

Daarnaast bewegen andere partijen zich op de grondmarkt waardoor ook instrumenten voor het faciliterende grondbeleid kunnen worden ingezet. De Wet ruimtelijke ordening (Wro) in Afdeling 6.4. Grondexploitatie biedt de mogelijkheid om via overeenkomsten of exploitatieplannen gemeentelijke kosten te verhalen. De nieuwe Omgevingswet (Ow) maakt kostenverhaal via omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit mogelijk. Daarnaast kunnen eisen worden gesteld aan bijvoorbeeld woningbouwprogrammering, fasering of de inrichting van de openbare ruimte.

Uitvoering grondbeleid

De uitvoering van het grondbeleid houden op hoofdlijnen de volgende taken in:

- het beheer van onroerende zaken (permanent beheer);
- productie van bouwgronden, grondexploitatie (waarin onder ander zijn opgenomen investeringen die samenhangen met verwerving, tijdelijk beheer, bouwrijp maken, verkoop bouwgrond en woonrijp maken;
- het maken en vastleggen van afspraken met derden in een (anterieure) overeenkomst betreffende onder andere het kostenverhaal van de hiervoor benoemde kosten van de locatie, planschadekosten, financiële zekerheidsstelling, tijdvak en fasering, locatie-eisen, woningbouwcategorieën en de planologische procedures.

Regelgeving

Jaarlijks worden de gemeentelijke GREXen van lopende projecten geactualiseerd en daar waar nodig aangepast aan de huidige marktsituatie. Dit betekent dat voor alle GREXen naast de te verwachten kosten ook wordt gekeken naar het uitgiftetempo van de kavels en de daaraan gekoppelde grondprijzen. Sprake kan zijn van winstgevend of verlieslatende GREXen. Bij verlieslatende GREXen wordt op basis van de geldende BBV-regelgeving een verliesvoorziening getroffen. Is er sprake van winst dan moet op basis van de voorgeschreven BBV-regelgeving tussentijds vroegtijdige winst worden genomen.

Zoals opgenomen in de Nota Grondbeleid wordt deze verliesvoorziening, genaamd 'voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties', gedekt uit de 'Algemene reserve gemeentelijke GREXen' (hierna ARG). Ook wordt de overeenkomstig de BBV-regelgeving de verplicht te nemen vroegtijdige tussentijdse winst toegevoegd aan de ARG. De ARG vormt een buffer om te voorkomen dat de algemene dienst met nadelige effecten uit GREXen wordt geconfronteerd.

De ARG kan niet worden aangesproken voor uitgaven die geen relatie met GREXen hebben. Wel mag een eventueel surplus in deze ARG worden afgeroomd ten gunste van de algemene middelen.

RESULTATEN GRONDEXPLOITATIES

De huidige grondexploitaties zijn opgesteld conform de richtlijnen en uitgangspunten van het BBV. .

In het volgende overzicht worden de resultaten van de GREXen (ná tussentijdse winstnemingen) weergegeven, zoals deze zijn berekend per 1-1-2023 en zijn opgenomen in de jaarrekening 2022. Eveneens is inzichtelijk gemaakt welk deel van het verschil ten opzichte van de jaarrekening 2021 het gevolg is van projectinhoudelijke wijzigingen.

De verplichte tussentijdse winstneming overeenkomstig de BBV-regelgeving is berekend op basis van een door het BBV voorgeschreven berekeningsmethode.

Bij Jaarrekening 2022 is een totaalbedrag van € 115.227 als winst genomen (zie tabel hierna). Dit bedrag is toegevoegd aan ARG. Het totaalbedrag (t/m 2022) van de tussentijdse winstneming bedraagt € 2.753.792. In Olstergaard is er sprake van een negatieve winstneming. Dit wordt nader toegelicht bij de toelichting van het complex Olstergaard verderop in deze paragraaf.

Resultaten onderhanden werken Olst-Wijhe							
Resultaten onderhanden werken	A	B	C	D	D-C		
Bestaande grondexploitaties	Resultaat* JR 2021 per 1-1-2022 incl. winstname	Toevoeging 2% rente	Resultaat* JR 2021 per 1-1-2023	Resultaat* JR 2022 per 1-1-2023 incl. winstname	Project-inhoudelijk verschil incl. winstname	Voordelig/ Nadelig	
Wesepe bedrijventerrein	€ -322.688	€ -6.454	€ -329.142	€ -259.204	€ 69.938	Voordelig	
Wesepe woningbouw	€ -839.105	€ -16.782	€ -855.887	€ -856.338	€ -451	Nadelig	
Noorder Koeslag**	€ 21.698	€ 434	€ 22.132	€ 5.158	€ -16.974	Nadelig	
Zonnekamp Oost***	€ 5.075	€ 102	€ 5.177	€ -571	€ -5.748	Nadelig	
Meente Zuid****	€ 29.796	€ 596	€ 30.392	€ 3.467	€ -26.925	Nadelig	
Olstergaard*****	€ 728.883	€ 14.578	€ 743.461	€ 103.031	€ -640.430	Nadelig	
Meente Noord	€ -776.164	€ -15.523	€ -791.687	€ -824.173	€ -32.486	Nadelig	
Totaal	€ -1.152.505	€ -23.050	€ -1.175.555	€ -1.828.630	€ -653.075	Nadelig	
					D-C	D-A	
Totaal neg. Grexen (verlies)	€ -1.937.957	€ -38.759	€ -1.976.716	€ -1.940.286	€ 36.430	€ -2.329	Nadelig
Totaal positieve Grexen	€ 785.452	€ 15.709	€ 801.161	€ 111.656	€ -689.505	€ -673.796	Nadelig

* : netto contante waarde op prijspeil per 1 januari

Grondexploitatiebegroting	Winstneming		
	t/m 2021	2022	t/m 2022
Noorder Koeslag**	€ 2.177.272	€ 117.277	€ 2.294.549
Zonnekamp Oost***	€ 219.047	€ 16.452	€ 235.499
Meente Zuid****	€ 134.252	€ 34.336	€ 168.588
Olstergaard*****	€ 107.994	€ -52.838	€ 55.156
Totaal Winstneming	2.638.565	€ 115.227	€ 2.753.792

Toelichting op vorenstaande tabel:

- Bij de GREXen aangeduid met sterretjes is sprake van winstneming, wat (negatieve) invloed heeft op het GREX-resultaat omdat de winstname als gerealiseerde kosten wordt opgenomen als onderdeel van de boekwaarde. Als te veel winst is genomen in de afgelopen jaren wordt de boekwaarde verlaagd met het betreffende bedrag. Hierdoor wordt het resultaat van de betreffende GREX gunstig beïnvloed.
- Kolom (A) geeft het resultaat behorende bij jaarrekening van 2021 weer. Dit bedrag is de netto contante waarde per 1-1-2022 bij actualisatie van de GREXen op prijspeil 1-1-2022.
- Kolom B: in deze kolom is de rente over 2022 ter grootte van € 23.050 weergegeven oftewel 2% over het saldo per 1-1-2022.
- Kolom C (= A + B) geeft het resultaat uit de jaarrekening van 2021 aan inclusief het effect van één jaar rente. Het met één jaar rente gecorrigeerd saldo (kolom C) is het verwacht resultaat per 1-1-2023 van € 1.175.555 nadelig.
- Kolom D: Het werkelijk saldo van het netto contante resultaat bedraagt overeenkomstig de GREX-actualisatie per 1-1-2023 € 1.828.630 nadelig. Dit is een verslechtering ten opzichte van de verwachting (kolom C € 1.175.555) met € 653.075.

Rekening is gehouden met de rentecorrectie over 2022 van € 23.050. (Zonder rentecorrectie was dit verschil € 676.125 nadelig (€ -653.075 + € -23.050)).

Enkele conclusies

1. In 2022 werd een bedrag van € 115.227 als vroegtijdige tussentijdse winst genomen.
2. Het totaalresultaat van de onderhanden werken (GREXen) bedroeg in totaal € 1.828.630 nadelig per 1-1-2023. Dit bedrag is opgebouwd uit een
 - nadelig resultaat van verlieslatende grondexploitaties ter grootte van € 1.940.286
 - voordelig resultaat van winstgevende grondexploitaties ter grootte van € 111.656Totaalresultaat nadelig per 1-1-2023 (zie kolom D) € 1.828.630
3. De voorziening 'te verwachten verliezen grondexploitaties' was per 1 januari 2022 € 1.937.957 (kolom A). Per 1 januari 2023 was het bedrag 'te verwachten verliezen grondexploitaties' € 1.940.286 (kolom D). Per saldo is de voorziening voor 'te verwachten verliezen grondexploitaties' met € 2.329 verhoogd.
4. De verslechtering van € 653.075 (kolom C-D) op netto contante waarde is vrijwel volledig toe te wijzen aan de ontwikkeling van de flexwoningen in het complex Olstergaard.

Specifieke ontwikkelingen grondexploitaties

Algemeen

De huidige stand van zaken:

In 2023 worden de projecten Wesepe woningbouw, Noorder Koeslag (Wijhe), Zonnekamp-Oost (Olst) en het bedrijventerrein Meente Zuid (Olst) naar verwachting administratief afgesloten.

Het project Olstergaard is uitgebreid met de locatie Vink en in december 2022 per 1-1-2023 is de GREX voor het woningbouwproject Wengelerhoek (Wijhe) geopend om de versnelde realisatie van flexwoningen mogelijk te maken.

Mogelijk vindt in 2023 bestuurlijke besluitvorming plaats over het al dan niet openen van een GREX voor de schoollocatie Klimboom te Boskamp.

Ten aanzien van de waardering van de GREXEN is ultimo 2022 een waardeadvies afgegeven door een extern taxateur. Echter blijft, met het oog op de vastgoedmarkt, sprake van schattingonzekerheid in de waardering, maar ook in de fasering. Hoewel in de jaarrekening 2022 de meest waarschijnlijke inschatting in de gemeentelijke GREXen is opgenomen, kan de realisatie in de toekomst aanzienlijk afwijken van deze inschatting.

Algemene invloeden

- Vanwege hoge bouw- en rentekosten is een aantal kavels teruggegeven, deze zijn in 2023 opnieuw in verkoop gebracht.
- De uurtarieven van 2022 zijn geïndexeerd met 3% per 1-1-2023 en per 1-1-2024 met 4% per jaar waarmee geanticipeerd is op de op 1-4-2023 nieuw afgesloten CAO voor gemeenteambtenaren.
- Als gevolg van de oorlog in Oekraïne, de hoge inflatie en de ontstane schaarste in de levering van producten is de GWW-kostenindex in het 1e halfjaar van 2022 gestegen met gemiddeld 9% en tot en met december 2022 met 15%. Per 1-1-2023 is rekening gehouden afvlakking van de kostenstijging en daarom is vanaf 1-1-2023 rekening gehouden met een kostenstijging van 5% per jaar. Ultimo 2023 wordt weer een nieuwe analyse gemaakt op basis van de dan geldende actuele kostenstijgingspercentages.
- Door de kostenstijgingen stijgt ook de negatieve rente die in de GREX wordt gecalculeerd. Dit heeft een nadelig effect op het te behalen resultaat omdat hierdoor de totale kosten stijgen.

Voor de jaarlijkse opmaak (in november 2023) van de Grondprijzenbrief en de Nota rekentechnische uitgangspunten 2024 (waarin de index kosten- en opbrengstenstijging, de te hanteren discontovoet, de rente, uurtarieven en grondprijzen worden weergegeven) voor de actualisatie van de GREX voor de jaarrekening 2023 wordt advies gevraagd aan een onafhankelijk taxateur en zullen de meest recente informatiebronnen worden geraadpleegd.

Onderstaand per complex een korte toelichting.

Meente Zuid (Olst)

Op dit bedrijventerrein zijn alle gronden verkocht. Deze GREX wordt in 2023 technisch en administratief afgesloten. Sprake is van winstneming in 2022 ter grootte van € 34.336. In totaal is in dit project per 31-12-2022 een tussentijdse winst genomen van € 168.588.

De GREX van dit project heeft per 1-1-2023 bij jaarrekening 2023 ná winstneming voorgaande jaren een voordelig saldo van € 3.467 NCW.

Meente Noord (Olst)

Gronduitgiften hebben sinds de oprichting van de GREX in 2020 niet plaats gevonden door de uitkomst van het ecologisch onderzoek dat voorafgaand aan het bouwrijp maken werd verricht. In het najaar 2023 worden de mogelijkheden van het gebruik van restwarmte van de naastliggende rioolwaterzuivering onderzocht. Consequentie hiervan is dat de uitgifte van bedrijfsperven verlaagd, waardoor het resultaat negatief wordt beïnvloed. In de geactualiseerde GREX per 1-1-2023 (jaarrekening 2022) wordt uitgegaan van gefaseerde verkoop van de verschillende kavels met in totaal 18.606 m² uitgeefbaar terrein in de periode 2023 tot en met 2029. Dit bedrijventerrein heeft een verlieslatende GREX ter grootte van € 824.173 NCW per 1-1-2023.

Wesepe bedrijventerrein

Op dit bedrijventerrein is nog 5.255 m² uitgeefbaar (van totaal 18.183 m²), verdeeld over 2 kavels. Voor beide kavels hebben zich meerdere gegadigden ingeschreven. Dit bedrijventerrein heeft een verlieslatende GREX ter grootte van € 259.204 NCW per 1-1-2023.

Wesepe woningbouw

Alle kavels in de woningbouwlocatie Wesepe zijn verkocht. Het laatste deel van de terreinafwerking wordt in 2023 uitgevoerd, waarna het project in 2023 technisch en administratief wordt afgesloten. Dit woningbouwgebied heeft een verlieslatende GREX ter grootte van € 856.338 NCW per 1-1-2023.

Noorder Koeslag (Wijhe)

In dit woningbouwproject zijn kavels verkocht door de gemeente. Naast de door SallandWonen gerealiseerde huurwoningen zijn ook woningen projectmatig verkocht. In 2023 zal de eigendomsoverdracht van de laatste kavel plaatsvinden. De GREX wordt in de tweede helft van 2023 technisch en administratief afgesloten. Over 2022 is een tussentijdse winst genomen van € 117.277 waarmee de totale tussentijdse winstneming in dit project uitkomt op € 2.294.549. Dit woningbouwproject heeft na winstnemingen een winstgevende GREX ter grootte van € 5.158 NCW (na winstnemingen) per 1-1-2023.

Zonnekamp Oost (Olst)

De laatste kavel in de wijk Zonnekamp Oost is verkocht. Dit project wordt technisch en administratief in 2023 afgesloten. Per 31-12-2022 is een tussentijdse winst genomen van € 235.499. Dit woningbouwgebied heeft na winstnemingen een verlieslatende GREX ter grootte van € 571 NCW per 1-1-2023.

Olstergaard (Olst)

Het project Olstergaard kenmerkt zich door natuurinclusief ontwerp, circulair bouwen en tal van duurzaamheidsmaatregelen. In Olstergaard worden in totaal 70 woningen gerealiseerd, door particuliere kopers, het CPO Grijs en Groen en SallandWonen.

Er zijn nog 7 kavels niet verkocht, maar wel in optie. De verkoop van deze kavels staat gepland in 2023 t/m 2025. Olstergaard wordt samen met de toekomstige bewoners ontwikkeld. Dit ingezette participatieproces vraagt ten opzichte van andere woningbouwontwikkelingen een grotere inzet van ambtelijke uren.

Op de locatie Vink worden 26 flexwoningen gerealiseerd. Dit plangebied maakt onderdeel uit van de GREX Olstergaard. Deze ontwikkeling is financieel binnen de GREX apart in beeld gebracht. De realisatie van 26 flexwoningen (binnen één jaar) vraagt plankosten en kosten voor het bouw- en woonrijp maken van het gebied. Gevolg hiervan is dat het resultaat van Olstergaard per 1-1-2023 lager is dan het eerder gecalculerde resultaat per 1-1-2022. Een ander gevolg is een positieve toevoeging van 26 flexwoningen aan het sociale woningbouwprogramma in onze gemeente.

Per saldo wordt nominaal ongeveer € 967.000 extra geïnvesteerd ten opzichte van de GREX per 1-1-2022. Hiertegenover staat een opbrengst van € 330.631 voor sociale woningbouw (flexwoningen). De civieltechnische kosten zijn gestegen als gevolg van hogere eenheidsprijzen. Hiernaast is het intern uurtarief voor ambtelijke kosten geïndexeerd per 1-1-2023.

In Olstergaard is er sprake van een negatieve winstneming in 2022 ter grootte van € 52.838 als gevolg van het verwacht NCW-resultaat per 1-1-2023. Het te veel berekende bedrag voor tussentijdse winstneming in voorgaande jaren is per 1-1-2023 gecorrigeerd. Dit wordt negatieve winstneming genoemd. In totaal is in dit project ná correctie per 31-12-2022 tot en met 2022 een vroegtijdige tussentijdse winst genomen van € 55.156.

Dit woningbouwgebied heeft na winstnemingen een winstgevende GREX ter grootte van € 103.031 per 1-1-2023.

Wengelerhoek

De GREX Wengelerhoek is in december 2022 geopend (prijspeil 1-7-2022). Deze GREX sloot met een klein voordelig resultaat ter grootte van ongeveer € 48.000.

De GREX per 1-7-2022 is geactualiseerd op prijspeil 1-1-2023 waarna deze GREX in de P&C-cyclus meeloopt. Het resultaat van deze actualisatie laat een nadelig resultaat zien van ongeveer € 295.000 NCW. Dit is onder andere het gevolg van de kostenstijging van de civieltechnische kosten in 2023. In de tweede helft van 2023 wordt een nieuw stedenbouwkundig plan uitgewerkt, waarop de huidige GREX wordt herzien.

Inmiddels is gestart met de realisatie van 50 flexwoningen op het deel dat gemeentelijk eigendom is. Voor de verwerving van de overige gronden binnen het exploitatiegebied voeren we gesprekken met de grondeigenaren.

WOO

INLEIDING

Inleiding

De focus van deze openbaarheidsparagraaf is een weergave van de activiteiten en processen die al lopen, en een doorkijk naar de activiteiten die gaan starten ten behoeve van een transparantere gemeente. De Wet open overheid (Woo), welke in werking is getreden op 1 mei 2022, regelt het recht op overheidsinformatie voor inwoners vanuit de invalshoek dat transparantie een democratie versterkt. Deze wet onderschrijft ook dat jaarlijks in de begroting aandacht besteedt wordt aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de Woo. In het jaarverslag wordt hierover verantwoording afgelegd. De Woo regelt de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie in de vorm van verzoeken die inwoners bij elke overheidsinstantie kan doen. Hier is in 2022 een contactpersoon voor aangesteld bij wie inwoners uit Deventer, Olst-Wijhe en Raalte terecht kunnen met al hun vragen en verzoeken om informatie. Daarnaast verplicht de Woo deze instanties en bestuursorganen ook tot de zogenaamde actieve openbaarmaking. Deze actieve openbaarmaking houdt in dat, in de komende 4 tot 7 jaar, alle overheidsorganen verplicht 17 categorieën van informatie openbaar moeten maken.

PASSIEVE OPENBAARMAKING

De verzoeken onder de Woo kennen een wettelijke afhandelingstermijn van maximaal 42 dagen. Het rapport 'Ondraaglijk traag' uit 2022 van de Open State Foundation liet echter zien dat ministeries gemiddeld 161 dagen nodig hebben om een Woo-verzoek af te handelen. In gemeente Olst-Wijhe liggen de afhandelingstermijnen tot dusver tussen enkele dagen tot meerdere maanden. De statistieken over de Woo-verzoeken worden bijgehouden en zal in de jaarverantwoording uitgebreider gedeeld worden. De onderstaande tabel geeft alvast wat inzicht in de Woo-verzoeken:

Olst-Wijhe	2021	2022	2023 (t.m. juni 2023)
Aantal ontvangen Woo-verzoeken	12	11	23
Behandeling binnen beslistermijn (in %)	50%	37%	60%
Aantal verzoeken waarbij contact is gelegd met indiener	onbekend	onbekend	onbekend

Uit deze cijfers wordt duidelijk dat het aantal Woo-verzoeken enorm is toegenomen. Sinds november 2022 is er een DOWR Woo-kwartiermaker en -contactpersoon. Binnen Olst-Wijhe is er ook coördinatie op de Woo-verzoeken maar zijn de vakafdelingen zelf verantwoordelijk voor het grotendeels afhandelen van de verzoeken. We streven er naar om zo snel mogelijk persoonlijk contact te zoeken. Deze ingeslagen moet in 2024 een vast onderdeel zijn van het werkproces. Op deze manier streven wij er naar om gericht informatie te kunnen verstrekken, maar ook om de verzoeken sneller af te kunnen handelen. Ons doel is hiermee ook om het percentage dat niet tijdig wordt afgehandeld in 2024 aanzienlijk te laten dalen. Op dit moment voldoen we namelijk voor een groot deel niet aan de wettelijke termijnen voor wat betreft de afhandeling van de Woo-verzoeken. Dit heeft onder andere te maken met de werklust die volgt uit omvangrijke Woo-verzoeken.

Ook is er zogenaamde anonimiseringssoftware aangeschaft die, met behulp van kunstmatige intelligentie, informatie uitgezonderd van openbaarmaking (zoals bijvoorbeeld persoonsgegevens) kan 'weglakken'. Hierdoor wordt het voor ons ook gemakkelijker om informatie sneller en correcter aan te leveren aan inwoners. Wij verwachten dat wij in 2024 hier voor alle Woo-verzoeken gebruik van kunnen maken.

Medewerkers Wet open overheid

Op dit moment zijn de betrokken medewerkers van een dossier zelf verantwoordelijk voor het verzamelen en redigeren van de informatie waar om verzocht wordt. De werklust die hieruit voortvloeit maar ook de benodigde kennis om deze taken goed uit te voeren maakt dat binnen Olst-Wijhe wordt verkend of de huidige werkwijze voorgezet gaat worden in 2024. Mogelijk worden deze taken meer gecentraliseerd binnen Olst-Wijhe of in DOWR verband.

ACTIEVE OPENBAARMAKING

Bij de stapsgewijze invoering van de actieve openbaarmaking wordt het 'Meerjarenplan om de Wet open overheid (Woo) bij gemeenten te implementeren' (22.04.2022) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) als handleiding aangehouden. Precieze jaartallen van verplichte openbaarmaking voor specifieke categorieën zijn op dit moment nog niet bekend. In een brief van 8 juli 2022 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken werd bekend gemaakt dat, na consultatie van betrokken bestuursorganen, besloten werd om de volgende informatiecategorieën als eerste (tranche 1) te implementeren:

- bereikbaarheidsgegevens van het bestuursorgaan en wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend (Artikel 3.3, eerste lid, onderdeel e, van de Woo);
- vergaderstukken van vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden (Artikel 3.3, tweede lid, onderdeel c, van de Woo);
- convenanten (Artikel 3.3, tweede lid, onderdeel f, van de Woo);
- Woo-verzoeken, inclusief de schriftelijke beslissingen op die verzoeken en de daarbij verstrekte informatie (Artikel 3.3, tweede lid, onderdeel i, van de Woo).

De daarbij beoogde planning was om deze categorieën in 2023 voor openbaarmaking verplicht te maken. Echter door het definitief stilleggen van de ontwikkeling van PLOOI, een gecentraliseerd publicatieplatform voor actieve openbaarmaking onder de Woo zoals vermeld in de wet (Artikel 3.3, onderdeel b), is er geen digitale infrastructuur voor het publiceren van documenten. Het is nu aan gemeenten en andere bestuursorganen zelf om een platform voor publicatie te organiseren en bekostigen. Daarmee vervalt de landelijk beoogde planning om deze eerste 4 categorieën vanaf 2023 openbaar te maken. De voorlopige afspraak is nu: "wanneer bestuursorganen in voldoende mate aantoonbaar in staat blijken om een informatiecategorie volgens de gemaakte afspraken openbaar te maken, wordt een datum vastgesteld waarop de verplichting [per koninklijk besluit] voor deze categorie zal ingaan", aldus de brief van 8 juni 2023 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. We zullen deze ontwikkelingen op de voet volgen en ook in 2024 voor implementatie aansluiten bij de landelijke richtlijnen.

Woo-index & publicatieplatform

Sinds 19 juni 2023 is er wel een vervanging van PLOOI in de vorm van de Woo-index. Dit is een gecentraliseerde verwijzingsindex. Wanneer de documenten door een bestuursorgaan reeds online gepubliceerd zijn, kan in de Woo-index een link vastgelegd worden. In 2024 zal ook een zoekfunctie aan deze index zijn toegevoegd. De Woo-index functioneert hiermee als een zoekmachine en verwijzingsregister voor actieve openbaarmaking.

Tevens zullen er vanuit de werkgroep Actieve Openbaarmaking van de VNG werkdefinities van de te openbaren categorieën verschijnen. Deze werkdefinities maken het mogelijk dat alle bestuursorganen dezelfde definitie en dus dezelfde documenten bij bijvoorbeeld een convenant toepassen. Ook de Woo-kwartiermaker is deel van deze werkgroep en blijft zo op de hoogte van landelijke ontwikkelingen en verplichtingen.

Om de grote diversiteit aan documenten die onder de informatie categorieën vallen toegankelijk en doorzoekbaar te publiceren is, naast veranderingen in werkprocessen en informatiehuishouding, software benodigd die onder andere documenten machine-leesbaar maakt en documenten in geschikt formaat voor publicatie kan omzetten.

17 Categorieën van overheidsinformatie

Hieronder staan de 17 verplichte categorieën actief openbaar te maken informatie volgens de Woo. Per categorie is aangegeven of deze reeds openbaar gemaakt wordt en zo ja, waar. In 2025 zullen we volgend op de aanwijzingen van het ministerie meer categorieën actief openbaar gaan maken.

Categorie	Olst-Wijhe
1. Wetten en andere algemeen verbindende voorschriften	Ja (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/)
2. Overige besluiten van algemene strekking	Ja (https://www.officielebekendmakingen.nl/)
3. Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern	Nee

advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag	
4. Inzicht in organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	Ja(https://www.olst-wijhe.nl/welkom)
5. De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend	Ja(https://www.olst-wijhe.nl/welkom)
6. Bij de gemeenteraden ter behandeling ingekomen stukken	Ja (https://olstwijhe.bestuurlijkeinformatie.nl/Calendar)
7. Vergaderstukken en verslagen van de gemeenteraden en hun commissies	Ja (https://olstwijhe.bestuurlijkeinformatie.nl/Calendar)
8. Vergaderstukken en verslagen van de vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden	Deels (https://gemeenteraad.olst-wijhe.nl/rekenkamercommissie)
9. Agenda's en besluitenlijsten van colleges van burgemeester en wethouder	Deels(https://www.olst-wijhe.nl/bwbesluiten)
10. Adviezen	Nee
11. Convenanten	Nee
12. Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen	Ja(http://www.olst-wijhe.nl/financiën)
13. Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	Nee
14. Woo-verzoeken, -besluiten en verstrekte informatie	Nee
15. Onderzoeksrapporten	Nee
16. Beschikkingen	Nee
17. Klachtoordelen	Nee

Er is geen centraal overzicht van de hoeveelheid en grootte van documenten die openbaar zijn gemaakt. Momenteel worden verschillende software en publicatieplatformen gebruikt voor het openbaar maken van de informatie categorieën.

Focusteam 5 Wetten

Digitalisering, huishouding, toegankelijkheid en transparantie van informatie zijn complexe vraagstukken die om grote oplossingen vragen. Sinds juni 2023 is het zogenaamde Focusteam 5 wetten in DOWR verband van start gegaan: in dit team komen medewerkers met verschillende specialisaties om aan oplossingen te werken voor verschillende wetten rondom digitalisatie en transparantie zoals de Woo maar ook de Archiefwet. Enkele van de opdrachten voor dit team zijn het realiseren van een publicatieplatform voor actieve openbaarmaking; het digitaal toegankelijk maken van te publiceren documenten & het informeren van alle DOWR medewerkers over wettelijke vereisten en veranderingen rondom toegankelijkheid van informatie. In 2024 zal dit Focusteam verder gaan met de implementatie van de 5-wetten in DOWR verband.

VERBETERING VAN INFORMATIEHUISHOUDING

Stand van zaken

Het DOWR-I team is het voornaamste team dat werkt rondom informatiebeheer en kent meer dan 100 medewerkers. Tezamen beheren zij honderden informatiesystemen en zijn zij het digitale aanspreekpunt binnen DOWR. Maar er werken ook informatieprofessionals binnen andere teams zoals Postregistratie en Publiekscontacten. Naast het verzorgen van de infrastructuur voor het maken van nieuwe informatie, beheren zij ook de archieven van bestaande informatie.

Sharepoint Olst-Wijhe bevat 453.835 bestanden (stand 21 augustus 2023). Van deze bestanden zijn de het overgrote merendeel van pdf-formaat, gevolgd door doc-, jpeg- en xlsx-formaat. De totale grootte aan Sharepoint bestanden is 7,5 terabyte (1 terabyte = 1024 gigabyte). De OneDrive bevat 994.000 bestanden van in totaal 1,5 terabyte grootte.

Er zijn nog vele informatiesystemen waarvan de omvang niet bekend is. Doordat vele systemen met elkaar samenwerken zal er ook veel informatie dubbel opgeslagen zijn in meerdere systemen.

Bestuur en naleving

Het laatste informatiebeheerplan dateert van 2019: door de vele nieuwe wetten en ontwikkelingen in de afgelopen jaren betekent dit dat het informatiebeheerplan enigszins verouderd is. In 2024 zal er een nieuw informatiebeheerplan verschijnen, inclusief een informatieplattegrond om overzicht en inzicht te krijgen welke en hoeveel informatie waar is vastgelegd. Het vernieuwde Uitvoeringsplan Informatiebeheer DOWR gemeenten 2023-2025 wordt momenteel vastgesteld. Hierin staan zes kritieke succesfactoren beschreven die moeten worden vertaald naar acties waaraan de I-specialisten (op DOWR-I niveau en per gemeente) de komende jaren uitvoering kunnen geven. De focus ligt op digitale informatie duurzaam toegankelijk te beheren.

FINANCIËN EN BESTEDING SUBSIDIE

Het kabinet heeft voor de actieve openbaarmaking voor de periode 2021-2026 incidentele en structurele middelen gereserveerd. Voor de implementatie van de Woo is uit het incidentele budget voor de gemeenten Deventer, Raalte en Olst-Wijhe onder andere een kwartiermaker Wet open overheid aangesteld. Daarnaast is dit budget gereserveerd voor:

ICT-kosten

Anonimiseringssoftware
Publicatieplatform

Personeelskosten incidenteel/structureel

Woo-coördinator
Toename beheerslasten IT – functioneel beheer
Toename werkzaamheden informatiebeheer

Opleidingskosten

Training Wet open overheid / informatiehuishouding op orde

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000

Begroting 2024 - 2027	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	393	270	274	274	271	269
Leefomgeving	9.819	12.140	10.924	11.133	11.068	7.154
Samenleving	6.832	4.354	4.671	4.733	4.656	4.636
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	40.087	39.964	42.819	43.133	40.529	40.378
Totale Baten	57.131	56.728	58.688	59.273	56.525	52.436
Lasten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	-3.786	-3.980	-4.069	-4.060	-4.056	-4.051
Leefomgeving	-14.722	-17.774	-16.812	-16.775	-16.691	-12.777
Samenleving	-27.330	-26.647	-27.823	-27.805	-27.286	-27.259
Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	-9.598	-10.910	-10.831	-10.975	-8.649	-8.202
Totale Lasten	-55.436	-59.312	-59.535	-59.615	-56.681	-52.288
Saldo voor reservemutaties	1.695	-2.585	-848	-343	-157	149
Onttrekking reserves	6.342	4.273	1.218	713	528	224
Toevoeging reserves	-5.001	-1.689	-370	-371	-371	-372
Saldo reserves	1.342	2.585	848	343	157	-149
Saldo baten en lasten	-3.037	0	0	0	0	0

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Begrotingsjaar T		2024					
		T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Activa		31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
(im) Materiële vaste activa		40.081	43.679	42.237	40.593	38.740	37.056
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen		74	74	74	74	74	74
Financiële vaste activa: Leningen		9.582	9.370	9.235	8.965	8.837	8.742
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar							
Totaal Vaste Activa		49.737	53.122	51.546	49.632	47.652	45.872
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen		-859	-540	-580	-620	-662	-704
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen		0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar		2.085	2.085	2.085	2.085	2.085	2.085
Liquide middelen		314	308	308	308	308	308
Overlopende activa		6.617	6.617	6.617	6.617	6.617	6.617
Totaal Vlottende Activa		8.157	8.470	8.430	8.390	8.348	8.306
Totaal Activa		57.894	61.592	59.976	58.022	56.000	54.178
Passiva		31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Eigen vermogen		15.432	12.872	12.054	11.711	11.554	11.703
Voorzieningen		6.312	5.487	4.567	3.950	3.607	3.355
Vaste schuld		22.615	20.545	18.470	16.459	14.586	12.881
Totaal Vaste Passiva		44.359	38.903	35.091	32.120	29.747	27.939
Vlottende schuld		5.836	14.990	17.186	18.203	18.554	18.540
Overlopende passiva		7.699	7.699	7.699	7.699	7.699	7.699
Totaal Vlottende Passiva		13.535	22.689	24.885	25.902	26.253	26.239
Totaal Passiva		57.894	61.592	59.976	58.022	56.000	54.178

TOELICHTING ACTIVA

VASTE ACTIVA

De balanswaarden van de immateriële en materiële vaste activa nemen door afschrijvingen per jaar af. De balanswaarden van de financiële activa nemen vanaf door aflossingen per jaar af.

VLOTTENDE ACTIVA

De voorraden nemen vanaf 2023 elk jaar af. Dit komt doordat de toenemende (contante) waarde van de verliesvoorziening grondexploitatie op de balans in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad bouwgronden.

TOELICHTING PASSIVA

VASTE PASSIVA

De voorzieningen nemen jaarlijks af. Het eigen vermogen neemt elk jaar af, met als uitzondering 2027. Dat betekent dat er jaarlijks meer reserves worden onttrokken dan dat er wordt toegevoegd. In 2027 wordt er meer aan de reserves toegevoegd dan onttrokken. Verder lossen wij op onze vaste schulden (1 jaar of langer) jaarlijks af. Dit resulteert in een afname van het lang vreemd vermogen op de balans.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva bestaat met name uit kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Voor de begroting 2024-2027 raamt de gemeente Olst-Wijhe een (toenemend) financieringstekort, welke wordt gefinancierd middels kortlopende leningen. De boekwaardes van de overlopende passiva zijn voor de jaren 2023 tot en met 2027 gelijk gehouden op basis van de stand van de overlopende passiva in de jaarrekening 2022.

UITGANGSPUNTEN BEGROTING EN FINANCIËLE POSITIE

INLEIDING

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) is bij de aanbidding van de begroting een uiteenzetting van de financiële positie voorgeschreven. In dit hoofdstuk wordt hieraan mede invulling gegeven. Voor de financiële positie wordt verder verwezen naar de overige paragrafen van hoofdstuk 3.

BEGROTINGSRICHTLIJNEN 2024-2027

Algemeen

De Beleids- en financiële begroting 2024-2027 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2023-2026 vastgesteld door de raad d.d. 7 november 2022, inclusief de begrotingswijzigingen 2023 tot en met 10 juli 2023. Financiële mutaties 2024-2027 als gevolg van voorziene autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen in bestaand beleid en ontwikkelingen in de algemene uitkering, zoals opgenomen in de kadernota 2024-2027 worden verwerkt in de ontwerpbegroting 2024-2027.

Loonkostenmutatie gemeentepersoneel

In de begroting 2024-2027 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de Cao Gemeenten én ontwikkelingen met betrekking tot de sociale lasten en de werkgeverpremies. De Cao Gemeenten loopt door tot 1 januari 2024. In de CAO 2023 is onder andere afgesproken dat er een structurele salarisverhoging per 2 januari 2023 geldt van een nominaal bedrag van € 240 voor elke salarisschaal en daarna en hier boven op een stijging met 2%. Rekening houdende met de Cao 2023, de nog steeds hoge inflatie in 1e kwartaal 2023 én op basis van recent afgesloten CAO's in andere sectoren, bestaat de verwachting dat voor het jaar 2024 rekening moet worden gehouden met een stijging van tenminste 3% van de loonsom, ten opzichte van de formele salarisbedragen die gelden per 2 januari 2023.

Ook dient rekening te worden gehouden met een stijging van 1% in verband met verhoging van de werkgeverpremies. De loonkosten van het gemeentepersoneel worden gebaseerd op de vastgestelde formatie en de feitelijke loonkosten én rekening houdend met genomen besluiten met rechtspositionele consequenties.

Prijsmutatie (algemeen)

Voor 2024 wordt de prijsontwikkeling en daarmee de indexering ingeschat op 3,9%. Deze indexering is conform bestaand beleid gebaseerd op het Indexcijfer voor Materiële Overheidsconsumptie (IMOC), zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP 2023) van het Centraal Planbureau dat in maart 2023 is gepubliceerd.

In het verleden werd, gelet op de financiële positie van onze gemeente, rekening gehouden met een prijsmutatie van 0%, met uitzondering van de contractueel afgesproken prijsmutaties. De 0% *prijsmutatie* was ook breed van toepassing op subsidies, die de gemeente verstrekt aan instellingen, verenigingen et cetera. In diezelfde kadernota 2024-2027 is echter besloten dat bij secundaire voorzieningen wel een prijsindexatie wordt toegepast.

De meerjarenraming wordt opgesteld op basis van constante prijzen. Dit betekent dat de meerjarenraming wordt gebaseerd op het prijsniveau van het begrotingsjaar en er in latere jaren geen verdere indexering wordt toegepast.

Loonkosten- en prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Loonkosten- en prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Voor compensatie van de loonkostenmutatie van primaire voorzieningen gelden ten opzichte van 2023 de landelijke richtlijnen voor de CAO Welzijn en cao-bibliotheek (publicatie VNG). In de kadernota 2024-2027 is per abuis de oude tekst blijven staan dat de 0% prijsmutatie ook geldt voor verstrekte subsidies aan instellingen voor primaire voorzieningen, dat is echter niet het geval. Bij het vaststellen van de begroting 2023-2027 op 7 november 2022 is ingestemd met het toepassen van prijsindexatie op de subsidies voor primaire voorzieningen. Als subsidiepartners meer dan € 50.000 ontvangen voor materiële kosten, dan volgt de indexatie de consumentenprijsindex van het jaar waarop de subsidie betrekking heeft. Voor lagere bedragen wordt standaard 2% geïndexeerd.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden

Er wordt uitgegaan van de door de gemeenschappelijk regelingen/samenwerkingsverbanden laatst vastgestelde (meerjaren)begroting (2023 of 2024) en de wijzigingen daarop op basis van de door de samenwerkingsverbanden vastgestelde begrotingswijzigingen, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt.

Eventuele financiële consequenties van besluitvorming door de regio (waaronder DOWRbedrijfsvoering)

die buiten het genoemde kader vallen worden afzonderlijk gemeld bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting 2024-2027.

Algemene heffingen

A. Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerendezaakbelastingen

Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Voor 2024 wordt voorgesteld de opbrengststijging met 3,9% te verhogen, zijnde het percentage van de prijsindexering.

2. Toeristenbelasting

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2023 en het tarief toeristenbelasting 2024 van 7 november 2022 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2024 € 1,50 per overnachting.

B. Heffingen en rechten

1. Rioolheffing

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2028 Olst-Wijhe is vastgesteld in de raad van 1 november 2021. Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg.

2. Afvalstoffenheffing

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Voorgesteld wordt om de tarieven - zoals gebruikelijk - vast te stellen bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting.

3. Overige leges, rechten en tarieven

In afgelopen jaren is onderzoek gedaan naar de kostenonderbouwing en kostendekkendheid van de tarieven. Voor verschillende tarieven is de kostenonderbouwing helder gemaakt en de kostendekkendheid opnieuw beoordeeld.

Voor de legestarieven gerelateerd aan de omgevingsvergunningen en de algemeen plaatselijke verordening/bijzondere wetten vormen de raadsbesluiten van 17 november resp. 15 december 2014 het kader.

Voor overige leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2024 een stijgingspercentage van 3,9%, gebaseerd op gegevens van het Centraal Planbureau (CPB) vanwege de optredende inflatie. Hierbij wordt opgemerkt dat de rijksoverheid er vanuit gaat dat gemeenten een percentage van 7% hanteren. Op basis hiervan wordt ook de compensatie van de algemene uitkering berekend. Uitzondering hierop zijn de leges waarvan de tarieven wettelijk worden bepaald (zoals tarieven paspoorten en rijbewijzen).

Rentepercentages

Voor de wijze van toerekening van rente gelden voorschriften. Op grond van de notitie rente 2017 van de commissie BBV moeten de rentekosten moeten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag welke binnen een marge van 0,5% mag worden afgerond.

In de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2019 is aanvullend bepaald dat de toe te rekenen

rente aan de taakvelden 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur en 8.2 Grondexploitatie (die vervolgens mag worden toegevoegd aan de post voorraden, bouwgronden in exploitatie (BIE)) moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen.

De inflatie is momenteel hoog. Daarom wil de centrale bank de vraag afremmen met een hogere rente.

De ECB heeft recent de beleidsrente recent al meerdere keren verhoogd.

Daardoor is ook de rente voor tijdelijk op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd "kortgeld" opgelopen tot circa 3%.

Daarom wordt voor begrotingsjaar 2024 en de volgende jaren voorgesteld 3% aan te houden (was 0,5%).

Vanwege de gestegen rente is de verwachting is dat voor de begroting 2024-2027 voor de grondexploitatie een rentepercentage van 2,19% (was 1,59%) moet worden gehanteerd. Op basis van de huidige inzichten kan voor de (overige) aan taakvelden toe te rekenen rente (evenals het geval is voor de begroting 2023-2026) een omslagpercentage van 1,5% kan worden gehanteerd.

Deze berekeningen worden bij het voorbereiden van de begroting 2024 geactualiseerd aan de hand van geactualiseerde begrotingscijfers over 2024 en monetaire ontwikkelingen. Ook voor de berekening van kapitaallasten van toekomstige investeringen wordt het percentage van 1,5% gehanteerd.

Aan voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd wordt rente toegevoegd gelijk aan het percentage waarmee de voorzieningen contant zijn gemaakt.

Voor rentebijdrage aan de reserves wordt het hiervoor benoemde Indexcijfer 2024 voor Materiele Overheidsconsumptie (IMOC) aangehouden i.c. 3,9%. Een uitzondering geldt voor de reserve die dient als dekking voor kapitaallasten van investeringsuitgaven (bestemmingsreserve kapitaallasten gemeentehuis). Hier wordt voor de rentebijdrage een percentage gelijk aan de oorspronkelijke omslagrente gehanteerd.

Verloop inwoners en woningen

Voor berekeningen van het meerjarig financieel perspectief worden onderstaande ramingen aangehouden. Deze aantallen zijn onder andere van belang voor de berekening van de algemene uitkering en de OZB-ontvangsten.

Tabel verloop inwoners en woningen

Stand per:	Inwoners *)	Woningen **)
1 januari 2023	18.681	7.980
1 januari 2024	18.781	8.080
1 januari 2025	18.881	8.180
1 januari 2026	18.981	8.280
1 januari 2027	19.081	8.380

*) De stand per 1 januari 2023 is het definitief door het CBS vastgestelde bevolkingscijfer. Voor de jaren 2024-2027 is rekening gehouden met een voorzichtige inschatting van de bevolkingsontwikkeling (jaarlijks verhoging: 100 inwoners).

**) De stand per 1 januari 2023 (aantal verblijfsobjecten met een woonfunctie) is gebaseerd op de gegevensverzameling via de Landelijke voorziening Basisregistraties Adressen en Gebouwen (LV BAG). De toename van het aantal woningen (verblijfsobjecten) vanaf 202 is gebaseerd op het Programmaplan Focus op Wonen (1.000 woningen in 10 jaar, jaarlijkse toename 100 woningen).

BELEIDSKADER PROVINCIE

Criteria repressief toezicht in 2023

Hieronder zijn de algemene uitgangspunten geformuleerd om voor het begrotingsjaar 2024 voor het repressieve toezicht in aanmerking te komen.

De Begroting 2024 moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in 2027 tot stand zal komen. De Begroting en Jaarrekening dienen binnen de wettelijke termijnen toegezonden te zijn aan de provincie. De vastgestelde Jaarrekening en de Begroting dienen tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november, aan Gedeputeerde Staten te zijn gezonden.

Het begrip structureel evenwicht houdt in dat in de begroting jaarlijks de structurele lasten gedekt worden door de structurele baten. Het begrip reëel evenwicht houdt in dat de begroting volledig, realistisch en haalbaar is.

(Geen) opschuivend sluitend meerjarenperspectief

Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordeelt Gedeputeerde Staten of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden, waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. In deze ontwerpbegroting is daar geen sprake van, omdat juist de eerste twee jaarschijven in evenwicht zijn en de laatste twee jaren niet.

ONTWIKKELINGEN FINANCIËEL MEERJARENBEELD

Het financiële beeld ziet er op basis van de op 10 juli 2023 door uw raad vastgestelde Kadernota 2024-2027 als volgt uit:

Financieel beeld Kadernota 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023-2027 tot en met heden	1.662.886	2.298.980	419.561	419.561
Saldo uitwerking Meicirculaire 2023	1.830.851	1.862.269	1.599.135	1.413.972
Saldo verwachte autonome ontwikkelingen	-2.804.134	-3.149.205	-3.164.205	-3.093.893
Saldo uitvoeringsagenda Bestuursakkoord	-417.500	-497.500	-497.500	-497.500
Saldo nieuw beleid	-26.643	-33.819	-45.587	-52.873
Saldo meerjarenbeeld kadernota 2024-2027	245.460	480.725	-1.688.596	-1.810.733

In de Kadernota 2024-2027 is op onderdelen een inschatting gemaakt van de budgetontwikkeling. Bij het opstellen van de gedetailleerde ramingen van baten en lasten in de ontwerpbegroting wordt duidelijk hoe bepaalde aannames uit de Kadernota in de gedetailleerde ontwerpbegroting doorwerken. Het financiële beeld uit de ontwerpbegroting wijkt daardoor op onderdelen af van het vastgestelde financiële beeld uit de op 5 juli 2023 vastgestelde Kadernota 2024-2027.

De conclusie na het opstellen van de ontwerpbegroting is dat alleen de eerste twee jaarschijven sluitend zijn. De begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2027 zijn volgens de toezichtregels van de provincie slechts voor de eerste twee jaren structureel in evenwicht. Dat is voldoende voor repressief toezicht, maar geeft een zorgelijk beeld voor de toekomst. De oorzaak van de verslechtering vanaf 2026 is de sterke daling van de rijksmiddelen.

Onder hoofdstuk Financiële begroting, Incidentele baten en lasten, is een voorlopig beeld van het structureel saldo weergegeven. In het raadsvoorstel tot vaststelling van de begroting 2024 wordt dit op basis van de gewijzigde uitkomsten geactualiseerd.

Daarnaast worden de volgende punten in het raadsvoorstel nader uitgewerkt: de consequenties van de Septembercirculaire 2023 en een nadere invulling van de stelpost inflatie.

Het beeld van deze ontwerpbegroting en de afwijking ten opzichte van het beeld bij de kadernota is als volgt:

Financieel beeld Ontwerpbegroting 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Beeld vastgestelde Kadernota 2024-2027	245.460	480.725	-1.688.596	-1.810.733
Afwijking ten opzichte van de Kadernota 2024-2027	80.475	54.380	-3.697	11.311
Beeld ontwerpbegroting 2024-2027	325.935	535.105	-1.692.293	-1.799.422

Toelichting op de verschillen

Het financiële beeld van de opgestelde begroting laat een afwijking zien ten opzichte van het beeld in de Kadernota 2024-2027. Het gaat om een verschil van ongeveer € 80.000 voordelig in 2024 naar € 11.000 voordelig in 2027, en daartussen een voordeel van € 54.000 in 2025 en een nadeel van € 4.000 in 2026.

De verschillen zijn financieel samengevat als volgt opgebouwd:

Afwijkingen ten opzichte van de Kadernota	2024	2025	2026	2027
Loonmaatregelen: ontwikkeling CAO, wg-lasten, etc	96.009	127.505	127.548	127.548
Indexering en autonome groei en ontwikkeling	-32.084	-21.524	-38.809	-36.627

Actualisatie stelpost hogere energiekosten	175.000	200.000	200.000	200.000
Kapitaallasten	7.402	7.363	7.325	1.411
Financiering, oa effect rentestijging	-138.490	-234.479	-262.062	-247.074
Privacy	-29.462	-29.462	-29.462	-29.462
Overige kleine afwijkingen (vooral meicirculaire)	2.100	4.977	-8.237	-4.485
Totaal afwijkingen Ontwerpbegroting 2024-2027 tov Kadernota 2024-2027	80.475	54.380	-3.697	11.311

Specificatie afwijkingen

Loonmaatregelen, ontwikkeling CAO, werkgeverslasten, et cetera

Er is een voordeel ten opzichte van de inschatting bij de kadernota. Dit komt door een rekenfout bij kadernota, maar ook door wervingsverschillen.

Indexering en autonome groei en ontwikkeling

Hier is een nadeel ontstaan ten opzichte van de kadernota. Het nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door indexaties die bij de kadernota nog niet waren voorzien, waarvan de grootste de indexatie van Veilig Thuis IJsselland is.

Actualisatie stelpost hogere energiekosten

Hoewel de inkoop voor energie voor 2024 op het moment van schrijven nog bezig is, is op basis van de marktontwikkelingen in de energieprijzen te stellen dat een deel van de stelpost vrij kan vallen.

Kapitaallasten

Er is een voordeel in de kapitaallasten te zien ten opzichte van de kadernota. Dit heeft voornamelijk te maken met een onderschrijding van enkele investeringskredieten.

Financiering

Het nadelig effect op het gebied van financiering komt door de gestegen rente voor nieuwe kasgeldleningen en mutaties op het financieringstekort.

Privacy

Er is geconstateerd dat bij nieuwe i-uitvoeringsplannen gegevensbeschermingsbeoordelingen (DPIAs) uitgevoerd moeten worden om de bescherming van persoonsgegevens te borgen. Hiermee was nog geen rekening gehouden in de begroting van deze uitvoeringsplannen.

OVERZICHT BESCHIKBARE RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve/voorziening	WBS nrs	Saldo aan het begin van 2024	Bespaarde rente t.g.v. exploitatie	Vermeerdering dotatie rente	vermeerderingen overig 2024	Verminderingen 2024	Saldo aan het begin van 2025
A. Algemene reserve:							
Algemene reserve	U1.4100.00	3.000.000					3.000.000
Nader te bestemmen middelen	U1.4105.00	8.409.145				777.963	7.631.182
Nader te bestemmen middelen, verk. opb bibliotheek	U1.4105.02	102.638					102.638
Nader te bestemmen middelen, resultaatbestemming	U1.4105.04	-1.645.255					-1.645.255
Reserve grondexploitatie	U1.4110.00	215.810		8.417			224.227
Totaal algemene reserves		10.082.339	-	8.417	-	777.963	9.312.793
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening							
Exploitatieresultaat 2022		3.036.765					-
Totaal nog te bestemmen resultaat jaarrekening	-	3.036.765	-	-	-	-	-
C. Bestemmingsreserves:							
Investeringsreserve, algemeen	U1.4200.00	0					0
Investeringsreserve, binnensted vernieuwing	U1.4200.02	0					0
Investeringsreserve, kracht van Salland Leader	U1.4200.04	43.881					43.881
Decentralisatie huisvesting onderwijs	U1.4202.00	133.834					133.834
Bestemmingsreserve algemeen	U1.4205.00	0					0
Reserve recreatieve functies nabij IJssel Olst	U1.4210.00	0					0
Kapitaallasten gemeentehuis	U1.4213.00	200.853		8.034		72.330	136.557
Bestemmingsreserve privatisering groen	U1.4215.00	0					0
Reclamesport	U1.4222.00	25.579			2.200		27.779
Onderhoud gemeentehuis	U1.4240.00	207.920			69.550	102.137	175.333
Onderhoud huisvesting buitendienst	U1.4241.00	21.932			10.598	27.548	4.982
Onderhoud brandweergarages	U1.4242.00	112.578				20.000	92.578
Onderhoud welzijnsaccomodaties	U1.4243.00	494.802			157.854	168.783	483.873
Onderhoud kerktorens	U1.4244.00	168.711			24.758	22.410	171.059
Onderhoud gebouwen begraafplaats	U1.4245.00	63.415			7.417	26.359	44.473
Onderhoud passantenhaven	U1.4246.00	15.000			3.000		18.000
Omgevingsvergunning	U1.4247.00	9.835					9.835
Duurzaamheid	U1.4248.00	0					0
Laanbeplanting Raalterweg Wesepe	U1.4249.00	0					0
Wachtgeldverplicht huidige wethouders	U1.4250.00	75.000		1.725	75.000		151.725
Reserve sociaal domein	U1.4255.00	53.323					53.323
Reserve Ontheemden	U1.4255.00	1.162.684					1.162.684
Totaal bestemmingsreserves		2.789.348	-	9.759	350.377	439.567	2.709.917
D. Voorzieningen							
Afvalstoffen	U2.8305.00	279.669					279.669
Voorziening Vervanging Riolerings	U2.8316.00	3.555.095				1.772.221	1.782.874
Ruimtelijke kwaliteit	U2.8330.00	94.142					94.142
Pensioenaanspraken wethouders	U2.8340.00	1.386.427		34.272	70.725	63.100	1.428.324
Wachtgeldverplichtingen vm werthouders	U2.8364.00	369.823					369.823
Voorz. spaarverlof en bovenw. Uren alg	U2.8366.00	397.297					397.297
Totaal voorzieningen		6.082.453	-	34.272	70.725	1.835.321	4.352.129
TOTAAL		18.954.139	-	52.448	421.102,00	3.052.851	16.374.838
Verwachte verliezen grondexploitatie	U2.8300.00	1.979.095		39.582			2.018.677
Voorziening dubieuze debiteuren soza	U2.8301.00	373.592					373.592
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	U2.8313.00	22.320					22.320
Voorzieningen in mindering op activa		2.375.007	-	39.582	-	-	2.414.589
TOTAAL GENERAAL		21.329.146	-	92.030	421.102	3.052.851	18.789.427

Naam reserve/voorziening	WBS nrs	Saldo aan het begin van 2025	Saldo aan het begin van 2026	Saldo aan het begin van 2027
A. Algemene reserve:				
Algemene reserve	U1.4100.00	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Nader te bestemmen middelen	U1.4105.00	7.631.182	7.416.709	7.401.709
Nader te bestemmen middelen, verk. opb bibliotheek	U1.4105.02	102.638	102.638	102.638
Nader te bestemmen middelen, resultaatbestemming.	U1.4105.04	-1.645.255	-1.645.255	-1.645.255
Reserve grondexploitatie	U1.4110.00	224.227	232.972	242.058
Totaal algemene reserves		9.312.793	9.107.065	9.101.151
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening				
Exploitatieresultaat 2022		-	-	-
Totaal nog te bestemmen resultaat jaarrekening		-	-	-
C. Bestemmingsreserves:				
Investeringsreserve, algemeen	U1.4200.00	0	0	0
Investeringsreserve, binnensted vernieuwing	U1.4200.02	0	0	0
Investeringsreserve, kracht van Salland Leader	U1.4200.04	43.881	43.881	43.881
Decentralisatie huisvesting onderwijs	U1.4202.00	133.834	133.834	133.834
Bestemmingsreserve algemeen	U1.4205.00	0	0	0
Reserve recreatieve functies nabij IJssel Olst	U1.4210.00	0	0	0
Kapitaallasten gemeentehuis	U1.4213.00	136.557	69.689	0
Bestemmingsreserve privatisering groen	U1.4215.00	0	0	0
Reclamesport	U1.4222.00	27.779	29.979	32.179
Onderhoud gemeentehuis	U1.4240.00	175.333	144.800	-46.552
Onderhoud huisvesting buitendienst	U1.4241.00	4.982	5.668	4.646
Onderhoud brandweergarages	U1.4242.00	92.578	72.578	72.578
Onderhoud welzijnsaccommodaties	U1.4243.00	483.873	421.564	420.792
Onderhoud kerktorens	U1.4244.00	171.059	152.639	170.825
Onderhoud gebouwen begraafplaats	U1.4245.00	44.473	18.565	23.142
Onderhoud passantenhaven	U1.4246.00	18.000	21.000	24.000
Omgevingsvergunning	U1.4247.00	9.835	9.835	9.835
Duurzaamheid	U1.4248.00	0	0	0
Laanbeplanting Raalterweg Wesepe	U1.4249.00	0	0	0
Wachtgeldverplicht huidige wethouders	U1.4250.00	151.725	232.642	316.715
Reserve sociaal domein	U1.4255.00	53.323	53.323	53.323
Reserve Ontheemden	U1.4255.00	1.162.684	1.162.684	1.162.684
Totaal bestemmingsreserves		2.709.917	2.572.682	2.421.883
D. Voorzieningen				
Afvalstoffen	U2.8305.00	279.669	279.669	279.669
Voorziening Vervanging Riolering	U2.8316.00	1.782.874	1.147.816	627.251
Ruimtelijke kwaliteit	U2.8330.00	94.142	94.142	94.142
Pensioenaanspraken wethouders	U2.8340.00	1.428.324	1.470.221	1.512.118
Wachtgeldverplichtingen vm werthouders	U2.8364.00	369.823	369.823	369.823
Voorz. spaarverlof en bovenw. Uren alg	U2.8366.00	397.297	397.297	397.297
Totaal voorzieningen		4.352.129	3.758.968	3.280.300
TOTAAL		16.374.838	15.438.714	14.803.334
Verwachte verliezen grondexploitatie	U2.8300.00	2.018.677	2.059.050	2.100.231
Voorziening dubieuze debiteuren soza	U2.8301.00	373.592	373.592	373.592
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	U2.8313.00	22.320	22.320	22.320
Voorzieningen in mindering op activa		2.414.589	2.454.962	2.496.143
TOTAAL GENERAAL		18.789.427	17.893.676	17.299.476

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Incidentele Baten & Lasten					
Begroting 2024 - 2027	Baten / Lasten	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
2. Leefomgeving	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-380.000	-50.000	-	-
3. Samenleving	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-54.000	-	-	-
4. Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-210.528	-178.946	-	-
Reserve mutaties	Onttrekkingen	1.217.530	713.464	528.036	223.587
	Toevoegingen	-350.377	-350.377	-350.377	-350.377
Resultaat		222.625	134.141	177.659	-126.790

Incidentele Baten & Lasten Grexen					
Begroting 2023 - 2026	Baten / Lasten	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Grondexploitaties	Baten	5.325.365	5.546.268	5.522.325	1.877.448
Grondexploitaties	Lasten	-5.325.365	-5.546.268	-5.522.325	-1.877.448
Mutatie voorraad		-	-	-	-

Rentetoevoeging verliesvoorziening grondexploitatie	-39.582	-40.373	-41.181	-42.004
--	----------------	----------------	----------------	----------------

Totaal incidenteel	183.043	93.768	136.478	-168.794
---------------------------	----------------	---------------	----------------	-----------------

Saldo ontwerpbegroting	325.935	535.105	-1.692.293	-1.799.422
Incidenteel	-183.043	-93.768	-136.478	168.794
Structureel saldo	142.892	441.337	-1.828.771	-1.630.628

Toelichting incidentele baten en lasten:

In de begroting 2024-2027 zijn er jaarlijks meer incidentele baten dan lasten, met uitzondering van 2027. Dit wordt veroorzaakt door de reservemutaties. De incidentele baten en lasten zijn conform de 'Handreiking verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten' van de provincie opgesteld.

Programma 1: Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

In het programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid is er geen sprake van incidentele baten of lasten.

Programma 2: Leefomgeving

De incidentele baten en lasten uit het programma Leefomgeving betreffen de grondexploitaties en de rentetoevoeging aan de verliesvoorzieningen van deze grondexploitaties. De incidentele baten en lasten van programma Leefomgeving worden echter niet weergegeven in de tabel bij programma Leefomgeving, aangezien beide apart vermeld dienen te worden. De grondexploitaties worden verrekend met de voorraad en zijn per saldo altijd nul.

Verder zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de voorbereidingskosten van de invoering Omgevingswet in 2024 en de inzet van een gebiedsmanager IJssel in 2024 en 2025.

Programma 3: Samenleving

De incidentele lasten binnen het programma Samenleving hebben betrekking op servicepunt bibliotheek.

Programma 4: Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele lasten binnen het programma Algemene dekkingsmiddelen bestaat uit incidentele middelen die beschikbaar zijn gesteld voor DOWR-I uitvoeringsplannen. De incidentele lasten hebben betrekking op de implementatiekosten van diverse softwareprojecten. Verder worden er in 2024 en 2025 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeringsprogramma dienstverlening en het uitvoeringsprogramma overheidsparticipatie.

Reserve mutaties

De incidentele lasten betreffen de stortingen voor het onderhoud van de welzijnsaccommodaties, kerktorens, begraafplaatsen, huisvesting buitendienst en het gemeentehuis. Dit betreft jaarlijks een last van €270.177. Daarnaast is er jaarlijks een storting in de reserve wachtgeld van €75.000. Ten slotte zijn er nog twee stortingen van respectievelijk €2.200 en €3.000 in de reserves die betrekking hebben reserve reclame en onderhoud Loswal.

De incidentele baten betreffen de onttrekkingen uit de reserves ten gunste van de exploitatie. Dit bestaat voornamelijk uit onttrekkingen uit de onderhoudsreserves voor het onderhoud van vastgoed. €367.237 in 2024, €426.661 in 2025, €440.559 in 2026 en €213.587 in 2027. Overige onttrekkingen uit de reserves hebben betrekking op DOWR-I, uitvoeringsplannen, voorbereiding invoeringskosten Omgevingswet en sociaal domein.

Structureel saldo:

Het structureel saldo van de begroting is op basis van de uitkomst van de ontwerpbegroting berekend door het saldo van incidentele baten en lasten hierop in mindering te brengen.

JAARLIJKS TERUGKERENDE ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN VAN VERGELIJKBAAR VOLUME

nr.	Onderdeel	Geraamde sterkte begroting 2024 (fte's)	Personeels- lasten begroting 2024	Geraamde sterkte begroting 2023 (fte's)	Personeels- lasten begroting 2023
1.	Leden van de raad (excl.wethouders)				
	vergoeding raadswork		238.742		234.917
	onkostenvergoeding		41.703		39.650
	Totaal leden van de raad		280.444	-	274.567
2.	Totaal FTE raadsgriffie	2,0556	203.779	2,0556	192.705
3.	Burgemeester en wethouders				
	- Burgemeester	1	157.648	1	165.153
	- Wethouders	3	311.994	3	290.769
	Totaal burgemeester en wethouders	4,0	469.642	4	455.922
4.	Totaal burgerlijke stand	-	10.000	-	6.240
5.	Totaal openbaar Basisonderwijs (logopediste)	0,5694	48.909	0,5694	46.237
6.	Totaal sporthal	2,8889	172.432	2,8889	160.524
7.	Totaal leader coordinator	0,6667	69.945	0,6667	66.274
8.	Totaal Woningbouwregisseur	1,0	120.570	1	114.418
9.	Teams				
	Directieteam	2	279.097	2	267.120
	Concerncontrol	1	120.570	0,7	108.369
	Team Bedrijfsvoering en communicatie	23,6769	2.045.125	20,3646	1.742.197
	Team Projectmanagement en Advies	5,8889	588.783	5,8945	547.233
	Team Beheer Openbare Ruimte	20,5001	1.626.456	20,4668	1.477.038
	Team Publiekzaken	11,7303	828.295	11,7225	861.489
	Team Werk, Inkomen en Zorg	27,5558	2.371.690	26,1114	2.132.744
	Team Maatschappelijke Ontwikkelingen	11,9891	1.112.724	12,0447	1.094.848
	Zwembad	0,8333	47.931	0,8333	54.542
	Team Leefomgeving	28,6891	2.535.144	21,6335	1.831.800
	Totaal Teams	133,8635	11.555.815	121,7713	10.117.381
10.	Voormalig personeel				
	- Berekening + uitvoering pensioen/wachtgeld door D&T		22.700		20.800
	- Leeftijdsbewust personeelsbeleid		11.900		10.400
	- voormalig wethouders		63.100		51.000
	- ww voormalig personeel		33.300		33.300
	Totaal voormalig personeel	0	131.000	-	115.500
11.	Overige lasten personeel				
	Belasting WKR		40.000		35.000
	stage-vergoedingen		10.000		10.000
	reiskosten		20.000		20.000
	Fuwa etc.				
	Totaal overige personeelslasten	0	70.000	-	65.000
	TOTAAL PERSONEELSLASTEN	145,0441	13.132.536	132,9519	11.614.768

OVERZICHT TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVE

Toevoeging aan reserves					
Product	Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Programma 1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid					
U6.001.01.02	College van B & W	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Programma 2 Leefomgeving					
U6.560.01.03	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	-2.250	-2.250	-2.250	-2.250
U6.560.01.05	Passantenhaven Wijhe	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
U6.724.01.01.00	Begraafplaatsen-algemeen	-7.417	-7.417	-7.417	-7.417
Programma 3 Samenleving					
U6.420.03.12.01	Gymlokaal Watertorenstraat onderhoud	-13.530	-13.530	-13.530	-13.530
U6.420.03.14.01	Gymlokaal de Nieuwe Coers onderhoud	-7.848	-7.848	-7.848	-7.848
U6.530.01.01.00	Sporthal De Hooiberg Olst algemeen	-2.200	-2.200	-2.200	-2.200
U6.530.01.01.01	Sporthal De Hooiberg Olst onderhoud	-58.348	-58.348	-58.348	-58.348
U6.530.04.01.01	Zwembad Wijhe onderhoud	-33.523	-33.523	-33.523	-33.523
U6.540.01.01	Muziekcentrum Olst	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
U6.541.01.01	Kerktorens	-24.758	-24.758	-24.758	-24.758
U6.670.04.01.01	Buurthuis Den Nul onderhoud	-2.055	-2.055	-2.055	-2.055
U6.670.04.03.01	Sociaal cultureel centrum de Bongerd ond	-14.866	-14.866	-14.866	-14.866
U6.670.06.01.01	Zalencentrum Wesepe onderhoud	-23.134	-23.134	-23.134	-23.134
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien					
U6.960.02.20	huisvesting binnendienst	-69.550	-69.550	-69.550	-69.550
U6.960.02.65	FI & GB buitendienst	-10.598	-10.598	-10.598	-10.598
Subtotaal		-350.377	-350.377	-350.377	-350.377
Toevoeging bespaarde rente aan reserves					
U6.914.01.01	Geldleningen en uitzettingen 1 jaar	-19.376	-20.171	-20.996	-21.842
Totaal Toevoeging		-369.753	-370.548	-371.373	-372.219

Onttrekking aan Reserves	Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Programma 2 Leefomgeving					
U6.210.03.01.00	Openbare ruimte: verkeer algemeen	10.000	10.000	10.000	10.000
U6.560.01.03	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	888	888	888	888
U6.560.01.04	Recreatie en toerisme	50.000	50.000	-	-
U6.724.01.01.00	Begraafplaatsen-algemeen	6.359	13.325	2.840	2.660
U6.810.01.10	Vorbereiding invoering Omgevingswet	330.000	-	-	-
Programma 3 Samenleving					
U6.420.03.12.01	Gymlokaal Watertorenstraat onderhoud	5.000	5.000	5.000	5.000
U6.420.03.14.01	Gymlokaal de Nieuwe Coers onderhoud	5.000	5.000	5.000	5.000
U6.510.01.01	Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe	139.000	-	-	-
U6.530.01.01.01	Sporthal De Hooiberg Olst onderhoud	50.000	50.000	50.000	50.000
U6.530.04.01.01	Zwembad Wijhe onderhoud	26.072	30.142	54.482	22.275
U6.540.01.01	Muziektent Olst	3.895	1.710	1.710	1.710
U6.540.01.04	Amateuristische kunstbeoef	1.689	-	-	-
U6.541.01.01	Kerktorens	17.410	38.178	6.572	12.429
U6.614.01.01	Minimabeleid	5.000	5.000	5.000	-
U6.670.04.01.01	Buurthuis Den Nul onderhoud	760	5.985	760	760
U6.670.04.03.01	Sociaal cultureel centrum de Bongerd ond	1.724	10.583	5.181	3.663
U6.670.06.01.01	Zalencentrum Wesepe onderhoud	35.444	70.855	35.604	21.494
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien					
U6.002.01.04	Overheidsparticipatie	50.000	50.000	-	-
U6.960.01.01	Saldo van kostenplaatsen	100.000	100.000	-	-
U6.960.02.12	DOWR-i Uitvoeringsplannen	24.274	29.473	-	-
U6.960.02.20	huisvesting binnendienst	129.167	127.113	303.079	48.586
U6.960.02.65	FI & GB buitendienst	27.548	9.912	11.620	8.822
U6.960.03.10	overhead kostenplaats teams	78.000	-	-	-
U6.960.03.11	Team BVO	30.300	30.300	30.300	30.300
U6.960.03.13	Team Publiekszaken	90.000	70.000	-	-
Totaal onttrekking		1.217.530	713.464	528.036	223.587

EMU-SALDO

Omschrijving	T-1	T	T+1
	2023	2024	2025
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming	x € 1000,- Volgens begroting 2024	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.095	-522	192
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.598	-1.441	-1.644
3. Mutatie voorzieningen	-825	-920	-617
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	319	-40	-40
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-3.647	39	1.259

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per taakveld begroting 2023-2026	Baten Begroting 2024	Lasten Begroting 2024	Verschil
Bestuur	0	-1.423	-1.423
Burgerzaken	174	-528	-354
Beheer overige gebouwen en gronden	0	-30	-30
Ondersteuning organisatie	118	-8.825	-8.708
Treasury	452	-349	103
OZB woningen	3.906	-169	3.736
OZB niet-woningen	1.420	-132	1.288
Belastingen Overig	54	-46	9
Algemene uitkering overige uitkeringen	35.868	0	35.868
Overige baten en lasten	801	-1.304	-503
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer	84	-1.716	-1.632
Openbare orde en Veiligheid	16	-371	-355
Verkeer en vervoer	50	-2.280	-2.230
Recreatieve Havens	23	-17	6
Economische ontwikkeling	5	-293	-288
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	974	-997	-22
Economische promotie	201	-6	195
Economische promotie	0	-32	-32
Openbaar basisonderwijs	21	-111	-90
Onderwijshuisvesting	0	-1.005	-1.005
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	170	-1.371	-1.201
Sportbeleid en activering	119	-271	-152
Sportaccommodaties	235	-1.600	-1.366
Cultuurpresentatie, -productie, -partici	0	-186	-186
Musea	0	-82	-82
Media	105	-692	-586
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	-1.206	-1.206
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	-270	-270
Mediabeleid	0	-10	-10
Samenkracht en burgerparticipatie	357	-2.498	-2.141
Wijkteams	0	-1.561	-1.561
Inkomensregelingen	3.212	-4.791	-1.579
Begeleide participatie	0	-2.074	-2.074
Arbeidsparticipatie	0	-606	-606
Maatwerkvoorziening (WMO)	3	-820	-817
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
Hulp bij het huishouden WMO	0	-1.817	-1.817
Begeleiding(WMO)	0	-1.133	-1.133
Dagbesteding(WMO)	38	-495	-457
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	112	-333	-221
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	0	-730	-730
Jeugdhulp behandeling	0	-745	-745
Jeugdhulp dagbesteding	0	-215	-215
Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	-373	-373
Pleegzorg	0	-215	-215
Gezinsgericht	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf overig	0	-869	-869
Jeugdhulp behandeling GGZ zndr verblijf	0	-1.219	-1.219
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	-15	-15
Gesloten plaatsing	0	-325	-325
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	201	-201	0
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	-125	-125
Jeugdbescherming	0	-350	-350
Jeugdreclassering	0	-20	-20
Volksgesondheid	98	-974	-876
Riolering	2.149	-1.619	531
Afval	2.154	-1.768	386
Milieubeheer	356	-1.398	-1.042
Begraafplaatsen en crematoria	58	-97	-39
Ruimtelijke ordening	164	-1.318	-1.154
Grondexploitatie (niet-bedrijfventerein)	4.635	-4.652	-17
Wonen en bouwen	354	-855	-501

Taakveld Reserve mutaties	1.218	-370	848
Resultaat	59.905	-59.905	

TAAKVELD 0.4 OVERHEAD

Taakveld 0.4 overhead	
Omschrijving	2024
Bestuurlijke communicatie & voorlichting	82.953
Bestuursondersteuning(B&W)	105.306
Commissie advies bezwaarschriften	18.859
Digitale transformatie	203.630
DIV	10.750
Duurzame inzetbaarheid	73.870
DOWR-i uitvoeringsplannen	3.273.572
Financien algemeen	11.433
Huisvesting binnendienst	383.615
ICT/GEO	64.950
Implementatie 5W's	107.029
Ondernemersraad OW	6.687
Overhead Diverse Teams	3.266.478
Overige kosten P&O	485.612
Thuiswerkfaciliteiten	30.000
Privacy	95.579
programma informatiemanagement	10.000
Representatie	28.310
Totaal Saldo	8.258.633
Toegerekend aan grexen en projecten	-1.440.447
Toegerekend aan riool en afval	-260.654
Saldo Taakveld 0.4 overhead	6.557.532

BIJLAGEN

KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2022		Raming 01-01-2023		Raming 01-01-2024	
		<i>specificatie</i>		<i>specificatie</i>		<i>specificatie</i>
Sociale structuur						
aantal inwoners :	18.681		18.596		18.738	
waarvan :						
< 20 jaar		3.896				
> 20 jaar en < 65 jaar		10.499				
> 65 jaar		4.286				
aantal bijstandsontvangers:	192		200		188	
waarvan:						
Participatiewet tot 65 jaar		180		187		175
IOAW		10		12		10
IOAZ		2		1		3
Fysieke structuur						
Oppervlakte gemeente	11.837 ha		11.837 ha		11.837 ha	
Volkshuisvesting:						
- woningen	7.981		8.004		8.080	
- niet-woningen	933		924		980	
Onderwijs (aantallen per teldatum 1 oktober)						
aantal leerlingen:	1.547		1.547		nog niet bekend	
waarvan:						
Openbaar basisonderwijs		394		394		
Bijzonder basisonderwijs		798		798		
Voortgezet onderwijs		355		355		
Financiële structuur		<i>per inwoner:</i>		<i>per inwoner</i>		<i>per inwoner:</i>
lasten			50.969.000	2.741	59.905.000	3.197
opbrengst belastingen			5.254.600	283	5.320.700	284
algemene uitkering gemeentefonds			32.721.582	1.760	35.567.591	1.898
boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven			54.519.749	2.932	53.591.122	2.860
vaste schuld			22.613.668	1.216	20.544.506	1.096
waarvan woningbouw			168.602	9	156.319	8

MATRIX PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

Programma 1			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Bestuurlijke samenwerking	Y.P van Mastrigt
0.1	Bestuur	Bestuursonderst. raad en rekenkamer	Y.P van Mastrigt
0.1	Bestuur	College van B & W	Y.P van Mastrigt
0.1	Bestuur	Raad en raadscommissies	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Basisregistratie personen (BRP)	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Burgerlijke stand	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Geografische informatievoorziening	M. Blind
0.2	Burgerzaken	Huwelijksvoltrekkingen	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Naturalisatie & geslachtsnaamwijziging	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Reisdocumenten	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Rijbewijzen	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Secretarieleges burgerzaken	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Straatnaamgeving & huisnummering	Y.P van Mastrigt
0.2	Burgerzaken	Verkiezingen	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweer (vm kazerne Zylweg 3a Welsum)	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweerkazerne Olst, Wijhe en Wesepe	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Brandweerkazerne Welsum onderhoud	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Overige beschermende maatregelen	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Rampenbestrijding	Y.P van Mastrigt
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Regionale brandweer	Y.P van Mastrigt
1.2	Openbare orde en Veiligheid	APV	Y.P van Mastrigt
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Openbare orde en veiligheid	Y.P van Mastrigt

Programma 2			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
2.1	Verkeer en vervoer	Glasvezel buitengebied	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: gladheidsbestrijding	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: verkeer algemeen	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: verkeer mobiliteit	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Openbare ruimte: wegen-algemeen	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Uitwerking verkeerstudie Olst	M. Blind
2.3	Recreatieve Havens	Passantenhaven Wijhe	H. Olthof
3.1	Economische ontwikkeling	Beheer & exploitatie markten	H. Olthof
3.1	Economische ontwikkeling	Econom.ontwikkeling/Bedrijfscontacten	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente N algemeen	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente N civiel&cultuurtechn-alg	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente N planvorming	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente Z algemeen	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente Z civiel&cultuurtechn-alg	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Meente Z planvorming	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wesepe BT algemeen	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wesepe BT civiel&cultuurtechn-alg	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Wesepe BT planvorming	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Infocentrum IJssel Den Nul	H. Olthof
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Gemeentelijke recreatie voorzieningen	H. Olthof
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Openb groen-Onderhoud	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Openbare ruimte: groen-algemeen	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Overige recreatieve voorzieningen	H. Olthof
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatie en toerisme	H. Olthof
7.2	Riolering	Baten rioolheffing	M. Blind
7.2	Riolering	riolering-algemeen	M. Blind
7.3	Afval	Afvalstoffenverwijdering & -verwerking	M. Blind
7.3	Afval	Heffing & inning afvalstoffenheffing	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Drz energie-Energieloket	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Duurzaamheid-algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Gebiedsgerichte aanpak energietransitie	M. Blind
7.4	Milieubeheer	HH Milieu- algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieu educatie en voorlichting	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieubeheer algemeen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Sanering asbestdaken	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Transitievisie warmte	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet bodembescherming	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet geluidhinder	M. Blind
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Baten begraafplaatsrechten	M. Blind
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafplaatsen-algemeen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Actualisatie bestemmingsplannen algemeen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Beheer- en uitv.kst.Leadercoördinator	J. Compagner
8.1	Ruimtelijke ordening	Beheer- en uitv.kst.plaatselijke groep	J. Compagner
8.1	Ruimtelijke ordening	Gebiedsgericht en integr.aanp. Broekslog	J. Compagner
8.1	Ruimtelijke ordening	Hoogwaterbeschermingsprogramma	H. Olthof
8.1	Ruimtelijke ordening	Procedures bestemmingsplannen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Ruimtelijke ordening algemeen	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	TOP verplaatsing Welsum	M. Blind
8.1	Ruimtelijke ordening	Vitaal platteland	H. Olthof
8.1	Ruimtelijke ordening	Voorbereiding invoering Omgevingswet	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Bouwgrondexploitatie (algemeen) algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	N Koeslag algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	N Koeslag civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	N Koeslag planvorming	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Olstergaard algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Olstergaard civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Olstergaard planvorming	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Wesepe WB algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Wesepe WB civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Wesepe WB planvorming	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Zonnek O algemeen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Zonnek O civiel&cultuurtechn-alg	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	Zonnek O planvorming	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Beheer en uitgifte gronden	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Handhaving bouw & woningtoezicht	Y.P van Mastrigt
8.3	Wonen en bouwen	Noordmanshoek	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Noordmanshoek (project)	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: activiteit bouwen	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunning: bouw leges	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Volkshuisvesting	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Woningexploitatie en -bouw	M. Blind

Programma 3			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar basisonderwijs	Bijzonder onderwijs lokaal beleid	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers algemeen	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers exploitatie	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers onderhoud	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat algemeen	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat exploitatie	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat onderhoud	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Openbaar onderwijs algemene lasten	J. Compagner
4.1	Openbaar basisonderwijs	Openbaar onderwijs lokaal beleid	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Bijzonder basisonderw. andere voorz.	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Huisvestingsscenario's primair onderwijs	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Openbaar basisonderw. andere voorz.	J. Compagner
4.2	Onderwijshuisvesting	Voortgezet onderwijs andere voorz.	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Leerlingenvervoer	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Onderwijsbegeleiding	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Peuterwerk	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Uitvoering leerplicht	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Voor- en vroegrijdse educatie	J. Compagner
4.3	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	Voortgezet onderwijs lokaal beleid	J. Compagner
5.1	Sportbeleid en activering	Overige sportaangelegenheden	H. Olthof
5.1	Sportbeleid en activering	Sport- cultuurstimulering	H. Olthof
5.2	Sportaccommodaties	IJsbaan Wijhe	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sportcafé De Hooiberg Olst algemeen	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Hooiberg Olst algemeen	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Hooiberg Olst exploitatie	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Hooiberg Olst onderhoud	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Lange Slag Wijhe algemeen	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sportpark Welsum	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Sportparken	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Subsidie SKOW	J. Compagner
5.2	Sportaccommodaties	Zwembad Wijhe	J. Compagner
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Amateuristische kunstbeoef	H. Olthof
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Cultuureducatie en stimulering	H. Olthof
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Multifunctioneel gebouw Cappellenborg al	H. Olthof
5.3	Cultuurpresentatie, -productie, -partici	Muziekcent Olst	H. Olthof
5.4	Musea	Cultuurhistorische waardenkaart	M. Blind
5.4	Musea	Kerktorens	M. Blind
5.4	Musea	Monumentenbeleid en beheer	M. Blind
5.6	Media	Openbare Bibliotheek Olst-Wijhe	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Adviesraad samenleving	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Algemeen maatschappelijk werk	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Buurthuis Den Nul algemeen	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Buurthuis Den Nul onderhoud	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Collectief vervoer	M. Blind
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Dorpsontwikkelingsplannen	H. Olthof
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kinderopvang	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kultuurhusconcept	H. Olthof
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Maatschappelijke begeleiding statushouders	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Mantelzorgcomplimenten	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Meldpunt SD (3D exp)	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Overig maatschappelijk werk	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Overige activiteiten WMO	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel centrum de Bongerd alg	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel centrum de Bongerd ond	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Sociaal cultureel werk	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Zalencentrum Wesepe algemeen	J. Compagner
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Zalencentrum Wesepe onderhoud	J. Compagner
6.2	Wijkteams	Eerstelijnsloket Wmo	J. Compagner
6.2	Wijkteams	Jeugdgezondheidsbeleid (maatwerk)	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	Bijstandsbesluit zelfstandigen	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.W.	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.Z.	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	Minimabeleid	J. Compagner
6.3	Inkomensregelingen	Wet Werk en Bijstand	J. Compagner
6.4	Begeleide participatie	Sociale Werkvoorziening	J. Compagner
6.5	Arbeidsparticipatie	Participatiebudget algemeen	J. Compagner
6.5	Arbeidsparticipatie	PB uitvoering	J. Compagner
6.5	Arbeidsparticipatie	PB werkgeversbenadering	J. Compagner
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	Leefvoorzieningen gehandicapten	J. Compagner
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	Woonvoorzieningen gehandicapten	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding complex	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding licht	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Begeleiding medium	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding complex/gespecialiseerd	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding licht	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Dagbesteding medium	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Eigen bijdragen Wmo	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Huishoudelijke verzorging (natura)	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Huishoudelijke verzorging (PGB)	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Kortd. verb./deelverblijf/logeeropw/respi	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	PGB begeleiding	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	PvA transformatie Sociaal Domein	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Uitv. kst. huishoudelijke verzorging	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Uitvoeringskosten Wmo begeleiding	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Vervoer dagbesteding rolstoel & kinderen	J. Compagner
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Vervoer van en naar dagbesteding	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdbescherming (Gf's)	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdhulp LTA	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdhulp middensegment	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdhulp TOP segment	J. Compagner
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdzorg overig	J. Compagner

Programma 4			
TV	Omschrijving taakveld	WBS-omschrijving	Portefeuillehouder
0.11	Resultaat van de rekening baten lasten	Resultaat rekening van baten en lasten	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Bestuurlijke communicatie & voorlichting	J. Compagner
0.4	Ondersteuning organisatie	Bestuursondersteuning(B&W)	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	BVO P&O	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Commissie advies bezwaarschriften	Y.P van Mastrigt
0.4	Ondersteuning organisatie	Concerncontrol	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Directie	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	DIV	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Facilitaire lasten	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	FI & GB buitendienst	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Financien algemeen	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	huisvesting binnendienst	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	ICT/GEO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Ondernemersraad OW	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	overhead kostenplaats teams	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	overhead toedeling	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Overige overhead	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	programma informatiemanagement	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Representatie	Y.P van Mastrigt
0.4	Ondersteuning organisatie	Saldo van kostenplaatsen	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BOR	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BOR	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BVO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team BZ	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team C&O	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team KCC	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team LO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team MO	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team PMA	H. Olthof
0.4	Ondersteuning organisatie	Team WIZ	H. Olthof
0.5	Treasury	Beleggingen	H. Olthof
0.5	Treasury	Deelneming nutsbedrijven	H. Olthof
0.5	Treasury	Geldeningen en uitbetalingen ? 1 jaar	H. Olthof
0.61	OZB woningen	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	H. Olthof
0.61	OZB woningen	OZB eigenaren	H. Olthof
0.61	OZB woningen	Uitvoering Wet WOZ	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	Baten&lasten heffing en invordering ozb-	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	OZB eigenaren niet-woningen	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	OZB gebruikers	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	Uitvoering Wet WOZ niet woning	H. Olthof
0.64	Belastingen Overig	Baten baatbelasting	H. Olthof
0.64	Belastingen Overig	Baten reclamebelasting	H. Olthof
0.64	Belastingen Overig	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	H. Olthof
0.7	Algemene uitkering overige uitkeringen	Algemene uitkering gemeentefonds	H. Olthof
0.7	Algemene uitkering overige uitkeringen	Integratie-uitkering sociaal domein	H. Olthof
0.8	Overige baten en lasten	Algemene baten en lasten	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Baten toeristenbelasting	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Baten&lasten heffing en invord.gem.bel.	H. Olthof

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN

Hieronder volgt de lijst van verplichte beleidsindicatoren (Regeling van de minister van BZK van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572).

Met uitzondering van de eerste vijf indicatoren zijn de cijfers ontleend aan diverse externe bronnen en meestal vermeld op de site www.waarstaatjegemeente.nl

De actuele cijfers zijn soms niet beschikbaar.

Programma	Indicator	Meest recente cijfer voor Olst-Wijhe	Landelijk vergelijkend cijfer
Bestuur, Dienstverlening en veiligheid			
	Formatie per 1.000 inwoners	2022: 6,3 fte 2021: 6,2 fte 2020: 6,3 fte 2019: 6,5 fte 2018: 5,7 fte	Landelijk 2022: 6,7 fte
	Bezetting per 1.000 inwoners	2022: 6,7 fte 2021: 6,2 fte 2020: 6,3 fte 2019: 6,3 fte 2018: 6,4 fte	Landelijk 2022: 6,8 fte.
	Apparaatskosten per inwoner	2022: € 825 per inwoner 2021: € 720 per inwoner 2020: € 681 per inwoner 2019: € 672 per inwoner	Gegevens niet beschikbaar
	Externe inhuur (kosten als percentage van de totale kosten externe inhuur)	2022: 25,6% 2021: 17,9% 2020: 18,1% 2019: 17,3% 2018: 17,8%	Landelijk 2022: 18,8%
	Overhead	2022: 16,4% 2021: 16,2% 2020: 14,4% 2019: 14,9%	Gegevens niet beschikbaar
	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	2022: 4 2021: 8 2020: 8 2019: 22	Landelijk 2022 <25.000 inw.: 8
	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2022: 2,2 2021: 0,8 2020: 0,3 2019: 1,1	Landelijk 2022 <25.000 inw.: 0,7
	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners	2022: 2,2 2021: 2,5 2020: 1,6 2019: 1,4	Landelijk 2022 <25.000 inw.: 2,7
	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners	2022: 0,5 2021: 1,4 2020: 0,8 2019: 1,4	Landelijk 2022 <25.000 inw.: 1,2
	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners	2022: 2,7 2021: 2,7 2020: 3,6 2019: 1,9	Landelijk 2022 <25.000 inw.: 4,3

	De gemiddelde WOZ waarde van woningen	2023: 370 2022: 320 2021: 287 2020: 269 2019: 249	Landelijk 2022 < 25.000 inw.: 342
	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten	2022: 981 2021: 892 2020: 828 2019: 770	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 776
	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten	2022: 990 2021: 903 2020: 850 2019: 792	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 861
Leefomgeving			
	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen	2022: 47,0% 2021: 46,1% 2020: 45,9% 2019: 45,4%	Landelijk 2022 < 25.000 inw.: 49,3%
	Groene en grijze druk t.o.v. 15-64 jarigen.	2023: 77,9% 2022: 77,6% 2021: 76,4% 2020: 76,6%	Landelijk 2023 <25.000 inw.: 80,5%
	Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	2022: 6,3 2021: 9,5 2020: 12,6 2019: 8,5	Landelijk 2022 <25.000 inw.: 8,9
	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2022: 165,8 2021: 158,9 2020: 151,6 2019: 147,9	Landelijk 2022 < 25.000 inwoners: 180,3
	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	2021: 15,9% 2020: 12,3% 2019: 9,3% 2018: 8,3%	Gegevens niet beschikbaar
	De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg)	2021: 44 kg 2020: 45 kg 2019: 52 kg 2018: 55 kg	Landelijk 2021: <25.000 inw.: 113
Samenleving			
	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar	2022 2e helft: 8,5% 2022 1e helft: 8,6% 2021: 2e helft 9,1% 2021: 1e helft 9,1%	Landelijk <25.000 inw: 2021: 2e helft 10,7% 2021: 1e helft: 10,1%
	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar	2022: 1,3% 2021: 1,3%	Gegevens niet beschikbaar
	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)	Gegevens niet beschikbaar	Gegevens niet beschikbaar

	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar	2022: 4,6 2021: Gegevens niet beschikbaar 2020: 2,3 2019: Gegevens niet beschikbaar	Landelijk <25.000 inw: 2022: 4,5
	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar	2022: 17 2021: 10 2020: 15 2019: 19	Landelijk <25.000 inw: 2022: 18
	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	2021: 2,1% 2020: 1,2% 2019: 1,8%	Landelijk <25.000 inw: 2021: 1,5
	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners	2020: 55,6%	Gegevens niet beschikbaar
	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2022: 605,2 2021: 578,8 2020: 567,5 2019: 557,6	Landelijk 2022: < 25.000 inw.: 694,5
	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen	2021: 1% 2020: 1% 2019: gegevens niet beschikbaar 2018: gegevens niet beschikbaar	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 1%
	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	2021: 4% 2020: 3% 2019: 4% 2018: 3%	Landelijk 2021: 6%
	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2022: 74,1% 2021: 71,9% 2020: 71,0% 2019: 72,1%	Landelijk 2022: 72,2%
	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar)	2021: 1% 2020: 2% 2019: 1% 2018: 1%	Landelijk < 25.000 inw. 2021 : 1%
	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners	2021: 197,6 2020: 264,1 2019: 178,5	Landelijk 2021 < 25.000 inw.: 215,6
	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2022: 189,9 2021: 198,7 2020: 173,3 2019: 157,6	Landelijk 2022: 142,1
	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten	2022: 720 2021: 720 2020: 710 2019: 660 2018: 610	Landelijk 2021: < 25.000 inw.: 640

Verklarende lijst van wettelijke beleidsindicatoren	
Programma Bestuur, Dienstverlening, Veiligheid	
Formatie	Formatie per 1.000 inwoners
Bezetting	Bezetting per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	Apparaatskosten per inwoner
Externe inhuur	Externe inhuur (kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen)
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ waarde van woningen
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten
Programma Leefomgeving	
Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen
Demografische druk	Groene en grijze druk t.o.v. 15-64 jarigen.
Aantal nieuw gebouwde woningen	Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen.
Vestigingen	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa (5)
Omvang huishoudelijk restafval	De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg)
Programma Samenleving	
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen, in de leeftijd van 5-18 jaar

Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat
Niet-sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Jongeren met delict voor rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen
% kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking
% werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
Bijstandsuitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten (aantal per 10.000 inwoners)
Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	
Overhead	Percentage van de totale lasten